

Les persones estrangeres en el mercat de treball de les Illes Balears

Any 2007 i avanç de l'any 2008

Observatori del Treball
de les Illes Balears

VERSIÓN EN CASTELLANO A PARTIR DE LA PÁGINA 101

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria
de Treball i Formació

ANY 2007 I AVANÇ DE L'ANY 2008

Les persones estrangeres en el mercat de treball de les Illes Balears

OBSERVATORI DEL TREBALL DE LES ILLES BALEARS

Invertim en el seu futur

Cofinançat per:

UNIÓ EUROPEA
FONS SOCIAL EUROPEU

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria
de Treball i Formació

Autors: Delia Riera, Maria del Mar Ribas, Salvador Antich, Rosa Maria Prohens
Coordinació: Delia Riera
Revisió Lingüística: Joan Pizà Oliver

Si voleu més informació i/o subscriure-us als informes de l'Observatori del Treball de les Illes Balears podeu adreçar-vos a otib@dgplaes.caib.es o bé:
Direcció General de Planificació Estratègica.
Conselleria de Treball i Formació de les Illes Balears
C/ del Gremi de Teixidors, 38
Polígon de Son Castelló. 07009 Palma
Tel. 971 17 63 00
www.caib.es
<http://treballiformacio.caib.es>

Aquesta publicació ha estat cofinançada per la Unió Europea, Fons Social Europeu, i impresa en paper reciclat.

Es permet reproduir totalment o parcialment la informació que conté aquest informe, sempre que se n'esmenti la font i l'autoria.

ÍNDEX

1. PRESENTACIÓ	5
2. RESUM EXECUTIU	7
3. INTRODUCCIÓ	9
4. NOTES METODOLÒGIQUES.....	11
5. CONTEXT DEMOGRÀFIC I SOCIAL DELS ESTRANGERS RESIDENTS	13
6. POBLACIÓ ESTRANGERA ACTIVA A LES ILLES BALEARS	23
7. POBLACIÓ ESTRANGERA OCUPADA A LES ILLES BALEARS.....	25
7.1. Evolució de la població estrangera ocupada a les Illes Balears	25
7.2. Població estrangera ocupada per nacionalitats.....	27
7.3. Ocupats estrangers per règims de cotització	29
7.4. Assalariats estrangers per sectors d'activitat	32
7.5. Autònoms estrangers per sectors d'activitat.....	34
7.6. Evolució en la contractació dels estrangers	35
7.7. Distribució de la contractació dels estrangers per sectors d'activitat	38
7.8. Contractació dels estrangers per sexe i sector d'activitat.....	40
7.9. Ocupacions amb més contractació entre els estrangers, per sexe	41
7.10. Contractació dels estrangers per trams d'edat	42
7.11. Temporalitat de les contractacions d'estrangers	43
8. POBLACIÓ ESTRANGERA EN ATUR A LES ILLES BALEARS.....	47
8.1. Enquesta de població activa	47
8.2. Atur registrat (SOIB)	48
9. CONDICIONS LABORALS DELS ESTRANGERS	55
9.1. Diferències salarials	55
9.2. Accidents de treball.....	57
10. ANNEX: TAULES.....	61
11. ÍNDEX DE TAULES I GRÀFICS	95
12. RELACIÓ DE FONTS I INDICADORS.....	99

ÍNDICE

1. PRESENTACIÓN	101
2. RESUMEN EJECUTIVO.....	103
3. INTRODUCCIÓN	105
4. NOTAS METODOLÓGICAS	107
5. CONTEXTO DEMOGRÁFICO Y SOCIAL DE LOS EXTRANJEROS RESIDENTES	111
6. POBLACIÓN ESTRANJERA ACTIVA EN LAS ILLES BALEARS.....	123
7. POBLACIÓN ESTRANJERA EMPLEADA EN LAS ILLES BALEARS.....	125
7.1. Evolución de la población extranjera empleada en las Illes Balears.....	125
7.2. Población extranjera empleada por nacionalidades.....	128
7.3. Empleados extranjeros por regímenes de cotización.....	129
7.4. Asalariados extranjeros por sectores de actividad.....	132
7.5. Autónomos extranjeros por sectores de actividad	135
7.6. Evolución en la contratación de los extranjeros.....	136
7.7. Distribución de la contratación de los extranjeros por sectores de actividad.....	138
7.8. Contratación de los extranjeros por sexo y sector de actividad.....	140
7.9. Ocupaciones con más contratación entre los extranjeros, por sexo	141
7.10. Contratación de los extranjeros por tramos de edad	142
7.11. Temporalidad de las contrataciones de extranjeros	143
8. POBLACIÓN ESTRANJERA EN PARO EN LAS ILLES BALEARS.....	147
8.1. Encuesta de población activa.....	147
8.2. Paro registrado (SOIB).....	148
9. CONDICIONES LABORALES DE LOS EXTRANJEROS.....	155
9.1. Diferencias salariales	155
9.2. Accidentes de trabajo	157

1. PRESENTACIÓ

Sens dubte, un dels fenòmens més rellevants que viu la societat balear des de fa uns quants anys és l'immigratori, tal com ho palesa el fet que la població estrangera hagi passat de representar el 6,5% de la població resident el 2000 al 20,8% el 2008, amb un valor en aquest darrer any que gairebé duplica el registre espanyol (11,3%). De manera paral·lela a l'augment de la població estrangera, en els darrers anys també s'ha ampliat el ventall de raons principals per migrar a les Illes: és així que s'ha passat de qüestions bàsicament residencials, que feien que gran part del col·lectiu estranger fos d'origen europeu, a incloure també un fort component laboral. A aquesta diversitat de raons per migrar a les Balears cal afegir-hi una pluralitat més àmplia de nacionalitats de procedència, amb importants increments d'estrangers d'origen sud-americà i nord-africà.

D'aquesta manera, el fet immigratori està en l'origen del notable augment de la població total i en l'increment de la seva complexitat. Aquest fet, sols pel seu vessant quantitatiu, suposa un canvi que afecta totes les dimensions socials, amb repercussions, entre d'altres, sobre la demanda educativa, sanitària i laboral. A més, cal tenir en compte que les característiques estructurals dels estrangers són, en alguns casos, diferents de les dels nacionals, fet que des d'un vessant qualitatiu també té efectes en tots els camps esmentats anteriorment.

El present informe *Les persones estrangeres en el mercat de treball de les Illes Balears. Any 2007 i avanç de l'any 2008* pretén exposar les dinàmiques laborals del col·lectiu estranger fent èmfasi tant sobre el pes explicatiu de l'evolució d'aquest col·lectiu en relació amb el conjunt del mercat laboral, com sobre les diferències estructurals entre aquest col·lectiu i els nacionals en termes de les diferents característiques que defineixen el mercat laboral, com ara la taxa d'activitat, la d'ocupació, la d'atur, els sectors en què són més presents, la qualitat de les seves condicions de treball, etcètera.

L'elaboració d'aquest informe per l'Observatori del Treball de les Illes Balears s'insereix en l'interès de la Conselleria de Treball i Formació de fer especial atenció als col·lectius més vulnerables. En aquest sentit, creiem que la primera passa per poder engegar polítiques eficaces i eficients és disposar d'un diagnòstic correcte. Per això, des de l'Observatori es té especial cura en el seguiment i en l'estudi d'aquest col·lectiu, del qual aquest informe és una mostra. Així, desitjam que l'exposició de les dades i les reflexions que hi trobareu us ajudin a conèixer millor les dinàmiques laborals del col·lectiu d'estrangers.

SR. LLORENÇ POU GARCÍAS

Director general de Planificació Estratègica

HBLE. SRA. JOANA M. BARCELÓ MARTÍ

Consellera de Treball i Formació

2. RESUM EXECUTIU

El 2007 ha significat l'acabament d'una etapa d'acceleració del creixement econòmic durant la qual s'han produït importants i continus creixements de l'ocupació que han demanat, especialment des del 2000, intensos fluxos d'immigració de caràcter laboral. El començament de la desacceleració econòmica a partir de l'estiu del 2007 ha donat lloc a canvis en les dinàmiques d'inserció laboral dels immigrants, en l'increment d'ocupats i en el d'aturats, que s'analitzen al llarg d'aquest informe.

El nombre de treballadors estrangers ocupats no ha deixat d'augmentar; de fet, en els darrers anys aquests treballadors han evitat una disminució molt més dràstica en l'increment de l'ocupació, per bé que s'aprecii un alentiment en el seu ritme de creixement. En el període 2001-2007 s'han generat 71.381 nous llocs de treball, dels quals un 67,5% han estat ocupats per treballadors estrangers. S'ha vist que els treballadors estrangers d'alta en la Seguretat Social ja representen un 18,3% del total de treballadors de les Illes durant el primer semestre del 2008. Respecte al mateix període del 2007, el nombre de treballadors estrangers ha crescut en 5.278 persones, mentre que entre els nacionals es dona un descens de 645 efectius.

Els treballadors de nacionalitat no comunitària són majoria en el mercat de treball balear —representen el 57,1% del total d'ocupats estrangers—, si bé són els comunitaris els que presenten més variacions relatives en la creació d'ocupació aquest darrer any.

Els estrangers comunitaris es caracteritzen per concentrar-se en l'activitat hotelera i per tenir un percentatge més elevat de treballadors en el règim d'autònoms, així com per registrar la major part dels nous contractes en ocupacions vinculades al sector de serveis. D'altra banda, el perfil del treballador extracomunitari és el de ser assalariat, treballar en la construcció, registrar el nombre més alt de noves contractacions en ocupacions de baixa qualificació professional i presentar més temporalitat en els contractes que els espanyols i els comunitaris.

Del total de contractes registrats durant el 2007, un 32,5% va correspondre a treballadors estrangers, amb petites diferències per illes: Mallorca (32%), Menorca (31%), Eivissa (35%) i Formentera (39%); la tendència és just la mateixa, és a dir, creix el pes dels estrangers en cada un dels mercats de treball insulars.

Pel que fa a les dades d'atur, els estrangers presenten una taxa d'atur superior a la dels treballadors nacionals (4,4 punts durant el 2007). S'ha de tenir en compte que el col·lectiu estranger té una taxa d'activitat 14 punts superior a la dels espanyols, per la qual cosa presenta una taxa d'atur també major. El 2007 es va tancar a les Illes amb un total de 37.244 persones aturades, de les quals 8.485 eren estrangeres, cosa que en termes relatius suposa un 22,8% del total de l'atur registrat a les Illes. Durant el primer semestre del 2008 i a conseqüència de l'alentiment econòmic, els registres d'atur varen presentar increments notables i constants, que, en el cas de la població estrangera, varen ser encara més accentuats.

Els increments més acusats de l'atur tenen lloc entre els homes, col·lectiu majoritari en el sector de la construcció, que ha estat el més afectat per l'alça de les xifres d'atur. Es pot dir que la tipologia de nous aturats el 2007 és la de ser homes i estrangers, i si s'analitza amb més detall, de nacionalitat marroquina o equatòria: junts representen el 41,5% dels homes que passaren a l'atur durant el 2007.

És important remarcar que els estrangers, tot i ser els qui pateixen els augments més elevats en els registres d'atur, es caracteritzen per ser més dinàmics a l'hora de sortir d'aquesta situació. L'atur de llarga durada afecta majoritàriament els treballadors espanyols (20,6% vs. 4,4% pels estrangers). Aquest major dina-

mime s'ha d'entendre en clau de necessitats econòmiques i socials bàsiques, que van des del fet de poder renovar els permisos de residència i treball fins a simples situacions de subsistència.

Pel que fa a les condicions laborals de la població estrangera, es pot recalcar que durant el 2006 els salaris dels treballadors espanyols que fan feina a les Balears se situen un 32,6% per sobre dels dels treballadors estrangers. Aquesta circumstància s'ha de relacionar amb el fet que la població estrangera ocupa llocs de treball de més baixa qualificació, de manera que aquestes diferències s'expliquen en gran manera per la segregació ocupacional que es dona en el mercat de treball.

D'altra banda, els treballadors estrangers presenten una incidència més alta en els accidents de treball que els treballadors nacionals: concretament, l'any 2007, amb un índex de 97,8 accidents per cada mil treballadors afiliats, se situen 23 punts per sobre de l'índex dels nacionals (75,3).

3. INTRODUCCIÓ

Les Illes Balears han passat en molt poc temps de ser terres d'emigrants a convertir-se en un territori amb un gran potencial d'atracció de fluxos immigratoris. En els darrers decennis, aquests fluxos s'han diversificat i han adoptat característiques molt complexes i diverses. D'una immigració gairebé exclusivament originària d'altres comunitats autònomes espanyoles s'ha passat a fluxos migratoris cada vegada més diversos a causa de l'arribada d'un important contingent de població d'origen estranger. Precisament, la immigració estrangera, que en un principi va ser bàsicament per motivació residencial i d'origen comunitari, es diversifica amb l'arribada de nous immigrants per motius laborals, majoritàriament d'origen extracomunitari.

D'aquesta manera, les Balears s'han convertit en la comunitat autònoma espanyola amb el percentatge més elevat de població estrangera sobre el total de població. El 2008, la població estrangera representa el 20,8 % del total de la població de les Illes, quan la mitjana espanyola se situa en l'11,3 %. Val a dir que, tot i haver diferències, l'elevat pes de la població estrangera és un fenomen extensible a totes les illes.

L'anàlisi exhaustiva sobre les tendències geodemogràfiques té una importància cabdal per als responsables polítics. Les modificacions en la grandària, el creixement i la composició de la població, com també el procés d'envelliment demogràfic, tenen repercussions sobre gairebé tots els aspectes de la vida social. En conseqüència, els fluxos migratoris s'hauran de tenir en compte en el moment d'elaborar i d'aplicar tant polítiques públiques relatives a l'habitatge, la sanitat i els serveis socials, l'educació, l'ocupació, la planificació econòmica o l'ordenació del territori, com polítiques relatives a la família, la protecció i la integració social, que també estan estretament lligades als principals processos geodemogràfics. És a dir, la immigració té un caràcter multidimensional¹ que no es pot obviar a l'hora d'abordar l'anàlisi des d'una perspectiva concreta.

El present informe se centra en la dimensió laboral. Vol ser una anàlisi sociolaboral detallada de la població estrangera a partir de les dades més recents i de les tendències que es perceben amb les xifres del 2007 i del primer semestre del 2008. És important recalcar el període temporal analitzat, ja que el 2007 ha suposat l'acabament d'una etapa d'acceleració del creixement econòmic i el començament d'un alentiment que ha donat lloc a canvis en les dinàmiques d'inserció laboral de la població; com es veurà al llarg de l'informe, la població estrangera mostra, en certs aspectes, comportaments diferenciats.

L'estructura del document és la següent: després d'aquest apartat introductori, es defineix el concepte *d'estranger* i es descriuen les fonts estadístiques utilitzades. Seguidament, s'aborda el context demogràfic i social, ja que interessa saber quants són, on es troben, d'on provenen i com afecten l'estructura per sexe i edat de les Balears. A continuació, l'anàlisi se centra en la població estrangera ocupada, la seva evolució, la nacionalitat, les activitats econòmiques en què treballen, com també el volum de contractació que han generat durant aquests darrers anys i la tipologia d'aquests contractes. Tot seguit, s'aborda el tema de l'atur, les taxes, l'evolució de la població aturada segons la nacionalitat, els sectors d'activitat en què s'aglutinen els nous aturats, per sexe i edat, com també la durada de la demanda. Finalment i en un darrer apartat, s'analitzen les condicions laborals dels estrangers pel que fa a dos aspectes bàsics: els salaris i els accidents de treball.

1 La Fundació d'Estudis d'Economia Aplicada (FEDEA) ha presentat el 2008 la seva primera monografia anual dedicada a l'anàlisi dels efectes econòmics de la immigració a Espanya: Dolado, J. y Vázquez, P. (eds.). *Ensayos sobre los efectos económicos de la inmigración en España*. La monografia analitza l'impacte de la immigració en diferents aspectes de la vida social i econòmica: sistema de la seguretat social, habitatge, rendiment escolar, demanda de serveis sanitaris, immigració i delinqüència, com també xarxes socials.

4. NOTES METODOLÒGIQUES

Aquesta nota metodològica se centra en dues qüestions: el concepte objecte d'estudi, l'estranger, i les fonts estadístiques utilitzades. Pel que fa als termes *estranger* o *població estrangera*, cal dir que al llarg de l'informe es refereixen al conjunt de persones residents no nacionals, amb exploració de les diferències entre aquestes persones segons el fet que pertanyin a l'Europa comunitària o a tercers països. S'escull l'opció de nacionalitat i no de país d'origen perquè la primera determina legalment les condicions d'accés al mercat de treball espanyol². Per tant, es consideren espanyoles les persones d'origen estranger que han adquirit la nacionalitat espanyola. També s'inclou dins el grup d'espanyols les persones amb doble nacionalitat (espanyola i una altra). La majoria de les fonts³ a les quals s'ha recorregut per elaborar aquest estudi empenen aquest mateix criteri i així ho registren en les seves estadístiques.

D'altra banda, s'evita utilitzar els vocables *immigrant* o *població immigrant* a causa de les nombroses interpretacions de què són objecte. Tot i això, apareixen breument esmentats en la referència a dues de les fonts emprades, l'INE i l'OCDE –val a dir que els usen amb accepcions diferents.

Quant a les fonts estadístiques emprades, l'estudi combina informació obtinguda de diversa procedència, ja que la complementarietat i el contrast entre unes i altres permet ampliar la visió pel que fa a la població estrangera treballadora a les Illes Balears. Això no obstant, cal tenir en compte les particularitats de cada una d'aquestes fonts, com també certes limitacions de comparabilitat en la seva lectura. Així, i quant a les principals fonts emprades, cal esmentar el següent:

- El padró municipal d'habitants de l'INE, utilitzat en l'apartat de context demogràfic, comptabilitza tots els habitants de les Illes que s'hagin inscrit en registres municipals. De la comparació dels residents estrangers en data 1 de gener de 2007 i 1 de gener de 2008, se n'extreuen les 11 nacionalitats amb més presència a les Illes (73% del total d'estrangers empadronats), que s'analitzen al llarg de l'informe. El padró inclou els residents irregulars, és a dir, aquells que no disposen de permís de residència. La comparació entre la dita població⁴ i la registrada anualment amb targeta de residència i/o autorització de treball en vigor permet determinar com s'ha donat la migració d'un estat a un altre, cosa que resulta especialment interessant en el cas dels búlgars i dels romanesos durant l'any 2007.

- Sobre aquesta comparació entre el padró i les autoritzacions de residència i de treball⁵, s'ha de destacar, en primer lloc, que aquestes darreres es corresponen al 31 de desembre de cada any i, així, es comparen amb el padró en data 1 de gener de l'any següent. En segon lloc, s'ha de tenir en compte que la inscripció dels estrangers del règim comunitari en el Registre Central d'Estrangeria no va ser obligatòria fins al 2 d'abril de 2007 i que s'inclouen en aquest règim els nacionals de tercers països que són familiars directes d'espanyols. Quant als búlgars i als romanesos, independentment de la seva activitat laboral, a partir de l'1 de gener de 2007 queden inclosos, als efectes estadístics, en el règim comunitari si ja s'han inscrit en el Registre Central d'Estrangers i en el règim general quan encara disposen d'una autorització de residència en vigor. En aquest sentit, cal indicar que

2 Estan exempts de l'obligació d'obtenir autorització de treball els nacionals de països membres de la Unió Europea, de l'Espai Econòmic Europeu (Islàndia, Noruega i Liechtenstein) i Suïssa, com també els de tercers països que siguin familiars d'espanyols o de nacionals dels països esmentats.

3 Enquesta de població activa de l'INE, afiliació a la Seguretat Social, i servei públic d'ocupació SOIB.

4 En les xifres d'1 de gener de 2006 han repercutit, per primera vegada, les sortides dels estrangers no registrades fins al dit any, com a conseqüència de l'aplicació del procediment de caducitat de les inscripcions padronals dels estrangers no comunitaris sense autorització de residència permanent que no siguin renovades cada dos anys.

5 Recollida dels diversos anuaris estadístics d'immigració publicats per la Secretaria d'Estat d'Immigració, alhora procedents del Registre Central d'Estrangeria. Per a més detall, vegeu la secció "Fonts d'informació, notes metodològiques i normes jurídiques" publicada al web <<http://extranjeros.mtas.es/es/InformacionEstadistica/Anuarios/Archivos/2007>>.

el nombre de països membres de la Unió Europea ha sofert progressius canvis en els darrers sis anys⁶, fet que canvia l'assignació dels estrangers com a comunitaris i no comunitaris en el temps. Totes les fonts emprades inclouen a partir de l'1 de gener de 2007 els nacionals de Bulgària i de Romania entre els estrangers comunitaris; però a causa de la moratòria del dret de lliure circulació de treballadors imposada durant dos anys a Bulgària i a Romania en incorporar-se en la UE-27 l'1 de gener de 2007, els seus nacionals han de sol·licitar una autorització per treballar com a assalariats en les mateixes condicions que la resta de països extracomunitaris (si bé gaudeixen d'alguns avantatges, com la no consideració de la situació nacional d'ocupació).

- L'enquesta nacional d'immigrants 2007⁷ de l'INE, esmentada abans i usada també en l'apartat de context demogràfic, té en compte la variable corresponent a país d'origen i no la nacionalitat de les persones enquestades. Per aquest motiu, les dades que proporciona tot just s'usen de referència, ja que no són comparables amb les extretes d'altres fonts. A més, cal fer notar que a les Illes no es va completar el 77% de la mostra determinada de 170 habitatges, fet que minora la seva representativitat i recomana prudència en la seva lectura.

- L'OCDE, per la seva banda, se centra en els fluxos migratoris en els països de la UE-27, però combina les variables *nacionalitat i origen* en parlar de migració.

- L'EPA (enquesta de població activa) de l'INE, basada en una enquesta trimestral, presenta dades que són estimacions. Les desagregacions que permet són, doncs, reduïdes, especialment quant a la comptabilització de la població estrangera a les Illes Balears, on presenta importants deficiències. Per això, només s'utilitzarà per parlar de la població estrangera comunitària i extracomunitària. Amb tot, presenta l'avantatge de ser una enquesta anònima i de definir les persones ocupades en un sentit més ampli que l'afiliació a la Seguretat Social, amb inclusió dels qui fan feina de manera no regulada en treballs informals i/o de curta durada. Així, doncs, la seva metodologia⁸ inclou condicions per ser ocupat o aturat ben diferents de les d'altres registres, com ara l'afiliació a la Seguretat Social.

- L'afiliació a la Seguretat Social és un registre administratiu que aporta dades més precises i amb més periodicitat (mensual), tot i que s'ha de recordar que el nombre d'afiliats no es correspon necessàriament amb el nombre de treballadors⁹. Les dades que s'utilitzaran en aquest estudi procedeixen de la Delegació Provincial de la Tresoreria de la Seguretat Social i són més àmplies que les disponibles en el *Butlletí d'estadístiques laborals*¹⁰, en què sols es publica el nombre absolut d'altres a final de cada mes. Això no obstant, també presenten força limitacions, ja que tot just permeten conèixer la nacionalitat dels treballadors segons el règim de cotització i ofereixen la resta d'informació agregada sota l'agrupació UE /no UE.

- Per analitzar la població treballadora estrangera per nacionalitats s'ha de recórrer a les dades de contractació i atur registrat pel Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB), font de la qual es deriven alguns dels indicadors més interessants per conèixer les particularitats que presenten els estrangers respecte a la població treballadora espanyola.

- Finalment, en l'enquesta d'estructura salarial de l'INE de 2006¹¹, que s'esmenta en l'apartat de condicions de treball, les dades corresponents a Illes Balears¹² agrupen totes les nacionalitats estrangeres amb l'epígraf *Rest del món*. Fins i tot així, cal dir que només un 6,3% dels entrevistats en tot Espanya eren de nacionalitat estrangera, motiu pel qual les dades referides a algunes agrupacions per continents s'han de considerar amb cautela.

6 La incorporació de Suïssa en l'espai comunitari i l'ampliació de la UE de 15 a 25 i, recentment, a 27 estats implica canvis progressius en la consideració d'onze països extracomunitaris que passen a ser comunitaris a mitjan dels anys 2002 i 2004 i a començament del 2007. A més, s'ha de considerar la moratòria de dos anys en el dret de lliure circulació per als nacionals dels deu països incorporats el 2004, que té efectes també a mitjan del 2006.

7 Per a més detalls sobre la definició de l'univers i la metodologia de l'estudi, vegeu el web <www.ine.es>.

8 Per a més detalls, vegeu el web <www.ine.es>.

9 Per a més detalls, vegeu "Fonts i notes explicatives" al web <<http://www.mtin.es/estadisticas/bel/AFI/afifn.htm>>.

10 Accessible al web <www.mtin.es/estadisticas/BEL>.

11 Publicada el 5 de novembre de 2008.

12 La mostra total recollida a les Illes Balears va ser de 1.096 unitats en una primera etapa i hi varen correspondre 8.314 treballadors en una segona etapa, sense que es conegui la mostra específica d'estrangers. Per a més detalls sobre la metodologia, vegeu el web <www.ine.es>.

5. CONTEXT DEMOGRÀFIC I SOCIAL DELS ESTRANGERS RESIDENTS

Per desenvolupar aquest apartat s'ha partit del padró municipal d'habitants, el Registre Central d'Estrangeria del Ministeri d'Interior, l'International Migration Outlook 2008 de l'OCDE i l'enquesta nacional d'immigrants 2007 de l'INE. En la nota metodològica ja s'ha explicat l'interès de fer la comparació entre les dues primeres fonts, així com les limitacions que s'han de tenir en compte en interpretar-la; el padró permet conèixer el flux real d'immigració, mentre que el Registre d'Estrangeria dona informació sobre els residents regularitzats. L'enquesta nacional d'immigrants, per la seva banda, es refereix a la població estrangera d'origen —amb independència de la seva actual nacionalitat— i es basa en estimacions a partir d'una reduïda mostra d'estrangers a les Illes, motiu pel qual únicament s'utilitza breument com a referència contextual.

Les Illes Balears tenien l'any 2000 una població de 845.630 habitants, dels quals un 6,5% eren estrangers. Un 76% dels estrangers residia a Mallorca, un 16% a Eivissa i un 6% i un 2%, respectivament, a Menorca i a Formentera. Des d'aleshores i fins al 2007, l'increment de la població ha estat molt significatiu. Així, les Illes han vist incrementar la població i també el pes dels habitants estrangers sobre el total. Si el 2000 els estrangers representaven el 6,5% de la població resident a les Illes Balears, el 2007 aquest percentatge va arribar al 18,5% (190.170 persones).

Es pot analitzar detingudament la mateixa evolució illa per illa (taula 1), si bé val a dir que la variació interanual

en el nombre de residents estrangers durant aquest període ha presentat comportaments similars en cada una de les illes tal com es pot observar en els gràfics 1 i 4.

A Mallorca hi havia 677.014 habitants el 2000, dels quals un 4,9% eren estrangers; les dades del 2007, per la seva banda, ens mostren com ha augmentat el pes dels estrangers sobre el total de la població mallorquina, que s'ha situat en el 18,2%. El nombre de residents estrangers a Mallorca ha passat de poc més de 41.000 el 2000 a gairebé 150.000 el 2007. Així, el creixement de població estrangera, en termes percentuals, ha estat del 164% pel que fa als residents comunitaris i del 451% quant als extracomunitaris.

Menorca tenia el 2000 poc més de 3.000 residents estrangers—dels quals 2.000 eren comunitaris—, que representaven el 4,4% de la població menorquina. Aquest percentatge ha augmentat fins a situar-se en un 15,2% el 2007. El nombre d'empadronats estrangers ha passat de poc més 3.000 a gairebé 13.700; pel que fa a aquest augment, cal destacar l'increment molt més significatiu d'extracomunitaris—els comunitaris han passat de 2.000 a gairebé 6.400, mentre que els extracomunitaris han passat de 1.000 a 7.300 (el creixement ha estat del 181% i del 690%, respectivament).

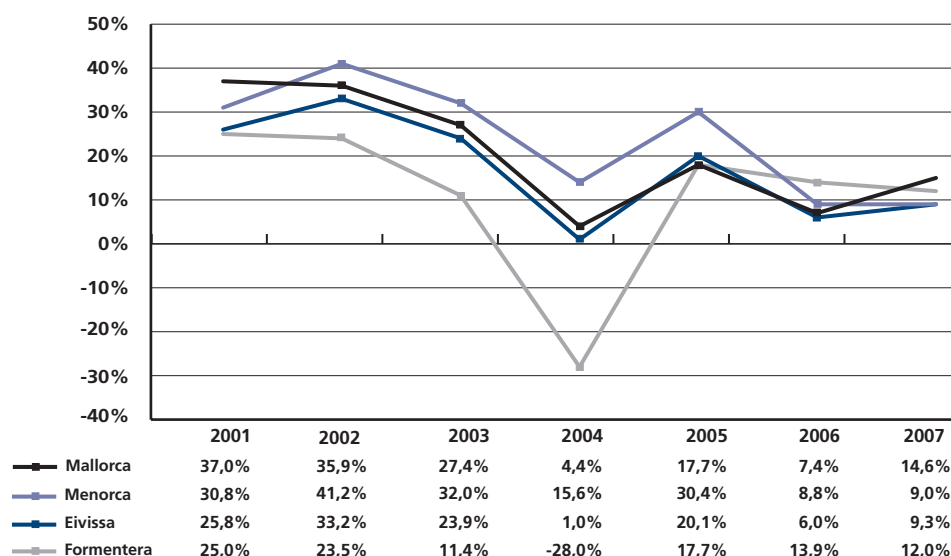
Les Pitiüses són les que presenten el pes més important de població estrangera sobre el total de població, tant el 2000 com el 2007; el 2000 era pràcticament del 10% a Eivissa i del 20% a Formentera, i el 2007, del 22% i del

Si el 2000 els estrangers representaven el 6,5 % de la població resident a les Illes Balears, el 2008 aquest percentatge arriba al 20,8 %

Les Pitiüses són les que presenten el pes més important de població estrangera sobre el total de població el 2007: Formentera (27 %) i Eivissa (22 %), seguides de Mallorca (18,2 %) i Menorca (15,2 %)

Les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el pes més elevat de població estrangera sobre el total de població, un 20,8 %, quasi el doble de la mitjana del conjunt de l'Estat (11,3 %)

GRÀFIC 1. EVOLUCIÓ DE LA VARIACIÓ RELATIVA INTERANUAL EN EL NOMBRE DE POBLACIÓ ESTRANGERA PER ILLES (2001-2007)

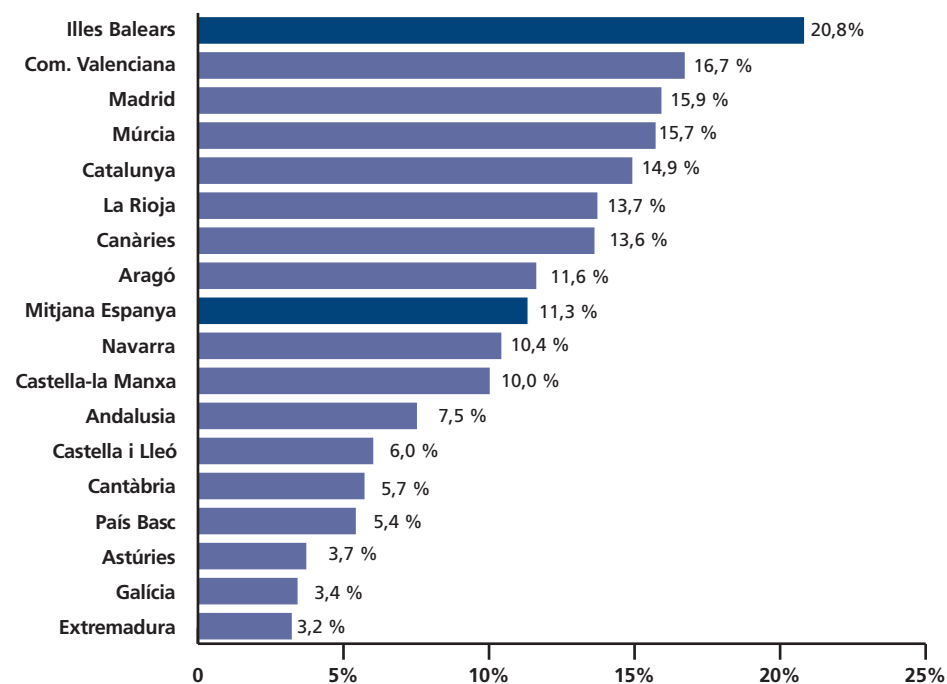

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

27%, respectivament. Concretament, a Eivissa, en termes percentuals, el nombre d'empadronats estrangers ha crescut un 192 %, ja que el 2000 eren 8.900 els estrangers empadronats i el 2007, s'assolia la xifra de 25.947. Formentera, tot i ser l'illa amb més

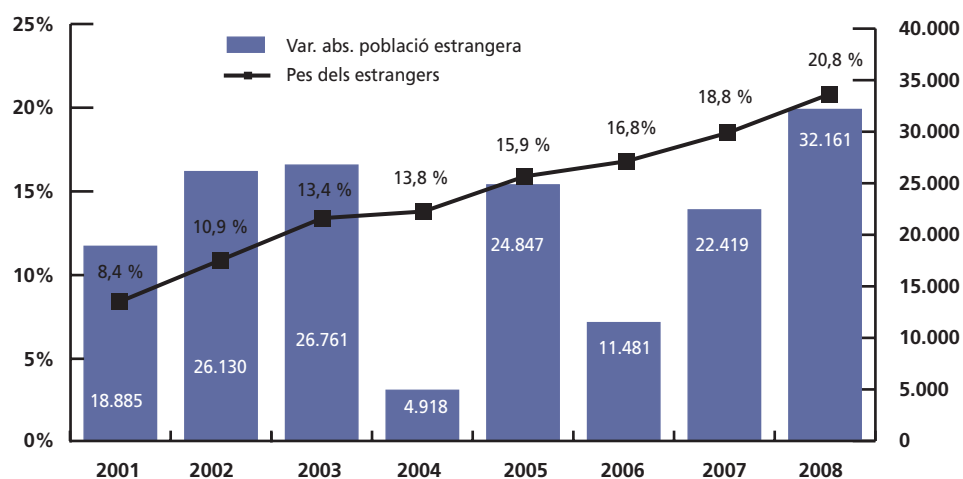
presència d'estrangers, també és on menys se n'ha incrementat el nombre: de 1.247 estrangers empadronats el 2000 s'ha passat a 2.318 el 2007 —el nombre de residents estrangers comunitaris ha augmentat en un 44 % i el d'extracomunitaris, un 323 %.

GRÀFIC 2 . PERCENTATGE DE POBLACIÓ ESTRANGERA SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ, PER COMUNITATS AUTÒNOMES (1 DE GENER DE 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

GRÀFIC 3. EVOLUCIÓ DE LA VARIACIÓ ABSOLUTA INTERANUAL DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA I DEL PES DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA SOBRE EL TOTAL DE LA POBLACIÓ A LES ILLES BALEARS (2001-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

D'acord amb les dades provisionals del darrer padró municipal d'1 de gener de 2008, les Illes Balears tenen 1.071.221 habitants, dels quals 222.331 són de nacionalitat estrangera, és dir, un 20,8 % del total de la població balear. Aquest percentatge situa la comunitat autònoma en primera posició per pes de població estrangera el 2008, quasi el doble de la mitjana del conjunt de l'Estat, que ha estat de l'11,3% (vegeu el gràfic 2 i la taula 2).

Efectivament, només el 2008 la població de nacionalitat estrangera ha crescut en un 17%, mentre que l'espanyola ho ha fet tot just en un 1% respecte al 2007 (gràfic 4). Si s'amplia la mirada al període 2000-2008, s'apreciarà com els estrangers han representat un 74,3% del creixement absolut de la població a les Balears (taula 3).

D'aquesta manera, i tal com s'observa en el gràfic 3, les Illes Balears han passat de tenir un 8,4% de població estrangera sobre el total de població empadronada durant el 2001 a l'actual 20,8%.

Aquest augment, constant i sostingut en el darrer decenni, presenta amb tot

importants pics en els anys en què es varen produir processos de regularització d'àmbit estatal (gràfic 4):

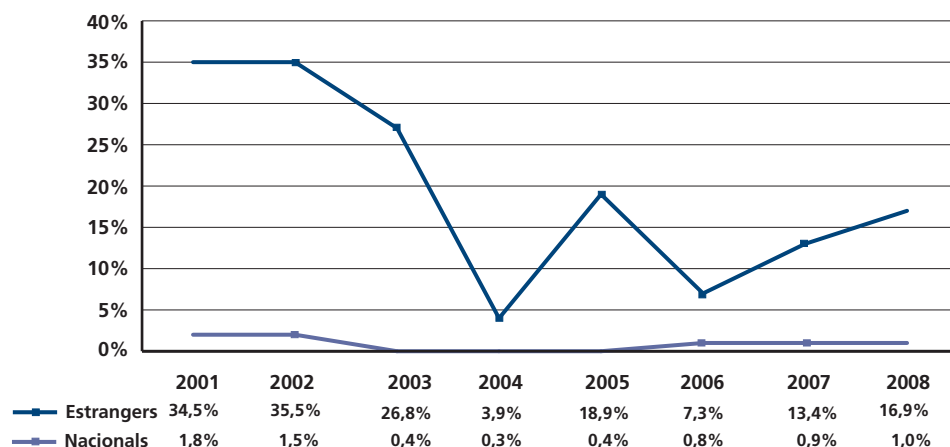
- El 2000, amb l'aprovació de la Llei orgànica 4/2000, més coneguda com la Llei d'estrangeria.
- El 2005, quan es duu a terme el procés extraordinari de regularització de treballadors estrangers; com a resultat d'aquest procés el 30 de desembre es registren 19.158 autoritzacions de residència i treball a les Illes Balears, que es tradueixen en posteriors altes en el registre general d'afiliació a la Seguretat Social. Tenen, per tant, un impacte notable en l'ocupació registrada a les Illes —i en el conjunt de l'Estat— durant aquest any.
- El 2007, Bulgària i Romania s'adhereixen a la Unió Europea¹³, de manera que els seus nacionals es beneficien del règim comunitari d'estrangeria, excepte per treballar per compte d'altri —en aquest cas, durant els dos anys posteriors tenen l'obligació d'obtenir una autorització de treball.

El 2008 la població de nacionalitat estrangera ha crescut en un 17 %, mentre que l'espanyola ho ha fet tot just en un 1 % respecte al 2007

13 Reial decret 240/2007, de 16 de febrer.

Les Illes se situen entre els principals països del món amb més pes de la població de nacionalitat estrangera

GRÀFIC 4. VARIACIÓ INTERANUAL DE LA POBLACIÓ ESPANYOLA I DE L'ESTRANGERA (2001-2008)

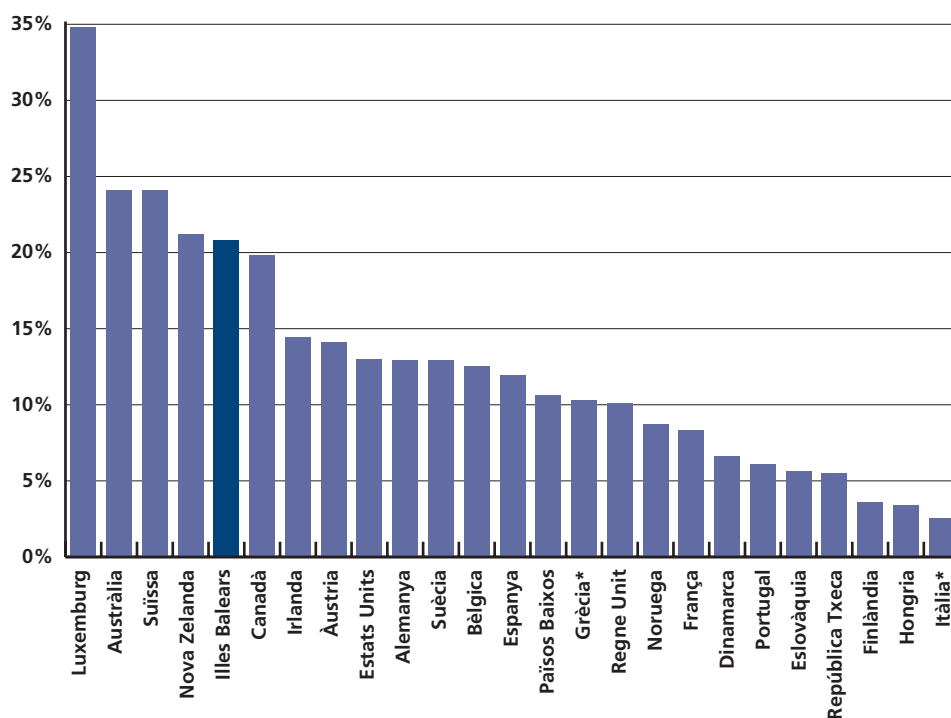

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Si es comparen aquests percentatges amb la mitjana espanyola i, més enllà, amb la dels principals països del món¹⁴ (gràfic 5), s'apreciarà que les Illes se situen entre els països amb més pes de la població de nacionalitat estrangera.

Quant a la població estrangera resident a les Illes Balears, analitzada per sexe i edat, la piràmide (gràfic 6) representa la contribució diferent d'espanyols i d'estrangers a la població balear. En conjunt, homes i dones nacionals i es-

GRÀFIC 5. PERCENTATGE DE POBLACIÓ ESTRANGERA SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ A L'OCDE (2006)

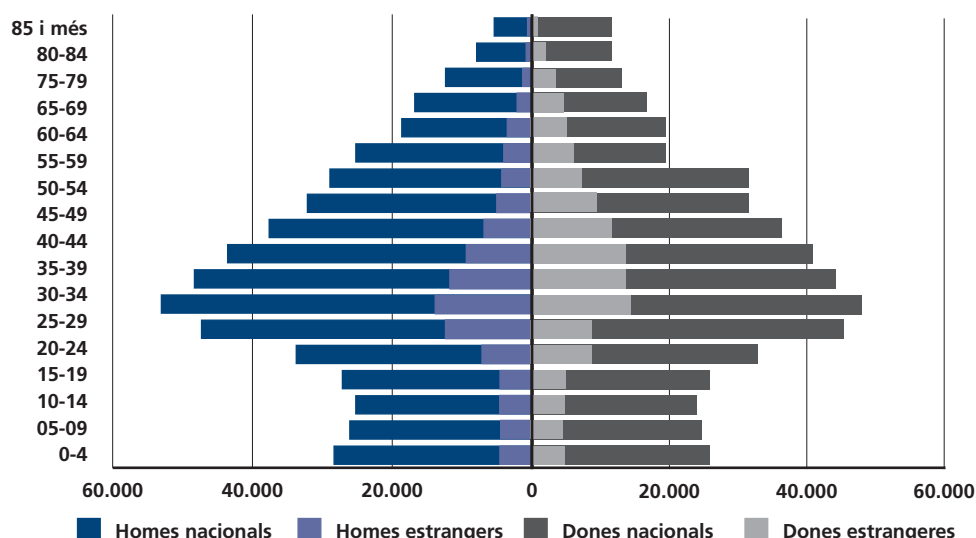

* Dades de 2001

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE) i de l'informe *International Migration Outlook OCDE-2008*

14 International Migration Outlook, SOPEMI 2008, OCDE. Per a més detalls, vegeu el web <www.oecd.org>.

GRÀFIC 6. PIRÀMIDE DE POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS, L'1 DE GENER DE 2007

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

trangers presenten percentatges equilibrats, però en desglossar els països del grup d'extracomunitaris apareixen diferències degudes a patrons migratoris associats al gènere. Així, les dones són majoria pel que fa a bona part dels països sud-americans, com ara Colòmbia (55%), Bolívia (56%) o Brasil (61%). En canvi, predominen els homes entre els nacionals del continent africà: per exemple, Marroc, amb un 66% (vegeu la taula 4).

Quant a l'estructura per edats, el conjunt d'estrangers gaudeix d'un perfil més jove que l'espanyol: un 78,5 % dels primers té entre 16 i 64 anys (edat laboralment activa), percentatge 10 punts superior al de la població espanyola (68,5%). Amb tot, si s'analitzen per separat els europeus comunitaris i els extracomunitaris, s'advertirà una diversitat associable a les diferents motivacions per emigrar que permet establir dos grans perfils de nous arribats a les Illes:

- Una migració de tipus laboral, pròpia dels països extracomunitaris i de l'Europa de l'Est, amb més població en edats actives que registra la seva màxima intensitat entre els 25

i 39 anys, amb un pic entre els 30 i 34 anys. Les persones majors de 65 anys no superen el 2 % d'aquest col·lectiu (vegeu la taula 5).

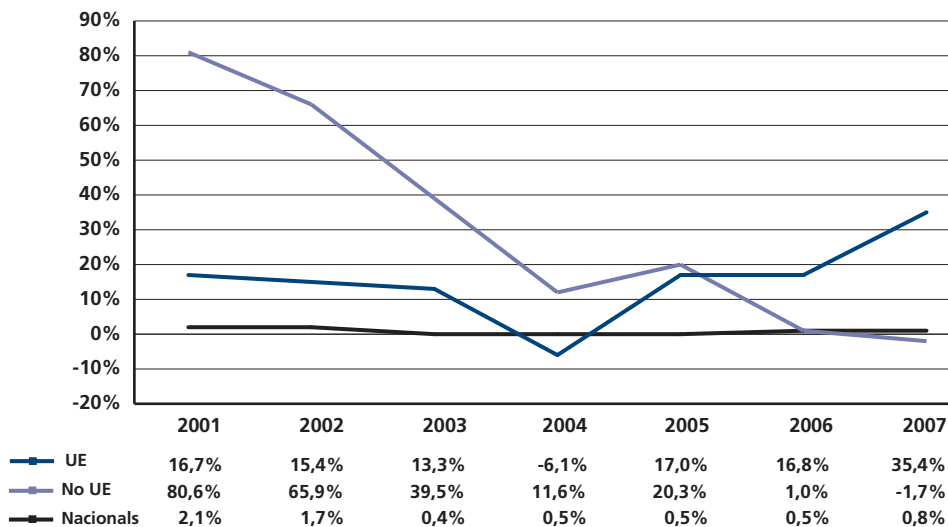
- Contrastant amb l'anterior perfil, un grup amb motivacions residencials i una estructura d'edats madura, més pròpia dels nacionals de la UE-15. La seva població registra les seves màximes intensitats en el període de 35 a 59 anys i de 64 i més anys (12,6%).

D'aquesta manera, si s'observa l'aportació dels estrangers a la població en edat laboral de les Illes Balears en els darrers anys, s'apreciarà com el seu pes ha augmentat des de representar el 7% el 2000 a sumar el 20,5% del total de població en edat laboral el 2007 (taula 6). El gràfic 7 representa la dita contribució en termes de variació percentual interanual i distingeix entre el col·lectiu comunitari i el de tercers països. S'ha de destacar l'aportació del grup extracomunitari fins al 2005, moment a partir del qual és superat pels comunitaris. Cal tenir en compte, així mateix, que la primera ampliació de la UE de 15 a 25 estats membres es va produir el 2004 i la segona, a 27, el 2007.

El conjunt d'estrangers presenta un perfil més jove que l'espanyol: un 78,5 % dels primers té entre 16 i 64 anys (edat laboralment activa), percentatge 10 punts superior al de la població espanyola (68,5 %)

Les Illes Balears es caracteritzen avui per presentar una estructura de població rejuvenida, gràcies a la contribució d'una immigració en edat laboral i fèrtil

GRÀFIC 7. TAXES DE VARIACIÓ DE LA POBLACIÓ D'EDAT ENTRE 15 I 64 ANYS A LES ILLES BALEARS PER GRANS GRUPS DE NACIONALITATS (2001-2007)

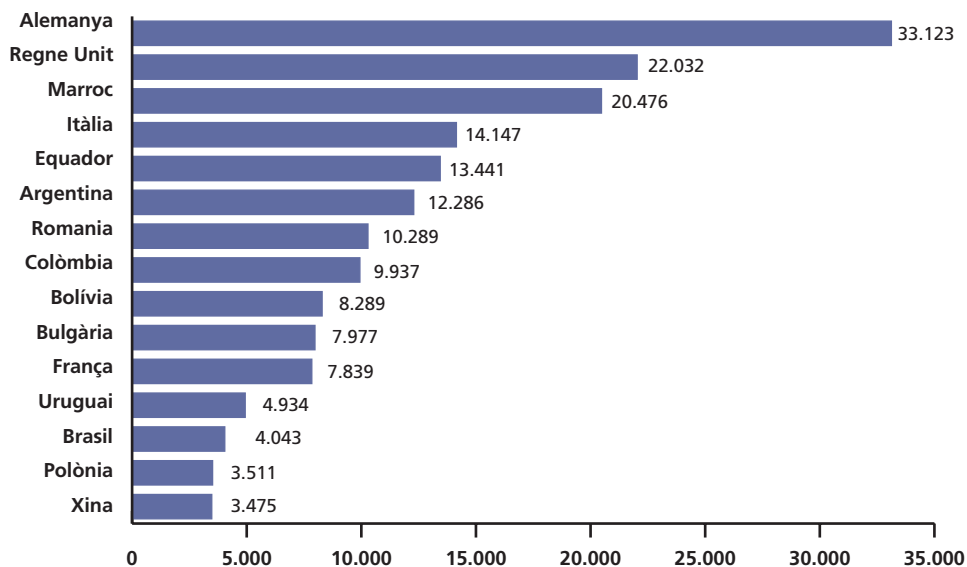

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Així, tot i la contínua arribada d'estrangers del nord d'Europa en edat de jubilació i l'envelliment progressiu dels ja establerts fa uns quants anys, les Illes Balears es caracteritzen avui per presentar una estructura de població rejuvenida, gràcies a la contribució d'una immigració en edat laboral i fèrtil que, en un primer

moment, hi repercuteix amb índexs de fecunditat més elevats que els de la població autòctona¹⁵. D'aquesta manera i en conjunt, la piràmide de població de les Illes ha evolucionat cap a formes compactes amb lleugers bombaments dels segments de població adulta, una reducció de les bases i una acumulació de persones

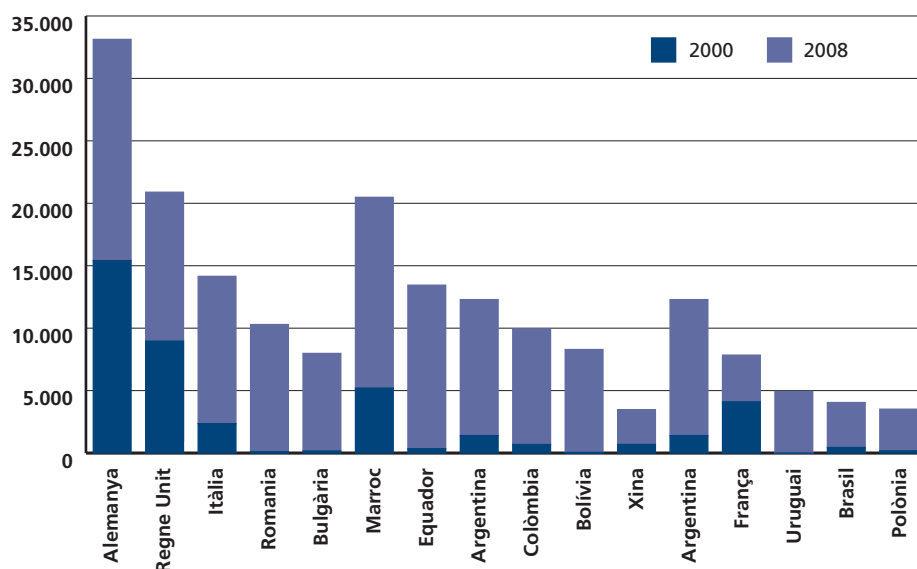
GRÀFIC 8. QUINZE NACIONALITATS AMB MÉS NOMBRE DE POBLACIÓ A LES ILLES BALEARS L'1 DE GENER DE 2008

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

¹⁵ Segons les dades del moviment natural de població, un 28,2 % del total de naixements a les Illes durant el 2007 va ser de mare estrangera. A les Illes, les dones estrangeres en edat fèrtil suposen el 18 % del total de dones d'edat entre 15 i 49 anys.

GRÀFIC 9. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ RESIDENT A LES ILLES BALEARS SEGONS LA NACIONALITAT (2000-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró, INE

Alemanya, Regne Unit, Marroc i Itàlia són els quatre països que aporten més població estrangera a les Illes; junts representen el 40,6 % del total d'estrangers

en els grups d'edat de més de seixanta anys.

Actualment, conviuen a les Illes més de cent nacionalitats diferents, cosa que dota les Balears d'una gran riquesa cultural. En el gràfic 8 s'inclouen les quinze més destacades, però d'ara endavant només s'analitzaran les onze primeres, que aglutinen el 73 % del total d'estrangers empadronats. Entre les quatre més destacades apareixen Alemanya, que aporta el 15 % dels estrangers residents —i un 29 % sobre els nacionals de la UE—; Regne Unit, el 10 % —i un 19,4 % dels comunitaris—; Marroc, el 9,2 % —i un 18,8 % dels extracomunitaris—, i Itàlia, el 6,4 % —i un 12,5 % sobre la població procedent de la UE— (vegeu la taula 7).

En general, tots els dits països mostren variacions positives i constants des del 2000 fins al 2008 (gràfic 9). Destaquen especialment en els darrers dos anys els creixements de Romania (45 % el 2006 i 46 % el 2007) i de Bulgària (44 % i 25 %, respectivament), a conseqüència de la seva

incorporació a la Unió Europea l'1 de gener de 2007. També Bolívia i Polònia mostren augments importants en aquest bienni, si bé la seva xifra d'empadronats és relativament baixa en relació amb els altres esmentats. Cal dir que aquests països són també els que més aflluència han aportat a la resta d'Europa des del 2006¹⁶.

En canvi, Equador, que presentava més de 15.000 persones entre el 2001 i el 2004, pateix un descens des del 2006 del qual no es recupera fins enguany, quan tot just creix un 3 % i assolix una xifra de residents similar a la que tenia el 2004. Tant l'anterior guany com les pèrdues recents es poden relacionar amb l'acabament del procés de regularització excepcional del 2005.

Per completar aquesta anàlisi, cal fer referència a la immigració irregular a les Illes Balears. S'ha de començar reconeixent la dificultat d'avaluar-ne el volum, ja que el seu caràcter clandestí impedeix conèixer-ne amb certesa

Romania i Bulgària destaquen en els darrers dos anys pels forts increments de població a les Illes, a conseqüència de la seva incorporació a la Unió Europea l'1 de gener de 2007

¹⁶ International Migration Outlook, SOPEMI 2008 OCDE.

Si es comparen les dades del Registre Central d'Estrangers del Ministeri d'Interior i les del padró municipal, es podrà fer una aproximació a la immigració irregular a les Illes Balears

la magnitud. Això no obstant, es pot intentar una aproximació mitjançant l'anàlisi comparada del padró municipal i la informació proporcionada pel Registre Central d'Estrangers del Ministeri d'Interior, que computa les persones sense nacionalitat espanyola que disposen d'autorització de residència o de certificat de registre (en el cas dels ciutadans comunitaris).

Si es comparen les dues fonts (vegeu les taules 8 i 9 de l'annex), s'observa una diferència de 55.395 persones entre els 166.936 estrangers¹⁷ amb autorització de residència o amb certificat de registre en data 31 de desembre de 2007 i els 222.331 estrangers empadronats a les Illes l'1 de gener de 2008.

La diferència més notable entre l'un i l'altre registre es dona en el cas dels europeus, per bé que calgui recordar que la seva inscripció en el Règim Comunitari no va ser obligatòria fins al 2 d'abril de 2007. D'aquest grup, no obstant això, és interessant fer l'anàlisi dels ciutadans de Romania i de Bulgària, els quals presenten el 2007 increments de 5.912 i 4.190 persones, respectivament, en el Registre de Permisos de Residència sobre el 2006, any de la seva entrada en la Unió Europea. Per comparació, el seu creixement en el padró (3.264 i 1.608, respectivament) és menys acusat. Es pot afirmar, doncs, que una part dels búlgars i dels romanesos que obtingueren el permís de residència el 2007 ja residien a les Illes amb anterioritat.

Pel que es refereix al grup de no comunitaris, hi ha diferències remarcables entre el Registre Central i el padró en el grup d'Amèrica del Sud i d'Amèrica Central, especialment en el grup

de nacionalitat argentina, que l'1 de gener de 2008 tenia 12.286 empadronats i, en canvi, només 7.964 persones amb autorització de residència i/o treball.

Amb tot, la xifra resultant s'ha d'entendre com una aproximació al càlcul de la immigració irregular, ja que s'haurien de restar nombroses excepcions i afegir-ne d'altres. Per exemple, els nacionals extracomunitaris familiars directes d'espanyols figuren en el règim comunitari; també s'exclouen del Registre General aquells permisos que estan en tràmit en el moment de tancar-se l'estadística¹⁸. A més, no tots els qui resideixen a les Illes s'inscriuen en el padró, com tampoc no tots els inscrits hi continuen vivint.

Quant a l'evolució dels residents legals el 2008 respecte al 2007, els països que presenten percentatges més alts de creixement són Xina (22,7%) i Marroc (18,7%). Els països llatinoamericans, en canvi, mostren variacions menys acusades que pareixen correspondre a processos de reagrupació familiar, tot i que no hi hagi dades en aquest moment que ho quantifiquin.

De cara al futur i des d'una perspectiva purament demogràfica, l'INE ha publicat dues projeccions de població a curt termini a partir de dos escenaris diferents. En el primer escenari considera que les entrades netes d'estrangers en el conjunt d'Espanya evolucionen segons la tendència més recent fins al 2010, any a partir del qual es mantenen constants. En aquesta hipòtesi, la població de les Balears per al 2017 se situa en 1.185.474 persones. L'escenari alternatiu, que s'ha establert d'acord amb l'Eurostat, projecta les mateixes entrades netes de l'estranger

Les projeccions de població publicades per l'INE estimen creixements discrets o, fins i tot, negatius de població estrangera en els pròxims deu anys

¹⁷ No s'inclouen les persones nascudes a l'estranger que han adquirit la nacionalitat espanyola.

¹⁸ Per a més detalls sobre les estadístiques del Registre Central d'Estrangeria i del padró municipal de l'INE, vegeu de nou les notes 4 i 5 o visitau els webs indicats en les dites notes.

que en el primer escenari per al període 2002-2006 i, a partir d'aquest darrer any, estima una tendència decreixent fins al 2010. D'acord amb aquesta hipòtesi, el 2017 les Illes tindrien una població total de 1.101.693 persones. En resum, doncs, sembla que s'estimen creixements discrets o, fins i tot, negatius de població estrangera i que, en total, els habitants de les Illes podrien augmentar entre 30.000 i 114.000 persones en els pròxims deu anys.

En tot cas, sembla que bona part dels nouvinguts tenen intencions de quedar-se a viure a les Illes. D'una banda, segons l'enquesta nacional d'immigrants (ENI 2007), les seves dues principals motivacions per venir a les Balears són la qualitat de vida i la recerca d'un treball millor (vegeu la taula 10). En el marc de l'actual situació econòmica internacional, que afecta tant els països del nord com els que es troben en via de desenvolupament, no sembla que les taxes de retorn hagin de ser molt elevades, tot i els incentius llançats per l'Administració central.

La tercera motivació per venir a les Balears, d'acord amb l'ENI 2007, és el reagrupament familiar. De l'enquesta, se'n desprèn que el 75,6% dels immigrants residents a les Balears tenen fills i que un 56% d'aquests fills ja conviuen amb ells. A més, un 20,3% dels que tenen familiars fora d'Espanya tenen intenció de fer-los venir. També s'estima que un 40% viuen en un habitatge de la seva propietat. Els anteriors percentatges fan pensar en un establiment a llarg termini d'aquests ciutadans a les Illes, perquè un cop recuperat el nucli familiar, integrats els fills a l'escola, establerts llaços de suport social i invertit els guanys

a aconseguir un entorn segur, els lligams amb el país d'origen es debiliten (vegeu les taules 11 i 12).

En un context més ampli, l'informe de l'OCDE¹⁹ ja esmentat analitza les principals raons dels migrants cap als països que integren l'organització. Mentre que Estats Units i França es caracteritzen per la migració per motius familiars, Itàlia, Irlanda, Regne Unit i Espanya figuren entre les nacions que reben d'un 30% a un 40% d'immigrants permanents per motius de treball. Quant a les taxes de retenció d'aquests nouvinguts, l'informe subratlla que les característiques de la integració en el país amfitrió tenen un efecte ambigu sobre la inclinació a retornar. Les persones dibuixen el seu camí migratori i de retorn en funció dels objectius individuals i familiars, però també segons les oportunitats que ofereixi el país d'origen. L'informe esmentat mostra com entre el 40% i el 70% d'aquelles persones que duen més de tres anys en un país tendeixen a quedar-hi a viure. Sobre els programes d'ajuda al retorn voluntari —que reben una atenció creixent als països de l'OCDE—, l'informe arriba a la conclusió que tenen un impacte limitat perquè la majoria dels migrants ha de sospesar la possibilitat de gaudir dels avantatges del programa tenint en compte la situació social, política i econòmica del seu país d'origen.

Sobre aquesta futura evolució de la població estrangera, cal tenir en compte també que les Illes Balears són ja la primera comunitat autònoma espanyola en alumnat d'origen estranger. En el curs acadèmic 2005-2006 es registraren 19.456 alumnes estrangers²⁰ escolaritzats en ensenyaments no universitaris, cosa que implica que

Segons l'enquesta nacional d'immigrants (ENI 2007), les dues principals motivacions per venir a les Balears són la qualitat de vida i la recerca d'un treball millor

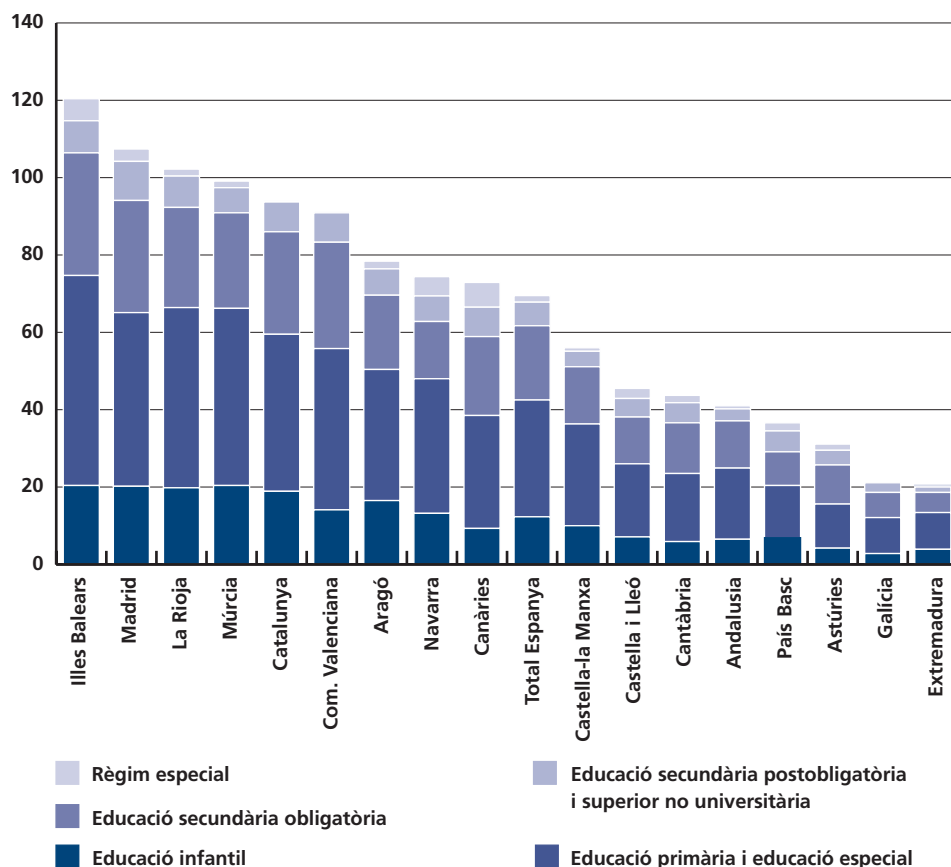
S'estima que un 40 % dels estrangers residents a les Balears viuen en un habitatge de la seva propietat, valor que fa pensar en un establiment a llarg termini d'aquests ciutadans a les Illes

19 International Migration Outlook, SOPEMI 2008 OCDE.

20 Darreres dades disponibles del Sistema Estatal d'Indicadors de l'Educació 2007 de l'Institut d'Avaluació del Ministeri d'Educació, Política Social i Esport.

Les Illes Balears són la primera comunitat autònoma espanyola amb més pes de l'alumnat d'origen estranger sobre el total d'alumnes (de cada 1.000 alumnes, 120 són estrangers)

GRÀFIC 10. ALUMNAT ESTRANGER PER CADA MIL ALUMNES ESCOLARITZATS EN EL TOTAL D'ENSENYAMENTS NO UNIVERSITARIS, SEGONS COMUNITAT AUTÒNOMA (CURS 2005-2006)

Font: Institut d'Avaluació. Ministeri d'Educació, Política Social i Esport

de cada 1.000 alumnes a les aules de les Illes, 120 són estrangers. Per comparació, en el conjunt de l'Estat l'alumnat estranger suma 69 persones per cada 1.000 alumnes. L'educació primària (vegeu el gràfic 10) és l'etapa educativa amb la proporció més alta d'alumnes estrangers (151 estrangers per cada 1.000 alumnes), seguida de l'educació secundària obligatòria (128 per cada 1.000 alumnes)²¹.

Segons les darreres dades de l'*Anuari de l'Educació de les Illes Balears*, en el curs 2007-2008 ja eren 26.110 els alumnes d'origen estranger, els quals represen-

taven el 16% del total de l'alumnat no universitari a les Illes Balears. La distribució per etapes educatives segueix un esquema similar a anys anteriors.

Aquests joves i adolescents, segona generació dels nouvinguts més arrelada a la nova terra que a la dels seus pares, bilingües molts d'ells i culturalment pròxims a països de l'Europa del nord i de l'est, d'Àsia o del Magreb, són un capital humà potencialment molt valuós per a les Illes des d'una perspectiva de desenvolupament social i econòmic.

21 S'ha de tenir en compte que part dels infants nascuts de pares estrangers a les Illes poden haver adquirit la nacionalitat espanyola i, per això, no figuren en les estadístiques d'alumnat estranger.

6. POBLACIÓ ESTRANGERA ACTIVA A LES ILLES BALEARS

Segons les dades de l'enquesta de població activa (EPA) de l'INE, la població activa (taula 13) era a les Illes Balears de 546.100 persones de mitjana l'any 2007, de les quals 129.600 eren estrangeres, cosa que equival a un 23,7%. L'evolució de la població activa estrangera des de l'any 2005 ens mostra un augment significatiu i constant, així com el pes que tenen sobre el total de la població activa. Entre la població activa estrangera, 43.400 persones procedeixen d'algun país de la Unió Europea dels 27, és a dir, un 33,5%, mentre que les 86.200 persones restants són originàries d'algun país extracomunitari, cosa que representa un 66,5% del total d'actius estrangers.

Si es fa referència a les dades del segon trimestre del 2008, s'observarà com el total de població activa de les Illes va ser de 573.500 persones, un 25,6% de les quals eren estrangeres. Respecte al mateix trimestre del 2007, la població activa s'ha incrementat en un 3,2%: els nacionals mostren un descens del 0,5%, quan el nombre de persones estrangeres actives ha crescut un 15,6%, i el d'extracomunitaris és el que ho ha fet de manera més acusada (22,3%).

La taxa d'activitat de la població estrangera a les Balears es va situar durant el 2007 en el 75,2% (taula 14), 14 punts percentuals per sobre de la taxa de la població de nacionalitat espanyola (61,2%). Hi ha diferències significatives segons la nacionalitat dels estrangers: així, els comunitaris (69%) presenten una taxa inferior a la dels procedents d'algun país extracomunitari (78,6%). Aquesta situació també es produeix en el conjunt d'Espanya, on igualment els extracomunitaris presenten taxes d'activitat més elevades.

Respecte al 2006, la taxa d'activitat dels nacionals descendeix 0,9 punts, mentre que entre els estrangers augmenta a 2,1 punts, sobretot entre els no comunitaris (+7,7 punts). Aquest augment dels extracomunitaris s'explica en gran manera pel fet que els treballadors romanesos i els búlgars han passat al grup dels comunitaris. Com que es tracta de col·lectius nombrosos i amb taxes d'activitat altes, han fet créixer notablement la taxa d'activitat dels comunitaris, mentre que la dels no comunitaris es manté estable (+0,6 punts).

El total de població activa de les Illes durant el segon trimestre de 2008 va ser de 573.500 persones, un 25,6 % de les quals eren estrangeres

La taxa d'activitat de la població estrangera a les Balears es va situar durant el 2007 en el 75,2%, 14 punts percentuals per sobre de la taxa de la població de nacionalitat espanyola (61,2 %)

7. POBLACIÓ ESTRANGERA OCUPADA A LES ILLES BALEARS

Com s'ha assenyalat en les notes metodològiques, aquest apartat combina tres fonts d'informació distintes, de cada una de les quals s'extreuen diferents estadístiques. Atesa la reduïda mostra d'estrangers que inclou l'EPA a les Illes Balears, les seves dades només s'utilitzen per al conjunt d'estrangers comunitaris i extracomunitaris. Això no obstant, la seva explotació comparada amb les d'afiliació a la Seguretat Social permet observar les diferències entre els ocupats estrangers calculats per cada font, si bé s'han de tenir ben presents les diferències metodològiques entre ambdues.

També s'ha de recordar que les dades d'afiliació són mitjanes i que, tot i ser més àmplies que les proporcionades per l'EPA, limiten la desagregació de

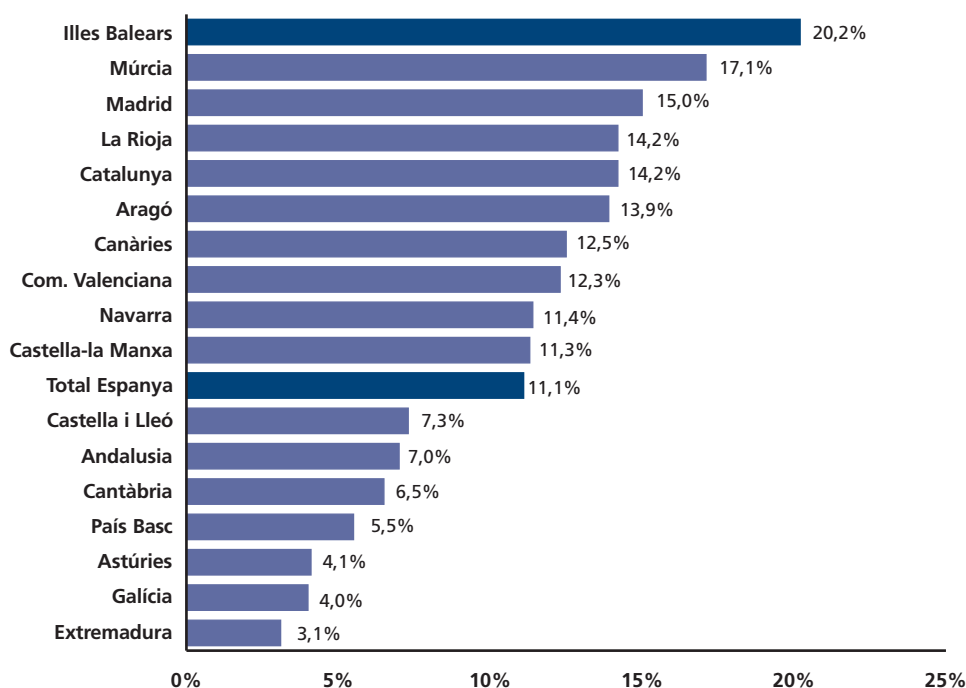
nacionalitats als règims de cotització. Per això es recorre a la contractació registrada pel SOIB per estudiar l'estratificació sectorial i ocupacional, com també les diferències de temporalitat contractual dels estrangers davant els espanyols. Finalment, cal dir que cap d'aquestes dues fonts no permet desagregar els afiliats estrangers per illes, raó per la qual l'anàlisi se centra en el conjunt de la comunitat autònoma.

7.1. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA OCUPADA A LES ILLES BALEARS

El juny de 2008 les Illes són la primera comunitat autònoma per pes de la població estrangera afiliada a la Seguretat Social, amb un valor (20,2 %) significativament superior a la mitjana del conjunt de l'Estat (11,1 %)

El juny del 2008 la nostra comunitat autònoma (gràfic 11) va esdevenir la

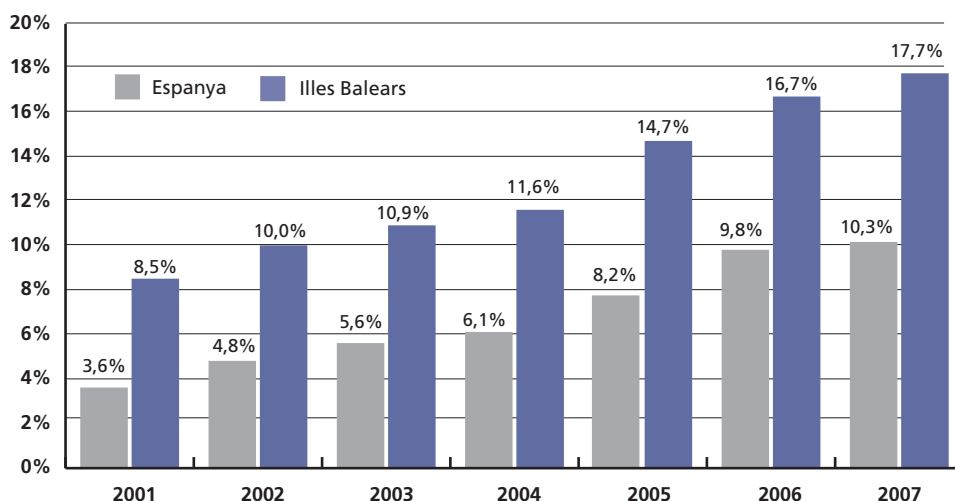
GRÀFIC 11. RÀNQUING DEL PES DELS TREBALLADORS ESTRANGERS D'ALTA EN LA SEGURETAT SOCIAL SOBRE EL TOTAL DE TREBALLADORS D'ALTA PER COMUNITATS AUTÒNOMES (JUNY DE 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

L'EPA estima un total de 121.000 estrangers ocupats de mitjana per al primer semestre de 2008, que representa el 24 % sobre el total d'ocupats a les Illes

GRÀFIC 12. EVOLUCIÓ DEL PES DELS TREBALLADORS ESTRANGERS AFILIATS A LA SEGURETAT SOCIAL A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (2001-2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

primera regió espanyola per pes de la població estrangera afiliada a la Seguretat Social, amb un valor (20,2%) significativament superior al de la resta de comunitats autònomes espanyoles i a la mitjana del conjunt de l'Estat (11,1%).

Quant a l'evolució d'aquest pes des de l'any 2001, s'observa una tendència de creixement continu des d'un 8,5% sobre el total d'afiliats el 2001 al 17,7% del 2007, sempre per sobre de la mitjana espanyola d'afiliats estrangers (gràfic 12). Aquest percentatge de participació creixent—similar a l'experimentat en el padró municipal, en el qual també les Illes se situen per sobre de la mitjana espanyola—està relacionat amb la joventut de la població estrangera, que en un 78,5% es troba en la franja d'edat laboral de 15 a 64 anys.

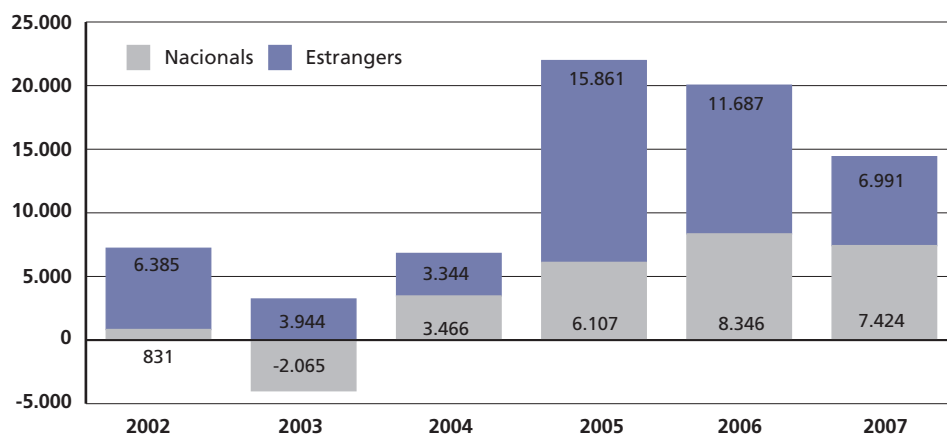
L'EPA estima un total de 116.100 treballadors estrangers ocupats de mitjana per al 2007 (23% del total) i de 121.000 estrangers ocupats de mitjana per al primer semestre del 2008 (24%). Per la seva banda, la Seguretat Social va comptabilitzar l'any 2007 una mitjana de 455.694 treballadors d'alta a les Illes Balears, 80.716 dels quals eren

estrangers. La mitjana del gener al juny del 2008 va assolir les 83.116 persones estrangeres d'alta, davant els 370.550 ocupats nacionals (vegeu la taula 15 de l'annex). A pesar de les limitacions metodològiques esmentades anteriorment—que també afecten les estimacions dels espanyols ocupats, però en menor mesura—, aquestes diferències podrien indicar que els estrangers pateixen en un grau més elevat el treball en l'economia submergida.

Continuant amb l'EPA, si s'observa l'evolució entre el 2006 i el 2007 (taula 13 de l'annex), es podrà veure com en el creixement global dels ocupats varen tenir més pes els estrangers que els nacionals. Així, davant un increment global de 16.900 estrangers, es va produir una minoració de 4.875 ocupats nacionals. En el segon trimestre del 2008, les diferències continuen: si es compara amb el mateix període de l'any anterior, s'ocupen 10.000 estrangers més mentre que es perden 9.700 ocupats espanyols. Aleshores, es pot afirmar que en els darrers temps els treballadors estrangers han evitat una disminució més dràstica del creixement de l'ocupació, encara que s'aprecii un progressiu alentiment en el seu ritme de creixement.

En el segon trimestre del 2008 s'ocupen 10.000 estrangers més que en el mateix trimestre del 2007, mentre que es perden 9.700 ocupats espanyols

GRÀFIC 13. APORTACIÓ A L'OcupACIÓ DELS AFILIATS NACIONALS I ESTRANGERS (2002-2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

La taxa d'ocupació es va situar en el 67,3 % durant el 2007 per al conjunt de la població estrangera, això és 9,7 punts per sobre de la taxa d'ocupació del grup de nacionals (57,6 %)

D'altra banda, si s'analitza l'aportació dels comunitaris i dels extracomunitaris al dit creixement, s'apreciarà que el 2007 varen ser principalment els primers els que sostingueren l'augment de l'ocupació estrangera (85% dels 16.900 estrangers vists). En canvi, en el primer semestre del 2008, els extracomunitaris varen ser els únics que aportaren ocupats: 14.400 efectius, mentre que els comunitaris en perderen més de 4.000.

Pel que fa a la taxa d'ocupació (taula 14), cal dir que durant el 2007 es va situar en el 67,3% per al conjunt de la població estrangera, això és 9,7 punts per sobre de la taxa d'ocupació del grup de nacionals (57,6%). Novament hi ha diferències entre els estrangers segons la zona de procedència: els comunitaris tenen una taxa d'ocupació (64,3%) per sota de la dels extracomunitaris (69,1%). Aquesta situació es dona també en el conjunt de l'Estat.

Respecte al 2006, la taxa d'ocupació dels nacionals baixa en un punt percentual, mentre que entre la dels estrangers augmenta 1,3 punts, la qual cosa ja es podia intuir pel fet que es produeix un augment en el nombre d'estrangers ocupats i un descens en el nombre d'espanyols. D'altra banda, s'observen dues tendències to-

talment oposades entre comunitaris i extracomunitaris: així, els primers baixen 6,6 punts en taxa d'ocupació, mentre que els segons pugen 5,2 punts percentuals.

Per confirmar aquesta impressió cal tornar a les dades d'afiliació a la Seguretat Social; com s'ha vist, se n'obtenen xifres absolutes més baixes, però s'observa la mateixa tendència. Així, entre el 2006 i el 2007 el nombre d'afiliats estrangers va créixer en quasi 7.000 persones, cosa que suposa un 48% del creixement total de l'ocupació. En el primer semestre del 2008, la diferència respecte al mateix període de l'any passat juga amb 5.278 altes a favor dels estrangers sobre 645 baixes dels espanyols. S'aprecia també, doncs, que l'increment dels afiliats estrangers s'alenteix però no es deté. Als efectes comparatius, el gràfic 13 dona una visió ampliada de l'aportació a l'ocupació esmentada per a cada col·lectiu des del 2002.

7.2. POBLACIÓ ESTRANGERA OCUPADA PER NACIONALITATS

Com que la reduïda mostra de l'EPA per a les Balears no aconsella desagregar més les xifres, l'anàlisi de la

En el primer semestre del 2008, el nombre d'afiliats estrangers va créixer en 5.278 persones, mentre que el nombre d'afiliats nacionals va baixar en 645 efectius

L'evolució de l'afiliació mitjana el 2007 respecte al 2006 mostra que totes les nacionalitats presenten increments excepte l'equatoriana, que perd 192 afiliats. Destaquen els augments d'Alemanya, Itàlia, Marroc i Romania

població estrangera ocupada per nacionalitat s'aborda amb les dades proporcionades per la Seguretat Social, que permeten conèixer la nacionalitat dels ocupats per règims de cotització.

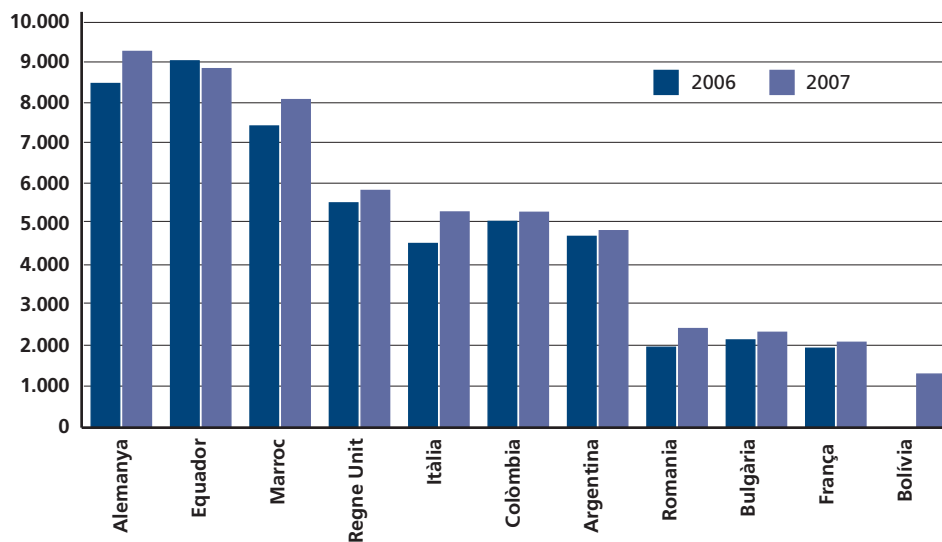
En la taula 15 queda reflectida l'evolució dels afiliats espanyols i estrangers des del 2001. El 2007 es fa palès que el nombre de comunitaris va créixer un 32% respecte al 2006, mentre que el d'extracomunitaris mostra una caiguda del -3,1%. Si es desagreguen les respectives xifres per sexe (taula 16), s'observarà com el decreixement dels extracomunitaris correspon en un 88% a les dones (pèrdua de 1.307 dones davant un descens de 181 homes). Els comunitaris, en canvi, creixen de manera menys descompensada entre els sexes (un 43% pertoca a les dones).

Quant al desglossament per nacionalitats, el gràfic 14 mostra l'afiliació

mitjana el 2007 per als onze països amb un nombre més elevat d'empadronats a les Illes Balears l'1 de gener de 2007 i l'1 de gener de 2008²². En conjunt, les dites onze nacionalitats sumen el 72% i el 73% del total d'estrangers empadronats en aquests dos anys, respectivament, i el 69,3% del total d'estrangers afiliats el 2007. Les dades absolutes i el percentatge d'increment respecte a l'any anterior i al semestre posterior es poden veure en les taules 17 i 18 de l'annex.

Si s'analitza l'evolució de l'afiliació mitjana el 2007 respecte al 2006²³, s'observarà que totes les nacionalitats presenten increments excepte l'equatoriana, que perd 192 afiliats. En especial, destaquen els augments d'Alemanya (792 altes més que el 2006), Itàlia (780 altes) i Marroc (653). En quart lloc se situen els romanesos (461 afiliats més), d'acord amb el fort

GRÀFIC 14. EVOLUCIÓ DELS AFILIATS ESTRANGERS AMB MÉS PRESÈNCIA EN EL PADRÓ A LES ILLES BALEARS (2006-2007)

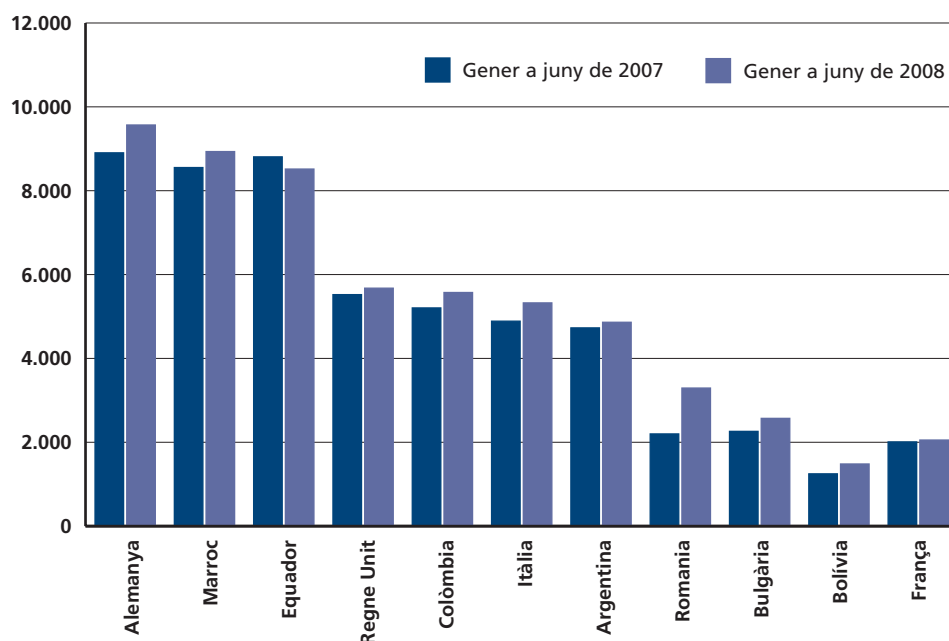

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

22 Correspondria comparar els padrons en data 1 de gener amb l'afiliació en data 31 de desembre de cada any, però l'objectiu de l'estudi és oferir una visió global dels anys analitzats. Per tant, s'ha optat per calcular les mitjanes anuals. La selecció dels onze països permet que coincideixin les nacionalitats estrangeres majoritàries els anys 2007 i 2008, en els quals se centra aquest estudi dels estrangers en el mercat de treball local.

23 No es disposa de les dades corresponents als dotze mesos del 2006 per a Bolívia, que s'exclou, per tant, de la comparació esmentada.

GRÀFIC 15. EVOLUCIÓ DELS AFILIATS ESTRANGERS AMB MÉS PRESÈNCIA EN EL PADRÓ A LES ILLES BALEARS (GENER A JUNY DE 2007 I DE 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

increment també vist en el padró de l'1 de gener de 2008 arran de la seva incorporació en la UE-27.

En el primer semestre del 2008 (gràfic 15), l'evolució es comporta d'una manera similar a l'observada anteriorment. Equador continua perdent efectius en relació amb el primer semestre del 2007 (291 persones menys), mentre que augmenten un 50% els romanesos d'alta (1.094 efectius més), els alemanys (664 més) i els italians (436 més).

7.3. OCUPATS ESTRANGERS PER RÈGIMS DE COTITZACIÓ

Una mirada general a la distribució dels espanyols i dels estrangers entre els diferents règims de cotització a la Seguretat Social mostra que la proporció entre la població assalariada espanyola i l'estrangera del règim general difereix notablement. Segons les dades de l'afiliació incloses en la

taula 17, el 2007 un 75% dels estrangers afiliats eren assalariats, davant una mitjana del 79% d'espanyols. En canvi, els estrangers en conjunt són autònoms en un 16% vs. un 19% dels nacionals.

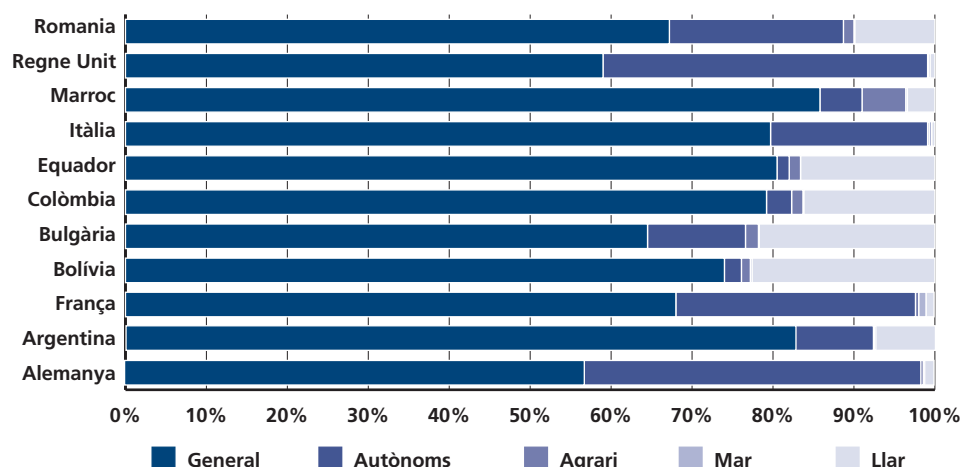
Si es desagreguen les dades per als extracomunitaris, s'apreciarà que l'assalarització arriba al 81%. Alhora, baixen les seves altes com a autònoms al 6% en conjunt; pel que fa a la resta de règims, cal destacar la seva participació en el de la llar (11%), seguit de lluny per l'agrari (2%).

La presència com a ocupats de la llar és notòria entre els equatorians, els colombians i els bolivians, si bé del 2006 al 2007 s'observa un important transvasament des d'aquest règim al general que després es comentarà: per exemple, Equador passa de registrar un 27% dels seus efectius a un 17% en el règim de la llar, i augmenta les files del règim general (del 70% al 80% dels seus nacionals). Per la seva banda, els nacionals de Marroc tenen

El 2007 un 81 % dels estrangers extracomunitaris eren assalariats davant el 6 % en el règim d'autònoms i l'11 % en el règim especial de la llar

Els estrangers comunitaris presenten una proporció més baixa d'assalariats (67,2 %) i més alta d'autònoms (29,1 %) que els espanyols; destaquen Alemanya i el Regne Unit, que s'acosten al 40 % en el règim d'autònoms

GRÀFIC 16. PARTICIPACIÓ DELS TREBALLADORS ESTRANGERS SEGONS EL RÈGIM DE COTITZACIÓ EN LA SEURETAT SOCIAL A LES ILLES BALEARS (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

la presència més elevada en el règim agrari: un 5 % vs. una mitjana de l'1 % per al total d'espanyols i d'estrangers tant el 2006 com el 2007. Cal esmentar a part el cas dels nacionals de Xina, no inclosos en les taules adjuntes però que presenten tradicionalment un alt percentatge d'autònoms: el 27 % del total dels seu afiliats el 2007, amb un increment del 7 % sobre el 2006.

En el primer semestre del 2008, el nombre de nacionals de Marroc va créixer en afiliació, sense que aquest increment, però, en faci variar la distribució entre els règims ja vists. Equador continua perdent afiliats, principalment del règim de la llar (203 de les 290 baixes), mentre que Bolívia els augmenta tant en la llar com en el règim general. Finalment, Colòmbia incrementa els seus efectius en tots ells.

Contràriament als països no comunitaris, els europeus de la UE presenten una proporció més baixa d'assalariats (67,2 %) i més alta d'autònoms (29,1 %) que els espanyols—destaquen especialment, entre els onze estudiats, Alemanya i Regne Unit, que s'acosten al 40 % en el règim d'autònoms, en xi-

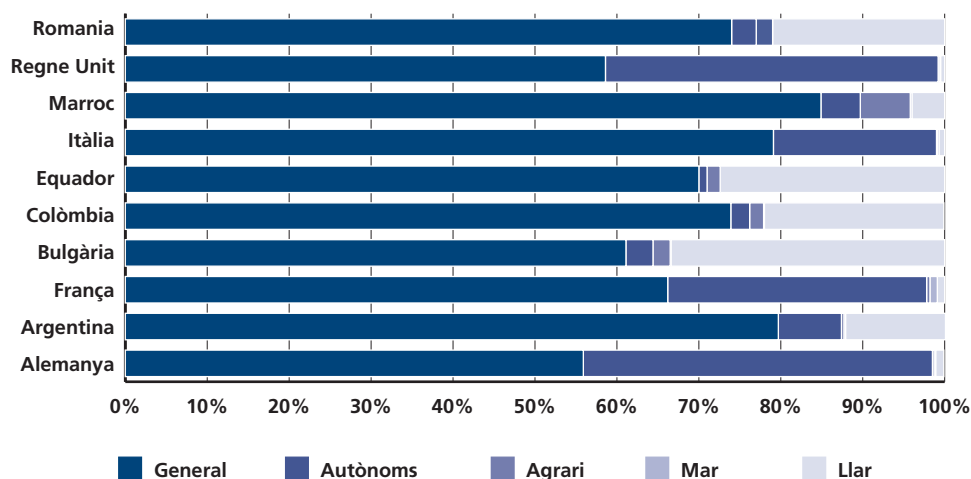
fres que es mantenen similars entre el 2006 i el 2007.

Mereixen una atenció especial els nacionals de Romania i de Bulgària, dels quals va davallar l'afiliació en el règim de la llar prop de 10 punts percentuals el 2007 per créixer sobtadament com a autònoms, règim en què passen de representar un 3 % el 2006 a un 21 % i 12 %, respectivament. Aquesta variació és explicable per la moratòria de dos anys esmentada que els afecta i que només és aplicable al treball assalariat, mentre que en el règim per compte propi gaudeixen ja del dret comunitari de lliure circulació de treballadors.

En aquest sentit, amb les xifres corresponents al primer semestre del 2008, la tendència que s'aprecia és la mateixa: Bulgària i Romania continuen perdent pes en el règim de la llar (10 i 6 punts percentuals, respectivament) per guanyar presència com a autònoms (22 % i 42 %, en el mateix ordre).

Per confirmar les conclusions obtingudes fins ara, s'analitzen també els percentatges verticals de participació dels estrangers en els diferents

GRÀFIC 17. PARTICIPACIÓ DELS TREBALLADORS ESTRANGERS SEGONS EL RÈGIM DE COTITZACIÓ EN LA SEGURETAT SOCIAL A LES ILLES BALEARS (2006)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

règims el 2007²⁴. Així, els estrangers sumen, com ja s'ha dit, el 17,7% del total d'afiliats, però representen el 67% dels inscrits en el règim de la llar i el 21,6% en el règim agrari. Comparats aquests percentatges amb l'any anterior, s'aprecia com s'ha produït un fort traspàs dels afiliats a la llar (caiguda de quasi 8 punts percentuals). En xifres absolutes, desapareixen 2.536 estrangers en un any, bona part dels quals són equatorians, com s'ha esmentat abans (1.001 persones). Aquest transvasament és explicable per l'augment que va experimentar el dit règim de la llar el 2005 —any del procés de regularització—, quan moltes persones es donaren d'alta per poder treballar en dit règim de la llar. En els anys següents, així com van tenint accés a altres ocupacions, passen a cotitzar en altres règims (el general, majoritàriament).

Per la seva banda, el règim agrari tot just presenta una lleugera davallada (-0,3%) que afecta tant els estrangers com els espanyols. En aquest cas, s'ha d'esmentar el canvi de normati-

va que va suposar que en data 1 de gener de 2008 se'n traslladassin els cotitzants per compte propi al règim d'autònoms. Amb tot, l'augment del nombre d'estrangers en aquest darrer règim no es deu al dit traspàs obligat, ja que només provoca una disminució total de 51 estrangers en el règim agrari, mentre que augmenta en 1.743 estrangers en el d'autònoms. L'augment en aquest règim és en bona part atribuïble a tres dels onze països analitzats: Romania (27% del dit increment, amb 464 noves altes el 2007), Alemanya (15% de l'augment) i Bulgària (12%).

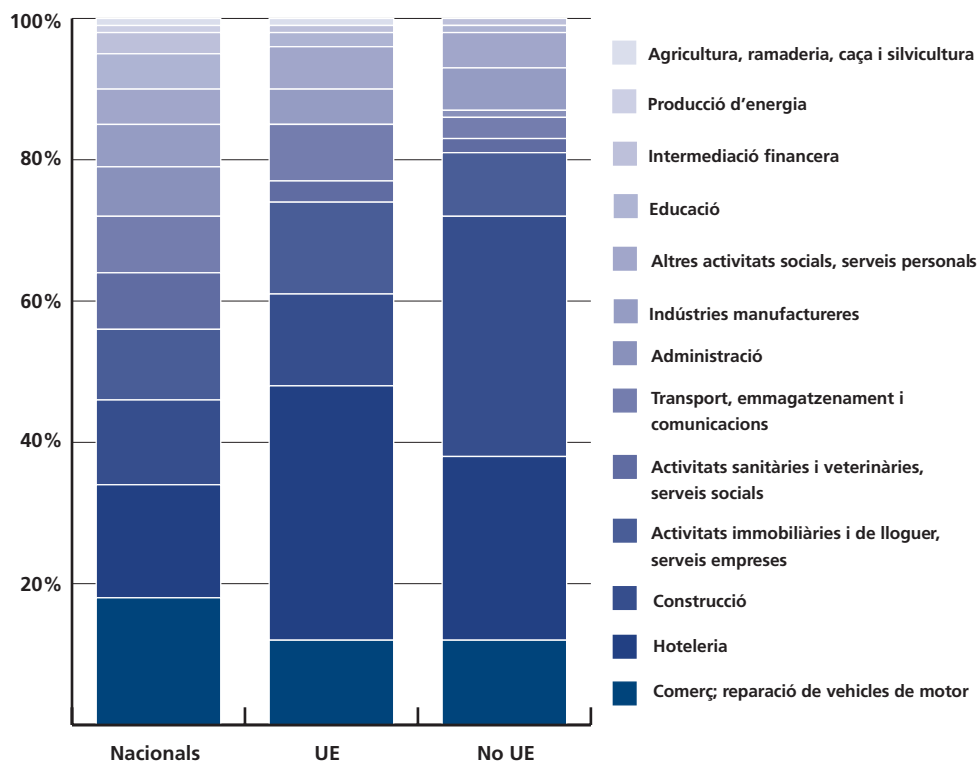
Quant al primer semestre del 2008, els afiliats estrangers són ja un 18,3% del total, un punt més que en el mateix període del 2007, i mantenen aproximadament la distribució vista entre els diferents règims amb alguns canvis notables. D'una banda, n'augmenta la participació en el règim agrari fins al 57%, a causa de la pèrdua d'afiliats espanyols (2.534 persones) més que de l'increment d'estrangers (391 persones, colombianes i marroquines). De l'altra,

En el primer semestre del 2008 continuen augmentant les files dels autònoms respecte al 2007 fins a elevar-ne el percentatge a un 16,5 % del règim, sobretot per la nova afiliació dels romanesos i dels búlgars, els quals, junts, aporten el 61 % del creixement total

²⁴ S'omet el règim del carbó, que no presenta afiliats en cap dels anys analitzats; s'inclou, en canvi, el règim del mar, tot i que té una presència d'estrangers molt baixa.

Els treballadors estrangers d'alta al règim general s'acumulen en menys branques que els treballadors nacionals: es pot trobar un 74% dels comunitaris en quatre activitats i un 73% d'extracomunitaris en tres d'aquestes mateixes activitats

GRÀFIC 18. PERCENTATGES DE CONCENTRACIÓ DELS ESPANYOLS I DELS ESTRANGERS PER BRANQUES D'ACTIVITATS EN EL RÈGIM GENERAL DE LA SEGURETAT SOCIAL (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

continuen augmentant les files dels autònoms fins a elevar-ne el percentatge a un 16,5% del règim, sobretot per la nova afiliació dels romanesos i dels búlgars, els quals, junts, aporten el 61% del creixement total. Finalment, els nacionals d'Equador continuen perdent afiliats, especialment procedents del règim de la llar (203 dels 290 efectius perduts).

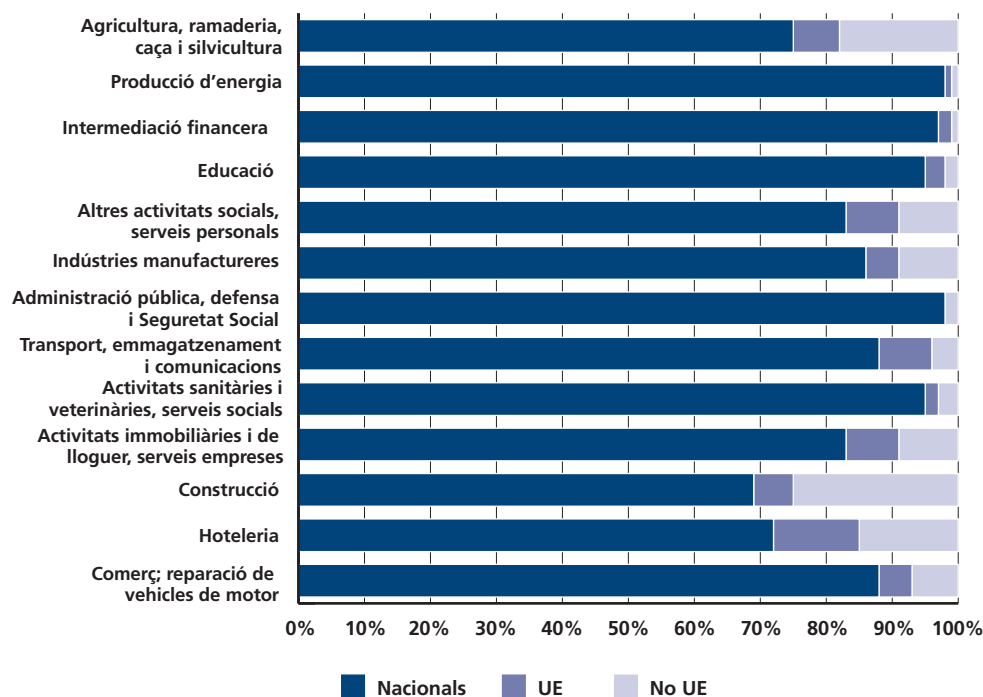
7.4. ASSALARIATS ESTRANGERS PER SECTORS D'ACTIVAT

Per analitzar la distribució dels treballadors espanyols i estrangers entre les diferents branques d'activitat i la seva evolució interanual, ens centrarem en les xifres d'afiliació del règim general d'assalariats, que només es proporcionen agrupades per estrangers comunitaris i extracomunitaris.

Una primera ullada al volum d'afiliació el 2007 per grups mostra que els espanyols assalariats es troben força repartits entre les diverses activitats del règim general. Per assolir el 72% d'aquest grup, s'han de tenir en compte sis activitats: comerç, hoteleria, construcció, activitats immobiliàries i de serveis a empreses, transport i emmagatzemament, i activitats sanitàries i de serveis socials. Els estrangers, en canvi, s'acumulen en menys branques: es pot trobar un 74% dels comunitaris en les quatre primeres i un 73% dels extracomunitaris en les tres primeres (vegeu la taula 19).

En el gràfic 18 es representen els percentatges horitzontals de repartiment entre activitats per grans grups de nacionalitats. Descomptant les quatre activitats que, en conjunt i per a cada un dels grups, sumen menys de l'1% del volum d'afiliats (pesca, organismes extraterritorials, llars que

GRÀFIC 19. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DELS TREBALLADORS D'ALTA EN EL RÈGIM GENERAL PER GRANS GRUPS DE NACIONALITATS I SECTOR D'ACTIVITAT (2007)

S'aprecia una gran pèrdua d'afiliació en el sector de la construcció, que ha afectat més els espanyols i comunitaris que no els nacionals de tercers països a pesar que tenen una gran presència en aquest sector

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

col·loquen personal domèstic i indústries extractives), es veu que les que agrupen un percentatge més elevat de treballadors extracomunitaris són, per aquest ordre: construcció (25%), agricultura (18%), hoteleria (15%) i, ja per igual (9%) i en quart lloc, indústries manufactureres, activitats immobiliàries i de serveis en empreses, i activitats sanitàries i de serveis socials. Els europeus comunitaris, per la seva banda, s'agrupen molt més en hoteleria (13%) i ja en percentatges iguals o més baixos (8%) en transports i emmagatzemaments, activitats immobiliàries i sanitàries i de serveis socials.

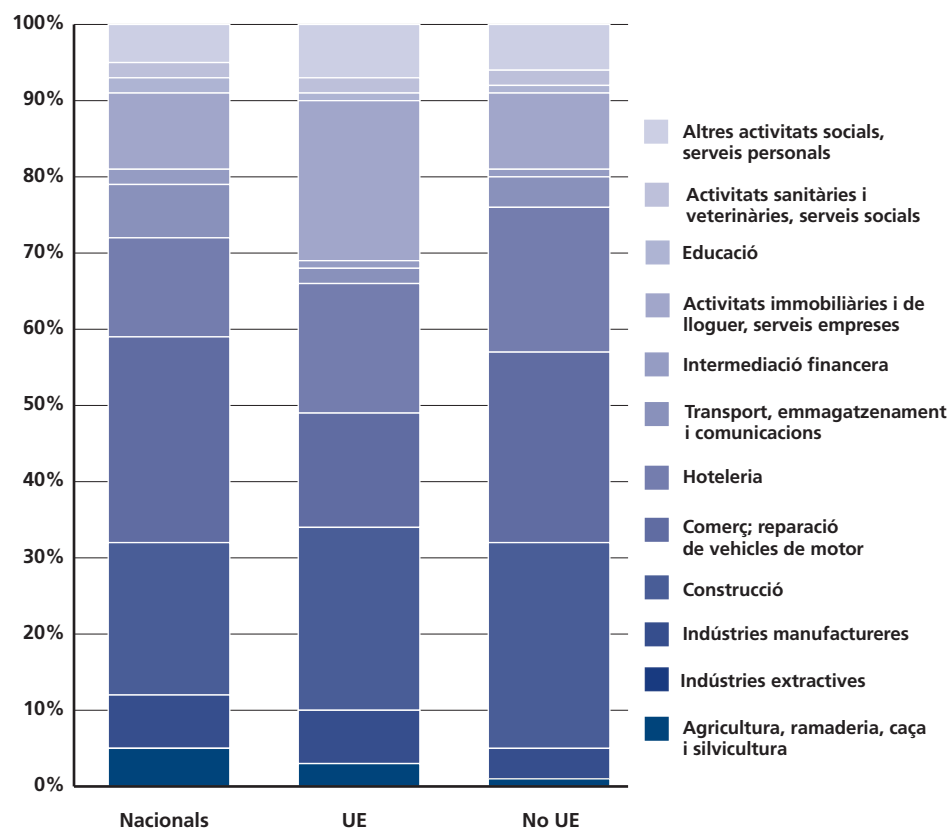
Quant a la seva evolució en els diferents sectors, cal fixar-se en el primer semestre de 2008 en relació amb el mateix del 2007 (taula 20). Per grans grups, s'aprecia la pèrdua de 1.052 assalariats espanyols, compensada pel guany de 2.354 afiliats estrangers. De nou, doncs, es pot concloure que

els efectius estrangers han evitat una caiguda major de l'ocupació.

Si s'estudia el detall de les diferents branques, de manera destacada s'apreciarà la gran pèrdua d'afiliació en el sector de la construcció (-3.472 baixes), que ha afectat més els espanyols i els comunitaris (-7% per a ambdós) que no els nacionals de tercers països (-4%) a pesar que, com s'ha vist, tenen una gran presència en aquest sector. Les activitats immobiliàries i de serveis a les empreses, lligades a l'anterior activitat, pateixen també una caiguda de 196 afiliats (-1%), que aquesta vegada afecta més els espanyols i no comunitaris que els de l'Europa dels 27, els quals, contra tot pronòstic, creixen en 186 afiliats (6%). Les indústries manufactureres, per la seva banda, també perden afiliats espanyols (434 persones), però es recuperen per l'aportació dels estrangers d'ambdós grups (241 afiliats més en total).

Tres activitats destaquen perquè concentren l'afiliació dels autònoms dels tres grans grups de nacionalitats: construcció, comerç i hoteleria. De nou, els estrangers extracomunitaris hi apareixen més concentrats (71 %) que no els europeus (57 %) i els espanyols (59 %)

GRÀFIC 20. PERCENTATGES DE CONCENTRACIÓ DELS AFILIATS AUTÒNOMS ESPANYOLS I ESTRANGERS PER BRANQUES D'ACTIVITATS DE LA SEGURETAT SOCIAL (GENER-JUNY 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

De les activitats que guanyen ocupació mereixen ser esmentades especialment les sanitàries i de serveis socials (3.044 assalariats més), en les quals proporcionalment creixen més els grups d'extracomunitaris (33%) i de comunitaris (19%) que no els nacionals (12%). Comerç, la segona branca destacada pel seu creixement interanual (640 afiliats més), rep l'aportació de 759 estrangers que salven la pèrdua de 119 afiliats espanyols. De manera similar, es pot parlar de les dues activitats que guanyen afiliats: transport i emmagatzemament i activitats de serveis personals. L'aportació al seu creixement és notablement més elevada entre els estrangers que no entre els nacionals.

Finalment, cal destacar que el sector de l'hoteleria tot just es manté estable (variació interanual del 0%) gràcies a les noves 1.060 altes del conjunt d'es-

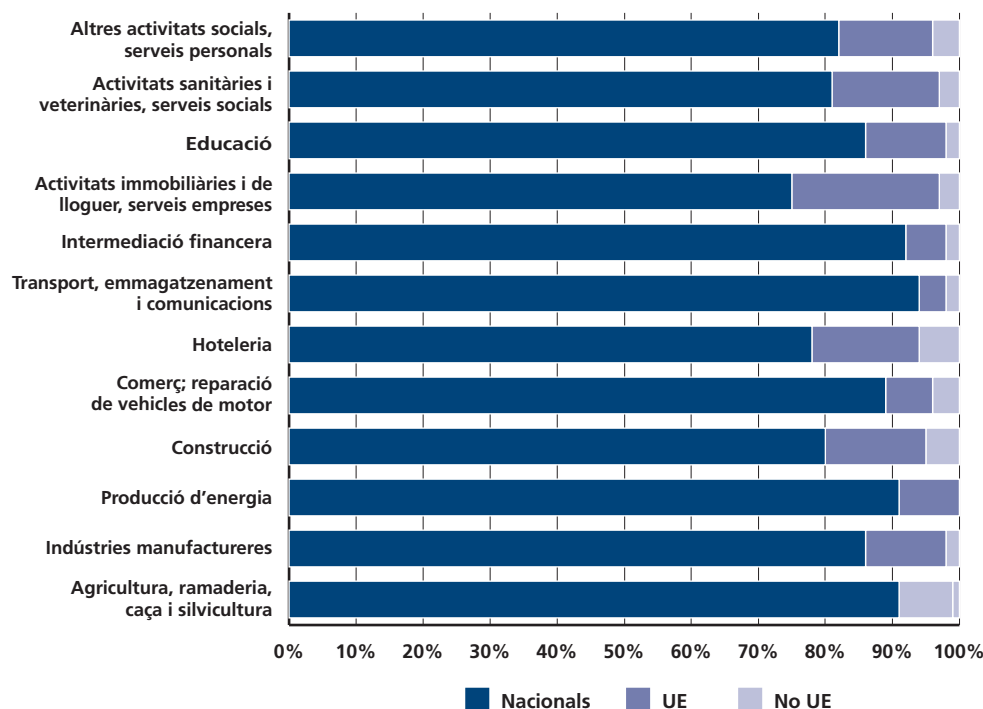
trangers i a la pèrdua de 1.097 en el grup de nacionals.

7.5. AUTÒNOMS ESTRANGERS PER SECTORS D'ACTIVITAT

De manera idèntica a l'anàlisi anterior, s'estudia la distribució i l'evolució dels autònoms espanyols, estrangers comunitaris i de tercers països entre les diverses branques d'activitat d'aquest règim, si bé en aquest cas només durant el primer semestre de 2008, ja que les dades d'afiliació disponibles no estan desagregades per a tot l'any 2007.

Tres activitats destaquen perquè concentren l'afiliació dels tres grans grups de nacionalitats: construcció, comerç i reparació de vehicles i hoteleria. Però de nou els estrangers ex-

GRÀFIC 21. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DELS TREBALLADORS D'ALTA EN EL RÈGIM D'AUTÒNOMS PER GRANS GRUPS DE NACIONALITATS I SECTOR D'ACTIVITAT (GENER-JUNY 2008)

El pes dels contractes en la població estrangera sobre el total dels contractes ha experimentat un increment molt significatiu i ha passat del 19,7 % el 2003 al 32,5 % el 2007

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

tracomunitaris hi apareixen més concentrats (71%) que no els europeus dels 27 (57%) i els espanyols (59%) (vegeu la taula 21).

D'altra banda, en el gràfic 21 s'analitzen els percentatges horitzontals de participació dels grans grups de nacionalitats per sector d'activitat. Descomptant de nou les 6 activitats que tot just no presenten un volum d'afiliació significatiu (menys del 0,2% del total: organismes extraterritorials, llars que col·loquen personal domèstic, pesca, indústries extractives, Administració pública i producció d'energia), s'adverteix l'escassa presència d'autònoms entre els extracomunitaris, que assoleixen un màxim del 5% dels afiliats en construcció i hoteleria (5%). Els europeus comunitaris gaudeixen de més participació, sobretot en les activitats immobiliàries (22%), però també en activitats sanitàries i hoteleria (16% en les dues) i

en construcció i activitats socials (15%), entre d'altres.

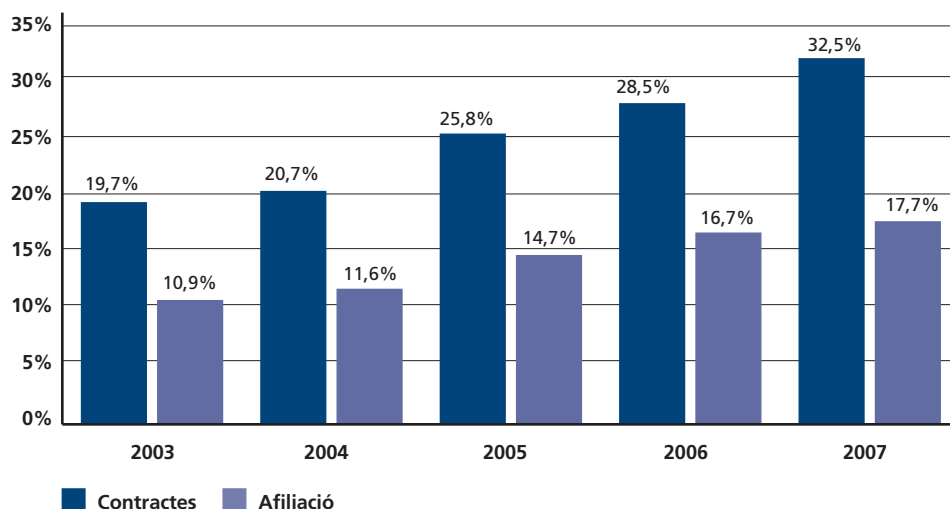
7.6. EVOLUCIÓ EN LA CONTRACTACIÓ DELS ESTRANGERS

Els registres de contractació del SOIB permeten complementar l'anàlisi sobre l'ocupació dels treballadors estrangers, com també aprofundir en l'estratificació horitzontal i vertical suggerida per les anteriors dades d'afiliació a la Seguretat Social.

En el gràfic 22 es pot observar l'evolució del pes dels estrangers en el total de contractes signats des del 2003 fins al 2007 a les Illes Balears, la qual va en paral·lel amb el creixement de l'afiliació de treballadors estrangers a la Seguretat Social. D'aquesta manera, el pes dels contractes en la població estrangera sobre el total dels contractes ha experimentat un incre-

En el primer semestre del 2008 la contractació de treballadors espanyols ha baixat en un 11 % respecte al primer semestre del 2007, mentre que la de treballadors estrangers ho ha fet en un 2,8 %

GRÀFIC 22. PERCENTATGE DE LA CONTRACTACIÓ DE TREBALLADORS ESTRANGERS SOBRE EL TOTAL DE CONTRACTES I PERCENTATGE DELS TREBALLADORS ESTRANGERS AFILIATS A LA SEGURETAT A LES ILLES BALEARS (2003-2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social i del SOIB

ment molt significatiu i ha passat del 19,7% el 2003 al 32,5% el 2007, amb un augment molt superior a l'observat pel seu pes sobre el total d'afiliats.

Concretament, el 2007 (vegeu la taula 22) els treballadors espanyols varen sumar 297.390 contractes, un 5,4% menys que el 2006; en canvi, el conjunt de treballadors estrangers en registrà 143.253, de manera que va augmentar 14,2 punts percentuals respecte al 2006. En detall, els europeus dels 27 varen augmentar la seva contractació un 17% i els de tercers països, un 13%. De les onze nacionalitats estrangeres estudiades en l'informe (taules 22 i 23), en destaquen quatre pel volum que varen generar el 2007 —Marroc, Equador, Itàlia i Colòmbia, que conjuntament sumen el 40% del total de contractació d'estrangers—, i una més pel seu important creixement respecte al 2006: Bolívia (68% més).

Per illes, es pot veure en la taula 24 de l'annex: en resum, si bé presenten variacions sobre la mitjana esmentada per a les Illes Balears, tot just la tendència és la mateixa. Quant al pes del nombre de contractes d'estrangers en

cada illa respecte del total del 2007, a Mallorca va ser del 32%; a Menorca, del 31%; a Eivissa, del 35%, i a Formentera, del 39%.

La contractació d'espanyols va créixer considerablement en tots els sectors d'activitat excepte en agricultura i pesca, que tot just significa 205 contractes més sobre l'any anterior. En serveis perderen 13.166 contractes (8.164 dels quals en hoteleria) i 3.517 en construcció.

Pel que fa al nombre de contractes signats per estrangers, va augmentar sobretot en serveis —en hoteleria, específicament, amb quasi 6.500 contractes— i en construcció —s'hi generaren 4.876 noves contractacions. El creixement més elevat en construcció procedeix de la contractació de marroquins (1.795 contractes), mentre que en serveis són els equatorians, els italians i els bolivians els que més hi aporten (4.215 en total). En aquest sector, en la subcategoria de resta de serveis destaquen de nou els equatorians, amb 1.150 nous registres. En canvi, en agricultura, sector en què ja s'ha vist que augmenta molt lleugerament la participació dels espanyols, s'hi re-

gistra una pèrdua de contractacions de nacionals procedents de tercers països: Marroc, Equador, Bulgària, Romania i Argentina (-232 contractes, en conjunt).

La tendència observada en l'anterior apartat d'afiliació al règim general és, doncs, coincident, tant per l'aportació en l'ocupació dels estrangers com pel seu progressiu trasllat d'uns sectors d'activitat (agricultura) a altres (serveis).

En el primer semestre del 2008, i en relació amb el mateix període del 2007, els treballadors espanyols han sumat 143.542 contractes, un 11% menys que en el primer semestre del 2007. La disminució els afecta en tots els sectors i destaca pel seu volum la caiguda en serveis (-11.491 contractes, amb pèrdues en totes les activitats) i construcció (-5.413) (vegeu les taules 25 i 26).

Per la seva banda, els estrangers han registrat conjuntament 78.213 contractes, un 2,8% menys que en el semestre anterior. Com en el cas dels espanyols, ambdós grups d'estrangers s'han vist afectats per la desacceleració de la construcció, si bé en menor

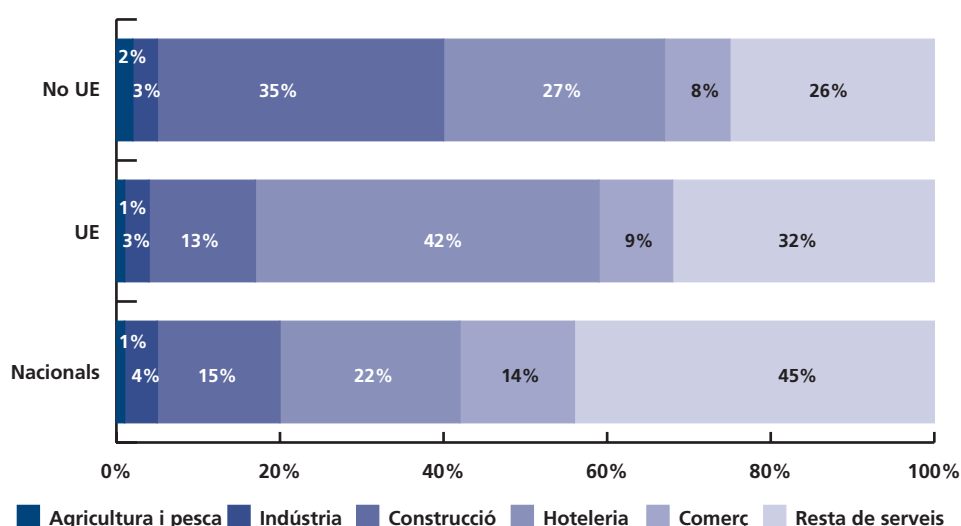
mesura (-12% vs. -22% dels nacionals). Cal destacar que els marroquins són els més afectats per aquest descens: perden 917 contractes, un 34% del total de contractes d'estrangers perduts.

En canvi, la caiguda en el sector de serveis es nota més entre els extracomunitaris que no entre els de la Unió Europea, per als quals es manté estable (+1%) gràcies a l'augment de la contractació en hoteleria (973 contractes), ja que en la resta de serveis també en perden (-378 contractes, una majoria dels quals per a italians). Al contrari, els contractes de serveis corresponents a estrangers de tercers països mostren una disminució global de l'1%, perquè l'increment viscut en hoteleria (3%) i en comerç (4%) no compensa la davallada de la resta de serveis (-8%).

En resum, doncs, els estrangers han continuat aportant la major part de la contractació en el dit primer semestre del 2008, si bé el grup d'extracomunitaris comença a veure's també afectat pel descens generalitzat de la contractació. L'explicació d'aquest fet, que correspon a la segmentació per sectors

El pes del nombre de contractes entre estrangers respecte al total ha seguit en la tendència creixent en cada una de les illes: a Mallorca un 35 % dels contractes signats varen ser formalitzats per estrangers i a Menorca, un 33 %. Aquests percentatges són superiors a les Pitiüses: 38 % a Eivissa i 43 % a Formentera

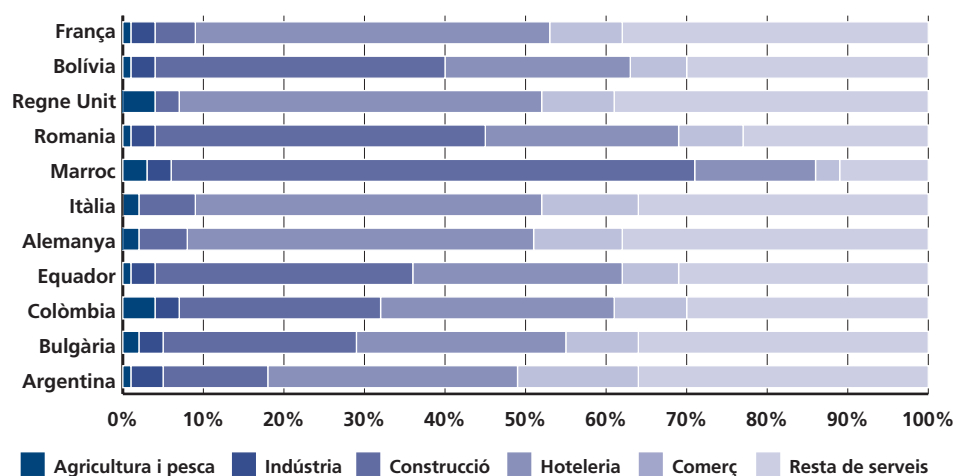
GRÀFIC 23. PERCENTATGES DE CONTRACTACIÓ REGISTRADA PER BRANQUES D'ACTIVITAT I GRANS GRUPS DE NACIONALITATS A LES ILLES BALEARS (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

La contractació dels espanyols i els comunitaris es concentra en serveis; en canvi, els nacionals de tercers països treballen principalment en la construcció

GRÀFIC 24. DISTRIBUCIÓ DE LA CONTRACTACIÓ REGISTRADA PER NACIONALITAT I BRANQUES D'ACTIVITAT A LES ILLES BALEARS (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

d'activitat que presenten els col·lectius segons la seva nacionalitat, es veu en l'apartat següent.

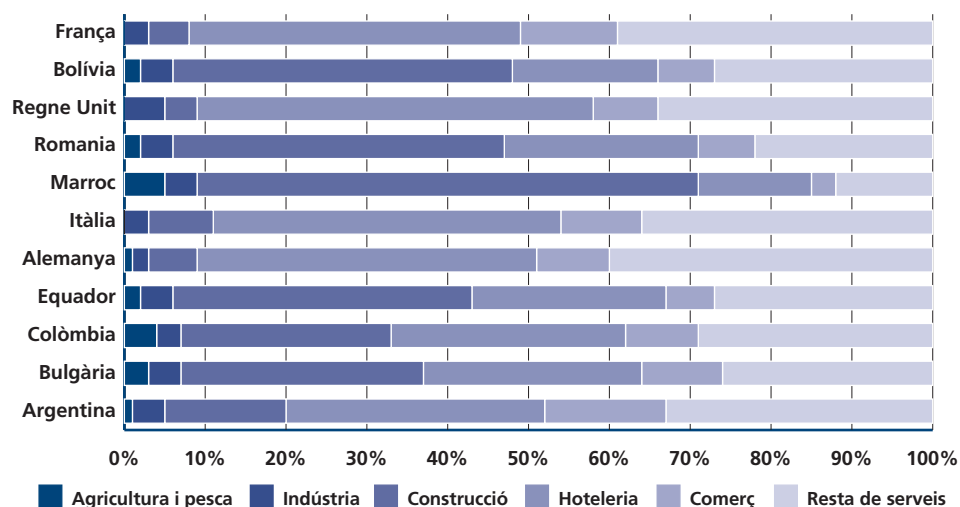
Finalment, en relació amb la distribució de la seva contractació per illes, el pes del nombre de contractes entre estrangers respecte al total ha seguit en la tendència creixent observada: a Mallorca, pràcticament un 35% dels contractes signats varen ser formalitzats per estrangers i a Menorca, un 33%. Aquests per-

centatges són superiors a les Pitiüses: 38% a Eivissa i 43% a Formentera (taula 24).

7.7. DISTRIBUCIÓ DE LA CONTRACTACIÓ DELS ESTRANGERS PER SECTORS D'ACTIVITAT

Sobre la concentració dels espanyols i els estrangers per sectors d'activitat, el gràfic 23, elaborat amb les dades

GRÀFIC 25. DISTRIBUCIÓ DE LA CONTRACTACIÓ REGISTRADA PER NACIONALITAT I BRANQUES D'ACTIVITAT A LES ILLES BALEARS (2006)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

de contractació del SOIB, dibuixa una aproximació similar a la vista en l'apartat d'afiliació a la Seguretat Social. Si es comproven les taules 22 i 23, es veurà com tot just no hi ha grans canvis entre el 2006 i el 2007.

Pel que fa al 2007, els espanyols i els comunitaris es concentren en serveis: el primers, bàsicament en la subcategoria de resta de serveis (45%), i els europeus comunitaris, en hoteleria (42%). En canvi, els nacionals de tercers països treballen principalment en la construcció (35%).

Quant als percentatges horitzontals per nacionalitats, s'adverteix que el 2007 els búlgars i els romanesos varen presentar una distribució més similar a la dels extracomunitaris que no a la dels alemanys, anglesos, francesos i italians, que efectivament es concentren en l'hoteleria en un 44% de mitjana. Els romanesos es concentren en la construcció en un 41%, seguida a distància de l'hoteleria i de la resta de serveis (24% i 22%, respectivament). Els búlgars es troben en primer lloc en la resta de serveis (36%), subcategoria seguida de prop, però, per hoteleria (26%) i construcció (24%). En el rànquing d'ocupacions per aquestes nacionalitats es veurà com en aquesta distribució la variable sexe juga un paper primordial.

Quant a extracomunitaris, destaca Marroc, amb un 65% dels seus treballadors en el sector de la construcció. Aquí també s'hi troba una majoria de bolivians (36%) i d'equatorians (32%). El segon sector en què tenen més presència aquestes dues nacionalitats és en resta de serveis (30% i 31% respectivament): com es veurà més endavant, en el primer sector són majoria els homes, mentre que les dones predominen en la segona subactivitat de serveis. Finalment, cal esmentar Colòmbia, que concentra una majo-

ria (30%) del seus efectius en resta de serveis i en hoteleria (29%), seguits de prop per construcció (25%). Aproximadament en aquest mateix ordre es comporten els argentins, si bé amb percentatges diferents (36% en resta de serveis, 31% en hoteleria, 15% en comerç i 13% en construcció).

Pel que fa al primer semestre del 2008, del total de contractes signats un 65% va ser formalitzat per espanyols i un 35%, per estrangers. Per sectors, els contractes amb estrangers són majoria en agricultura (58%, dels quals només un 8% correspon a estrangers de la Unió Europea dels 27) i en construcció (50%, dels quals un 42% pertany a extracomunitaris). En indústria i serveis el pes més elevat és dels espanyols: només un 32% dels contractes varen ser signats per estrangers i, en aquest cas, la majoria (20% i 19%, respectivament) varen ser comunitaris.

Si s'analitza la distribució horitzontal dels contractes, es palesarà que la majoria dels signats amb treballadors de la Unió Europea dels 27 també es concentren en el sector de serveis (tant en hoteleria com en la resta de serveis). Així, els contractes amb alemanys, italians, anglesos i francesos corresponents al primer semestre del 2008 es varen subscriure pràcticament el 50% en hoteleria i prop d'un 30% en altres serveis. Els signats per búlgars es troben en primer lloc en hoteleria (32%), sector seguit per altres serveis (30%) i construcció (22%). En canvi, els signats per romanesos són majoria en el sector de la construcció (40%) i en el de l'hoteleria (30%).

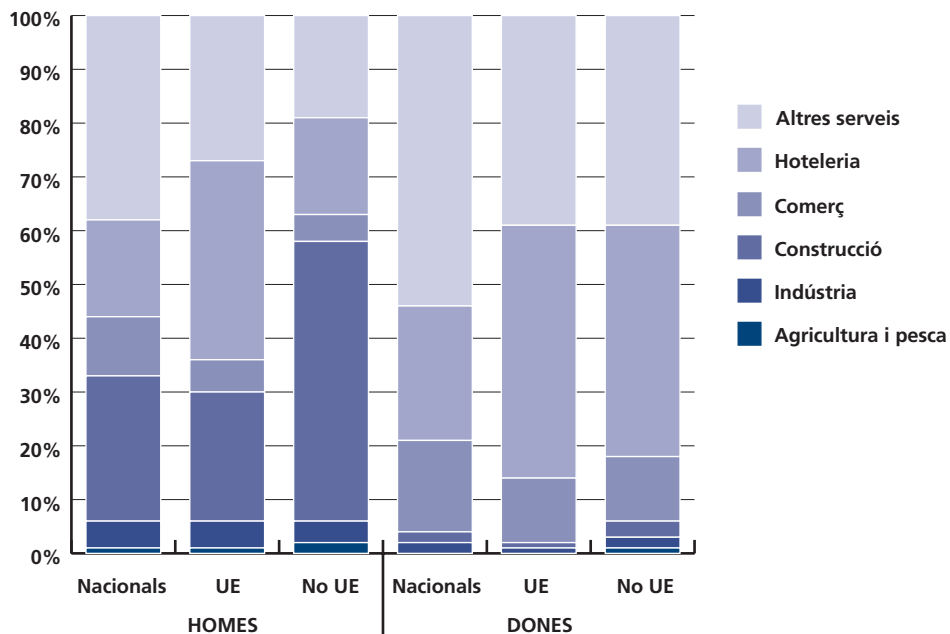
Finalment, quant a extracomunitaris, cal destacar Marroc, amb un 60% dels contractes en el sector de la construcció, quan la majoria dels contractes amb treballadors d'altres països extracomunitaris analitzats

Els contractes amb alemanys, italians, anglesos i francesos corresponents al primer semestre del 2008 es varen subscriure pràcticament en un 50 % en hoteleria i en prop d'un 30 % en altres serveis

Els contractes signats amb romanesos són majoria en el sector de la construcció (40 %) i en el de l'hoteleria (30 %)

Es dona una clara segmentació de la contractació per nacionalitat i gènere: les dones estrangeres es concentren en hoteleria i altres serveis, així com els homes europeus, mentre que els treballadors extracomunitaris mostren la concentració més elevada en construcció

GRÀFIC 26. DISTRIBUCIÓ DE LA CONTRACTACIÓ REGISTRADA PER GRANS GRUPS DE NACIONALITATS, SECTOR ECONÒMIC I SEXE (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

(Colòmbia, Equador i Bolívia) es distribueixen pràcticament de manera igual en construcció, hoteleria i resta de serveis.

7.8. CONTRACTACIÓ DELS ESTRANGERS PER SEXE I SECTOR D'ACTIVITAT

El gràfic 26 mostra com la distribució de la contractació per grans grups de nacionalitat també presenta diferències notables quan s'analitza considerant la variable sexe. El gràfic es basa en les dades del 2007, però no s'hi aprecien variacions significatives respecte al 2006 (vegeu les taules 27 i 28).

Així, els homes espanyols apareixen concentrats en altres serveis (38%), sector seguit de construcció (27%). Els treballadors de la Unió Europea s'acumulen en hoteleria (37%) i en altres serveis (27%). En canvi, els treballadors extracomunitaris mostren la concentració més elevada en construcció (52%), seguida a distància per

hoteleria i per altres serveis (18% per a ambdós subsectors).

Per la seva banda, la contractació de les dones espanyoles es dona majoritàriament en altres serveis (53%) i hoteleria (25%). La presència de dones estrangeres en altres serveis és molt més reduïda (38% per a les comunitàries i 40% per a les de tercers països), mentre que augmenta en hoteleria (47% i 43%, respectivament).

Aquesta segmentació per nacionalitat i gènere es dibuixa més clarament en l'apartat següent, que desagrega les ocupacions majoritàries per a les principals onze nacionalitats, sempre considerant la variable sexe.

Quant a l'evolució viscuda en el primer semestre del 2008 (taules 29 i 30), ja s'ha vist la caiguda generalitzada de la contractació, que afectava més els espanyols i els extracomunitaris que no els de la Unió Europea. En relació amb les diferències entre els homes i les dones d'aquests dos grups

per sectors d'activitat, cal assenyalar dues qüestions.

En primer lloc, afecta més els homes espanyols i extracomunitaris per la seva concentració en construcció. Així, dels 11.202 llocs de treball perduts pels homes espanyols, 5.003 (un 45% del total) procedeixen de la construcció, mentre que entre els no comunitaris això representa una caiguda de 2.247 contractes (sobre un total perdut de 1.849 contractes en el total de sectors). El homes comunitaris, en canvi, compensen la caiguda en aquest sector gràcies a la seva concentració en hoteleria, en què recuperen contractació respecte a l'anterior semestre del 2007 (639 contractes més).

En segon lloc, hoteleria també augmenta la contractació de les dones comunitàries (334 contractes més en relació amb el primer semestre del 2007), cosa que, en canvi, afecta negativament tant les espanyoles (-1.783 llocs de treball) com les treballadores de tercers països (-80 contractes).

7.9. OCUPACIONS AMB MÉS CONTRACTACIÓ ENTRE ELS ESTRANGERS, PER SEXE

Per aprofundir en les diferències observades entre els treballadors espanyols i els estrangers, s'analitzen les deu ocupacions amb més contractació per a cada sexe i en cada gran grup (taules 31, 32 i 33) i es desagreguen després en les cinc més destacades en cada una de les 11 nacionalitats (vegeu les taules 34 a 45).

El que ressalta, en primer lloc, és la majoritària coincidència entre les ocupacions amb més contractació en els tres grans grups de nacionalitats,

encara que apareguin en diferent ordre. Atesa la coneguda concentració del mercat de treball balear en ocupacions de baixa qualificació dels serveis i la construcció, aquest fet no sorprèn gaire.

De les dues ocupacions que difereixen en les tres taules, s'adverteix que les dels extracomunitaris són de menor qualificació (peons agrícoles i d'indústries) que les dels espanyols (taquígrafs, operadors de grues) i les dels comunitaris (recepcionistes, treballadors de serveis personals).

Resulta també notable el grau divers de concentració que mostren els dits grups: com que els llocs de treball que ocupen els espanyols són més diversos, els deu escollits només assoleixen el 53,4% de les contractacions d'aquest col·lectiu. Aquest mateix percentatge de participació és assolit pels europeus comunitaris en només sis de les ocupacions detallades (54,6%), mentre que els extracomunitaris quasi hi arriben en tan sols les tres primeres (51%).

Les dues primeres ocupacions per al grup espanyol d'homes i dones són les de cambrer o bàrman i la de personal de neteja, cada una de les quals en concentra un 10%. En la primera, en canvi, ja hi treballen el 22% del conjunt de comunitaris i en la segona, el 20% del col·lectiu extracomunitari. Les feines de picapedrer i peó de la construcció sumen per a aquests treballadors no comunitaris el 31% de les contractacions, quan per als comunitaris i els espanyols s'acosta al 10%. En conclusió, es palesa una concentració més elevada dels extracomunitaris en contractacions de baixa qualificació. Aquestes diferències s'observen amb més claredat en les taules 34 a 45, que desagreguen les ocupacions de més pes per sexe en cada nacionalitat.

Les dues primeres ocupacions amb més contractació per al grup d'espanyols d'homes i de dones són les de cambrer o bàrman i la de personal de neteja

Les feines de picapedrer i peó de la construcció sumen per als treballadors no comunitaris el 31 % de les contractacions, quan per als comunitaris i els espanyols just s'acosta al 10 %

Més de la meitat dels contractes registrats entre els treballadors nacionals són per a menors de 30 anys; el percentatge, en canvi, es redueix en el cas dels estrangers. Això es pot vincular al fet que els nacionals tenen un percentatge més alt de contractació indefinida, que augmenta amb l'edat

Alemanys, francesos, italians i anglesos són més contractats (33% de mitjana) en el sector de serveis, en llocs de cambrers o barmans i preparadors de menjars. Els argentins responen també a aquest perfil de contractació, si bé en un percentatge més baix (23%).

En canvi, el nombre més elevat de contractacions d'homes equatorians, bolivians, marroquins i colombians es produeix en llocs de picapedrers i peons de la construcció (del 39% al 67%, segons la nacionalitat). Romanesos i búlgars presenten també aquesta predominança, a pesar de situar-se teòricament en el grup de comunitaris.

Per comparació entre ambdós grups, els homes espanyols s'ocupen també com a picapedrers (12%) i cambrers (9%), però, com ja s'ha vist, en una proporció més baixa.

Per la seva banda, les dones angleses, italianes, franceses i alemanyes són, en general, contractades com a cam-

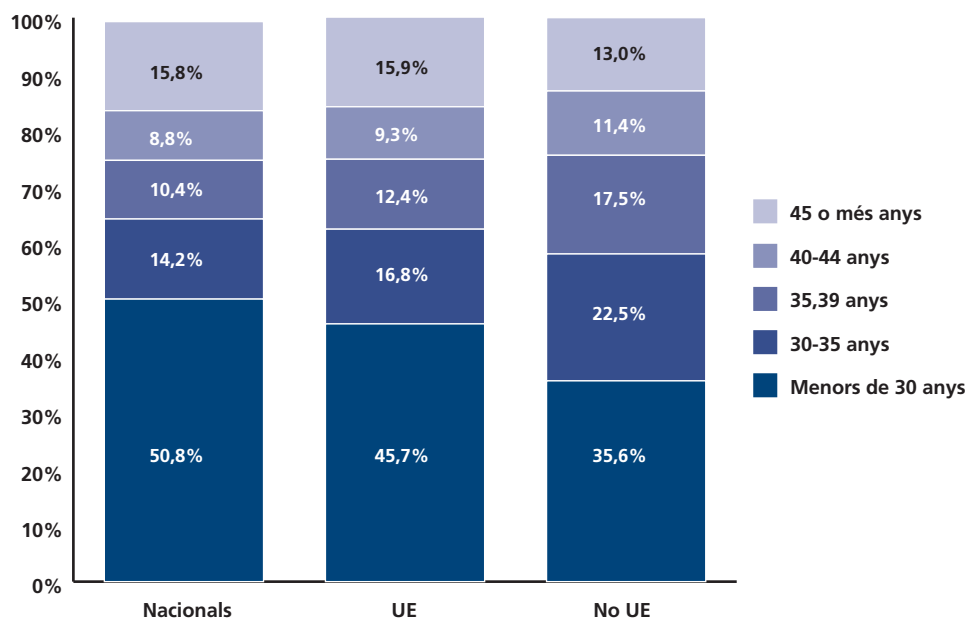
breres i dependents de comerç (del 45% al 32%, segons la nacionalitat). En canvi, les dones de nacionalitat no comunitària són contractades en llocs relacionats amb la neteja (del 47% al 60%).

De nou, el perfil de les argentines és més semblant al de les comunitàries en qüestions de contractació (42% com a cambreres i dependents); en canvi, les romaneses i les búlgares s'assimilen a les extracomunitàries (33% com a personal de neteja).

7.10. CONTRACTACIÓ DELS ESTRANGERS PER TRAMS D'EDAT

Si s'analitza la contractació el 2007 per trams d'edat (taula 46), s'observa que més de la meitat (51%) dels contractes registrats entre els treballadors nacionals són per a menors de 30 anys. Els estrangers de la UE mostren un patró similar, amb el 46% dels contractes per a menors de 30 anys.

GRÀFIC 27. DISTRIBUCIÓ DE LA CONTRACTACIÓ REGISTRADA PER GRANS GRUPS DE NACIONALITATS I TRAMS D'EDAT (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

El percentatge, en canvi, es redueix a un 36% en el cas dels estrangers extracomunitaris, que s'aglutinen en un tram d'edat més adult, de 30 a 44 anys (51%). Això es pot vincular al fet que els treballadors nacionals tenen un percentatge més alt de contractació indefinida, que augmenta amb l'edat²⁵, mentre que els treballadors estrangers i, sobretot els extracomunitaris, presenten més temporalitat.

Respecte al 2006, cal ressaltar que el nombre de contractes de treballadors nacionals mostra una disminució en tots els trams d'edat —tret del de 45 i més anys, que es manté estable (0,1%)— que afecta especialment els joves (73% del total de la minoració). La contractació de comunitaris, en canvi, mostra augments en tots els grups d'edat. Per la seva part, també els extracomunitaris mostren un creixement general —excepte entre els menors de 17 anys, que minven un 17,3%.

Quant a l'evolució en el primer semestre del 2008 respecte al mateix del

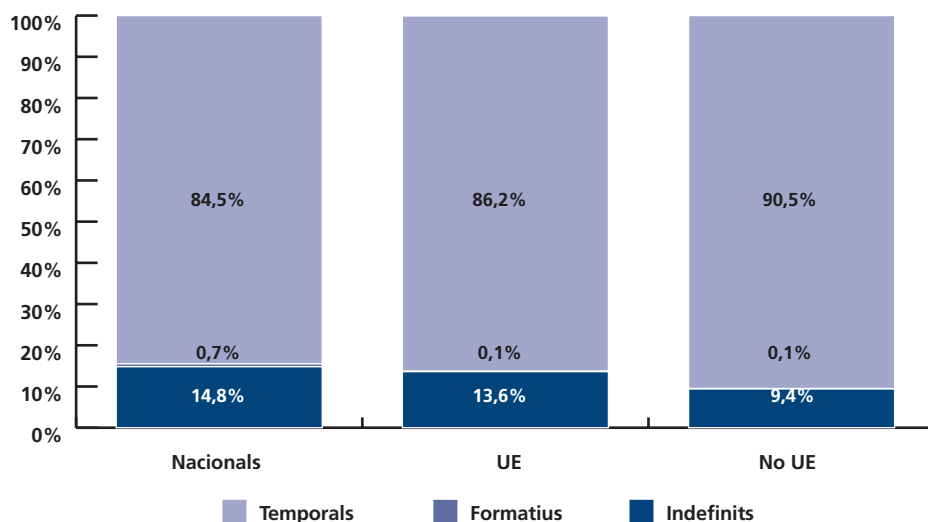
2007, s'aprecia que la caiguda viscuda el 2007 entre els espanyols afecta ja els nacionals extracomunitaris, especialment els joves d'ambdós col·lectius (70% i 67%, respectivament, del total de la variació interanual). Quant a la contractació dels comunitaris, es manté relativament estable en tots els trams d'edat, excepte entre els menors de 18 anys, que pateixen una lleugera minoració de l'11% (25 contractes en xifres absolutes).

La contractació dels treballadors estrangers es caracteritza per una temporalitat major: un 15 % dels nacionals varen signar un contracte indefinit el 2007, percentatge que es redueix a un 13 % per als comunitaris i a un 9 % per als no comunitaris

7.11. TEMPORALITAT DE LES CONTRACTACIONS D'ESTRANGERS

El gràfic 28 mostra com la contractació de treballadors estrangers es caracteritza per una temporalitat major. Així, durant el 2007 un 15% dels treballadors nacionals varen signar contractes de caire indefinit, percentatge que es redueix a un 13% per als comunitaris i a un 9% per als no comunitaris. A més, respecte al 2006 (taula 47), mentre que el dit tipus

GRÀFIC 28. DISTRIBUCIÓ DE LA CONTRACTACIÓ REGISTRADA PER GRANS GRUPS DE NACIONALITATS I TIPUS DE CONTRACTE (2007)

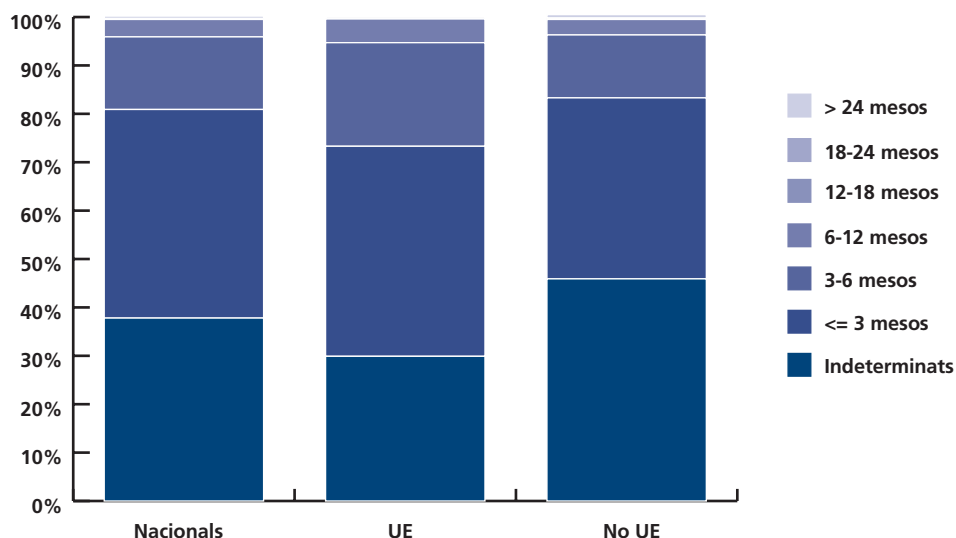

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

²⁵ Vegeu-ne més detalls en l'informe *Els i les joves en el mercat de treball de les Illes Balears* de l'Observatori del Treball de les Illes Balears.

Les dones de la Unió Europea presenten el percentatge més elevat de contractes a jornada parcial (36 %), per sobre de les extracomunitàries (34 %) i de les espanyoles (33 %)

GRÀFIC 29. DISTRIBUCIÓ DE LA CONTRACTACIÓ TEMPORAL REGISTRADA PER GRANS GRUPS DE NACIONALITAT I DURADA DEL CONTRACTE (2007)

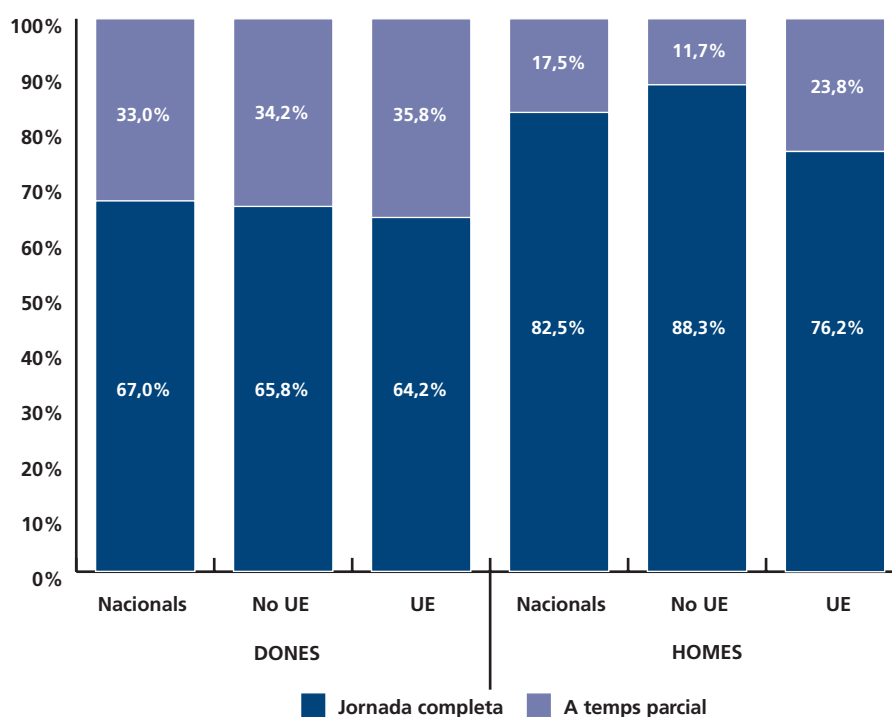
Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

de contractació va augmentar entre els espanyols i els comunitaris (0,7% i 0,5%, respectivament), davallà un 1,4% entre els extracomunitaris.

D'altra banda, si s'estudia la distribució de les nacionalitats segons la du-

rada de les contractacions temporals, s'apreciarà que els extracomunitaris presenten un percentatge més elevat en el segment de duració indeterminada (46%) que els espanyols (38%) i els comunitaris (30%). La seva contractació en períodes inferiors a sis

GRÀFIC 30. DISTRIBUCIÓ DE LA CONTRACTACIÓ REGISTRADA PER GRANS GRUPS DE NACIONALITATS I TIPUS DE JORNADA I (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

mesos és també menor (50%) que la dels espanyols (58%) i la dels comunitaris (65%). Ambdós fets es poden associar a la concentració més elevada d'aquests dos darrers grups en hoteleria i en altres serveis, més dependents de l'estacionalitat turística.

Finalment, si es comparen els percentatges de contractació per tipus de jornada entre homes i dones el mateix any 2007, s'observarà l'habitual patró de segregació de gènere, ja que les dones treballen en un grau més elevat en jornades parcials. A més, es donen diferències entre els tres grans grups de nacionalitats: així, les dones de la Unió Europea presenten el percentatge més elevat (36%), per sobre de les extracomunitàries (34%) i de les espanyoles (33%) (vegeu la taula 48).

Les diferències es fan més notables entre els homes: els treballadors de

tercers països presenten el percentatge més baix (12%) de jornades parcials, clarament per sota dels espanyols (17%) i dels europeus comunitaris (24%).

Per a ambdós casos, homes i dones, les dades disponibles no permeten respondre al motiu de les diferències observades, però sembla que es puguin relacionar amb la concentració dels comunitaris en els subsectors de l'hoteleria i d'altres serveis.

El gran volum de contractació que generen els treballadors estrangers, juntament amb els índexs més alts de temporalitat fan pensar en una rotació laboral major per a aquest col·lectiu. Un índex de rotació laboral més elevat s'associa a aspectes com: la temporalitat de la contractació, la inestabilitat laboral o el fet de tenir contractes successius de curta durada.

8. POBLACIÓ ESTRANGERA EN ATUR A LES ILLES BALEARS

8.1. ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA

L'enquesta de població activa de l'INE va tancar l'exercici del 2007 amb 38.100 persones en situació d'atur a les Balears, de les quals 13.500 eren estrangeres (taula 13). El pes dels estrangers s'eleva al 35,4%; en el conjunt d'Espanya el pes dels estrangers en atur sobre el total de població aturada va ser del 21,1 %. La gran majoria de població aturada estrangera està formada per extracomunitaris —concretament, un 77,8%.

Respecte al 2006, el nombre d'aturats va augmentar en 3.850 persones, de

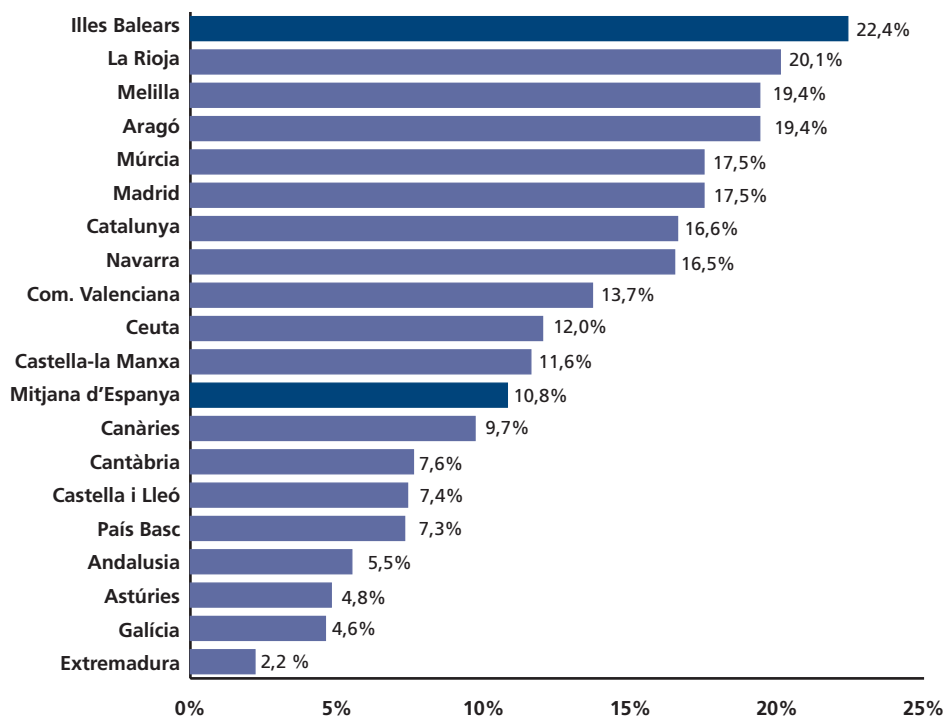
les quals 2.850 eren estrangeres; és a dir, un 74% de l'augment de l'atur s'explica per l'increment entre el col·lectiu estranger.

Si ens referim a les dades del segon trimestre del 2008, en aquest cas la població aturada es va situar en 48.100 persones, de les quals un 38% eren estrangeres. Respecte al segon trimestre del 2007, l'increment de l'atur es va situar en el 57,2% i és el col·lectiu estranger el que s'emporta la pitjor part, amb un augment del 115,3%.

D'altra banda, l'anàlisi de la taxa d'atur (taula 14) mostra com la població estrangera va presentar el

La taxa d'atur de la població estrangera va presentar el 2007 una mitjana del 10,4 %, això és 4,4 punts per sobre de la taxa d'atur de la població nacional (6 %)

GRÀFIC 31. PERCENTATGE DE POBLACIÓ ESTRANGERA EN ATUR SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ EN ATUR PER COMUNITATS AUTÒNOMES (JUNY 2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

El mes de juny de 2008, amb un 22,4 % d'aturats estrangers sobre el total de persones aturades, les Illes esdevenen la comunitat autònoma amb la proporció més elevada, molt per sobre de la mitjana estatal, que va ser del 10,8 %

2007 una mitjana del 10,4%, això és 4,4 punts per sobre de la taxa d'atur de la població nacional (6%). S'ha de tenir en compte que el col·lectiu estranger té una taxa d'activitat 14 punts superior a la dels espanyols; és a dir, són més (proporcionalment) els que treballen, però encara són més els que ho volen fer (cosa que inclou els ocupats i els aturats), i per això presenten una taxa d'atur també més elevada que la dels espanyols. Hi ha diferències entre les taxes d'atur dels estrangers comunitaris (7%) i dels extracomunitaris (12,2%).

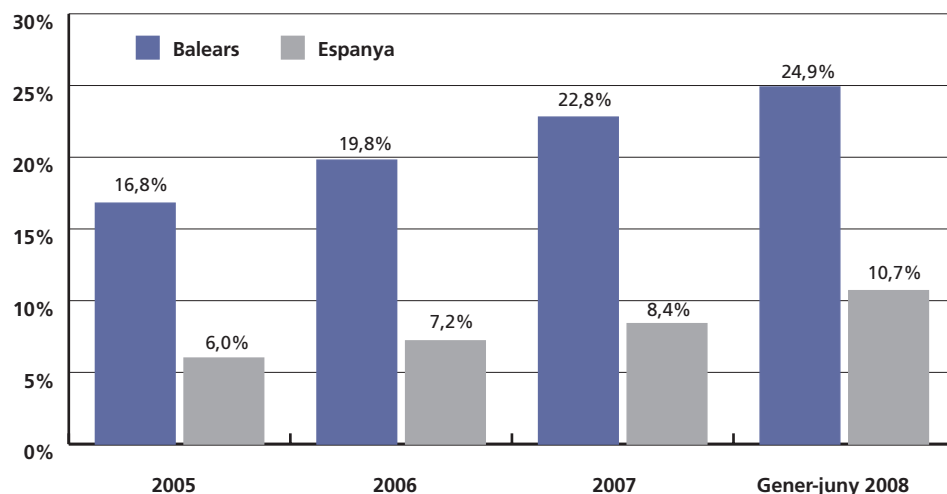
8.2. ATUR REGISTRAT (SOIB)

L'altra font disponible per mesurar el nombre de persones que es troben aturades són els registres del Servei d'Ocupació de les Illes Balears. El 2007 es va tancar amb un total de

37.244 persones aturades a les Balears, de les quals 8.485 eren estrangeres, cosa que, en termes relatius, implica un 22,8% del total de l'atur registrat a les Illes²⁶.

Les Balears són, de fet, la comunitat autònoma amb la proporció més elevada de treballadors estrangers sobre el total de persones aturades (gràfic 31) de l'Estat. Concretament, el mes de juny de 2008, amb un 22,4% d'aturats estrangers sobre el total de persones aturades, les Illes se situen molt per sobre de la mitjana estatal, que va ser del 10,8%. De fet, com s'ha vist al llarg de l'informe, el pes de la població resident estrangera, així com el de l'activa i el de l'ocupada, és major a les Balears que en el conjunt de l'Estat, per la qual cosa no és estrany que es repeteixi la situació en el cas de la població aturada.

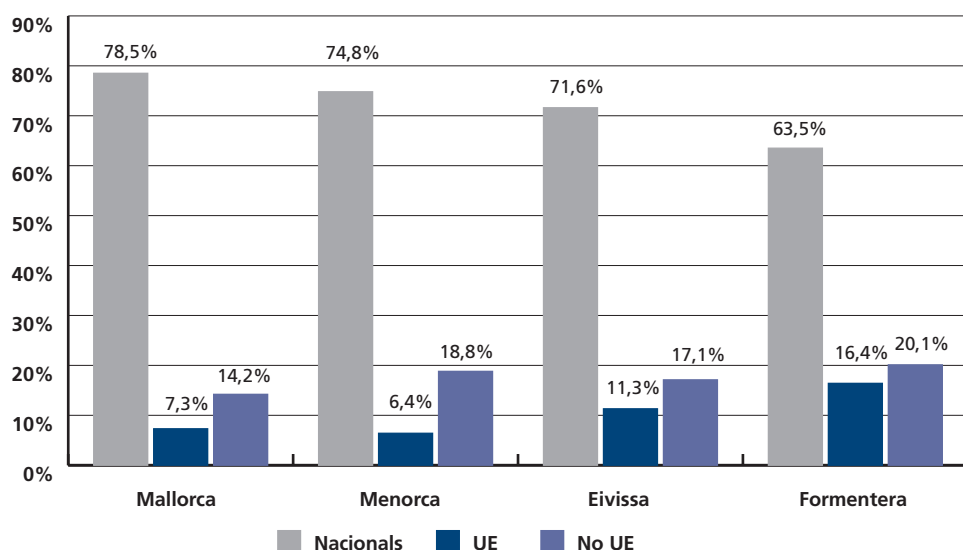
GRÀFIC 32. EVOLUCIÓ DEL PES DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA DESOCUPADA SOBRE EL TOTAL D'ATUR REGISTRAT A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

²⁶ Hi ha diferències significatives en el nombre de persones estrangeres en situació d'atur si es comparen les dades de l'enquesta de població activa i els registres del SOIB. Aquestes diferències s'expliquen, en primer lloc per la diferent definició que es dona d'aturat en l'una i en l'altra operació estadística i, en segon lloc, perquè l'EPA, com el seu nom indica, és una enquesta per mostreig (això vol dir que no es passa el qüestionari al total de la població, sinó sols a una part, i després s'efectua una elevació poblacional dels resultats), per la qual cosa el marge d'error, en el cas de les persones estrangeres, pot ser bastant elevat.

GRÀFIC 33. PERCENTATGE DE POBLACIÓ ESTRANGERA DESOCUPADA SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ EN ATUR, PER ILLES (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

De fet, el pes dels aturats estrangers no ha deixat d'augmentar des del 2005²⁷; així s'observa en el gràfic 32 com l'any 2005 els estrangers representaven un 16,8% del total d'atur registrat; aquest percentatge s'eleva al 25% durant el primer semestre del 2008. D'altra banda, en el conjunt de l'Estat, per comparació, se situa molt per sota dels percentatges de les Illes: així, durant el 2005, els estrangers suposaven un 6% sobre el total d'atur registrat i durant el primer semestre del 2008 s'assoleix el 10,7%.

Del total de treballadors estrangers en situació d'atur el 2007, 2.962 són procedents de països de la Unió Europea, la qual cosa, en termes relatius, suposa un 34,9%. La resta, 5.523, procedeix de països de fora de la Unió Europea i representa el 65,1% del total d'estrangers aturats.

Respecte al 2006, l'atur registrat a les Illes es va incrementar en un 3,1% i es donaren diferències en funció de

la nacionalitat de les persones aturades. Així, entre els aturats espanyols es registra un lleuger descens (-0,7%), mentre que el nombre de persones aturades estrangeres comunitàries (+22,9%) i extracomunitàries (+16,2%) apunten cap a augments significatius. Hem de tenir en compte que el 2007, Bulgària i Romania s'incorporaren en la UE-27 i aleshores la comparació amb el 2006 és esbiaixada, ja que el 2006 s'integraven en el grup de no UE. En concret, Bulgària i Romania sumen 221 i 224 persones, respectivament, en situació d'atur el 2007, amb augments interanuals al voltant del 55% respecte al 2006.

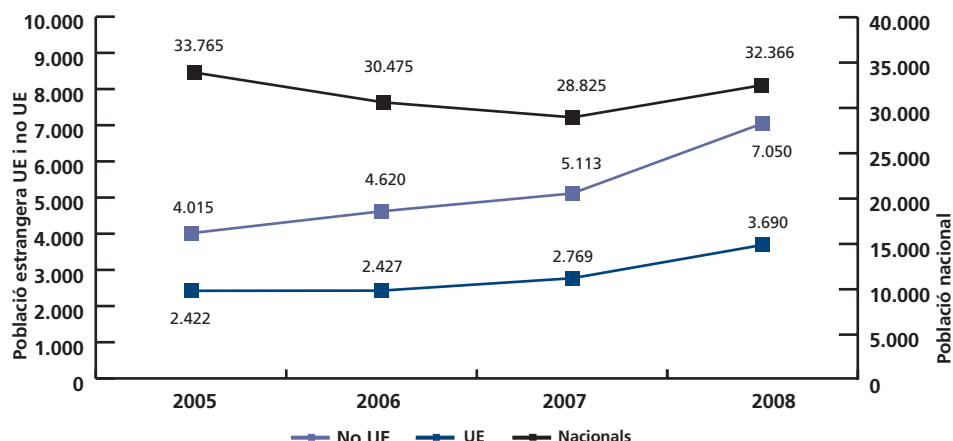
Durant el 2008 i a conseqüència del fort alentiment econòmic a escala mundial, els registres d'atur presenten augments constants. En aquest informe es presenten les mitjanes del gener al juny, que mostren un augment interanual del 17,4% per al conjunt de la població, tot i que es donen dife-

Les mitjanes d'atur registrat de gener a juny del 2008 mostren un augment interanual del 17,4% per al conjunt de la població, amb diferències entre els col·lectius analitzats: nacionals (+12,3%), estrangers comunitaris (+33,3%) i estrangers extracomunitaris (+37,9%)

27 L'any 2005 va entrar en funcionament el nou sistema d'informació estadística per als serveis públics d'ocupació: l'anomenat SISPE. Es va implantar una nova metodologia de recompte de les persones aturades inscrites en les oficines d'ocupació, amb l'objectiu d'ajustar i d'homogeneïtzar el concepte d'atur registrat en el conjunt de la Unió Europea, seguint les recomanacions de l'Eurostat. És per això que no es poden fer sèries històriques més llargues de les dades d'atur registrat.

El nombre de persones en atur de nacionalitat espanyola baixa durant el primer semestre del 2006 i del 2007, mentre que el 2008 experimenta un increment interanual del 12,3 %

GRÀFIC 34. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ EN ATUR REGISTRADA A LES ILLES BALEARS, SEGONS GRANS GRUPS DE NACIONALITATS (GENER-JUNY 2005-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

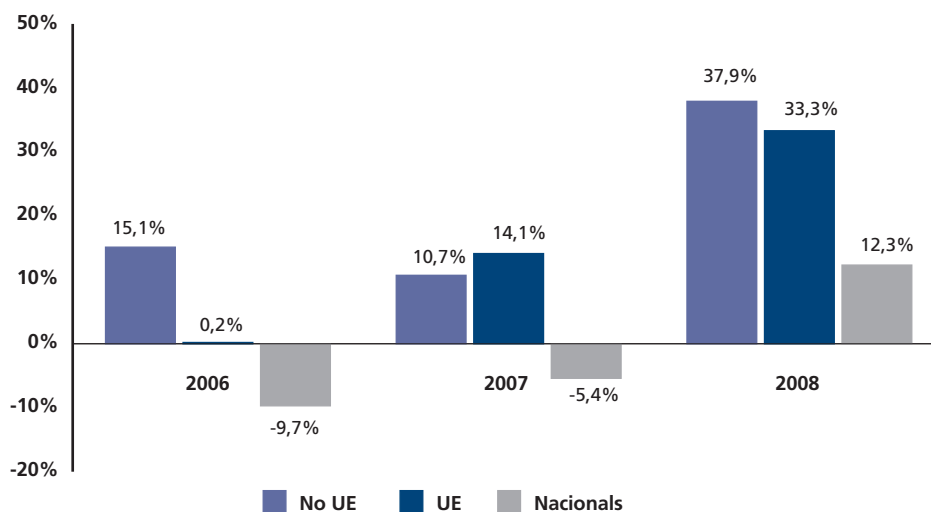
rències entre els col·lectius analitzats: nacionals (+12,3%), estrangers comunitaris (+33,3%) i estrangers extra-comunitaris (+37,9%).

Quant al pes dels estrangers sobre el total de persones aturades per illes, la taula 49 de l'annex mostra diferències significatives. Així, les Pitiüses, que es caracteritzen per un pes més elevat de població estrangera empadronada, i també de l'ocupada, també presenten un pes més important dels estrangers en les llistes del SOIB: For-

mentera (36,5%) i Eivissa (28,4%). D'altra banda, Menorca, tot i tenir un percentatge d'estrangers més baix que Mallorca, presenta un pes més acusat dels estrangers aturats que Mallorca durant l'any 2007 (25,2% vs. 21,5%).

En el gràfic 34 es pot seguir l'evolució de les persones aturades segons la nacionalitat durant el primer semestre de l'any des del 2005 fins al 2008. S'observa com el nombre de persones a l'atur augmenta, com s'ha comentat, sobretot durant aquest darrer

GRÀFIC 35. VARIACIÓ RELATIVA INTERANUAL DE L'ATUR REGISTRAT PER GRANS GRUPS DE NACIONALITATS (GENER-JUNY 2006-2008)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

any i que és el col·lectiu d'estrangers extracomunitaris el que presenta els increments més elevats.

De fet, si es miren els increments interanuals (gràfic 35), s'apreciarà com el nombre de persones en atur de nacionalitat espanyola baixa durant el primer semestre del 2006 i del 2007, mentre que el 2008 experimenta un increment interanual del 12,3%. D'altra banda, els estrangers comunitaris, ja durant el 2007 presentaven increments, cosa que es veu accentuada durant el primer semestre del 2008 (+33,3%). Els estrangers extracomunitaris, per la seva banda, són els que experimenten un increment constant i a l'alça durant tota la sèrie analitzada.

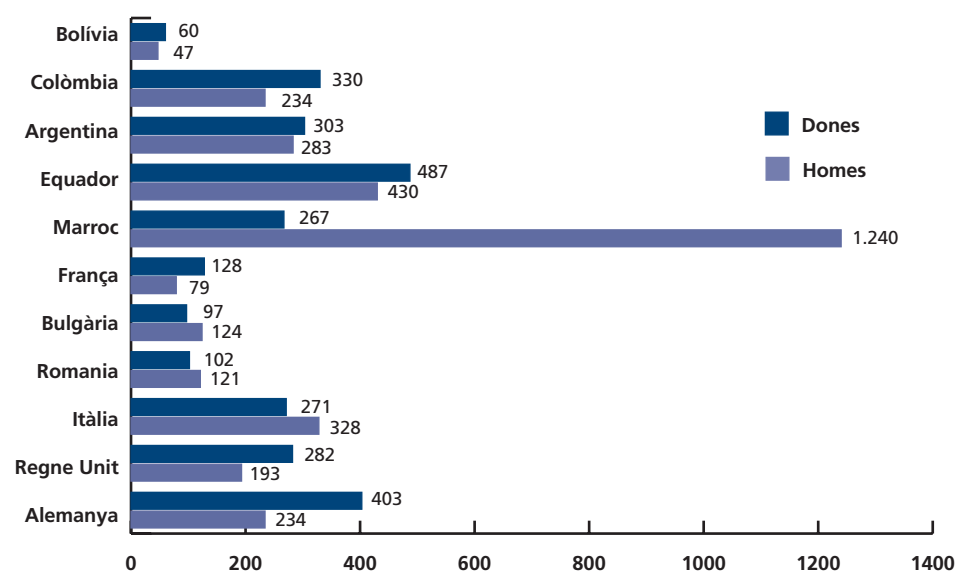
Si es fa l'anàlisi per nacionalitats (taula 50), s'observarà com les onze nacionalitats estudiades al llarg d'aquest informe representen el 71,2% del total de persones estrangeres a l'atur durant el 2007. Amb més detall, els

països amb un pes més elevat de persones en situació d'atur durant el 2007 són, en aquest ordre: Marroc (17,8%), Equador (10,8%) Alemanya (7,5%) i Itàlia (7,1%). Respecte al 2006, els països de la UE-27 que presenten els increments relatius més notables en el nombre d'aturats són: Romania (+54,1%) i Bulgària (+54,8%). En canvi, Alemanya (-0,5%) i Regne Unit (-1,3%) han vist reduir el nombre de persones a l'atur. D'altra banda, els cinc països de fora de la Unió Europea, objecte d'estudi, presenten notables increments interanuals: Bolívia (+44,6%), Equador (+25,9%), Marroc (+23,2%), Argentina (+22,6%) i Colòmbia (+17,1%).

Per sexe (taula 51), mentre que els nacionals i els comunitaris presenten un percentatge més alt de dones en atur, la situació és inversa en el cas dels extracomunitaris, en què els homes representen el 58,3% del total de persones aturades²⁸. Ara bé, en el grup d'extracomunitaris apareixen diferen-

Respecte al 2006, els països de la UE-27 que presenten els increments relatius més notables en el nombre d'aturats són Romania i Bulgària. En canvi, Alemanya i Regne Unit han vist reduir el nombre de persones a l'atur

GRÀFIC 36. POBLACIÓ EN ATUR A LES ILLES BALEARS SEGONS EL SEXE I LA NACIONALITAT (2007)

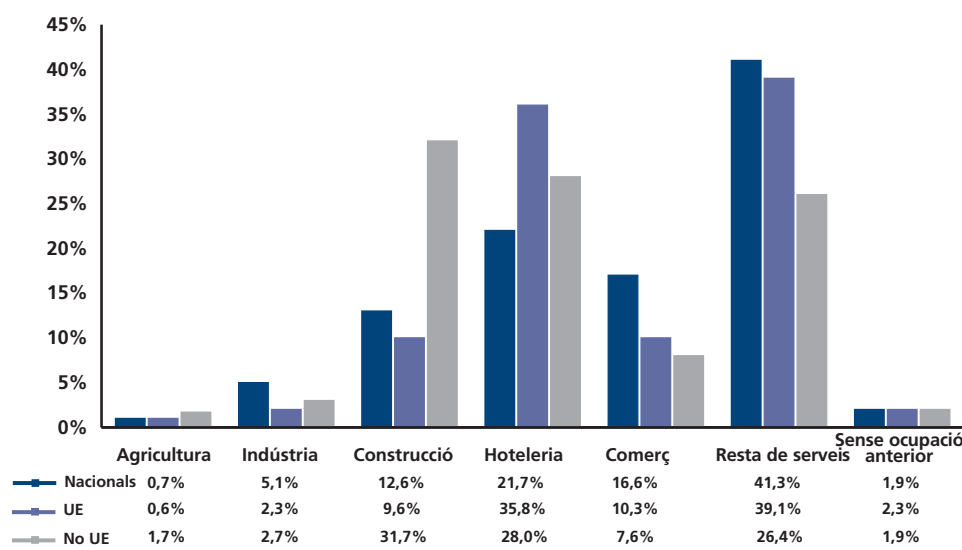

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

²⁸ De fet, com hem vist amb les dades del padró municipal, els homes representen el 52,9 % del total de població extracomunitària.

En el primer semestre del 2008, l'augment interanual de l'atur en el sector de la construcció se situa en el 58,2 %, i són els estrangers els que presenten els increments més alts

GRÀFIC 37. POBLACIÓ EN ATUR A LES ILLES BALEARS SEGONS EL SECTOR ECONÒMIC I ELS GRANS GRUPS DE NACIONALITATS (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

cies remarcables degudes a patrons migratoris i culturals associats al gènere: així, un 82,3% dels marroquins aturats són homes, mentre que als països d'Amèrica del Sud o d'Amèrica Central les dones són majoria en els registres d'atur: Colòmbia (58,5%) o Bolívia (56,2%).

Respecte al 2006, els increments més acusats de l'atur es donen entre els homes estrangers (+32,8% entre els comunitaris i +20,8% entre els extracomunitaris), col·lectiu majoritari en el sector de la construcció, que, com veurem, és el més afectat per l'increment de l'atur. Es pot dir que la tipologia de les persones que han passat a l'atur el 2007 és la següent: homes i estrangers, i, si s'analitza amb més detall, de nacionalitat marroquina o equatoriana —els homes d'aquestes dues nacionalitats representen, conjuntament, el 41,5% dels nous homes aturats durant el 2007.

Malgrat tot, quan s'observa què ha succeït durant el primer semestre del 2008, es veu com també augmenta l'atur entre els espanyols, més entre els homes (+22,2%) que no entre les dones (+5,3%). De tota manera, con-

tinua sent més important l'increment d'atur entre els estrangers (+54,3% per als homes i 19,2% per a les dones).

L'estructura per edats presenta una població més envellida en el cas dels treballadors aturats nacionals que en el cas dels estrangers. D'aquesta manera, un 17,4% dels aturats nacionals tenen 55 i més anys, percentatge que es redueix a un 10,3% per als comunitaris i al 3,8% per als extracomunitaris (taula 52).

Per sector econòmic (taula 53), així com ja passava amb la distribució dels ocupats també per sector econòmic, es donen diferències significatives entre els diferents col·lectius. Així, els aturats comunitaris es caracteritzen per concentrar-se en el sector de serveis (85,4%), mentre que els extracomunitaris es distribueixen entre el sector de serveis (62,2%) i el de la construcció (31,7%).

Hi ha diferències significatives per nacionalitats i sexe: així, els homes en situació d'atur marroquins (69,5%), equatorians (62%) i romanesos (55,1%) s'aglutinen en el sector de la construcció, mentre que els argentins

(71,9%) i gran part dels originaris dels països de la Unió Europea es concentren en el sector de serveis.

Respecte al 2006, el sector de la construcció és el que pateix els increments més acusats en el nombre d'aturats —un 15% per al total de la població— i són els estrangers els que pateixen l'increment major (un 42,8% vs. un 3,6% en el cas dels aturats nacionals). Les dades del primer semestre del 2008 són encara menys encoratjadores, i l'augment interanual de l'atur en el sector de la construcció se situa en el 58,2%; novament, són els estrangers els que presenten els increments més alts (85,7% vs. 45,4% per als nacionals). A més, com s'ha vist, aquest augment de l'atur ha anat acompanyat d'una notable pèrdua de llocs de treball en aquest sector (-3.472 assalariats).

Si es fa l'anàlisi per activitat econòmica (taula 54), s'observarà com durant el 2007 els estrangers comunitaris aturats es concentraren (en un 62,9%) bàsicament en dues activitats econòmiques: hoteleria (35,7%) i activitats immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials²⁹ (27,2%). D'altra banda, els estrangers extracomunitaris s'aglutinen, com hem dit, en la construcció (31,6%), en hoteleria (28,2%) i, en tercer lloc, en activitats immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials (19,5%). Si es fa la lectura en horitzontal, es podrà remarcar que els estrangers comunitaris es troben sobrerrepresentats, sobretot, en l'hoteleria (11,7%, quan el seu pes sobre el total de l'atur és del 7,8%), i en les activitats immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials (9,3%). D'altra banda, els extracomunitaris tenen una representació més important en

agricultura (30,9%, quan el seu pes sobre el total de l'atur és del 15%), construcció (31,1%) i llars que ocupen personal domèstic (38,2%).

Respecte al 2006, a part de la construcció, que ja s'ha comentat, l'activitat econòmica que més ha vist incrementar el nombre d'efectius aturats és la d'activitats immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials (amb 1.126 aturats més, dels quals un 33% són estrangers). D'altra banda, és important recalcar que el nombre de persones aturades en l'hoteleria ha baixat respecte al 2006, però mentre que aquest descens es dona entre els espanyols (-9,7%), es detecta un augment entre els estrangers, tant comunitaris (+6,8%) com extracomunitaris (+5,3%).

Durant el primer semestre del 2008, l'hoteleria va presentar un increment del 5,2% en el nombre de persones aturades i novament varen ser el nombre d'estrangers (484 aturats més) el que va augmentar, mentre que el d'espanyols es va mantenir estable³⁰ (4 aturats menys). El conjunt d'activitats englobades en activitats immobiliàries i de lloguer; serveis empresarials va presentar també un increment remarcable respecte al primer semestre del 2007 (1.293 persones més, un 15,2%); en aquest cas, l'augment es dona tant entre els nacionals (13,7%) com entre els estrangers (20,6%).

Finalment i pel que fa a la durada de la demanda, entre la població aturada estrangera es percep un major dinamisme que entre la nacional en la sortida de la situació d'atur, ja que, com podem veure en la taula 55 de l'annex, un 69% dels estrangers extracomunitaris porten menys de tres mesos a l'atur;

Durant el primer semestre del 2008, l'hoteleria va presentar un increment del 5,2% en el nombre de persones aturades i novament va ser el nombre d'estrangers el que va augmentar, mentre que el d'espanyols es va mantenir estable

Es percep més dinamisme entre la població aturada estrangera, ja que els aturats nacionals presenten una incidència més alta de l'atur de llarga durada (20,6%) que no els estrangers (4,4%)

29 Inclou: activitats immobiliàries, lloguer de maquinària i equipament, activitats informàtiques, investigació i desenvolupament i altres activitats empresarials.

30 Contràriament, s'ha donat un augment en el nombre d'assalariats estrangers (+1.060) en l'hoteleria i un descens en el grup de treballadors nacionals (-1.097).

en el cas dels comunitaris, el percentatge és del 60%, i en el cas dels nacionals, del 45,4%. Aleshores, els aturats nacionals presenten un incidència major de l'atur de llarga durada, atès que un 20,6% porta més d'un any a l'atur, percentatge que es redueix a un 4,4% per al conjunt de població aturada estrangera. Aquest dinamisme major de la població estrangera s'ha d'entendre en clau de necessitats econòmiques i

socials bàsiques, en el sentit que molts dels qui en formen part necessiten fer feina per poder renovar els seus permisos de treball i residència. D'altra banda, la manca de xarxes socials els dificulta la subsistència en situacions llargues d'atur i accepten treballs que, en alguns casos, no interessin als espanyols pel fet de disposar de més mitjans socials i de suport per afrontar situacions de crisi.

9. CONDICIONS LABORALS DELS ESTRANGERS

9.1. DIFERÈNCIES SALARIALS

L'única font disponible per analitzar les diferències salarials segons la nacionalitat dels treballadors a les Illes Balears és la darrera enquesta d'estructura salarial de l'INE, referent al salari mitjà per treballador de l'any 2006,³¹ que incorpora per primera vegada la variable nacionalitat del treballador. Cal tenir present també —com s'ha explicat en les notes metodològiques— que només un 6,3% de la mostra a escala nacional és de nacionalitat estrangera, sense que se'n conegui la representació a les Illes.

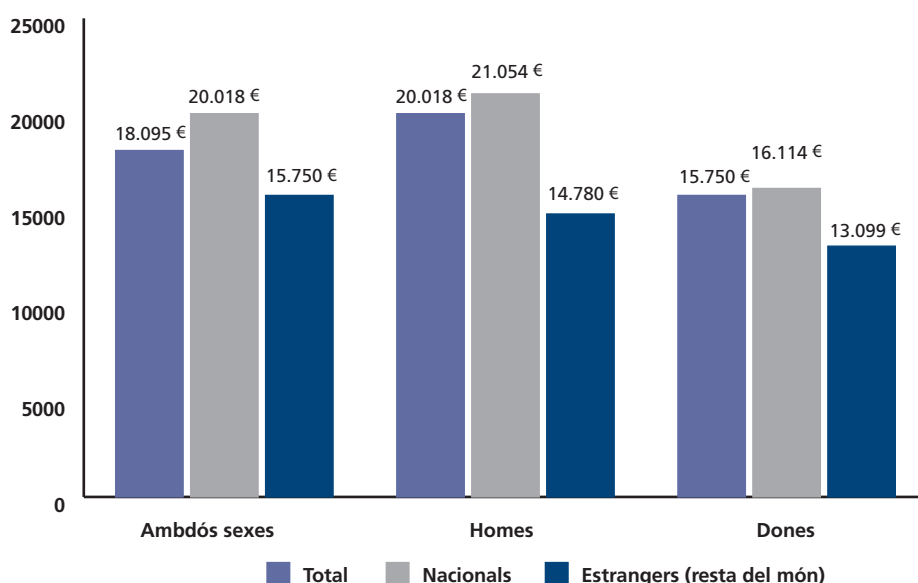
En tot cas, de les dades de les Illes Balears (taula 56), se'n desprèn que

el salari brut anual dels treballadors espanyols va ser un 32,6% superior al dels treballadors de la resta del món. El gràfic 38 mostra la diferència de salari en euros segons la nacionalitat i el sexe dels treballadors, major entre els homes que no entre les dones (de la mateixa manera que pel que fa a la mitjana nacional). Així, els espanyols gaudiren d'un guany brut anual un 42,4% superior al dels treballadors de la resta del món, mentre que les espanyoles assoliren un 23% més que les dones treballadores de la resta del món³².

Les dades desagregades per comunitats autònomes només diferencien entre els treballadors de nacionalitat

A les Illes Balears, l'any 2006 el salari brut anual dels treballadors espanyols va ser un 32,6% superior al dels treballadors de la resta del món. A més, aquesta diferència és del 42,4% per al cas dels homes i del 23% per al de les dones

GRÀFIC 38. SALARI MITJÀ ANUAL A LES ILLES BALEARS PER SEXE, NACIONALS I ESTRANGERS (2006)

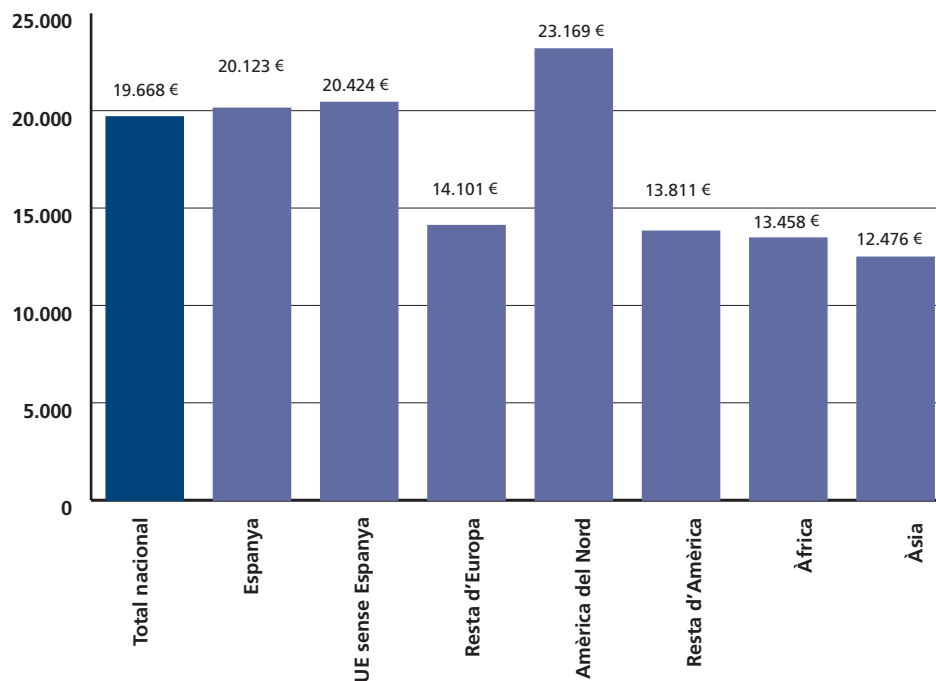
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'enquesta anual d'estructura salarial, 2006 (INE)

31 Publicada per l'Institut Nacional d'Estadística en data 5 de novembre de 2008.

32 Cal interpretar la xifra amb prudència, perquè el nombre d'observacions mostrals a les Illes Balears varia entre 100 i 500 en el grup de dones de la resta del món.

L'enquesta d'estructura salarial del 2006 estima l'existència de diferències salarials negatives que afecten la població immigrant procedent de països en desenvolupament, tot i que no explica la causa d'aquestes diferències

GRÀFIC 39. SALARI MITJÀ ANUAL DELS TREBALLADORS A ESPANYA PEL CONTINENT DE PROCEDÈNCIA (2006)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'enquesta anual d'estructura salarial, 2006 (INE)

espanyola i els de la resta del món; per això, resulta necessari acudir a les dades nacionals per conèixer els salaris per continent de nacionalitat del treballador. El 2006 apareixen tres grups amb un guany brut per sobre de la mitjana (vegeu el gràfic 39): Espanya, Amèrica del Nord i Unió Europea. La resta de continents mostren salaris entre un 25% i un 35% inferiors a la mitjana nacional (vegeu la taula 57).

Per comunitats autònomes (taula 58), la diferència més elevada es produeix a Madrid (62,3%) i la més petita a la Comunitat Valenciana (18,1%). Les Illes Balears apareixen a la meitat de la taula per sota de la mitjana.

En resum, doncs, l'enquesta estima l'existència de diferències salarials negatives que afecten la població im-

migrant procedent de països en desenvolupament. El que no explica és la causa de les dites diferències; si es basen en el fet que uns treballadors són més productius que altres o si bé demostren discriminació per raó d'origen.

Quant a la primera hipòtesi, s'ha vist en els apartats anteriors que la població estrangera ocupa llocs de treball de baixa qualificació en una proporció major que la població autòctona. En aquest sentit, l'estudi de Simón, Sanromá i Ramos³³ (2007) conclou que les diferències en els salaris mitjans i les estructures salarials entre els espanyols i els immigrants legals s'expliquen en gran part per la segregació dels immigrants en ocupacions i establiments diferents dels nadius, ja que quan ocupen llocs de treball similars

33 *Segregación laboral y estructura salarial de nativos e inmigrantes. Un análisis con los datos emparejados empresa-trabajador. WP-EC 2007-03.* A partir de les microdades de l'enquesta d'estructura salarial del 2002 de l'INE, s'analitza l'origen de les diferències en les estructures salarials de la població nativa i immigrant en el mercat de treball espanyol i es considera *immigrant* tot aquell treballador amb nacionalitat diferent de l'espanyola. El treball s'enfronta a les limitacions de les microdades, que presenten una cobertura sectorial incompleta i no permeten desenvolupar una anàlisi dinàmica del procés d'assimilació salarials dels immigrants amb el transcurs del temps.

als nacionals no s'aprecia de forma significativa un tractament salarial diferenciat.

Més recentment, Navarro i Rueda (2008)³⁴ conclouen que la discriminació mitjana és molt petita en ocupacions de baixa qualificació i observa una certa equiparació dels salaris dels immigrants a mesura que augmenta el temps de permanència en l'empresa (tot i que, sent el fenomen de la immigració relativament recent, resulta difícil mesurar l'efecte de l'antiguitat a llarg termini). Sostenen, en canvi, que la discriminació augmenta en ocupacions de nivell mitjà i alt i que aquesta és major en les comunitats autònomes més desenvolupades i amb una gran presència d'immigrants (com ara les Illes Balears). L'article, en resum, suggereix una doble discriminació basada en la segregació dels treballadors immigrants en ocupacions de baixa qualificació i en les diferències culturals i fenotípiques per motiu d'origen.

El darrer informe de l'OCDE presenta conclusions similars respecte als països que estudia, si bé no hi inclou Espanya: afirma que els sous dels treballadors d'origen estranger són considerablement inferiors als dels nacionals (entre un 20% i un 15%, segons el país), més encara si procedeixen de nacions no pertanyents a l'OCDE; però que augmenten quan es naturalitzen i adquireixen experiència en el país amfitrió.

9.2. ACCIDENTS DE TREBALL

Segons les dades proporcionades per la Direcció General de Salut Laboral de la Conselleria de Treball i For-

mació, el 2007 es comptabilitzaren 28.700 accidents de treball en jornada a les Illes Balears, dels quals 6.041 (un 21%) varen ser patits per persones de nacionalitat estrangera.

Per illes (taula 59), es donen diferències del pes dels accidents patits per treballadors estrangers sobre el total d'accidents, que responen al pes major o menor de població estrangera sobre el total de població en cada una de les illes. D'aquesta manera, les Pitiüses presenten els percentatges més elevats d'accidents de treballadors estrangers: Formentera (36,6%) i Eivissa (24,9%), mentre que Menorca³⁵ (23%) i Mallorca (20,3%) presenten percentatges més baixos.

Durant els primers sis mesos del 2008, es varen registrar 12.516 accidents laborals en jornada, dels quals de nou un 21% va correspondre a treballadors estrangers (taula 60). Del total d'estrangers, un 79% correspon a treballadors d'algun país de fora de la UE-27, i el 21% restant, a treballadors de països comunitaris. Respecte al primer semestre del 2007, s'observa un descens conjunt en la sinistralitat del 7,2% que afecta els treballadors nacionals (-8,2%) i els estrangers no comunitaris (-5,2%), mentre que entre els treballadors comunitaris es registra un augment del 3,6%.

Dels 12.516 accidents registrats durant el primer semestre del 2008, 12.425 varen ser lleus (és a dir, un 99,3%); 83 foren greus (un 0,7%) i els 8 restants, mortals. No s'aprecien diferències remarcables a partir de la nacionalitat dels treballadors accidentats, si bé dels 8 accidents mortals 3

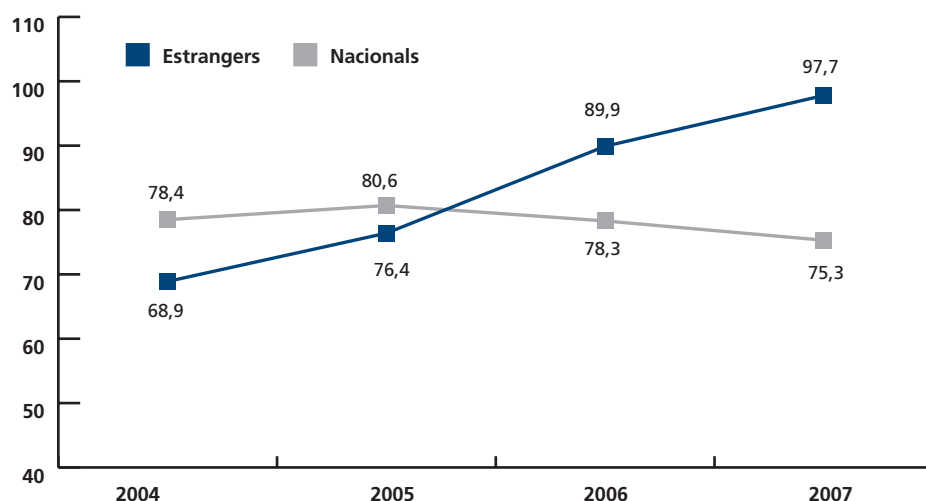
El darrer informe de l'OCDE afirma que els sous dels treballadors estrangers són considerablement inferiors als dels nacionals però que augmenten quan es naturalitzen i adquireixen experiència en el país amfitrió

El 21 % dels accidents de treball de l'any 2007 a les Illes Balears varen ser patits per persones de nacionalitat estrangera

34 ¿Sufren discriminación salarial los inmigrantes en España? Documento de trabajo E2008/05. Anàlisi a partir de dades procedents de la mostra contínua de vides laborals (MCVL, Ministeri de Treball i Afers Socials, 2006) amb l'objectiu d'identificar si hi ha discriminació salarial entre els treballadors nadius i els immigrants i, si és així, quantificar-la.

35 En aquest cas, Menorca té un percentatge més baix de població estrangera que Mallorca (15,2 % vs. 18,2 %), per la qual cosa la incidència de sinistralitat entre els estrangers és major que no a Mallorca.

GRÀFIC 40. EVOLUCIÓ DE L'ÍNDEX D'INCIDÈNCIA DELS ACCIDENTS LABORALS DELS TREBALLADORS, NACIONALS I ESTRANGERS, A LES ILLES BALEARS (2004-2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Treball i Formació

Des del 2004 ha augmentat progressivament la incidència de la sinistralitat en el col·lectiu de treballadors estrangers fins a assolir, el 2007, un índex de 97,8 accidents per cada mil treballadors afiliats, quasi 23 punts per sobre de l'índex dels nacionals (75,3)

els patiren treballadors estrangers (un 37,5% del total d'accidents mortals).

Per sector econòmic i sobre el total d'accidents, el 54,5% dels registrats en el primer semestre del 2008 es varen produir en el sector de serveis; el 32%, en el sector de la construcció: l'11,6%, en el sector industrial, i l'1,9% restant, en el sector agrícola (taula 61). Proporcionalment, el col·lectiu de treballadors estrangers extracomunitaris es caracteritza per presentar una sinistralitat major que la mitjana en el sector de la construcció³⁶: un 42,8% del total dels accidents, per sobre dels estrangers comunitaris (31,3%) i dels treballadors nacionals (27,8%). D'altra banda, els estrangers comunitaris i els espanyols presenten percentatges més alts en el sector de serveis (53,1% i 58,1%, respectivament), sector en què majoritàriament es troben ocupats.

En tot cas, l'indicador més ajustat per mesurar la sinistralitat laboral és l'índex d'incidència, que relacio-

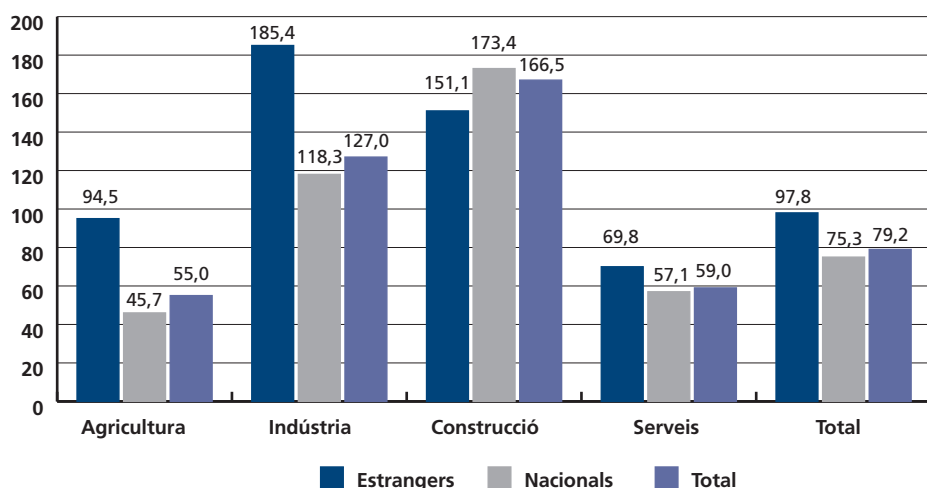
na el nombre d'accidents de treball amb el nombre de treballadors afiliats amb les contingències cobertes³⁷. Calculat sobre la base d'una mitjana anual, permet evitar les fluctuacions causades pels efectes de l'estacionalitat i pel ritme de mecanització dels registres administratius. Amb tot, la informació dels treballadors amb contingència coberta per accident de treball no es proporciona desglossada per nacionalitat, fet que n'impedeix el càlcul diferenciat pels col·lectius estranger i nacional. Malgrat tot, es pot fer una aproximació a partir dels treballadors d'alta en el règim general, agrari i del mar, de la Seguretat Social.

En el gràfic 40 s'observa com des del 2004 s'ha incrementat progressivament la incidència de la sinistralitat en el col·lectiu de treballadors estrangers fins a assolir, el 2007, un índex de 97,8 accidents per cada mil treballadors afiliats, quasi 23 punts per sobre de l'índex dels nacionals (75,3) que,

³⁶ De fet, es troben ocupats amb major proporció en aquest sector d'activitat.

³⁷ Nombre d'accidents de treball per cada 1.000 treballadors amb les contingències per accident cobertes (inclou tots els afiliats al règim general, al règim especial agrari, al règim especial del mar i una part dels del règim d'autònoms).

GRÀFIC 41. ÍNDEX D'INCIDÈNCIA DELS ACCIDENTS LABORALS (TREBALLADORS NACIONALS I ESTRANGERS) PER SECTOR ECONÒMIC (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Treball i Formació

al contrari, han minorat el seu des del 2004 (78,5).

Com es mostra en el gràfic 41, el sector econòmic que presenta una incidència major és la construcció (166,5 accidents per cada mil treballadors d'aquest sector), seguit de la indústria (127) i, ja a certa distància, el sector de serveis (59) i el sector agrícola (55). Si es calculen els índexs per sector i nacionalitat, s'observaran diferències entre els estrangers i els espanyols; els primers presenten una incidència major en indústria (185,4), molt per sobre del col·lectiu nacional (118,3). D'altra banda, els espanyols

mostren l'índex més elevat en el sector de la construcció (173,4), per sobre del col·lectiu estranger (151,1).

En detall, en el sector industrial els estrangers presenten uns percentatges més elevats d'accidents en les activitats de fabricació de productes metàl·lics (23,2% del total d'accidents dels treballadors estrangers en el sector industrial vs. 19,4% per als espanyols) i en la indústria de productes alimentaris i begudes (un 15,5%, tot i que per sota dels nacionals: 17,4%) i, en tercer lloc, en la fabricació d'altre material de transport (10,2% vs. 5,1% en el cas dels nacionals).

10. ANNEX: TAULES

Taula 1. Població estrangera per grans grups de nacionalitats i illa, segons el padró en data 1 de gener de 2007

Población extranjera por grandes grupos de nacionalidades e isla, según el padrón a 1 de enero de 2007

	ILLES BALEARS 2007	VARIACIÓ 2006-2007	MALLORCA	VARIACIÓ 2006-2007	MENORCA	VARIACIÓ 2006-2007	EIVISSA	VARIACIÓ 2006-2007	FORMENTERA	VARIACIÓ 2006-2007
Total	1.030.650	3,0%	814.275	3,0%	90.235	2,0%	117.698	3,3%	8.442	6,1%
Estrangers	190.170	13,4%	148.233	14,6%	13.672	9,0%	25.947	9,3%	2.318	12,0%
UE	96.329	32,6%	73.732	33,9%	6.393	15,4%	14.678	35,8%	1.526	25,3%
No UE	93.841	-1,3%	74.501	0,2%	7.279	3,9%	11.269	-12,8%	792	-7,0%
Nacionals	840.480	0,9%	666.042	0,7%	76.563	0,9%	91.751	1,7%	6.124	4,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Taula 2. Població estrangera per grans grups de nacionalitats i comunitats autònomes, segons l'avanç del padró en data 1 de gener de 2008

Población extranjera por grandes grupos de nacionalidades y comunidades autónomas, según el avance del padrón a 1 de enero de 2008

COMUNITATS AUTÒNOMES	TOTAL ESTRANGERS	UE	NO UE	TOTAL POBLACIÓ	PES EST. SOBRE TOTAL POB.	PERCENTATGE UE	PERCENTATGE NO UE
Andalusia	615.787	307.532	308.255	8.177.805	7,5%	49,9%	50,1%
Aragó	153.990	77.542	76.448	1.325.272	11,6%	50,4%	49,6%
Astúries	40.171	14.346	25.825	1.079.215	3,7%	35,7%	64,3%
Illes Balears	222.331	113.330	109.001	1.071.221	20,8%	51,0%	49,0%
Canàries	282.004	147.267	134.737	2.070.465	13,6%	52,2%	47,8%
Cantàbria	33.098	10.757	22.341	581.215	5,7%	32,5%	67,5%
Castella i Lleó	153.435	76.755	76.680	2.553.301	6,0%	50,0%	50,0%
Castella-la Manxa	203.847	104.996	98.851	2.038.956	10,0%	51,5%	48,5%
Catalunya	1.097.966	281.594	816.372	7.354.441	14,9%	25,6%	74,4%
Com. Valenciana	838.224	456.695	381.529	5.016.348	16,7%	54,5%	45,5%
Extremadura	35.049	15.123	19.926	1.095.894	3,2%	43,1%	56,9%
Galícia	95.122	34.607	60.515	2.783.100	3,4%	36,4%	63,6%
Madrid	991.259	328.487	662.772	6.251.876	15,9%	33,1%	66,9%
Múrcia	224.098	56.221	167.877	1.424.063	15,7%	25,1%	74,9%
Navarra	64.518	20.116	44.402	619.114	10,4%	31,2%	68,8%
País Basc	116.650	31.958	84.692	2.155.546	5,4%	27,4%	72,6%
La Rioja	43.524	17.457	26.067	317.020	13,7%	40,1%	59,9%
Total Espanya	5.220.577	2.095.952	3.124.625	46.063.511	11,3%	40,1%	59,9%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró 2008 (INE)

Taula 3. Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)

Evolución de la población residente en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades (2000-2008)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	VARIACIÓ 2007-2008
Total	845.630	878.627	916.968	947.361	955.045	983.131	1.001.062	1.030.650	1.071.221	3,9%
Estrangers	54.729	73.614	99.744	126.505	131.423	156.270	167.751	190.170	222.331	16,9%
UE	37.210	43.285	49.833	56.555	52.627	61.969	72.637	96.329	113.330	17,6%
No UE	17.519	30.329	49.911	69.950	78.796	94.301	95.114	93.841	109.001	16,2%
Nacionals	790.901	805.013	817.224	820.856	823.622	826.861	833.311	840.480	848.890	1,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Taula 4. Distribució d'estrangers a les Illes Balears, segons nacionalitat i sexe (2007)

Distribución de extranjeros en las Illes Balears, según nacionalidad i sexo (2007)

PAÍS	TOTAL 2007	HOMES	DONES	PERCENTATGE D'HOMES	PERCENTATGE DE DONES
Alemanya	29.189	14.564	14.625	49,9%	50,1%
Regne Unit	19.803	9.535	10.268	48,1%	51,9%
Marroc	17.935	11.788	6.147	65,7%	34,3%
Itàlia	11.933	7.019	4.914	58,8%	41,2%
Equador	13.100	6.300	6.800	48,1%	51,9%
Argentina	11.129	5.658	5.471	50,8%	49,2%
Romania	7.025	3.682	3.343	52,4%	47,6%
Colòmbia	9.026	4.097	4.929	45,4%	54,6%
Bolívia	6.161	2.700	3.461	43,8%	56,2%
Bulgària	6.369	3.209	3.160	50,4%	49,6%
França	7.126	3.408	3.718	47,8%	52,2%
Uruguai	4.294	2.178	2.116	50,7%	49,3%
Brasil	3.035	1.180	1.855	38,9%	61,1%
Polònia	2.608	1.415	1.193	54,3%	45,7%
Xina	2.867	1.705	1.162	59,5%	40,5%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Taula 5. Població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, per sexe i edat, en data 1 de gener de 2007
Población residente en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades, por sexo y edad,
a 1 de enero de 2007

	0-15 ANYS	16-44 ANYS	45-64 ANYS	65 I MÉS ANYS	TOTAL
Ambdós sexes					
Total	164.681	479.628	245.287	141.054	1.030.650
Estrangers	26.683	109.900	39.380	14.207	190.170
UE	10.455	46.673	27.043	12.158	96.329
No UE	16.228	63.227	12.337	2.049	93.841
Nacionals	137.998	369.728	205.907	126.847	840.480
Homes					
Total	85.014	247.615	123.861	61.103	517.593
Estrangers	13.927	57.445	19.521	7.235	98.128
UE	5.347	23.342	13.389	6.406	48.484
No UE	8.580	34.103	6.132	829	49.644
Nacionals	71.087	190.170	104.340	53.868	419.465
Dones					
Total	79.667	232.013	121.426	79.951	513.057
Estrangers	12.756	52.455	19.859	6.972	92.042
UE	5.108	23.331	13.654	5.752	47.845
No UE	7.648	29.124	6.205	1.220	44.197
Nacionals	66.911	179.558	101.567	72.979	421.015

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Taula 6. Pes relatiu de la població de 14 a 64 anys per grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (2000-2007)
Peso relativo de la población de 14 a 64 años por grandes grupos de nacionalidades en las Illes Balears
(2000-2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
UE	4,8%	5,3%	5,8%	6,4%	5,9%	6,7%	7,7%	10,1%
No UE	2,3%	4,0%	6,4%	8,6%	9,5%	11,0%	10,9%	10,4%
Nacionals	92,9%	90,7%	87,8%	85,1%	84,6%	82,3%	81,4%	79,5%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Taula 7. Rànquing de les nacionalitats estrangeres amb un nombre més elevat de residents a les Illes Balears, en data 1 de gener de 2008

Ranking de las nacionalidades extranjeras con mayor número de residentes en las Illes Balears, a 1 de enero de 2008

PAÍS	2008	PERCENTATGE TOTAL D'ESTRANGERS	VARIACIÓ ABSOLUTA 2007-2008	VARIACIÓ RELATIVA 2007-2008
Alemanya	33.123	14,9%	3.934	13,5%
Regne Unit	22.032	9,9%	2.229	11,3%
Marroc	20.476	9,2%	2.541	14,2%
Itàlia	14.147	6,4%	2.214	18,6%
Equador	13.441	6,1%	341	2,6%
Argentina	12.286	5,5%	1.157	10,4%
Romania	10.289	4,6%	3.264	46,5%
Colòmbia	9.937	4,5%	911	10,1%
Bolívia	8.289	3,7%	2.128	34,5%
Bulgària	7.977	3,6%	1.608	25,2%
França	7.839	3,5%	713	10,0%
Uruguai	4.934	2,2%	640	14,9%
Brasil	4.043	1,8%	1.008	33,2%
Polònia	3.511	1,6%	903	34,6%
Xina	3.475	1,6%	608	21,2%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró (INE)

Taula 8. Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, des del 1999 fins al 2007 (permisos de residència en data 31 de desembre)

Evolución de la población residente en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades, desde el 1999 hasta el 2007 (permisos de residencia a 31 de diciembre)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	VARIACIÓ RELATIVA 2007-2008
Total	38.959	45.772	47.589	60.779	75.867	92.028	117.605	130.752	166.936	27,7%
Europa	29.640	34.110	35.125	37.118	40.790	45.573	51.627	57.005	82.844	45,3%
Alemanya	10.545	12.374	12.313	12.206	12.373	12.788	12.645	13.579	18.271	34,6%
Regne Unit	8.426	9.408	10.153	10.151	10.202	11.379	12.036	12.665	14.973	18,2%
Itàlia	1.805	2.327	2.626	3.186	4.927	6.108	7.114	8.252	10.970	32,9%
Romania	63	90	120	377	645	922	2.407	2.653	8.565	222,8%
Bulgària	90	193	185	666	1.068	1.469	2.663	2.913	7.103	143,8%
Àfrica	4.170	5.266	5.594	10.270	15.517	19.026	23.492	26.091	30.866	18,3%
Marroc	3.020	4.100	4.175	7.788	11.282	14.227	17.455	19.526	23.178	18,7%
Amèrica del Sud i Central	3.140	4.353	4.988	10.488	15.803	22.692	36.668	41.112	45.438	10,5%
Equador	82	369	956	2.378	4.739	6.742	11.991	13.006	13.729	5,6%
Argentina	728	950	945	1.962	2.824	4.117	6.646	7.387	7.964	7,8%
Colòmbia	241	521	580	2.267	3.344	5.067	7.213	8.548	9.322	9,1%
Àsia	1.402	1.489	1.369	2.332	3.175	4.088	5.136	5.824	7.025	20,6%
Xina	387	559	514	1.075	1.605	2.146	2.823	3.234	3.967	22,7%
Resta	607	554	513	571	582	649	682	720	763	6,0%

Font: Registre Central d'Estrangers. Secretaria d'Estat d'Immigració

Taula 9. Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, des del 2000 fins al 2008 (padró d'habitants en data 1 de gener)

Evolución de la población residente en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades, desde el 2000 hasta el 2008 (padrón de habitantes a 1 de enero)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	VARIACIÓ RELATIVA 2007-2008
Total població estrangera	54.759	73.883	99.744	126.505	131.423	156.270	167.751	190.170	222.331	16,9%
Europa	39.575	47.143	55.533	64.893	61.238	73.753	86.106	100.934	118.531	17,4%
Alemanya	15.408	18.125	20.469	22.905	19.790	22.802	26.293	29.189	33.123	13,5%
Regne Unit	9.630	10.849	12.199	13.714	12.745	14.968	17.637	19.803	22.032	11,3%
Itàlia	2.349	3.198	4.480	6.079	6.864	8.532	10.135	11.933	14.147	18,6%
Romania	113	310	671	1.414	2.268	3.618	4.845	7.025	10.289	46,5%
Bulgària	162	664	1.421	2.456	3.130	4.144	4.410	6.369	7.977	25,2%
Àfrica	6.690	10.426	14.452	17.605	18.814	22.778	23.666	25.495	30.027	17,8%
Marroc	5.201	7.601	10.305	12.650	13.649	16.282	16.878	17.935	20.476	14,2%
Amèrica del Sud i Central	5.584	12.741	25.461	38.994	46.159	53.339	51.554	56.885	65.859	15,8%
Equador	344	2.881	7.167	11.937	15.381	16.134	13.758	13.100	13.441	2,6%
Argentina	1.393	2.649	5.027	9.148	10.426	11.915	10.802	11.129	12.286	10,4%
Colòmbia	682	2.524	6.638	8.464	8.519	9.299	8.504	9.026	9.937	10,1%
Àsia	1.933	2.449	3.035	3.603	4.014	4.949	5.060	5.453	6.726	23,3%
Xina	686	953	1.275	1.604	1.930	2.553	2.654	2.867	3.475	21,2%
Resta	977	1.124	1.263	1.410	1.198	1.451	1.365	1.403	1.188	-15,3%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal d'habitants

Taula 10. Nombre d'immigrants a les Illes Balears i a Espanya segons el motiu del seu trasllat

Número de inmigrantes en las Illes Balears i a España según el motivo de su traslado

	ILLES BALEARS	ESPANYA
Per la qualitat de vida	73.573	1.810.838
A la recerca d'una ocupació millor	54.095	1.765.002
Per raons familiars (reagrupació)	50.954	1.451.950
Per falta d'ocupació	32.340	1.054.197
Per altres raons	31.596	547.002
Pel clima	25.480	515.125
Pel cost de vida	18.319	649.456
Per canvi de destinació laboral	13.066	268.794
Per raons formatives o educatives	7.047	379.170
Per la seva seva jubilació	6.728	164.959
Per raons polítiques	4.039	137.316
Per estada temporal en el país de trànsit	2.149	51.456
Per raons religioses	142	17.737

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Nacional d'Immigrants 2007 de l'INE

Taula 11. Nombre d'immigrants segons la convivència dels fills i el nombre de fills a les Illes Balears i a Espanya

Número de inmigrantes según la convivencia de los hijos y el número de hijos en las Illes Balears i en España

	HI CONVIUEN		NO HI CONVIUEN	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	1.982.001	77.445	1.308.541	58.954
Un	986.687	41.012	543.805	24.395
Dos	696.066	25.642	440.346	19.822
Tres	203.441	7.812	182.645	8.647
Quatre	63.706	1.634	86.923	3.730
Cinc	21.353	1.153	28.093	788
Sis o més	10.748	192	26.729	1.572

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Nacional d'Immigrants 2007, de l'INE

Taula 12. Nombre d'habitatges familiars amb immigrants residents a les Illes Balears i a Espanya, segons el règim de tinença de l'habitatge

Número de viviendas familiares con inmigrantes residentes en las Illes Balears y en España, según el régimen de tenencia de la vivienda

	ESPANYA		ILLES BALEARS	
Total	2.158.694	100,0%	94.290	100,0%
De la seva propietat	823.447	38,1%	37.721	40,0%
Llogada	869.963	40,3%	39.427	41,8%
Cedida	416.985	19,3%	14.286	15,2%
Altres situacions	48.298	2,2%	2.856	3,0%

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Nacional d'Immigrants 2007, de l'INE

Taula 13. Població de 16 i més anys, segons relacions d'activitat, per grans grups de nacionalitats (2005-2008)

Población de 16 y más años, según relaciones de actividad, por grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

	2005	2006	2007	I TRIM 08	II TRIM 08	VARIACIÓ RELATIVA INTERANUAL	II TRIM 07
POBLACIÓ DE 16 I MÉS ANYS							
Total	804.375	827.075	852.400	868.100	873.900	2,9%	849.600
Nacionals	673.550	676.775	680.000	681.800	683.400	0,5%	679.800
Estrangers	130.825	150.300	172.400	186.300	190.500	12,3%	169.700
UE	34.400	45.500	62.900	71.200	70.700	9,6%	64.500
No UE	96.400	104.800	109.500	115.200	119.900	13,9%	105.300
POBLACIÓ ACTIVA							
Total	504.450	530.225	546.100	543.100	573.500	3,2%	555.700
Nacionals	406.525	420.400	416.500	406.000	426.600	-0,5%	428.600
Estrangers	97.850	109.850	129.600	137.100	146.900	15,6%	127.100
UE	17.400	27.900	43.400	45.300	45.800	2,9%	44.500
No UE	80.500	81.900	86.200	91.800	101.000	22,3%	82.600
POBLACIÓ OCUPADA							
Total	468.050	495.975	508.000	484.800	525.400	0,1%	525.100
Nacionals	379.625	396.775	391.900	371.400	396.800	-2,4%	406.500
Estrangers	88.425	99.200	116.100	113.400	128.600	8,4%	118.600
UE	15.900	26.000	40.400	35.200	38.200	-10,3%	42.600
No UE	72.600	73.200	75.700	78.200	90.400	18,9%	76.000
POBLACIÓ ATURADA							
Total	36.400	34.250	38.100	58.300	48.100	57,2%	30.600
Nacionals	26.900	23.625	24.600	34.600	29.800	34,8%	22.100
Estrangers	9.425	10.650	13.500	23.700	18.300	115,3%	8.500
UE	1.500	1.900	3.000	10.100	7.600	300,0%	1.900
No UE	7.900	8.700	10.500	13.600	10.600	60,6%	6.600

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Taula 14. Taxes d'activitat, d'ocupació i atur, per grans grups de nacionalitats (2005-2008)

Tasas de actividad, de empleo y paro, por grandes grupos de nacionalidades (2005-2008)

	2005	2006	2007	I TRIM 08	II TRIM 08
TAXA D'ACTIVITAT					
Total	62,7%	64,1%	64,1%	62,6%	65,6%
Nacionals	60,4%	62,1%	61,3%	59,5%	62,4%
Estrangers	74,8%	73,1%	75,2%	73,6%	77,1%
UE	50,6%	61,3%	69,0%	63,6%	64,8%
No UE	83,5%	78,1%	78,7%	79,7%	84,2%
TAXA D'OCUPACIÓ					
Total	58,2%	60,0%	59,6%	55,8%	60,1%
Nacionals	56,4%	58,6%	57,6%	54,5%	58,1%
Estrangers	67,6%	66,0%	67,3%	60,9%	67,5%
UE	69,0%	70,8%	64,2%	49,4%	54,0%
No UE	67,1%	63,9%	69,1%	67,9%	75,4%
TAXA D'ATUR					
Total	7,2%	6,5%	7,0%	10,7%	8,4%
Nacionals	6,6%	5,6%	5,9%	8,5%	7,0%
Estrangers	9,6%	9,7%	10,4%	17,3%	12,5%
UE	15,9%	8,9%	6,9%	22,3%	16,6%
No UE	8,3%	10,0%	12,2%	14,8%	10,5%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (EPA)

Taula 15. Evolució dels treballadors d'alta en la Seguretat Social a les Illes Balears, per grans grups de nacionalitats (mitjanes de 2001 a 2007 i de gener a juny de 2008)

Evolución de los trabajadores de alta en la Seguridad Social en las Illes Balears, por grandes grupos de nacionalidades (medias de 2001 a 2007 y de enero a junio de 2008)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	VAR. REL. 2006	GENER- JUNY 2008	VAR. REL. GENER- JUNY 2007
Total	384.313	390.589	392.468	399.278	421.246	441.279	455.694	3,3%	453.666	1,0%
Nacionals	351.809	351.700	349.635	353.101	359.208	367.554	374.978	2,0%	370.550	-0,2%
Estrangers	32.504	38.889	42.833	46.177	62.038	73.725	80.716	9,5%	83.116	6,8%
UE	18.598	19.336	20.543	21.668	23.301	26.195	34.673	32,4%	35.694	9,6%
No UE	13.906	19.552	22.291	24.509	38.736	47.531	46.043	-3,1%	47.422	4,7%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Taula 16. Evolució dels treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i sexe (2005-2007)

Evolución de los trabajadores de alta en la Seguridad Social por grandes grupos de nacionalidades y sexo (2005-2007)

	2005	2006	2007	VARIACIÓ RELATIVA 2006
Homes				
Total	242.492	252.186	259.214	2,8%
Nacionals	206.117	209.360	211.724	1,1%
Estrangers	36.375	42.826	47.489	10,9%
UE	12.800	14.377	19.221	33,7%
No UE	23.575	28.449	28.268	-0,6%
Dones				
Total	178.751	189.091	196.476	3,9%
Nacionals	153.089	158.191	163.249	3,2%
Estrangeres	25.663	30.900	33.227	7,5%
UE	10.502	11.818	15.452	30,8%
No UE	15.161	19.082	17.775	-6,8%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Taula 17. Treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i règim de cotització (2007)

Trabajadores de alta en la Seguridad Social por grandes grupos de nacionalidades i régimen de cotización (2007)

	TOTAL	VAR. REL. 2006	GENERAL	VAR. REL. 2006	AUTÒNOMS	VAR. REL. 2006	AGRARI	VAR. REL. 2006	MAR	VAR. REL. 2006	LLAR	VAR. REL. 2006
Total	455.694	3,3%	356.010	4,1%	84.305	3,7%	4.444	-3,9%	2.102	-1,5%	8.834	-21,8%
Nacionals	374.978	2,0%	295.319	2,2%	71.316	1,8%	3.482	-3,6%	1.961	-1,9%	2.901	2,7%
Estrangers	80.716	9,5%	60.691	14,8%	12.990	15,5%	962	-5,0%	141	4,1%	5.933	-29,9%
UE	34.675	32,4%	23.305	35,8%	10.083	16,6%	168	118,3%	93	20,1%	1.024	335,8%
No UE	46.043	-3,1%	37.385	4,7%	2.907	11,7%	794	-15,1%	49	-17,2%	4.909	-40,4%
Top 11												
Alemanya	9.299	9,3%	5.287	11,2%	3.876	7,0%	22	7,6%	21	6,8%	93	4,6%
Argentina	4.868	3,0%	4.036	7,2%	466	27,9%	13	5,6%	5	-41,9%	348	-39,8%
França	2.110	7,5%	1.435	10,4%	625	0,6%	9	28,6%	20	5,3%	21	23,5%
Bolívia	1324	-	980	-	28	-	14	-	2	-	300	-
Bulgària	2.361	8,7%	1.521	14,9%	285	295,0%	37	-18,1%	2	36,8%	512	-29,4%
Colòmbia	5.323	4,4%	4.217	11,9%	163	37,0%	73	-16,7%	5	16,1%	864	-22,7%
Equador	8.873	-2,1%	7.139	12,5%	134	46,5%	120	-16,8%	2	-56,1%	1.479	-40,4%
Itàlia	5.333	17,1%	4.247	18,0%	1.033	14,1%	9	55,1%	15	36,4%	29	-6,0%
Marroc	8.108	8,8%	6.954	9,9%	421	18,4%	438	-4,0%	14	-21,2%	282	-6,0%
Regne Unit	5.863	5,5%	3.456	6,2%	2.352	4,4%	7	23,2%	14	3,1%	33	17,8%
Romania	2.456	23,2%	1.647	12,5%	526	747,5%	31	-25,3%	2	-26,3%	242	-42,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Taula 18. Treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i règim de cotització (gener-juny 2008)

Trabajadores de alta en la Seguridad Social por grandes grupos de nacionalidades y régimen de cotización (enero-junio 2008)

	TOTAL	VAR. REL. GENER- JUNY 2007	GENERAL	VAR. REL. GENER- JUNY 2007	AUTÒNOMS	VAR. REL. GENER- JUNY 2007	AGRARI	VAR. REL. GENER- JUNY 2007	MAR	VAR. REL. GENER- JUNY 2007	LLAR	VAR. REL. GENER- JUNY 2007
Total	453.666	1,0%	352.252	0,4%	88.077	6,6%	2.296	-48,3%	2.001	-1,6%	9.041	0,2%
Nacionals	370.550	-0,2%	291.255	-0,4%	73.517	4,1%	979	-72,1%	1.859	-2,5%	2.939	2,2%
Estrangers	83.116	6,8%	60.997	4,0%	14.560	21,3%	1.317	42,3%	142	12,0%	6.101	-0,7%
UE	35.694	9,6%	23.193	5,6%	11.391	23,1%	133	-22,4%	87	3,8%	890	-17,9%
No UE	47.422	4,7%	37.804	3,1%	3.169	15,4%	1.183	57,0%	55	28,0%	0	3,1%
Top 11												
Alemanya	9.568	7,5%	5.430	8,1%	4.005	7,0%	12	-45,5%	21	0,0%	100	7,5%
Argentina	4.862	2,8%	3.989	2,0%	521	22,9%	12	-14,3%	8	100,0%	332	-11,5%
França	2.053	2,2%	1.390	2,1%	621	4,0%	7	-30,0%	14	-26,3%	21	0,0%
Bolívia	1.483	18,9%	1.017	14,8%	23	-8,0%	19	35,7%	1	-50,0%	423	32,2%
Bulgària	2.570	13,7%	1.562	4,1%	572	255,3%	35	-10,3%	3	50,0%	398	-28,7%
Colòmbia	5.571	7,1%	4.179	2,1%	206	40,1%	292	279,2%	5	0,0%	889	0,9%
Equador	8.517	-3,3%	6.846	-1,8%	160	29,0%	120	-0,8%	1	0,0%	1.390	-12,7%
Itàlia	5.324	8,9%	4.223	9,0%	1.054	9,2%	5	-44,4%	13	0,0%	29	3,6%
Marroc	8.933	4,5%	7.514	0,6%	456	9,6%	574	43,1%	17	30,8%	372	45,9%
Regne Unit	5.675	2,8%	3.307	2,0%	2.311	3,6%	4	-50,0%	15	50,0%	38	26,7%
Romania	3.293	49,7%	1.695	1,4%	1.376	514,3%	21	-38,2%	3	50,0%	198	-25,8%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Taula 19. Treballadors d'alta en el règim general de la Seguretat Social per sector d'activitat i grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (2007)

Trabajadores de alta en el régimen general de la Seguridad Social por sector de actividad i grandes grupos de nacionalidades en las Illes Balears (2007)

SECTOR D'ACTIVITAT	TOTAL	NACIONALS	UE	NO UE
TOTAL RÈGIM GENERAL	356.010	295.314	23.310	37.386
Comerç; reparació de vehicles de motor	60.766	53.373	2.828	4.565
Hoteleria	63.578	45.804	8.183	9.591
Construcció	52.525	36.375	3.052	13.098
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empreses	37.499	30.846	3.122	3.531
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	26.198	24.789	643	766
Transport, emmagatzemament i comunicacions	25.813	22.841	1.951	1.021
Administració pública, defensa i Seguretat Social	20.456	20.144	100	212
Indústries manufactureres	22.104	18.975	1.060	2.069
Altres activitats socials, serveis personals	19.276	16.066	1.484	1.726
Educació	14.346	13.633	482	231
Intermediació financera	7.915	7.691	172	52
Producció d'energia	2.420	2.385	17	18
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	2.000	1.495	140	365
Llars que col·loquen personal domèstic	531	422	46	63
Indústries extractives	493	421	10	62
Pesca	61	39	7	15
Organismes extraterritorials	29	15	13	1

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Taula 20. Treballadors d'alta en el règim general de la Seguretat Social per sector d'activitat i grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (gener-juny 2008)

Trabajadores de alta en el régimen general de la Seguridad Social por sector de actividad y grandes grupos de nacionalidades en las Illes Balears (enero-junio 2008)

SECTOR D'ACTIVITAT	TOTAL	VAR. REL. GENER- JUNY 2007	NACIONALS	VAR. REL. GENER- JUNY 2007	UE	VAR. REL. GENER- JUNY 2007	NO UE	VAR. REL. GENER- JUNY 2007
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	2.105	8,3%	1.553	7,0%	165	22,2%	387	8,6%
Pesca	67	18,9%	43	14,6%	7	2,9%	17	41,7%
Indústries extractives	502	0,9%	433	1,8%	8	-38,3%	61,5	2,5%
Indústries manufactureres	21.960	-0,9%	18.616	-2,3%	1.197	14,2%	2146,8	4,5%
Producció d'energia	2.491	4,5%	2.441	3,8%	29	74,5%	21,5	33,0%
Construcció	51.402	-6,3%	35.052	-7,1%	3.001	-7,4%	13348,8	-4,1%
Comerç; reparació de vehicles de motor	60.148	1,1%	52.422	-0,2%	2.894	8,9%	4831,6	12,1%
Hoteleria	60.199	0,1%	43.089	-2,5%	7.722	6,6%	9387,6	7,9%
Transport, emmagatzemament i comunicacions	25.559	1,8%	22.560	1,3%	1.967	6,0%	1032,3	6,4%
Intermediació financera	7.951	1,4%	7.726	1,3%	170	3,5%	54,6	5,0%
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empreses	36.765	-0,5%	30.242	-1,0%	3.176	6,2%	3346,6	-2,1%
Administració pública, defensa i Seguretat Social	20.310	-1,6%	20.005	-1,6%	98	-3,3%	207	-1,7%
Educació	15.374	4,2%	14.578	4,1%	548	7,6%	248,3	0,7%
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	27.708	12,3%	26.097	11,6%	704	19,4%	907	32,8%
Altres activitats socials, serveis personals	19.117	1,1%	15.933	-0,2%	1.442	7,6%	1742,6	8,1%
Llars que col·loquen personal domèstic	568	17,7%	452	16,3%	55	37,6%	61,5	13,6%
Organismes extraterritorials	27	-9,6%	15	-3,5%	11	-17,3%	1	0,0%
Total Règim general	352.252	0,4%	291.258	-0,4%	23.192	5,6%	3.7803	3,1%

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Taula 21. Treballadors d'alta en el règim d'autònoms de la Seguretat Social per sector d'activitat i grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (gener-juny 2008)

Trabajadores de alta en el régimen de autónomos de la Seguridad Social por sector de actividad y grandes grupos de nacionalidades en las Illes Balears (enero-junio 2008)

SECTOR D'ACTIVITAT	TOTAL	NACIONALS	UE	NO UE
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	3.836	3.503	289	45
Indústries extractives	78	78	0	0
Indústries manufactureres	5.891	5.080	695	117
Producció d'energia	61	55	6	0
Construcció	18.009	14.381	2.782	846
Comerç; reparació de vehicles de motor	22.079	19.612	1.688	780
Hoteleria	12.093	9.481	1.988	624
Transport, emmagatzemament i comunicacions	5.242	4.931	187	124
Intermediació financera	1.215	1.112	77	26
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empreses	10.918	8.182	2.419	317
Administració pública, defensa i Seguretat Social	19	18	1	0
Educació	1.320	1.129	165	26
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	1.803	1.462	281	60
Altres activitats socials, serveis personals	5.493	4.481	808	205
Total Règim d'autònoms	88.078	73.518	11.391	3.169

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social

Taula 22. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (2007)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y sector económico (2007)

	TOTAL	AGRICULTURA I PESCA	INDÚSTRIA	CONSTRUCCIÓ	SERVEIS			
					TOTAL SERVEIS	HOTELERIA	COMERÇ	RESTA SERVEIS
Nacionals	297.390	1.919	10.986	44.338	240.147	64.296	41.633	134.218
Total estrangers	143.253	1.995	4.408	39.627	97.223	45.651	11.612	39.960
UE	47.640	311	1.462	6.261	39.606	19.958	4.219	15.429
No UE	95.613	1.684	2.946	33.366	57.617	25.693	7.393	24.531

Top 11

Argentina	8.406	67	357	1.126	6.856	2.569	1.287	3.000
Bulgària	3.104	53	102	733	2.216	806	302	1.108
Colòmbia	10.644	379	316	2.678	7.271	3.075	991	3.205
Equador	17.444	197	506	5.668	11.073	4.493	1.238	5.342
Alemanya	8.521	42	200	496	7.783	3.691	875	3.217
Itàlia	10.055	42	248	716	9.049	4.329	1.168	3.552
Marroc	19.293	648	666	12.542	5.437	2.917	646	1.874
Romania	3.393	50	115	1.407	1.821	828	246	747
Regne Unit	6.384	27	251	201	5.905	2.895	518	2.492
Bolívia	2.615	30	91	935	1.559	606	169	784
França	2.724	15	88	143	2.478	1.187	258	1.033

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 23. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (2006)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y sector económico (2006)

	TOTAL	AGRICULTURA I PESCA	INDÚSTRIA	CONSTRUCCIÓ	SERVEIS			
					TOTAL SERVEIS	HOTELERIA	COMERÇ	RESTA SERVEIS
Nacionals	314.467	1.714	11.585	47.855	253.313	72.460	42.679	138.174
Total estrangers	125.400	2.157	3.969	34.751	84.523	39.167	10.009	35.347
UE	40.732	298	1.171	5.332	33.931	16.602	3.607	13.722
No UE	84.668	1.859	2.798	29.419	50.592	22.565	6.402	21.625
Top 11								
Argentina	8.514	70	353	1.239	6.852	2.688	1.290	2.874
Bulgària	2.676	77	103	802	1.694	721	258	715
Colòmbia	9.884	358	306	2.523	6.697	2.890	854	2.953
Equador	15.252	263	538	5.657	8.794	3.676	926	4.192
Alemanya	7.850	42	190	484	7.134	3.298	745	3.091
Itàlia	8.800	31	224	691	7.854	3.787	911	3.156
Marroc	17.198	775	628	10.747	5.048	2.489	550	2.009
Romania	3.225	62	116	1.333	1.714	790	239	685
Regne Unit	5.860	22	270	248	5.320	2.858	495	1.967
Bolívia	1.560	28	60	654	818	287	106	425
França	2.664	9	88	123	2.444	1.103	321	1.020

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 24. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i illa (2007 i gener-juny 2008)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades e isla (2007 y enero-junio 2008)

CONTRACTACIÓ ILLES BALEARS	TOTAL ANY 2007	VARIACIÓ RELATIVA 2006	GENER-JUNY 2008	VARIACIÓ RELATIVA GENER-JUNY 2007
Total contractació	440.643	0,2%	221.755	-8,4%
Nacionals	297.390	-5,4%	143.542	-11,2%
Mallorca	234.210	-5,1%	110.981	-11,8%
Menorca	22.938	-5,7%	11.550	-11,2%
Eivissa	36.872	-0,4%	19.574	-5,4%
Formentera	2.024	-10,6%	1.155	-5,2%
Altres comunitats	1.346	-68,1%	282	-70,6%
Estrangers UE	47.640	15,6%	27.178	0,9%
Mallorca	36.156	17,8%	20.394	0,8%
Menorca	2.707	18,2%	1.445	-10,3%
Eivissa	7.989	8,4%	4.797	4,1%
Formentera	580	7,4%	364	4,9%
Altres comunitats	208	-36,4%	178	30,9%
Estrangers No UE	95.613	13,6%	51.035	-4,6%
Mallorca	75.064	13,9%	38.986	-5,2%
Menorca	7.740	9,0%	4.214	-10,7%
Eivissa	11.898	17,7%	7.299	3,0%
Formentera	739	-0,4%	502	8,7%
Altres comunitats	172	-47,4%	34	-66,7%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 25. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (gener-juny 2008)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y sector económico (enero-junio 2008)

	TOTAL	AGRICULTURA I PESCA	INDÚSTRIA	CONSTRUCCIÓ	SERVEIS			
					TOTAL SERVEIS	HOTELERIA	COMERÇ	RESTA SERVEIS
Nacionals	143.542	932	4.939	19.148	118.523	37.742	20.087	60.694
Total estrangers	78.213	1.297	2.327	19.041	55.548	29.392	6.620	19.536
UE	27.178	173	856	3044	23.105	12771	2411	7923
No UE	51.035	1124	1471	15997	32.443	16621	4209	11613

Top 11

Argentina	4.674	38	160	589	3.887	1.695	655	1.537
Bulgària	1.537	26	49	341	1.121	500	156	465
Colòmbia	5.745	272	154	1.400	3.919	1.883	547	1.489
Equador	8.703	102	263	2.635	5.703	2.752	659	2.292
Alemanya	5.002	30	113	236	4.623	2.366	505	1.752
Itàlia	5.780	21	128	323	5.308	2.962	623	1.723
Marroc	9.969	513	308	5.919	3.229	1.983	385	861
Romania	1.863	21	51	721	1.070	559	139	372
Regne Unit	3.872	13	147	83	3.629	1.935	324	1.370
Bolívia	1.526	20	42	582	882	410	91	381
França	1.511	5	39	62	1405	713	164	528

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 26. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (gener-juny 2007)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y sector económico (enero-junio 2007)

	TOTAL	AGRICULTURA I PESCA	INDÚSTRIA	CONSTRUCCIÓ	SERVEIS			
					TOTAL SERVEIS	HOSTELERIA	COMERÇ	RESTA SERVEIS
Nacionals	161.719	1.032	6.112	24.561	130.014	40.040	22.706	67.268
Total estrangers	80.448	1.108	2.434	21.718	55.188	27.868	6.439	20.881
UE	26.932	175	817	3.464	22.476	11.798	2.377	8.301
No UE	53.516	933	1.617	18.254	32.712	16.070	4.062	12.580
Top 11	52.402	895	1.609	14.678	35.220	17.125	4.239	13.856
Argentina	4.860	35	202	628	3.995	1.614	725	1.656
Bulgària	1.732	26	57	401	1.248	504	175	569
Colòmbia	6.005	231	170	1.480	4.124	1.927	528	1.669
Equador	9.864	130	293	3.182	6.259	2.916	665	2.678
Alemanya	4.882	16	112	252	4.502	2.237	496	1.769
Itàlia	5.722	24	128	423	5.147	2.605	613	1.929
Marroc	10.821	357	337	6.836	3.291	1.889	356	1.046
Romania	1.932	32	69	758	1.073	547	131	395
Regne Unit	3.669	20	139	124	3.386	1.829	330	1.227
Bolívia	1.352	12	52	510	778	345	83	350
França	1.563	12	50	84	1.417	712	137	568

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 27. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, sector econòmic i sexe (2007)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades, sector económico y sexo (2007)

	NACIONALS			UE			NO UE		
Sectors econòmics	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona
Agricultura i pesca	1.919	1.540	379	311	252	59	1.684	1.470	214
Indústria	10.986	7.840	3.146	1.462	1.152	310	2.946	2.323	623
Construcció	44.338	41.552	2.786	6.261	5.950	311	33.366	32.283	1.083
Serveis	240.147	104.422	135.725	39.606	17.745	21.861	57.617	25.632	31.985
Comerç	41.633	17.133	24.500	4.219	1.595	2.624	7.393	3.339	4.054
Hoteleria	64.296	28.538	35.758	19.958	9.362	10.596	25.693	11.269	14.424
Altres	134.218	58.751	75.467	15.429	6.788	8.641	24.531	11.024	13.507
Total	297.390	155.354	142.036	47.640	25.099	22.541	95.613	61.708	33.905

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 28. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, sector econòmic i sexe (2006)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades, sector económico y sexo (2006)

	NACIONALS			UE			NO UE		
Sectors econòmics	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona
Agricultura i pesca	1.714	1.390	324	310	231	79	1.847	1.612	235
Indústria	11.585	8.327	3.258	1.189	864	325	2.780	2.233	547
Construcció	47.855	44.955	2.900	5.510	5.068	442	29.241	28.288	953
Serveis	253.313	108.933	144.380	34.215	15.628	18.587	50.308	23.123	27.185
Comerç	42.679	17.785	24.894	3.648	1.437	2.211	6.361	3.324	3.037
Hoteleria	72.460	31.506	40.954	16.728	8.043	8.685	22.439	10.329	12.110
Altres	138.174	59.642	78.532	13.839	6.148	7.691	21.508	9.470	12.038
Total	314.467	163.605	150.862	41.224	21.791	19.433	84.176	55.256	28.920

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 29. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, sector econòmic i sexe (gener-juny 2008)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades, sector económico y sexo (enero-junio 2008)

	NACIONALS			UE			NO UE		
Sectors econòmics	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona
Agricultura i pesca	932	765	167	173	137	36	1.124	997	127
Indústria	4.939	3.527	1.412	856	685	171	1.471	1.162	309
Construcció	19.148	18.009	1.139	3.044	2.898	146	15.997	15.384	613
Serveis	118.523	51.875	66.648	23.105	10.575	12.530	32.443	14.959	17.484
Comerç	20.087	8.016	12.071	2.411	832	1.579	4.209	2.017	2.192
Hoteleria	37.742	17.375	20.367	12.771	6.248	6.523	16.621	7.694	8.927
Altres	60.694	26.484	34.210	7.923	3.495	4.428	11.613	5.248	6.365
Total	143.542	74.176	69.366	27.178	14.295	12.883	51.035	32.502	18.533

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 30. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, sector econòmic i sexe (gener-juny 2007)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades, sector económico y sexo (enero-junio 2007)

	NACIONALS			UE			NO UE		
Sectors econòmics	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona
Agricultura i pesca	1.032	817	215	175	147	28	933	822	111
Indústria	6.112	4394	1718	817	636	181	1.617	1297	320
Construcció	24.561	23012	1549	3.464	3284	180	18.254	17631	623
Serveis	130.014	57155	72859	22.476	10238	12238	32.712	14601	18111
Comerç	22.706	9308	13398	2.377	879	1498	12.580	1871	2191
Hoteleria	40.040	17890	22150	11.798	5609	6189	16.070	7063	9007
Altres	67.268	29957	37311	8.301	3750	4551	12.580	5667	6913
Total	161.719	85.378	76.341	26.932	14.305	12.627	53.516	34.351	19.165

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 31. Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre els estrangers UE (2007)

Diez empleos con mayor contratación en las Illes Balears entre los extranjeros UE (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES UE
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	10.503
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	4.707
7110	Picapedrers	3.080
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	2.991
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	2.739
9602	Peons de la construcció	1.976
4522	Recepcionistes en establiments distints d'oficines	1.460
4400	Auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	1.196
5199	Altres diversos treballadors de serveis personals	1.107
9800	Peons del transport i descarregadors	1.063

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 32. Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre els estrangers no UE (2007)

Diez empleos con mayor contratación en las Illes Balears entre los extranjeros no UE (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES NO UE
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	19.390
7110	Picapedrers	16.248
9602	Peons de la construcció	12.970
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	8.799
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	5.516
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	4.350
9800	Peons del transport i descarregadors	3.555
9700	Peons d'indústries manufactureres	1.725
9410	Peons agrícoles	1.307
4400	Auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	793

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 33. Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre nacionals (2007)

Diez empleos con mayor contratación en las Illes Balears entre nacionales (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES NACIONALS
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	30.800
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	28.445
5330	Dependents i exhibidors en tendes, magatzems i altres	25.212
7110	Picapedrers	19.531
9800	Peons del transport i descarregadors	10.858
9602	Peons de la construcció	10.517
5010	Cuiners i altres preparadors de menjars	10.328
4210	Taquígrafs i mecanògrafs	9.500
4400	Auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	7.909
8542	Operadors de grues, camions muntacàrregues i de maquinària similar	5.788

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 34. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors espanyols, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores españoles, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Espanya		297.390		
Homes		155.354	100,0%	
Top 5 Homes		58.571	37,7%	
7110	Picapedrers i paredadors	19.306	12,4%	12,4%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	14.291	9,2%	21,6%
9602	Peons de la construcció d'edificis	10.365	6,7%	28,3%
9800	Peons del transport i descarregadors	8.825	5,7%	34,0%
8542	Operadors de maquinària. Moviment de materials	5.784	3,7%	37,7%
Dones		142.036	100,0%	
Top 5 Dones		73.744	51,9%	
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	23.869	16,8%	16,8%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	20.424	14,4%	31,2%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	16.509	11,6%	42,8%
4210	Taquígrafs i mecanògrafs	6.765	4,8%	47,6%
4400	Altres auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	6.177	4,3%	51,9%

Taula 35. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors argentins, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores argentinos, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Argentina		8.406		
Homes		4.635	100,0%	
Top 5 Homes		2.064	44,5%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	727	15,7%	15,7%
7110	Picapedrers i paredadors	448	9,7%	25,4%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	335	7,2%	32,6%
9602	Peons de la construcció d'edificis	290	6,3%	38,8%
9800	Peons del transport i descarregadors	264	5,7%	44,5%
Dones		3.771	100,0%	
Top 5 Dones		2.588	68,6%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	864	22,9%	22,9%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	717	19,0%	41,9%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	636	16,9%	58,8%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	219	5,8%	64,6%
4400	Altres auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	152	4,0%	68,6%

Taula 36. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors búlgars, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores búlgaros, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Bulgària		3.104		
Homes		1.786	100,0%	
Top 5 Homes		998	55,9%	
7110	Picapedrers i paredadors	392	21,9%	21,9%
9602	Peons de la construcció d'edificis	216	12,1%	34,0%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	184	10,3%	44,3%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	112	6,3%	50,6%
8630	Conductors de camions	94	5,3%	55,9%
Dones		1.318	100,0%	
Top 5 Dones		907	68,8%	
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	434	32,9%	32,9%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	212	16,1%	49,0%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	137	10,4%	59,4%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	90	6,8%	66,2%
4522	Recepcionistes d'establiments que no siguin oficines	34	2,6%	68,8%

Taula 37. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors colombians, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores colombianos, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Colòmbia		10.644		
Homes		5.202	100,0%	
Top 5 Homes		3.111	59,8%	
7110	Picapedrers i paredadors	1207	23,2%	23,2%
9602	Peons de la construcció d'edificis	827	15,9%	39,1%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	465	8,9%	48,0%
9410	Peons agrícoles	312	6,0%	54,0%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	300	5,8%	59,8%
Dones		5.442	100,0%	
Top 5 Dones		4.227	77,7%	
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	2582	47,4%	47,4%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	737	13,5%	61,0%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	502	9,2%	70,2%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	299	5,5%	75,7%
9800	Peons del transport i descarregadors	107	2,0%	77,7%

Taula 38. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors equatorians, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores ecuatorianos, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Equador		17.444		
Homes		8.583	100,0%	
Top 5 Homes		5.966	69,5%	
7110	Picapedrers i paredadors	2920	34,0%	34,0%
9602	Peons de la construcció d'edificis	1864	21,7%	55,7%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	470	5,5%	61,2%
9800	Peons del transport i descarregadors	390	4,5%	65,8%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	322	3,8%	69,5%
Dones		8.861	100,0%	
Top 5 Dones		7.587	85,6%	
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	5321	60,1%	60,1%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	838	9,5%	69,5%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	645	7,3%	76,8%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	627	7,1%	83,9%
9700	Peons de les indústries manufactureres	156	1,8%	85,6%

Taula 39. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors alemanys, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores alemanes, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Alemanya		8.521		
Homes		3.874	100,0%	
Top 5 Homes		1.701	43,9%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	696	18,0%	18,0%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	463	12,0%	29,9%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	197	5,1%	35,0%
7110	Picapedrers i paredadors	177	4,6%	39,6%
4522	Recepcionistes d'establiments que no siguin oficines	168	4,3%	43,9%
Dones		4.647	100,0%	
Top 5 Dones		2.387	51,4%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	1027	22,1%	22,1%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	472	10,2%	32,3%
4522	Recepcionistes d'establiments que no siguin oficines	349	7,5%	39,8%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	278	6,0%	45,7%
4400	Altres auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	261	5,6%	51,4%

Taula 40. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors italians, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores italianos, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Itàlia		10.055		
Homes		6.354	100,0%	
Top 5 Homes		3.271	51,5%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	1453	22,9%	22,9%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	840	13,2%	36,1%
9800	Peons del transport i descarregadors	396	6,2%	42,3%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	323	5,1%	47,4%
7110	Picapedrers i paredadors	259	4,1%	51,5%
Dones		3.701	100,0%	
Top 5 Dones		2.453	66,3%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	1133	30,6%	30,6%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	539	14,6%	45,2%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	443	12,0%	57,1%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	181	4,9%	62,0%
4400	Altres auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	157	4,2%	66,3%

Taula 41. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors marroquins, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores marroquí, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Marroc		19.293		
Homes		17.218	100,0%	
Top 5 Homes		13.500	78,4%	
7110	Picapedrers i paredadors	6081	35,3%	35,3%
9602	Peons de la construcció d'edificis	5473	31,8%	67,1%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	798	4,6%	71,7%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	593	3,4%	75,2%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	555	3,2%	78,4%
Dones		2.075	100,0%	
Top 5 Dones		1.655	79,8%	
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	1161	56,0%	56,0%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	173	8,3%	64,3%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	152	7,3%	71,6%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	107	5,2%	76,8%
7110	Picapedrers i paredadors	62	3,0%	79,8%

Taula 42. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors romanesos, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores rumanos, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Romania		3.393		
Homes		2.112	100,0%	
Top 5 Homes		1.430	67,7%	
7110	Picapedrers i paredadors	781	37,0%	37,0%
9602	Peons de la construcció d'edificis	371	17,6%	54,5%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	136	6,4%	61,0%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	83	3,9%	64,9%
8630	Conductors de camions	59	2,8%	67,7%
Dones		1.281	100,0%	
Top 5 Dones		939	73,3%	
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	418	32,6%	32,6%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	289	22,6%	55,2%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	113	8,8%	64,0%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	82	6,4%	70,4%
4400	Altres auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	37	2,9%	73,3%

Taula 43. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors procedents del Regne Unit, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores procedentes del Reino Unido, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Regne Unit		6.384		
Homes		2.830	100,0%	
Top 5 Homes		1.301	46,0%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	729	25,8%	25,8%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	186	6,6%	32,3%
5199	Altres treballadors de serveis personals	172	6,1%	38,4%
3532	Animadors comunitaris	112	4,0%	42,4%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	102	3,6%	46,0%
		3.554	100,0%	
Top 5 Dones		2.044	57,5%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	976	27,5%	27,5%
3314	Agents de viatges	391	11,0%	38,5%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	267	7,5%	46,0%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	223	6,3%	52,3%
4400	Altres auxiliars administratius amb tasques d'atenció al públic	187	5,3%	57,5%

Taula 44. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors bolivians, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores bolivianos, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes Bolívia		2.615		
Homes		1.271	100,0%	
Top 5 Homes		938	73,8%	
7110	Picapedrers i paredadors	524	41,2%	41,2%
9602	Peons de la construcció d'edificis	274	21,6%	62,8%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	70	5,5%	68,3%
9800	Peons del transport i descarregadors	36	2,8%	71,1%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	34	2,7%	73,8%
Dones		1.344	100,0%	
Top 5 Dones		1.088	81,0%	
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	746	55,5%	55,5%
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	118	8,8%	64,3%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	99	7,4%	71,7%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	95	7,1%	78,7%
9700	Peons de les indústries manufactureres	30	2,2%	81,0%

Taula 45. Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors francesos, per sexe (2007)

Cinco empleos con mayor contratación entre los trabajadores franceses, por sexo (2007)

CNO	OCUPACIÓ	CONTRACTES	PERCENTATGE SOBRE EL TOTAL, PER SEXE	PERCENTATGE ACUMULAT
Total contractes França		2.724		
Homes		1.311	100,0%	
Top 5 Homes		639	48,7%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	306	23,3%	23,3%
5010	Cuiners i preparadors de menjar	144	11,0%	34,3%
9800	Peons del transport i descarregadors	84	6,4%	40,7%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	54	4,1%	44,9%
7110	Picapedrers i paredadors	51	3,9%	48,7%
Dones		1.413	100,0%	
Top 5 Dones		754	53,4%	
5020	Cambrers, bàrmans i assimilats	344	24,3%	24,3%
5330	Dependents i demostradors en tendes, magatzems	146	10,3%	34,7%
9121	Personal de neteja d'oficines, hotels i similars	106	7,5%	42,2%
5143	Guies i hostesses de terra	84	5,9%	48,1%
4522	Recepcionistes d'establiments que no siguin oficines	74	5,2%	53,4%

Taula 46. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i edat (2007 i gener-juny 2008)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y edad (2007 y enero-junio 2008)

EDAT	TOTAL 2007				VARIACIÓ RELATIVA 2006				GENER-JUNY 2008				VAR. REL. GENER-JUNY 2007			
	Total	Nac.	UE	No UE	Total	Nac.	UE	No UE	Total	Nac.	UE	No UE	Total	Nac.	UE	No UE
<=17	11.119	10.146	532	441	-1,5%	-2,0%	35,2%	-17,5%	3.726	3.311	204	211	-27,5%	-29,3%	-10,9%	-6,2%
18-24	108.845	84.992	10.977	12.876	-3,1%	-6,8%	17,0%	9,6%	48.876	36.852	5.619	6.405	-14,2%	-16,8%	1,6%	-10,1%
25-29	87.053	56.056	10.259	20.738	-2,7%	-9,8%	13,9%	13,5%	43.686	26.920	6.073	10.693	-9,8%	-12,5%	0,8%	-8,0%
30-35	71.624	42.097	7.988	21.539	1,0%	-5,1%	14,4%	10,1%	37.415	21.071	4.714	11.630	-7,9%	-10,8%	-0,2%	-5,5%
35-39	53.596	31.016	5.890	16.690	3,0%	-4,6%	15,4%	15,7%	29.529	16.882	3.452	9.195	-1,6%	-2,0%	0,5%	-1,6%
40-44	41.496	26.206	4.415	10.875	2,8%	-3,2%	16,3%	14,6%	22.265	13.744	2.581	5.940	-4,8%	-6,9%	-0,5%	-1,4%
45 o més	66.910	46.877	7.579	12.454	5,4%	0,1%	24,9%	17,3%	36.258	24.762	4.535	6.961	-3,6%	-6,1%	3,3%	1,5%
Total	440.643	297.390	47.640	95.613	0,2%	-5,4%	17,0%	12,9%	221.755	143.542	27.178	51.035	-8,4%	-11,2%	0,9%	-4,6%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 47. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i tipus de contracte (2007)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y tipo de contrato (2007)

TIPUS DE CONTRACTE	TOTAL 2007				VARIACIÓ RELATIVA 2006			
	Total	Espanyols	UE	No UE	Total	Espanyols	UE	No UE
Indefinits	59.445	43.986	6.501	8.958	1,4%	-0,5%	21,8%	-1,5%
Formatius	2.233	2.060	66	107	-16,9%	-18,0%	6,6%	-7,0%
Temporals	378.965	251.344	41.073	86.548	0,1%	-6,1%	16,2%	14,7%
Total	440.643	297.390	47.640	95.613	0,2%	-5,4%	17,0%	12,9%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 48. Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i tipus de jornada (2007)

Contratos registrados en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y tipo de jornada (2007)

	JORNADA COMPLETA	A TEMPS PARCIAL	TOTAL
Homes	201.797	40.364	242.161
Nacionals	128.206	27.148	155.354
Total estrangers	73.591	13.216	86.807
UE	19.125	5.974	25.099
No UE	54.466	7.242	61.708
Dones	131.927	66.555	198.482
Nacionals	95.146	46.890	142.036
Total estrangeres	36.781	19.665	56.446
UE	14.482	8.059	22.541
No UE	22.299	11.606	33.905

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 49. Atur registrat a les Illes Balears per illes i grans grups de nacionalitats (2007 i gener-juny 2008)

Paro registrado en las Illes Balears por islas y grandes grupos de nacionalidades (2007 y enero-junio 2008)

ILLES BALEARS	2007	VARIACIÓ RELATIVA 2006	GENER-JUNY 2008	VAR. REL. GENER-JUNY 2007
Total aturats	37.244	3,1%	43.106	17,4%
Nacionals	28.759	-0,7%	32.366	12,3%
Mallorca	22.851	-0,3%	25.770	13,4%
Menorca	2.180	0,0%	2.530	11,9%
Eivissa	3.554	-3,6%	3.882	6,3%
Formentera	175	-4,4%	184	2,1%
Estrangers UE	2.906	22,9%	3.690	33,3%
Mallorca	2.114	23,9%	2.691	33,9%
Menorca	186	15,3%	251	42,5%
Eivissa	561	23,8%	696	29,7%
Formentera	45	1,9%	53	12,1%
Estrangers No UE	5.578	16,2%	7.050	37,9%
Mallorca	4.126	17,1%	5.366	38,7%
Menorca	548	14,1%	666	32,8%
Eivissa	848	13,9%	964	39,7%
Formentera	56	7,4%	54	2,6%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 50. Atur registrat a les Illes Balears per nacionalitats (2007)

Paro registrado en las Illes Balears por nacionalidades (2007)

ONZE NACIONALITATS	2007	VARIACIÓ RELATIVA 2006
Total UE	2.906	22,9%
Alemanya	637	-0,5%
Regne Unit	475	-1,3%
Itàlia	599	7,2%
Romania	224	54,1%
Bulgària	221	54,8%
França	207	1,6%
Total No UE	5.578	16,2%
Marroc	1.506	23,2%
Equador	917	25,9%
Argentina	586	22,6%
Colòmbia	565	17,1%
Bolívia	107	44,6%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 51. Atur registrat a les Illes Balears per sector econòmic, sexe i grans grups de nacionalitats (2007)

Paro registrado en las Illes Balears por sector económico, sexo y grandes grupos de nacionalidades (2007)

NACIONALITAT	AGRICULTURA	INDÚSTRIA	CONSTRUCCIÓ	SERVEIS	SENSE OCUPACIÓ ANTERIOR	TOTAL
Homes						
Total UE	10	41	235	968	24	1.278
Alemanya	1	8	18	201	7	234
Regne Unit	1	8	8	171	4	193
Itàlia	2	10	41	270	5	328
Romania	1	3	67	50	1	121
Bulgària	2	4	46	71	1	124
França	2	3	7	65	2	79
Total No UE	79	107	1.692	1.346	29	3.253
Marroc	47	41	862	284	6	1.240
Equador	6	11	267	144	3	430
Argentina	4	12	60	203	4	283
Colòmbia	2	9	102	120	2	234
Bolívia	1	1	24	20	0	47
Dones						
Total UE	8	26	38	1512	43	1.627
Alemanya	1	6	9	379	7	403
Regne Unit	2	5	4	268	3	282
Itàlia	1	5	6	252	7	271
Romania	1	3	8	87	3	102
Bulgària	0	2	2	91	2	97
França	0	2	2	119	5	128
Total No UE	13	45	70	2.122	76	2.326
Marroc	2	6	19	229	12	267
Equador	4	6	11	452	13	487
Argentina	2	10	7	273	11	303
Colòmbia	2	5	12	302	9	330
Bolívia	0	1	1	54	4	60

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 52. Atur registrat a les Illes Balears per sexe, edat i grans grups de nacionalitats (2007 i gener-juny 2008)

Paro registrado en las Illes Balears por sexo, edad y grandes grupos de nacionalidades (2007 y enero-junio 2008)

EDAT	2007		VAR. REL. 2006		GENER-JUNY 2008		VAR. REL. GENER-JUNY 2007	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Nacionals	12.356	16.403	0,0%	-1,3%	14.567	17.799	22,2%	5,3%
<= 17	281	252	1,6%	-4,0%	312	238	19,0%	-14,6%
18-24	2.011	2.153	1,7%	-6,9%	2.445	2.344	24,4%	1,1%
25-29	1.668	2.297	-4,0%	-4,1%	1.925	2.388	18,2%	1,3%
30-34	1.487	2.537	-1,3%	-3,4%	1.775	2.679	23,3%	3,3%
35-39	1.265	2.177	3,2%	-4,4%	1.518	2.416	27,8%	7,6%
40-44	1.117	1.748	-0,5%	-1,3%	1.374	1.901	28,6%	4,0%
45-49	970	1.435	0,1%	2,6%	1.224	1.597	34,7%	7,4%
50-54	984	1.361	-0,8%	1,5%	1.192	1.507	24,8%	7,6%
55 i més anys	2.574	2.444	1,0%	9,3%	2.802	2.730	11,7%	14,2%
Estrangers UE	1.278	1.628	32,8%	16,1%	1.666	2.024	44,1%	25,5%
<= 17	9	6	23,0%	-7,7%	12	9	45,1%	65,7%
18-24	131	167	32,7%	22,7%	165	202	34,2%	21,7%
25-29	206	277	44,3%	25,9%	270	366	52,2%	40,1%
30-34	241	284	48,4%	21,5%	315	324	53,0%	16,7%
35-39	202	224	34,7%	10,9%	246	289	37,2%	32,0%
40-44	152	199	17,6%	12,3%	206	238	41,4%	14,6%
45-49	121	162	31,7%	6,0%	167	215	56,4%	32,5%
50-54	87	138	31,1%	21,3%	110	177	28,0%	21,9%
55 i més anys	129	170	13,2%	7,0%	175	204	40,7%	21,5%
Estrangers No UE	3.253	2.325	20,8%	10,4%	4.250	2.800	58,7%	15,0%
<= 17	18	9	37,7%	-25,6%	19	15	2,7%	69,2%
18-24	271	256	25,9%	9,1%	357	308	66,4%	16,0%
25-29	622	477	17,6%	7,1%	733	559	42,8%	10,8%
30-34	762	540	16,9%	9,3%	972	622	52,4%	9,3%
35-39	636	418	29,8%	18,4%	858	525	70,0%	21,1%
40-44	392	276	24,0%	11,1%	533	325	67,9%	10,5%
45-49	262	176	19,3%	6,2%	373	233	67,6%	31,2%
50-54	153	98	2,9%	12,2%	221	115	73,2%	9,0%
55 i més anys	138	75	24,4%	13,9%	186	100	50,3%	28,9%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 53. Atur registrat a les Illes Balears per sector econòmic i grans grups de nacionalitats
(2007 i gener-juny 2008)

Paro registrado en las Illes Balears por sector económico y grandes grupos de nacionalidades
(2007 y enero-junio 2008)

SECTOR ECONÒMIC	2007	VARIACIÓ RELATIVA 2006	GENER-JUNY 2008	VAR. REL. GENER-JUNY 2007
Total aturats	37.244	3,1%	43.106	17,4%
Total nacionals	28.759	-0,7%	32.366	12,3%
Agricultura i pesca	203	1,4%	275	37,9%
Indústria	1.463	-10,6%	1.551	5,3%
Construcció	3.636	3,6%	4.640	45,4%
Serveis	22.898	-0,4%	25.245	8,1%
Hoteleria	6.245	-9,7%	6.598	-0,1%
Comerç	4.768	-2,4%	5.378	10,1%
Resta serveis	11.886	6,3%	13.269	11,8%
Sense ocupació anterior	560	-13,3%	655	7,3%
Total estrangers UE	2.906	22,9%	3.690	33,3%
Agricultura i pesca	18	161,1%	32	101,1%
Indústria	67	38,8%	90	45,0%
Construcció	273	121,3%	409	116,8%
Serveis	2.480	17,3%	3.038	24,9%
Hoteleria	1.037	6,8%	1.265	21,9%
Comerç	303	22,4%	365	26,4%
Resta serveis	1.141	27,3%	1.408	27,2%
Sense ocupació anterior	68	-5,3%	122	74,9%
Estrangers no UE	5.578	16,2%	7.050	37,9%
Agricultura i pesca	92	27,1%	157	115,1%
Indústria	152	16,9%	211	52,8%
Construcció	1.762	35,4%	2.347	81,1%
Serveis	3.468	9,9%	4.156	19,2%
Hoteleria	1.571	5,3%	1.828	16,3%
Comerç	422	14,3%	544	28,1%
Resta serveis	1.475	13,9%	1.785	19,8%
Sense ocupació anterior	104	-25,1%	179	49,0%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 54. Atur registrat a les Illes Balears per activitat econòmica i grans grups de nacionalitats (2007 i gener-juny 2008)

Paro registrado en las Illes Balears por actividad económica y grandes grupos de nacionalidades
(2007 y enero-junio 2008)

SECTOR D'ACTIVITAT	2007			VAR. REL. 2006			GENER-JUNY 2008			VAR. REL. GENER-JUNY 2007		
	Nac.	UE	No UE	Nac.	UE	No UE	Nac.	UE	No UE	Nac.	UE	No UE
Agricultura, ramaderia, caça i silvicultura	176	17	86	6,7%	147,6%	25,3%	247	30	152	46,1%	96,8%	125,1%
Pesca	27	1	6	-23,6%	-	61,4%	29	2	4	-7,0%	198,5%	-16,2%
Indústries extractives	27	0	4	21,9%	-0,0%	-12,5%	26	1	6	-9,4%	203,0%	90,1%
Indústries manufactureres	1.358	63	144	-9,7%	37,0%	21,0%	1.446	82	196	6,5%	39,9%	47,5%
Producció d'energia	77	4	4	-29,3%	84,6%	-39,2%	79	7	9	-7,6%	128,0%	364,5%
Construcció	3.636	273	1.762	3,6%	121,3%	35,4%	4.640	409	2.347	45,4%	116,8%	81,1%
Comerç; reparació de vehicles de motor	4.768	303	422	-2,4%	22,4%	14,3%	5.378	365	544	10,1%	26,4%	28,1%
Hoteleria	6.245	1.037	1.571	-9,7%	6,8%	5,3%	6.598	1.265	1.828	-0,1%	21,9%	16,3%
Transport, emmagatzement i comunicacions	1.216	120	72	-5,3%	8,4%	6,7%	1.424	176	100	15,5%	50,2%	50,9%
Intermediació financera	177	18	17	-12,1%	104,7%	232,3%	208	34	34	13,7%	203,1%	296,1%
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empreses	6.659	790	1.088	12,8%	33,9%	18,8%	7.540	946	1.298	13,7%	23,7%	18,5%
Administració pública, defensa i Seguretat Social	801	20	21	1,8%	20,1%	2,5%	832	23	22	-0,8%	2,2%	-12,1%
Educació	466	33	26	4,5%	9,4%	21,0%	473	31	38	22,7%	4,6%	72,6%
Activitats sanitàries i veterinàries, serveis socials	783	42	47	-0,7%	-1,8%	12,2%	895	54	63	8,3%	15,2%	29,5%
Altres activitats socials, serveis personals	1.749	113	180	0,7%	19,9%	7,5%	1.855	139	207	7,1%	26,7%	7,8%
Llars que col·loquen personal domèstic	33	6	24	12,2%	46,7%	-57,3%	39	6	23	12,7%	6,4%	-28,0%
Organismes extrateritorials	2	0	0	-42,9%	-	400,0%	3	0	1	53,5%	-	34,0%
No consta	560	68	104	-13,3%	-5,3%	-25,1%	656	122	179	7,3%	74,9%	49,0%
TOTAL RÈGIM GENERAL	28.759	2.906	5.578	-0,7%	22,9%	16,2%	32.366	3.690	7.050	12,3%	33,3%	37,9%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 55. Atur registrat a les Illes Balears segons durada de la demanda i grans grups de nacionalitats (2007 i gener-juny 2008)

Paro registrado en las Illes Balears según duración de la demanda y grandes grupos de nacionalidades (2007 y enero-junio 2008)

DURADA	NACIONALS				ESTRANGERS UE				ESTRANGERS NO UE			
	2007	Var. rel. 2006	Gener-juny 2008	Var. rel. gener-juny 2007	2007	Var. rel. 2006	Gener-juny 2008	Var. rel. gener-juny 2007	2007	Var. rel. 2006	Gener-juny 2008	Var. rel. gener-juny 2007
Menys de 3 mesos	13.057	0,5%	13.148	15,6%	1.744	28,7%	1.772	37,8%	3.841	14,9%	4.223	39,2%
Entre 3 i 6 mesos	5.599	-3,6%	7.793	8,6%	642	16,6%	1.254	31,3%	1.185	21,7%	1.954	30,5%
Entre 6 i 9 mesos	2.580	-0,7%	3.343	16,6%	186	18,9%	294	39,9%	298	18,9%	539	59,1%
Entre 9 i 12 mesos	1.602	1,3%	1.714	12,7%	96	19,9%	104	22,0%	117	11,3%	153	42,1%
Entre 12 i 15 mesos	1.135	-0,4%	1.212	12,4%	60	5,6%	62	15,6%	61	16,3%	71	29,1%
Entre 15 i 24 mesos	2.032	-6,2%	2.286	10,7%	86	-4,4%	99	12,7%	56	2,1%	83	43,5%
Més de 24 mesos	2.756	2,8%	2.870	4,5%	93	21,5%	106	15,7%	21	-0,4%	27	24,5%
Total	28.759	-0,7%	32.366	12,3%	2.906	22,9%	3.690	33,3%	5.578	16,2%	7.050	37,9%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB

Taula 56. Guany mitjà anual per treballador a Espanya i a les Illes Balears, segons nacionalitat i sexe (2006)

GANANCIA MEDIA ANUAL POR TRABAJADOR EN ESPAÑA Y EN LAS ILLES BALEARS, según nacionalidad y sexo (2006)

	MITJANA TOTAL (NACIONALS I ALTRES NACIONALITATS)	NACIONALS	ALTRES NACIONALITATS
Espanya			
Ambdós sexes	19.681 €	20.123 €	14.982 €
Homes	22.051 €	22.721 €	16.046 €
Dones	16.245 €	16.499 €	12.618 €
Illes Balears			
Ambdós sexes	18.096 €	18.767 €	14.150 €
Homes	20.018 €	21.055 €	14.781 €
Dones	15.750 €	16.115 €	13.100 €

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta d'Estructura Salarial, 2006 de l'INE

Taula 57. Guany brut anual dels treballadors a Espanya, per grans grups de nacionalitats i sexe (2006)

Ganacia bruta anual de los trabajadores en España, por grandes grupos de nacionalidades y sexo (2006)

	AMBDÓS SEXES	HOMES	DONES
Mitjana Total (nacionals i altres nacionalitats)	19.681 €	22.051 €	16.245 €
Espanya (Nacionals)	20.123 €	22.721 €	16.499 €
UE sense Espanya	20.424 €	22.530 €	16.803 €
Resta d'Europa	14.101 €	15.404 €	11.280 €
Amèrica del Nord	23.169 €	-	-
Resta d'Amèrica	13.811 €	15.150 €	11.564 €
Àfrica	13.459 €	14.028 €	10.346 €
Àsia	12.476 €	12.651 €	11.659 €

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta d'estructura salarial 2006 (INE)

Taula 58. Rànquing per comunitats autònomes de la diferència relativa del salari brut anual dels nacionals respecte als estrangers (2006)

Ranking por comunidades autónomas de la diferencia relativa del salario bruto anual de los españoles con respecto a los extranjeros (2006)

	TOTAL	NACIONALS	ALTRES NACIONALITATS	DIFERÈNCIA ABSOLUTA	DIFERÈNCIA RELATIVA
Madrid	23.622 €	24.747 €	15.245 €	9.502 €	62,3%
País Basc	22.930 €	23.120 €	16.605 €	6.516 €	39,2%
Castilla i Lleó	17.695 €	17.954 €	13.003 €	4.951 €	38,1%
Andalusia	17.372 €	17.611 €	12.887 €	4.724 €	36,7%
Cantàbria	17.999 €	18.224 €	13.460 €	4.764 €	35,4%
TOTAL	19.681 €	20.123 €	14.982 €	5.141 €	34,3%
Navarra	21.661 €	22.119 €	16.513 €	5.605 €	33,9%
Catalunya	21.210 €	21.820 €	16.322 €	5.498 €	33,7%
Illes Balears	18.096 €	18.767 €	14.150 €	4.616 €	32,6%
Castella-la Manxa	17.158 €	17.551 €	13.295 €	4.256 €	32,0%
Canàries	16.431 €	16.759 €	12.793 €	3.966 €	31,0%
Múrcia	16.586 €	17.047 €	13.113 €	3.934 €	30,0%
Extremadura	15.570 €	15.640 €	12.094 €	3.546 €	29,3%
La Rioja	17.902 €	18.320 €	14.170 €	4.150 €	29,3%
Galícia	17.011 €	17.121 €	13.248 €	3.872 €	29,2%
Aragó	19.135 €	19.548 €	15.546 €	4.002 €	25,7%
Astúries	19.758 €	19.860 €	16.091 €	3.769 €	23,4%
Com. Valenciana	18.065 €	18.353 €	15.543 €	2.810 €	18,1%

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta d'estructura salarial 2006 (INE)

Taula 59. Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i illa (2007 i gener-juny 2008)

Accidentes de trabajo con baja en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades e isla (2007 y enero-junio 2008)

	TOTAL 2007			VARIACIÓ RELATIVA 2006			GENER-JUNY 2008			VARIACIÓ RELATIVA GENER-JUNY 2007		
	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE
Mallorca	18.610	967	3.767	-0,1%	70,2%	18,7%	8.239	422	1.607	-8,7%	-0,5%	-7,0%
Menorca	1.517	74	379	-5,9%	89,8%	3,5%	632	33	156	-4,0%	13,8%	-3,1%
Eivissa	2.365	212	574	-10,1%	67,0%	7,3%	947	84	270	-7,6%	18,3%	0,7%
Formen- tera	52	7	23	-41,6%	16,0%	4,7%	33	1	18	17,9%	0,0%	63,6%
No consta	115	8	30	2,6%	60,8%	114,3%	52	8	14	4,0%	100,0%	40,0%
Total	22.659	1.268	4.773	-1,8%	70,2%	16,1%	9.903	548	2.065	-8,2%	3,6%	-5,2%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

Taula 60. Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i grau (2007 i gener-juny 2008)

Accidentes de trabajo con baja en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y grado (2007 y enero-junio 2008)

	TOTAL 2007			VARIACIÓ RELATIVA 2006			GENER-JUNY 2008			VARIACIÓ RELATIVA GENER-JUNY 2007		
	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE
Lleus	22.491	1.262	4.740	-1,7%	70,8%	16,2%	9.832	544	2.049	-8,0%	2,8%	-5,0%
Greus	156	6	33	-13,3%	20,0%	17,9%	66	3	14	-23,3%	-	-36,4%
Mortals	12	0	0	50,0%	-100,0%	-100,0%	5	1	2	25,0%	-	-
Total	22.659	1.268	4.773	-1,8%	70,2%	16,1%	9.903	548	2.065	-8,2%	3,6%	-5,2%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

Taula 61. Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (2007 i gener-juny 2008)

Accidentes de trabajo con baja en las Illes Balears por grandes grupos de nacionalidades y sector económico (2007 y enero-junio 2008)

	TOTAL 2007			VARIACIÓ RELATIVA 2006			GENER-JUNY 2008			VARIACIÓ RELATIVA GENER-JUNY 2007		
	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE	Nacionals	UE	No UE
Agricultura i pesca	318	13	141	5,3%	30,1%	22,7%	160	15	58	0,0%	150,0%	-18,3%
Indústria	2.576	100	500	-1,0%	58,7%	16,3%	1.177	53	223	-10,2%	20,5%	-12,9%
Construcció	6.306	397	2.044	-2,7%	95,5%	5,0%	2.816	189	999	-15,9%	-7,8%	-9,3%
Serveis	13.459	758	2.088	-1,7%	61,6%	28,9%	5.750	291	785	-3,6%	6,2%	4,7%
Comerç	3.368	133	458	-1,2%	95,4%	37,2%	1.468	74	210	-8,9%	25,4%	1,4%
Hoteleria	3.735	416	981	-7,4%	53,5%	25,6%	1.250	129	293	-9,8%	3,2%	-3,0%
Altres	6.356	209	649	1,7%	60,8%	28,5%	3.032	88	282	2,3%	-2,2%	17,0%
Total	22.659	1.268	4.773	-1,8%	70,2%	16,1%	9.903	548	2.065	-8,2%	3,6%	-5,2%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria de Treball i Formació

11. ÍNDEX DE TAULES I GRÀFICS

Taula 01	Població estrangera per grans grups de nacionalitats i illa, segons el padró en data 1 de gener de 2007
Taula 02	Població estrangera per grans grups de nacionalitats i comunitats autònomes, segons l'avanç del padró en data 1 de gener de 2008
Taula 03	Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2008)
Taula 04	Distribució d'estrangers a les Illes Balears, segons nacionalitat i sexe (2007)
Taula 05	Població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, per sexe i edat, en data 1 de gener de 2007
Taula 06	Pes relatiu de la població de 14 a 64 anys per grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (2000-2007)
Taula 07	Rànquing de les nacionalitats estrangeres amb un nombre més elevat de residents a les Illes Balears, en data 1 de gener de 2008
Taula 08	Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, des del 1999 fins al 2007 (permisos de residència en data 31 de desembre)
Taula 09	Evolució de la població resident a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, des del 2000 fins al 2008 (padró d'habitants en data 1 de gener)
Taula 10	Nombre d'immigrants a les Illes Balears i a Espanya segons el motiu del seu trasllat
Taula 11	Nombre d'immigrants segons la convivència dels fills i el nombre de fills a les Illes Balears i a Espanya
Taula 12	Nombre d'habitatges familiars amb immigrants residents a les Illes Balears i a Espanya, segons el règim de tinença de l'habitatge
Taula 13	Població de 16 i més anys, segons relacions d'activitat, per grans grups de nacionalitats (2005-2008)
Taula 14	Taxes d'activitat, d'ocupació i atur, per grans grups de nacionalitats (2005-2008)
Taula 15	Evolució total dels treballadors d'alta en la Seguretat Social a les Illes Balears, per grans grups de nacionalitats (mitjanes del 2001 al 2007 i de gener a juny del 2008)
Taula 16	Evolució dels treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i sexe (2005-2007)
Taula 17	Treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i règim de cotització (2007)
Taula 18	Treballadors d'alta en la Seguretat Social per grans grups de nacionalitats i règim de cotització (gener-juny 2008)
Taula 19	Treballadors d'alta en el règim general de la Seguretat Social per sector d'activitat i grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (2007)
Taula 20	Treballadors d'alta en el règim general de la Seguretat Social per sector d'activitat i grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (gener-juny 2008)
Taula 21	Treballadors d'alta en el règim d'autònoms de la Seguretat Social per sector d'activitat i grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (gener-juny 2008)
Taula 22	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (2007)
Taula 23	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (2006)
Taula 24	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i illa (2007 i gener-juny 2008)

Taula 25	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (gener-juny 2008)
Taula 26	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (gener-juny 2007)
Taula 27	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, sector econòmic i sexe (2007)
Taula 28	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, sector econòmic i sexe (2006)
Taula 29	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, sector econòmic i sexe (gener-juny 2008)
Taula 30	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats, sector econòmic i sexe (gener-juny 2007)
Taula 31	Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre els estrangers UE (2007)
Taula 32	Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre els estrangers no UE (2007)
Taula 33	Deu ocupacions amb més contractació a les Illes Balears entre nacionals (2007)
Taula 34	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors nacionals, per sexe (2007)
Taula 35	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors argentins, per sexe (2007)
Taula 36	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors búlgars, per sexe (2007)
Taula 37	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors colombians, per sexe (2007)
Taula 38	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors equatorians, per sexe (2007)
Taula 39	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors alemanys, per sexe (2007)
Taula 40	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors italians, per sexe (2007)
Taula 41	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors marroquins, per sexe (2007)
Taula 42	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors romanesos, per sexe (2007)
Taula 43	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors del Regne Unit, per sexe (2007)
Taula 44	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors bolivians, per sexe (2007)
Taula 45	Cinc ocupacions amb més contractació entre els treballadors francesos, per sexe (2007)
Taula 46	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i edat (2007 i gener-juny 2008)
Taula 47	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i tipus de contracte (2007)
Taula 48	Contractes registrats a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i tipus de jornada (2007)
Taula 49	Atur registrat a les Illes Balears per illes i grans grups de nacionalitats (2007 i gener-juny 2008)
Taula 50	Atur registrat a les Illes Balears per nacionalitats (2007)
Taula 51	Atur registrat a les Illes Balears per sector econòmic, sexe i grans grups de nacionalitats (2007)
Taula 52	Atur registrat a les Illes Balears per sexe, edat i grans grups de nacionalitats (2007 i gener-juny 2008)
Taula 53	Atur registrat a les Illes Balears per sector econòmic i grans grups de nacionalitats (2007 i gener-juny 2008)
Taula 54	Atur registrat a les Illes Balears per activitat econòmica i grans grups de nacionalitats (2007 i gener-juny 2008)
Taula 55	Atur registrat a les Illes Balears segons durada de la demanda i grans grups de nacionalitats (2007 i gener-juny 2008)
Taula 56	Guany mitjà anual per treballador a Espanya i a les Illes Balears, segons nacionalitat i sexe (2006)
Taula 57	Guany brut anual dels treballadors a Espanya, per grans grups de nacionalitats i sexe (2006)
Taula 58	Rànquing per comunitats autònomes de la diferència relativa del salari brut anual en euros dels nacionals respecte als estrangers (2006)
Taula 59	Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i illa (2007 i gener-juny 2008)

- Taula 60 Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i grau (2007 i gener-juny 2008)
- Taula 61 Accidents de treball amb baixa a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats i sector econòmic (2007 i gener-juny 2008)

GRÀFICS

- Gràfic 01 Evolució de la variació relativa interanual en el nombre de població estrangera per illes (2001-2007)
- Gràfic 02 Percentatge de població estrangera sobre el total de població, per comunitats autònomes (1 de gener de 2008)
- Gràfic 03 Evolució de la variació absoluta interanual de la població estrangera i del pes de la població estrangera sobre el total de la població a les Illes Balears (2001-2008)
- Gràfic 04 Variació interanual de la població espanyola i de l'estrangera (2000-2008)
- Gràfic 05 Percentatge de població estrangera sobre el total de població a l'OCDE (2006)
- Gràfic 06 Piràmide de població de les Illes Balears l'1 de gener de 2007
- Gràfic 07 Taxes de variació de la població d'edat entre 15 i 64 anys a les Illes Balears per grans grups de nacionalitats (2000-2007)
- Gràfic 08 Quinze nacionalitats amb més nombre de població a les Illes Balears l'1 de gener de 2008
- Gràfic 09 Evolució de la població resident a les Illes Balears segons la nacionalitat (2000-2008)
- Gràfic 10 Alumnat estranger per cada mil alumnes escolaritzats en el total d'ensenyaments no universitaris, segons comunitat autònoma (curs 2005-2006)
- Gràfic 11 Rànquing del pes dels treballadors estrangers d'alta en la Seguretat Social sobre el total de treballadors d'alta per comunitats autònomes (juny de 2008)
- Gràfic 12 Evolució del pes dels treballadors estrangers afiliats a la Seguretat Social a Espanya i a les Illes Balears (2001-2007)
- Gràfic 13 Aportació a l'ocupació dels afiliats nacionals i estrangers (2002-2007)
- Gràfic 14 Evolució dels afiliats estrangers amb més presència en el padró a les Illes Balears (2006-2007)
- Gràfic 15 Evolució dels afiliats estrangers amb més presència en el padró a les Illes Balears (gener a juny de 2007 i de 2008)
- Gràfic 16 Participació dels treballadors estrangers segons el règim de cotització a la Seguretat Social a les Illes Balears (2007)
- Gràfic 17 Participació dels treballadors estrangers segons el règim de cotització a la Seguretat Social a les Illes Balears (2006)
- Gràfic 18 Percentatges de concentració dels espanyols i dels estrangers per branques d'activitat en el règim general de la Seguretat Social (2007)
- Gràfic 19 Distribució percentual dels treballadors d'alta en el règim general per grans grups de nacionalitats i sector d'activitat (2007)
- Gràfic 20 Percentatges de concentració dels afiliats autònoms espanyols i estrangers per branques d'activitat de la Seguretat Social (gener-juny 2008)
- Gràfic 21 Distribució percentual dels treballadors d'alta en el règim d'autònoms per grans grups de nacionalitats i sector d'activitat (gener-juny 2008)
- Gràfic 22 Percentatge de la contractació de treballadors estrangers sobre el total de contractes a les Illes Balears (2003-2007)
- Gràfic 23 Percentatges de contractació registrada per branques d'activitat i grans grups de nacionalitats a les Illes Balears (2007)
- Gràfic 24 Distribució de la contractació registrada per nacionalitat i branques d'activitat a les Illes Balears (2007)
- Gràfic 25 Distribució de la contractació registrada per nacionalitat i branques d'activitat a les Illes Balears (2006)

- Gràfic 26 Distribució de la contractació registrada per grans grups de nacionalitats, sector econòmic i sexe (2007)
- Gràfic 27 Distribució de la contractació registrada per grans grups de nacionalitats i trams d'edat (2007)
- Gràfic 28 Distribució de la contractació registrada per grans grups de nacionalitats i tipus de contracte (2007)
- Gràfic 29 Distribució de la contractació temporal registrada per grans grups de nacionalitats i durada del contracte (2007)
- Gràfic 30 Distribució de la contractació registrada per grans grups de nacionalitats i tipus de jornada (2007)
- Gràfic 31 Percentatge de població estrangera en atur sobre el total de població en atur per comunitats autònomes (juny 2008)
- Gràfic 32 Evolució del pes de la població estrangera desocupada sobre el total d'atur registrat a Espanya i a les Illes Balears (2005-2008)
- Gràfic 33 Percentatge de població estrangera desocupada sobre el total de població en atur, per illes (2007)
- Gràfic 34 Evolució de la població en atur registrada a les Illes Balears, segons grans grups de nacionalitats (gener-juny 2005-2008)
- Gràfic 35 Variació relativa interanual de l'atur registrat per grans grups de nacionalitats (gener-juny 2006-2008)
- Gràfic 36 Població en atur a les Illes Balears segons el sexe i la nacionalitat (2007)
- Gràfic 37 Població en atur a les Illes Balears segons el sector econòmic i els grans grups de nacionalitats (2007)
- Gràfic 38 Salari mitjà anual en euros a les Illes Balears per sexe, espanyols i estrangers (2006)
- Gràfic 39 Salari mitjà anual dels treballadors a Espanya pel continent de procedència (2006)
- Gràfic 40 Evolució de l'índex d'incidència dels accidents laborals dels treballadors, nacionals i estrangers, a les Illes Balears (2004-2007)
- Gràfic 41 Índex d'incidència dels accidents laborals (treballadors nacionals i estrangers) per sector econòmic (2007)

12. RELACIONS DE FONTS I INDICADORS

Per elaborar aquest informe s'han consultat les fonts següents:

- Enquesta de població activa de l'INE
- Padró municipal. Població en data 1 de gener de 2007 i padró provisional en data 1 de gener de 2008. INE
- Estrangers amb certificat de registre o targeta de residència en vigència. Secretaria d'Estat d'Immigració i Emigració. Ministeri de Treball i Immigració. 1999-2007
- *Inmigración y mercado de trabajo. Informe 2008*. Observatori Permanent de la Immigració. Miguel Pajares. Ministeri de Treball i Immigració
- International Migration Outlook: SOPEMI 2008 Edition. OCDE
- Institut d'Avaluació. Ministeri d'Educació, Política Social i Esport
- *Anuari de l'educació de les Illes Balears 2008*. M. March (Dir.). UIB i Fundació Guiem Cifre de Colonya
- Dades d'afiliació de la Tresoreria General de la Seguretat Social
- Registre d'atur, demandants i contractes del SOIB
- Enquesta nacional d'immigrants 2007. INE
- Moviment natural de la població 2007. INE
- Enquesta d'estructura salarial. INE 2006
- Accidents de treball de la Direcció General de Salut Laboral de la Conselleria de Treball i Formació
- *Document de Treball. E2008/08 ¿Sufren discriminación salarial los inmigrantes en España? Una perspectiva regional*. M. Lucía Navarro Gómez i Mario F. Rueda Narváez. Centre d'Estudis Andalusos. Conselleria de la Presidència de la Junta d'Andalusia
- *Segregación laboral y estructuras salariales de nativos e inmigrantes en España. Un análisis con datos emparejados empresa-trabajador*. H. J. Simón, R. Ramos i Esteban Sanromá. Instituto Valenciano de Investigaciones Económicas, SA. Abril de 2007

1. PRESENTACIÓN

Sin duda, uno de los fenómenos más relevantes que vive la sociedad balear desde hace unos cuantos años es el inmigratorio, tal y como lo evidencia el hecho de que la población extranjera haya pasado de representar el 6,5 % de la población residente en el año 2000 al 20,8 % en el 2008, con un valor en este último año que casi duplica el registro español (11,3 %). De forma paralela al aumento de la población extranjera, en los últimos años también se ha ampliado el abanico de principales razones para migrar a las Illes: así es como se ha pasado de motivos básicamente residenciales, que hacían que gran parte del colectivo extranjero fuese de origen europeo, a incluir también un fuerte componente laboral. A esta diversidad de razones para migrar a las Balears hay que añadir una mayor pluralidad de nacionalidades de procedencia, con importantes incrementos de extranjeros de origen sudamericano y norteafricano.

De esta manera, el hecho inmigratorio está en el origen del notable aumento de la población total y en el incremento de su complejidad. Sólo por su vertiente cuantitativa, supone un cambio que afecta a todas las dimensiones sociales, con repercusiones, entre otras, sobre la demanda educativa, sanitaria y laboral. Además, debe tenerse en cuenta que las características estructurales de los extranjeros son, en algunos casos, diferentes a las de los nacionales, lo que desde una vertiente cualitativa también tiene efectos en todos los campos mencionados anteriormente.

El presente informe *Les persones estrangeres en el mercat de treball de les Illes Balears. Any 2007 i avanç de l'any 2008* pretende exponer las dinámicas laborales del colectivo extranjero poniendo énfasis tanto en el peso explicativo de la evolución de éste en relación con el conjunto del mercado laboral, como en las diferencias estructurales entre este colectivo y los nacionales en términos de las diferentes características que definen el mercado laboral, como la tasa de actividad, la de empleo, la de paro, los sectores en los que están más presentes, la calidad de sus condiciones de trabajo, etcétera.

La elaboración del presente informe por parte del Observatorio del Trabajo de las Illes Balears se incluye en el interés de la Consejería de Trabajo y Formación de prestar especial atención a los colectivos más vulnerables. En este sentido, creemos que el primer paso para poder poner en marcha políticas eficaces y eficientes es disponer de un diagnóstico correcto. Por ello, desde el Observatorio se tiene especial cuidado en el seguimiento y en el estudio de dicho colectivo, del cual este informe es una muestra. Así, deseamos que la exposición de los datos y las reflexiones que encontrará en él le ayuden a conocer mejor las dinámicas laborales del colectivo de extranjeros.

SR. LLORENÇ POU GARCÍAS
Director General de Planificación Estratégica

HBLE. SRA. JOANA M. BARCELÓ MARTÍ
Consejera de Trabajo y Formación

2. RESUMEN EJECUTIVO

El año 2007 ha significado la finalización de una etapa de aceleración del crecimiento económico durante la que se han producido importantes y continuos crecimientos del empleo que han demandado, especialmente desde el año 2000, intensos flujos de inmigración de carácter laboral. El inicio de la desaceleración económica a partir del verano de 2007 ha dado lugar a cambios en las dinámicas de inserción laboral de los inmigrantes, en el incremento de empleados y en el de parados, que se analizan a lo largo de este informe.

El número de trabajadores extranjeros empleados no ha cesado de aumentar; de hecho, en los últimos años dichos trabajadores han evitado una disminución mucho más drástica en el incremento del empleo, aunque se aprecie una desaceleración en su ritmo de crecimiento. En el período 2001-2007 se han generado 71.381 nuevos puestos de trabajo, de los que un 67,5 % han sido ocupados por trabajadores extranjeros. Se ha visto que los trabajadores extranjeros de alta en la Seguridad Social ya representan un 18,3 % del total de trabajadores de las Illes durante el primer semestre de 2008. Con respecto al mismo período de 2007, el número de trabajadores extranjeros ha crecido en 5.278 personas, mientras que entre los nacionales se da un descenso de 645 efectivos.

Los trabajadores de nacionalidad no comunitaria son mayoría en el mercado de trabajo balear —representan el 57,1 % del total de empleados extranjeros—, si bien son los comunitarios los que presentan más variaciones relativas en la creación de empleo en este último año.

Los extranjeros comunitarios se caracterizan por su concentración en la actividad hotelera y por presentar un mayor porcentaje de trabajadores en el régimen de autónomos, así como por registrar la mayor parte de los nuevos contratos en empleos vinculados al sector de servicios. Por su parte, el perfil del trabajador extracomunitario es el de ser asalariado, trabajar en la construcción, registrar el mayor número de nuevas contrataciones en empleos de baja cualificación profesional y presentar mayor temporalidad en los contratos que los españoles y los comunitarios.

Del total de contratos registrados durante el año 2007, un 32,5 % correspondió a trabajadores extranjeros, con pequeñas diferencias por islas: Mallorca (32 %), Menorca (31 %), Eivissa (35 %) y Formentera (39 %); la tendencia es la misma, es decir, crece el peso de los extranjeros en cada uno de los mercados de trabajo insulares.

En lo concerniente a los datos de paro, los extranjeros presentan una tasa de paro superior a la de los trabajadores nacionales (4,4 puntos durante el año 2007). Cabe decir que el colectivo extranjero tiene una tasa de actividad 14 puntos superior a la de los españoles, por lo que presenta una tasa de paro también mayor. El año 2007 se cerró en las Illes con un total de 37.244 personas desempleadas, de las que 8.485 eran extranjeras, lo que en términos relativos supone un 22,8 % del total del paro registrado a las Illes. Durante el primer semestre de 2008 y a consecuencia de la desaceleración económica, los registros de paro presentaron incrementos notables y constantes, que, en el caso de la población extranjera, fueron aún más acentuados.

Los incrementos más acusados del paro tienen lugar entre los hombres, colectivo mayoritario en el sector de la construcción, que ha sido el más afectado por el alza de las cifras de paro. Se puede decir que el perfil de nuevos parados en el 2007 es el de ser hombres y extranjeros, y si se analiza con mayor detalle, de nacio-

nalidad marroquí o ecuatoriana: juntos representan el 41,5 % de los hombres que pasaron a la situación de desempleo durante el 2007.

Es importante remarcar que los extranjeros, a pesar de ser los que sufren los mayores aumentos en los registros de paro, se caracterizan por ser más dinámicos a la hora de salir de esta situación. El paro de larga duración afecta mayoritariamente a los trabajadores españoles (20,6 % vs. 4,4 % para los extranjeros). Este mayor dinamismo debe entenderse en clave de necesidades económicas y sociales básicas, que van desde el hecho de poder renovar los permisos de residencia y trabajo hasta simples situaciones de subsistencia.

En lo referente a las condiciones laborales de la población extranjera, se puede remarcar que durante el año 2006 los salarios de los trabajadores españoles que trabajan en las Balears se sitúan un 32,6 % por encima de los de los trabajadores extranjeros. Dicha circunstancia debe relacionarse con el hecho de que la población extranjera ocupa puestos de trabajo de más baja cualificación, de forma que estas diferencias se explican en gran medida por la segregación ocupacional que se da en el mercado de trabajo.

Por otro lado, los trabajadores extranjeros presentan una mayor incidencia en los accidentes de trabajo que los trabajadores nacionales: concretamente, en el año 2007, con un índice de 97,8 accidentes por cada mil trabajadores afiliados, se sitúan 23 puntos por encima del índice de los nacionales (75,3).

3. INTRODUCCIÓN

Las Illes Balears han pasado en muy poco tiempo de ser tierra de emigrantes a convertirse en un territorio con un gran potencial de atracción de flujos inmigratorios. En los últimos decenios, dichos flujos se han diversificado y han adoptado características muy complejas y diversas. De una inmigración casi exclusivamente originaria de otras comunidades autónomas españolas se ha pasado a flujos migratorios cada vez más diversos debido a la llegada de un importante contingente de población de origen extranjero. Precisamente, la inmigración extranjera, que en un principio fue básicamente por motivación residencial y de origen comunitario, se diversifica con la llegada de nuevos inmigrantes por motivos laborales, mayoritariamente de origen extracomunitario.

De esta manera, las Balears se han convertido en la comunidad autónoma española con el mayor porcentaje de población extranjera sobre el total de población. En 2008, la población extranjera representa el 20,8 % del total de la población de las Illes, cuando la media española se sitúa en el 11,3 %. Cabe decir que, a pesar de haber diferencias, el elevado peso de la población extranjera es un fenómeno extensible a todas las islas.

El análisis exhaustivo sobre las tendencias geodemográficas tiene una gran importancia para los responsables políticos. Las modificaciones en el tamaño, el crecimiento y la composición de la población, así como el proceso de envejecimiento demográfico, tienen repercusiones sobre casi todos los aspectos de la vida social. En consecuencia, los flujos migratorios se deberán tener en cuenta en el momento de elaborar y de aplicar tanto políticas públicas relativas a la vivienda, la sanidad y los servicios sociales, la educación, el empleo, la planificación económica o la ordenación del territorio, como políticas relativas a la familia, la protección y la integración social, que también están estrechamente ligadas a los principales procesos geodemográficos. Es decir, la inmigración tiene un carácter multidimensional¹ que no se puede obviar a la hora de abordar el análisis desde una perspectiva concreta.

El presente informe se centra en la dimensión laboral. Quiere ser un análisis sociolaboral pormenorizado de la población extranjera a partir de los datos más recientes y de las tendencias que se perciben con las cifras de 2007 y del primer semestre de 2008. Cabe recalcar el período temporal analizado, ya que el año 2007 ha supuesto la finalización de una etapa de aceleración del crecimiento económico y el inicio de una ralentización que ha dado lugar a cambios en las dinámicas de inserción laboral de la población; como se verá a lo largo del informe, la población extranjera muestra, en ciertos aspectos, comportamientos diferenciados.

La estructura del documento es la siguiente: este apartado introductorio viene precedido del resumen ejecutivo en el que se sintetiza el documento remarcando las ideas más importantes que se extraen del análisis. En el apartado siguiente, se define el concepto de extranjero y se describen las fuentes estadísticas utilizadas. Seguidamente, se aborda el contexto demográfico y social, ya que interesa saber cuántos son, dónde se encuentran, de dónde provienen y cómo afectan a la estructura por sexo y edad de las Balears. A continuación, el análisis se centra en la población extranjera empleada, su evolución, nacionalidad, actividades económicas en las que trabajan, así como el volumen de contratación que han generado durante estos últimos años y la tipología de los contratos. Acto seguido, se aborda el tema del paro, las tasas, la evolución de la población en paro según la nacionalidad, los sectores de actividad en los que se aglutinan los nuevos parados, por sexo y edad, así como también la duración de la demanda. Finalmente y en un último apartado, se analizan las condiciones laborales de los extranjeros en lo relativo a dos aspectos básicos: los salarios y los accidentes de trabajo.

¹ La Fundación de Estudios de Economía Aplicada (FEDEA) ha presentado en 2008 su primera monografía anual dedicada al análisis de los efectos económicos de la inmigración en España: Dolado, J. y Vázquez, P. (eds.). Ensayos sobre los efectos económicos de la inmigración en España. La monografía analiza el impacto de la inmigración en diferentes aspectos de la vida social y económica: sistema de la seguridad social, vivienda, rendimiento escolar, demanda de servicios sanitarios, inmigración y delincuencia, así como redes sociales.

4. NOTAS METODOLÓGICAS

Esta nota metodológica se centra en dos cuestiones: el concepto objeto de estudio, el extranjero, y las fuentes estadísticas utilizadas. En cuanto a los términos extranjero o población extranjera, cabe decir que a lo largo del informe se refieren al conjunto de personas residentes no nacionales, explorando las diferencias entre dichas personas en función de que pertenezcan a la Europa comunitaria o a terceros países. Se escoge la opción nacionalidad y no la de país de origen porque la primera determina legalmente las condiciones de acceso al mercado de trabajo español². Por lo tanto, se consideran españolas las personas de origen extranjero que han adquirido la nacionalidad española. También se incluyen dentro del grupo de españoles a las personas con doble nacionalidad (española y otra). La mayoría de las fuentes³ a las que se ha recurrido para elaborar el presente estudio se sirven de este mismo criterio y así lo registran en sus estadísticas.

Por su parte, se evita utilizar los vocablos inmigrante o población inmigrante debido a las numerosas interpretaciones de las que son objeto. Sin embargo, aparecen brevemente mencionados en la referencia a dos de las fuentes empleadas, el INE y la OCDE —cabe decir que las usan con significados diferentes.

En cuanto a las fuentes estadísticas utilizadas, el estudio combina información obtenida de diversa procedencia, ya que la complementariedad y el contraste entre unas y otras permite ampliar la visión en lo referente a la población extranjera trabajadora en las Illes Balears. No obstante, deben tenerse en cuenta las particularidades de cada una de estas fuentes, así como también ciertas limitaciones de comparabilidad en su lectura. De este modo, y en cuanto a las principales fuentes empleadas, es preciso mencionar lo siguiente:

- El Padrón Municipal de Habitantes del INE, utilizado en el apartado de contexto demográfico, contabiliza a todos los habitantes de las Illes que se hayan inscrito en registros municipales. De la comparación de los residentes extranjeros a 1 de enero de 2007 y a 1 de enero de 2008, se extraen las 11 nacionalidades con mayor presencia en las Illes (73 % del total de extranjeros empadronados), que se analizan a lo largo del informe. El padrón incluye los residentes irregulares, es decir, aquellos que no disponen de permiso de residencia. La comparación entre dicha población⁴ y la registrada anualmente con tarjeta de residencia y/o autorización de trabajo en vigor permite determinar cómo se ha dado la migración de un estado a otro, lo que resulta especialmente interesante en el caso de los búlgaros y de los rumanos durante el año 2007.

- Sobre esta comparación entre el padrón y las autorizaciones de residencia y de trabajo⁵, debe destacarse, en primer lugar, que estas últimas se corresponden con el 31 de diciembre de cada año y, así, se comparan con el padrón a 1 de enero del año siguiente. En segundo lugar, debe tenerse en consideración que la inscripción de los extranjeros del régimen comunitario en el Registro Central de Extranjería no fue obligatoria hasta el 2 de abril de 2007 y que se incluyen en este régimen los nacionales de terceros países que son familiares directos de españoles. En cuanto a los búlgaros y a los rumanos, independientemente de su actividad

2 Están exentos de la obligación de obtener autorización de trabajo los nacionales de países miembros de la Unión Europea, del Espacio Económico Europeo (Islandia, Noruega y Liechtenstein) y Suiza, así como los de terceros países que sean familiares de españoles o de nacionales de los mencionados países.

3 Encuesta de Población Activa del INE, afiliación a la Seguridad Social y servicio público de empleo SOIB.

4 En las cifras de 1 de enero de 2006 han repercutido, por primera vez, las salidas de los extranjeros no registradas hasta dicho año, como consecuencia de la aplicación del procedimiento de caducidad de las inscripciones padronales de los extranjeros no comunitarios sin autorización de residencia permanente que no sean renovadas cada dos años.

5 Recogida de los varios anuarios estadísticos de inmigración publicados por la Secretaría de Estado de Inmigración, al mismo tiempo procedentes del Registro Central de Extranjería. Para más detalle, véase la sección “Fuentes de información, notas metodológicas y normas jurídicas” publicada en la web <<http://extranjeros.mtas.es/InformacionEstadistica/Anuarios/Archivos/2007>>

laboral, a partir del 1 de enero de 2007 quedan incluidos, a efectos estadísticos, en el régimen comunitario si ya se han inscrito en el Registro Central de Extranjeros y en el régimen general cuando aún disponen de una autorización de residencia en vigor. En este sentido, debe indicarse que el número de países miembros de la Unión Europea ha sufrido progresivos cambios en los últimos seis años⁶, lo que cambia la asignación de los extranjeros como comunitarios y no comunitarios en el tiempo. Todas las fuentes empleadas incluyen a partir del 1 de enero de 2007 a los nacionales de Bulgaria y de Rumanía entre los extranjeros comunitarios; sin embargo, debido a la moratoria del derecho de libre circulación de trabajadores impuesta durante dos años en Bulgaria y en Rumanía al incorporarse a la UE-27 el 1 de enero de 2007, sus nacionales deben solicitar una autorización para trabajar como asalariados en las mismas condiciones que el resto de países extracomunitarios (si bien gozan de algunas ventajas, como la no consideración de la situación nacional de empleo).

- La Encuesta Nacional de Inmigrantes 2007⁷ del INE, mencionada antes y usada también en el apartado de contexto demográfico, tiene en cuenta la variable correspondiente a país de origen y no la nacionalidad de las personas encuestadas. Por este motivo, los datos que proporciona apenas son usados como referencia, ya que no son comparables con los extraídos de otras fuentes. Además, cabe remarcar que en las Illes no se completó el 77 % de la muestra determinada de 170 viviendas, hecho que disminuye su representatividad y recomienda prudencia en su lectura.

- La OCDE, por su parte, se centra en los flujos migratorios en los países de la UE-27, pero combina las variables nacionalidad y origen al hablar de migración.

- La EPA (Encuesta de Población Activa) del INE, basada en una encuesta trimestral, presenta datos que son estimaciones. Las desagregaciones que permite son, pues, reducidas, especialmente en cuanto a la contabilización de la población extranjera en las Illes Balears, donde presenta importantes deficiencias. Por ello, solo se utilizará al hablar de la población extranjera comunitaria y extracomunitaria. Con todo, presenta la ventaja de ser una encuesta anónima y de definir a las personas empleadas en un sentido más amplio que la afiliación a la Seguridad Social, incluyendo los que trabajan de manera no regulada en empleos informales y/o de corta duración. Así, pues, su metodología⁸ incluye condiciones para ser empleado o parado muy diferentes de las de otros registros, como la afiliación a la Seguridad Social.

- La afiliación a la Seguridad Social es un registro administrativo que aporta datos más precisos y con mayor periodicidad (mensual), a pesar de que debe recordarse que el número de afiliados no se corresponde necesariamente con el número de trabajadores⁹. Los datos que se utilizarán en este estudio proceden de la Delegación Provincial de la Tesorería de la Seguridad Social y son más amplios que los disponibles en el Boletín de estadísticas laborales¹⁰, en que sólo se publica el número absoluto de altas a final de cada mes. No obstante, también presentan muchas limitaciones, ya que apenas permiten conocer la nacionalidad de los trabajadores según el régimen de cotización y ofrecen el resto de información agregada bajo la agrupación UE /no UE.

- Para el análisis de la población trabajadora extranjera por nacionalidades se debe recurrir a los datos de contratación y paro registrado por el Servicio de Empleo de las Illes Balears (SOIB), fuente de la que se derivan algunos de los indicadores más interesantes para conocer las particularidades que presentan los extranjeros con respecto a la población trabajadora española.

6 La incorporación de Suiza en el espacio comunitario y la ampliación de la UE de 15 a 25 y, recientemente, a 27 estados implica cambios progresivos en la consideración de once países extracomunitarios que pasan a ser comunitarios a mitad de los años 2002 y 2004 y a principios de 2007. Además, se debe considerar la moratoria de dos años en el derecho de libre circulación para los nacionales de los diez países incorporados en 2004, que tiene efectos también a mitad de 2006.

7 Para más detalles sobre la definición del universo y la metodología del estudio, véase la web <www.ine.es>.

8 Para más detalles, véase la web <www.ine.es>.

9 Para más detalles, véase "Fuentes y notas explicativas" en la web <<http://www.mtin.se/estadisticas/balido/AFIN/afifn.htm>>.

10 Accesible en la web <www.mtin.es/estadisticas/BEL>.

- Finalmente, en la Encuesta de Estructura Salarial del INE de 2006¹¹, que se menciona en el apartado de condiciones de trabajo, los datos correspondientes a Illes Balears¹² agrupan a todas las nacionalidades extranjeras con el epígrafe Resto del mundo. Incluso así, debe decirse que sólo un 6,3 % de los entrevistados en toda España eran de nacionalidad extranjera, motivo por el que los datos referidos a algunas agrupaciones por continentes se deben considerar con cautela.

11 Publicada el 5 de noviembre de 2008.

12 La muestra total recogida en las Illes Balears fue de 1.096 unidades en una primera etapa y le correspondieron 8.314 trabajadores en una segunda etapa, sin que se conozca la muestra específica de extranjeros. Para más detalles sobre la metodología, véase la web <www.ine.es>.

5. CONTEXTO DEMOGRÁFICO Y SOCIAL DE LOS EXTRANJEROS RESIDENTES

Para el desarrollo del presente apartado se ha partido del Padrón Municipal de Habitantes, el Registro Central de Extranjería del Ministerio de Interior, el International Migration Outlook 2008 de la OCDE y la Encuesta Nacional de Inmigrantes 2007 del INE. En la nota metodológica ya se ha explicado el interés de realizar la comparación entre las dos primeras fuentes, así como las limitaciones que se deben tener en cuenta al interpretarla; el Padrón permite conocer el flujo real de inmigración, mientras que el Registro de Extranjería ofrece información sobre los residentes regularizados. La Encuesta Nacional de Inmigrantes, por su parte, se refiere a la población extranjera de origen —con independencia de su actual nacionalidad— y se basa en apreciaciones a partir de una reducida muestra de extranjeros en las Illes, motivo por el que únicamente se utiliza brevemente como referencia contextual.

Las Illes Balears tenían en el 2000 una población de 845.630 habitantes, de los cuales un 6,5% eran extranjeros. Un 76% de los extranjeros residía en Mallorca, un 16% en Eivissa y un 6% y un 2%, respectivamente, en Menorca y Formentera. Desde entonces y hasta el año 2007, el incremento de la población ha sido muy significativo. Así, las Illes han visto incrementar la población y también el peso de los habitantes extranjeros sobre el total. Si en el 2000 los extranjeros representaban el 6,5% de la población residente en las Illes Balears, en el 2007 dicho porcentaje alcanzó el 18,5% (190.170 personas).

Se puede analizar detenidamente la misma evolución isla por isla (tabla 1), si bien cabe decir que la variación interanual en el número de residentes extranjeros durante este período ha presentado comportamientos similares en cada una de las islas tal como puede observarse en los gráficos 1 y 4.

En Mallorca había 677.014 habitantes en el 2000, de los que un 4,9% eran extranjeros; los datos de 2007, por su parte, nos muestran como ha aumentado el peso de los extranjeros sobre la total de la población mallorquina, que se ha situado en el 18,2%. El número de residentes extranjeros en Mallorca ha pasado de algo más de 41.000 en el 2000 a casi 150.000 el 2007. Así, el crecimiento de población extranjera, en términos porcentuales, ha sido del 164% en cuanto a los residentes comunitarios y del 451% en cuanto a los extracomunitarios.

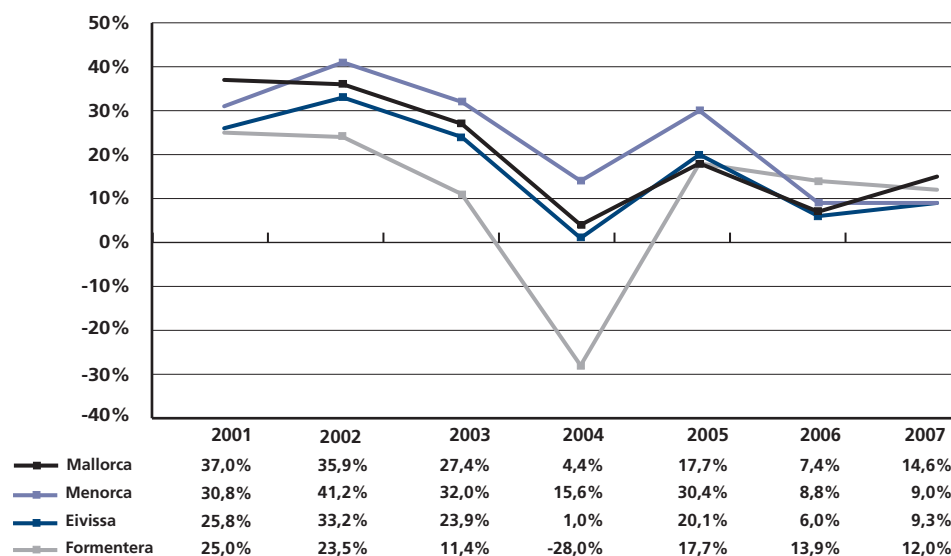
Menorca tenía en el 2000 algo más de 3.000 residentes extranjeros —de los que 2.000 eran comunitarios—, que representaban el 4,4% de la población menorquina. Este porcentaje ha aumentado hasta situarse en un 15,2% en el 2007. El número de empadronados extranjeros ha pasado de algo más 3.000 a casi 13.700; en lo referente a este aumento, debe destacarse el incremento mucho más significativo de extracomunitarios —los comunitarios han pasado de 2.000 a casi 6.400, mientras que los extracomunitarios lo han hecho de 1.000 a 7.300 (el crecimiento ha sido del 181% y del 690%, respectivamente).

Si en el año 2000 los extranjeros representaban el 6,5 % de la población residente en las Illes Balears, en 2008 dicho porcentaje alcanza el 20,8 %

Las Pitiüses son las que presentan el mayor peso de población extranjera sobre el total de población en 2007: Formentera (27 %) y Eivissa (22 %), seguidas de Mallorca (18,2 %) y Menorca (15,2 %)

Las Illes Balears son la comunidad autónoma con el mayor peso de población extranjera sobre el total de población, un 20,8 %, casi el doble de la media del conjunto del Estado (11,3 %)

GRÁFICO 1. EVOLUCIÓN DE LA VARIACIÓN RELATIVA INTERANUAL EN EL NÚMERO DE POBLACIÓN EXTRANJERA POR ISLAS (2001-2007)

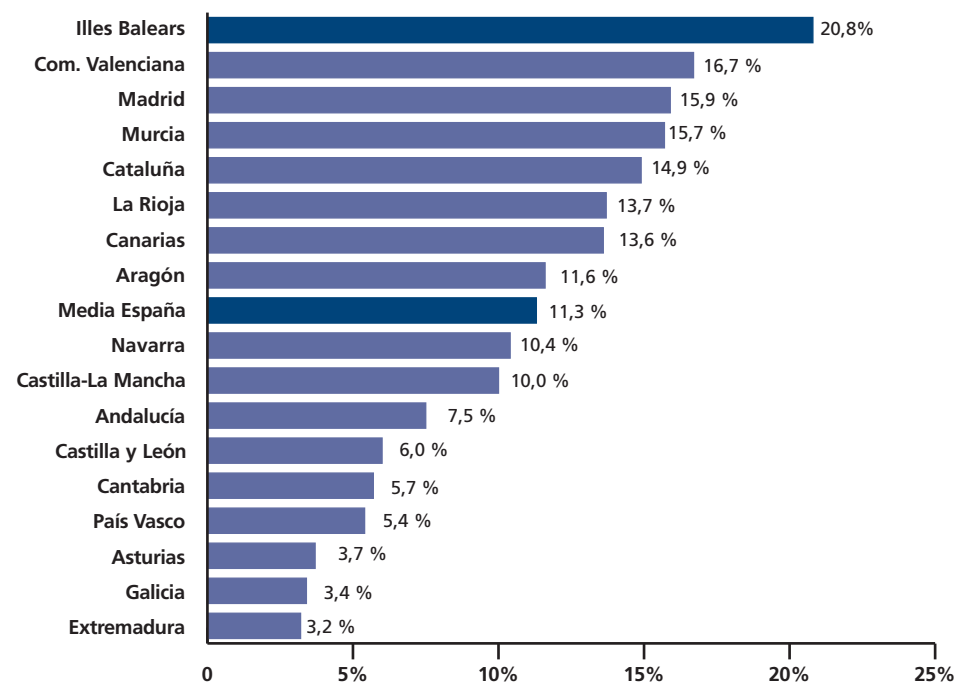

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

Las Pitiüses son las que presentan el mayor peso de población extranjera sobre la total de población, tanto en el 2000 como en el 2007; en el 2000 era prácticamente del 10% en Eivissa y del 20% en Formentera, y en el 2007, del 22% y del 27%, respectivamente.

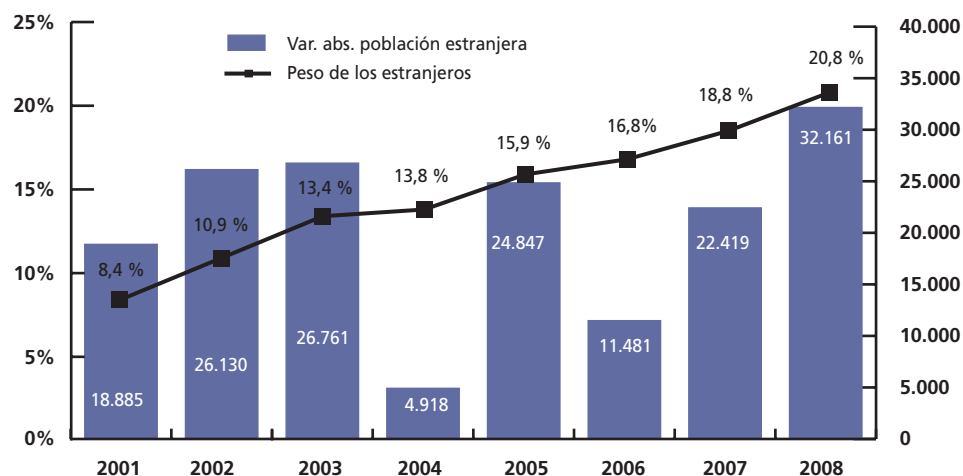
Concretamente, en Eivissa, en términos porcentuales, el número de empadronados extranjeros ha crecido un 192%, ya que en el 2000 eran 8.900 los extranjeros empadronados y en el 2007, se alcanzaba la cifra de 25.947. Formentera, a pesar de ser la

GRÁFICO 2. PORCENTAJE DE POBLACIÓN EXTRANJERA SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓN, POR COMUNIDADES AUTÓNOMAS (1 DE ENERO DE 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

GRÁFICO 3. EVOLUCIÓN DE LA VARIACIÓN ABSOLUTA INTERANUAL DE LA POBLACIÓN EXTRANJERA Y DEL PESO DE LA POBLACIÓN EXTRANJERA SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓN EN LAS ILLES BALEARS (2001-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

En el año 2008 la población de nacionalidad extranjera ha crecido en un 17 %, mientras que la española lo ha hecho apenas en un 1 % con respecto a 2007

isla con mayor presencia de extranjeros, también es donde menos se ha incrementado su número: de 1.247 extranjeros empadronados en el 2000 se ha pasado a 2.318 en el 2007 —el número de residentes extranjeros comunitarios ha aumentado en un 44 % y el de extracomunitarios, un 323 %.

A tenor de los datos provisionales del último padrón municipal de 1 de enero de 2008, las Illes Balears tienen 1.071.221 habitantes, de los que 222.331 son de nacionalidad extranjera, es decir, un 20,8 % del total de la población balear. Dicho porcentaje sitúa la comunidad autónoma en primera posición por peso de población extranjera en el 2008, casi el doble de la media del conjunto del Estado, que ha sido del 11,3 % (véanse el gráfico 2 y la tabla 2).

Efectivamente, sólo en el 2008 la población de nacionalidad extranjera ha crecido en un 17 %, mientras que la española lo ha hecho apenas en un 1 % con respecto a 2007 (gráfico 4). Si se amplía la mirada al período 2000-2008, se apreciará como los extranjeros han representado un 74,3 % del crecimiento absoluto de la población en las Balears (tabla 3).

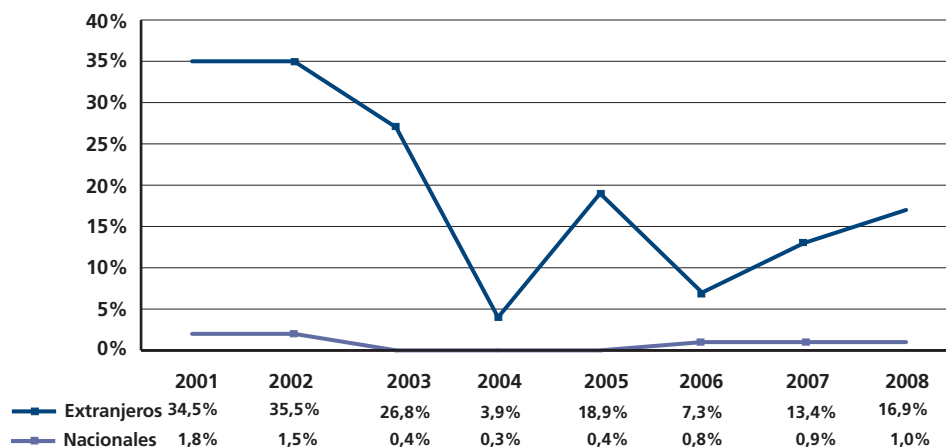
De esta manera, y tal como se observa en el gráfico 3, las Illes Balears han pasado de tener un 8,4 % de población extranjera sobre la total de población empadronada durante el 2001 al actual 20,8 %.

Este aumento, constante y sostenido en el último decenio, presenta con todo importantes picos en los años en los que se produjeron procesos de regularización de ámbito estatal (gráfico 4):

- En el 2000, con la aprobación de la Ley Orgánica 4/2000, más conocida como la Ley de Extranjería.
- En el 2005, cuando se lleva a cabo el proceso extraordinario de regularización de trabajadores extranjeros; como resultado de dicho proceso el 30 de diciembre se registran 19.158 autorizaciones de residencia y trabajo en las Illes Balears, que se traducen en posteriores altas en el registro general de afiliación a la Seguridad Social. Tienen, por lo tanto, un impacto notable en el empleo registrado en las Illes —y en el conjunto del Estado— durante este año.

Las Illes se sitúan entre los principales países del mundo con mayor peso de la población de nacionalidad extranjera

GRÁFICO 4. VARIACIÓN INTERANUAL DE LA POBLACIÓN ESPAÑOLA Y DE LA EXTRANJERA (2001-2008)

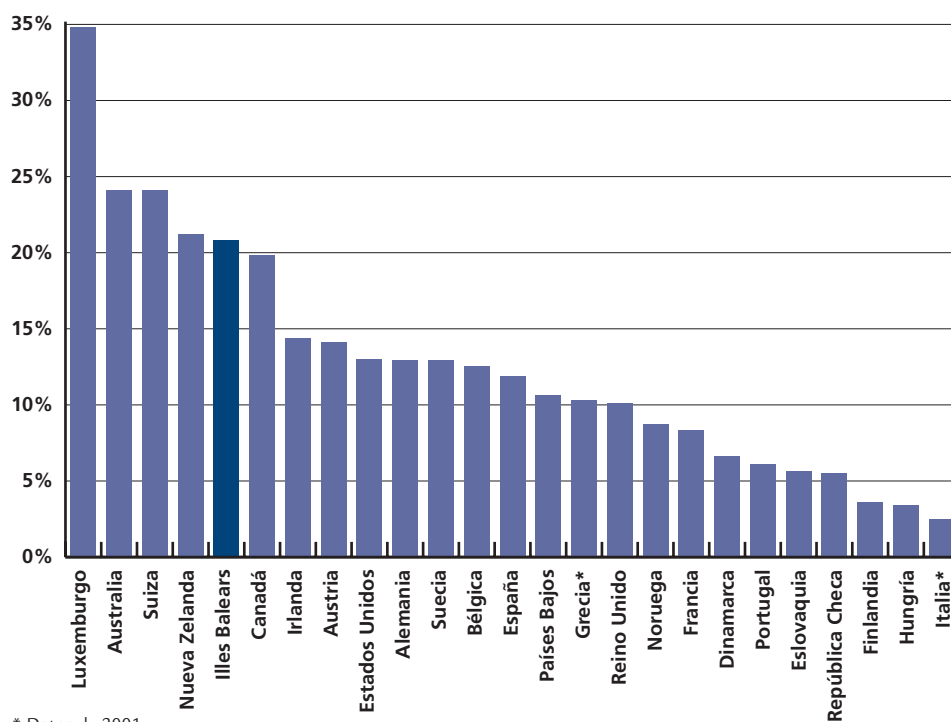
Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

- En el 2007, Bulgaria y Rumanía se adhieren a la Unión Europea¹³, de forma que sus nacionales se benefician del régimen comunitario de extranjería, excepto para trabajar por cuenta ajena —en este caso, durante los dos años posteriores

tienen la obligación de obtener una autorización de trabajo.

Si se comparan estos porcentajes con la media española y, más allá, con la de los principales países del mundo¹⁴ (gráfico 5), se apreciará que las Illes

GRÁFICO 5. PORCENTAJE DE POBLACIÓN EXTRANJERA SOBRE LA TOTAL DE POBLACIÓN (2006)

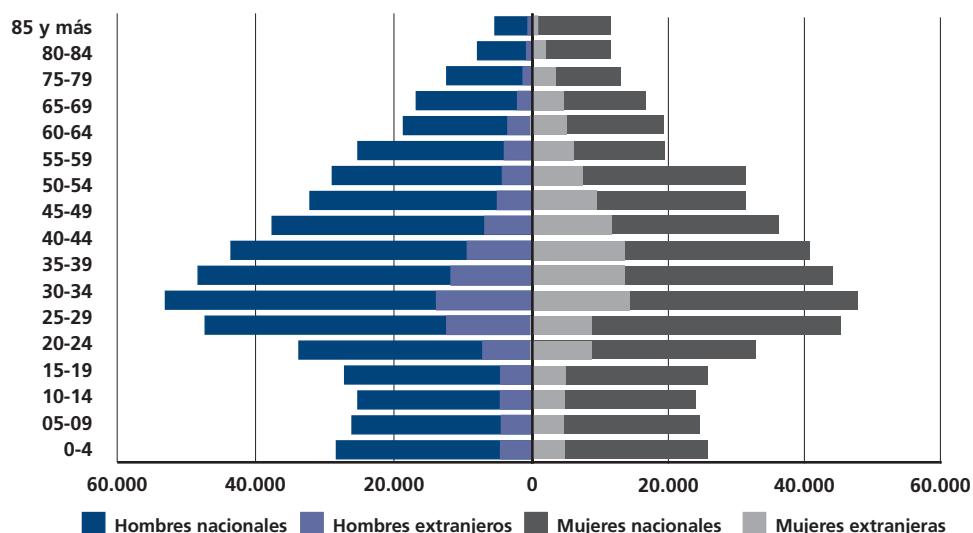
* Datos de 2001

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE) y del informe *International Migration Outlook* OCDE-2008

13 Real decreto 240/2007, de 16 de febrero.

14 *International Migration Outlook*, SOPEMI 2008, OCDE. Para más detalles, ved el web <www.oecd.org>.

GRÁFICO 6. PIRÁMIDE DE POBLACIÓN DE LAS ILLES BALEARS, A 1 DE ENERO DE 2007

El conjunto de extranjeros presenta un perfil más joven que el español: un 78,5 % de los primeros tiene entre 16 y 64 años (edad laboralmente activa), porcentaje 10 puntos superior al de la población española (68,5 %)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

se sitúan entre los países con mayor peso de la población de nacionalidad extranjera.

En cuanto a la población extranjera residente en las Illes Balears, analizada por sexo y edad, la pirámide (gráfico 6) representa la contribución diferente de españoles y de extranjeros a la población balear. En conjunto, hombres y mujeres nacionales y extranjeros presentan porcentajes equilibrados, pero al desglosar los países del grupo de extracomunitarios aparecen diferencias debidas a patrones migratorios asociados al género. Así, las mujeres son mayoría en lo concerniente a buena parte de los países sudamericanos, como Colombia (55%), Bolivia (56%), o Brasil (61%). En cambio, predominan los hombres entre los nacionales del continente africano: por ejemplo, Marruecos, con un 66% (véase la tabla 4).

En cuanto a la estructura por edades, el conjunto de extranjeros goza de un perfil más joven que el español: un 78,5% de los primeros tiene entre 16 y 64 años (edad laboralmente activa), porcentaje 10 puntos superior al de la población española (68,5%).

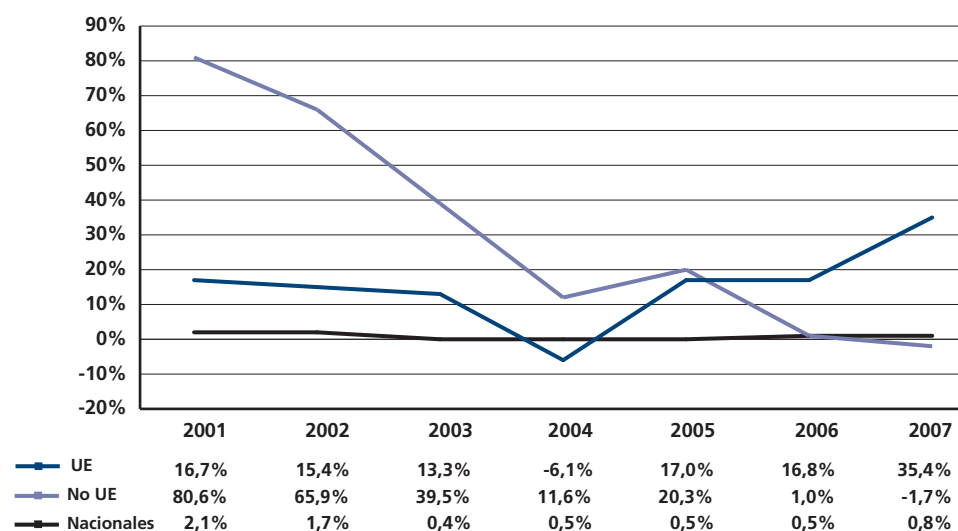
Con todo, si se analizan por separado los europeos comunitarios y los extracomunitarios, se advertirá una diversidad asociable a las diferentes motivaciones para emigrar que permite establecer dos grandes perfiles de recién llegados a las Illes:

- Una migración de tipo laboral, propia de los países extracomunitarios y de la Europa del Este, con más población en edades activas que registra su máxima intensidad entre los 25 y 39 años, con un pico entre los 30 y 34 años. Las personas mayores de 65 años no superan el 2% de este colectivo (véase la tabla 5).
- Contrastando con el anterior perfil, un grupo con motivaciones residenciales y una estructura de edades madura, más propia de los nacionales de la UE-15. Su población registra sus máximas intensidades en el período de 35 y 59 años y de 64 y más años (12,6%).

De esta manera, si se observa la aportación de los extranjeros a la población en edad laboral de las Illes Balears en los últimos años, se apreciará como su peso ha aumentado desde

Las Illes Balears se caracterizan hoy por presentar una estructura de población rejuvenecida, gracias a la contribución de una inmigración en edad laboral y fértil

GRÁFICO 7. TASAS DE VARIACIÓN DE LA POBLACIÓN DE EDAD ENTRE 15 Y 64 AÑOS EN LAS ILLES BALEARS POR GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDAD (2001-2007)

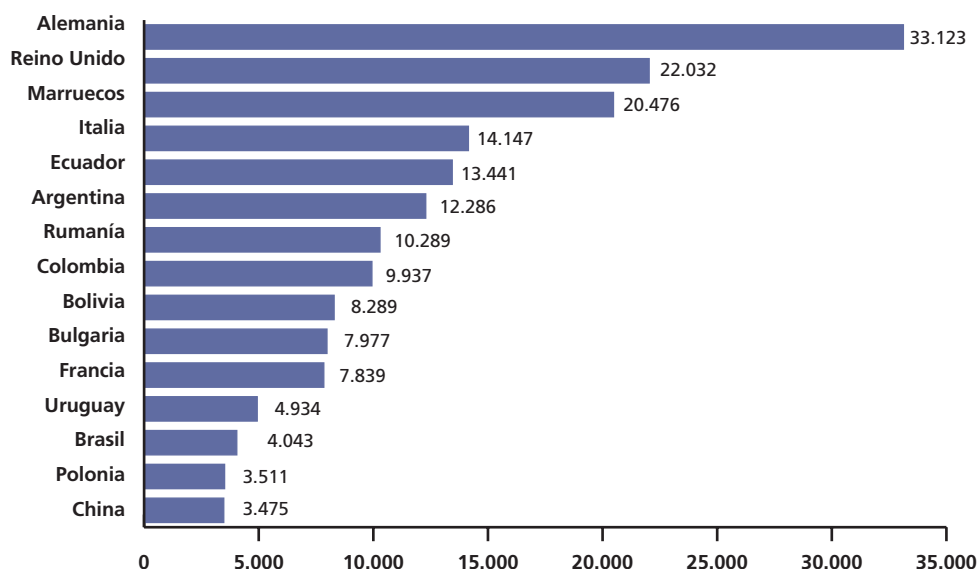
Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

representar el 7% en el 2000 a sumar el 20,5% del total de población en edad laboral en el 2007 (tabla 6). El gráfico 7 representa dicha contribución en términos de variación porcentual interanual y distingue entre el colectivo comunitario y el de terceros países. Se debe destacar la aportación del grupo extracomunitario hasta el 2005, momento a partir del que es superado por los comunitarios. Hay

que tener en cuenta, asimismo, que la primera ampliación de la UE de 15 a 25 estados miembros se produjo en 2004 y la segunda, a 27, en 2007.

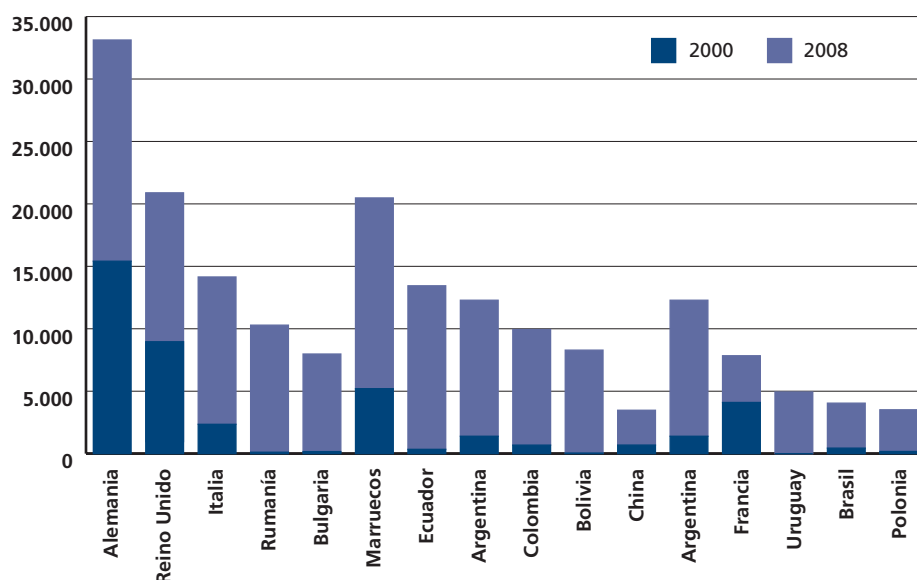
Así, a pesar de la continua llegada de extranjeros del norte de Europa en edad de jubilación y el envejecimiento progresivo de los ya establecidos hace unos cuantos años, las Illes Balears se caracterizan hoy por presentar una estructu-

GRÁFICO 8. QUINCE NACIONALIDADES CON MAYOR NÚMERO DE POBLACIÓN EN LAS ILLES BALEARS A 1 DE ENERO DE 2008

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

GRÁFICO 9. EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN RESIDENTE EN LAS ILLES BALEARS SEGÚN LA NACIONALIDAD (2000-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del padrón (INE)

Alemania, Reino Unido, Marruecos e Italia son los cuatro países que aportan más población extranjera a las Illes; juntos representan el 40,6 % del total de extranjeros

ra de población rejuvenecida, gracias a la contribución de una inmigración en edad laboral y fértil que, en un primer momento, repercute con mayores índices de fecundidad que los de la población autóctona¹⁵. De esta manera y en conjunto, la pirámide de población de las Illes ha evolucionado hacia formas compactas con ligeros abombamientos de los segmentos de población adulta, una reducción de las bases y una acumulación de personas en los grupos de edad de más de sesenta años.

Actualmente, conviven en las Illes más de cien nacionalidades diferentes, lo que dota a las Balears de una gran riqueza cultural. En el gráfico 8 se incluyen las quince más destacadas, pero de ahora en adelante sólo se analizarán las once primeras, que aglutinan el 73 % del total de extranjeros empadronados. Entre las cuatro más destacadas aparecen Alemania, que aporta el 15 % de los extranjeros residentes —y un 29 % sobre los nacionales de la UE—; Reino Unido, el 10 % —y un

19,4 % de los comunitarios—; Marruecos, el 9,2 % —y un 18,8 % de los extra-comunitarios—, e Italia, el 6,4 % —y un 12,5 % sobre la población procedente de la UE— (véase la tabla 7).

En general, dichos países en su totalidad muestran variaciones positivas y constantes desde el año 2000 hasta el 2008 (gráfico 9). Destacan especialmente en los últimos dos años los crecimientos de Rumanía (45 % en 2006 y 46 % en 2007) y de Bulgaria (44 % y 25 %, respectivamente), a consecuencia de su incorporación a la Unión Europea el 1 de enero de 2007. También Bolivia y Polonia muestran aumentos importantes en este bienio, si bien su cifra de empadronados es relativamente baja en relación con los otros mencionados. Hay que decir que estos países son también los que más afluencia han aportado al resto de Europa desde el 2006¹⁶.

En cambio, Ecuador, que presentaba más de 15.000 personas entre 2001

Rumanía y Bulgaria destacan en los últimos dos años por los fuertes incrementos de población en las Illes, a consecuencia de su incorporación en la Unión Europea el 1 de enero de 2007

¹⁵ Según los datos del movimiento natural de población, un 28,2 % del total de nacimientos en las Illes durante el 2007 fue de madre extranjera. En las Illes, las mujeres extranjeras en edad fértil suponen el 18 % del total de mujeres de edad entre 15 y 49 años.

¹⁶ International Migration Outlook, SOPEMI 2008 OCDE.

Si se comparan los datos del Registro Central de Extranjeros del Ministerio de Interior y los del Padrón Municipal, se podrá hacer una aproximación a la inmigración irregular en las Illes Balears

Las proyecciones de población publicadas por el INE estiman crecimientos discretos o, incluso, negativos de población extranjera en los próximos diez años

y 2004, sufre un descenso desde el 2006 del que no se recupera hasta este año, cuando apenas crece un 3 % y consigue una cifra de residentes similar a la que tenía en 2004. Tanto el anterior aumento como las pérdidas recientes se pueden relacionar con la finalización del proceso de regularización excepcional de 2005.

Para completar este análisis, debe hacerse referencia a la inmigración irregular en las Illes Balears. Hay que empezar reconociendo la dificultad de evaluar su volumen, ya que su carácter clandestino impide conocer con certeza la magnitud de ello. No obstante, se puede intentar una aproximación mediante el análisis comparado del Padrón Municipal y la información proporcionada por el Registro Central de Extranjeros del Ministerio de Interior, que computa a las personas sin nacionalidad española que disponen de autorización de residencia o de certificación de registro (en el caso de los ciudadanos comunitarios).

Si se comparan las dos fuentes (véanse las tablas 8 y 9 del anexo), se observará una diferencia de 55.395 personas entre los 166.936 extranjeros¹⁷ con autorización de residencia o con certificación de registro a 31 de diciembre de 2007 y los 222.331 extranjeros empadronados en las Illes a 1 de enero de 2008.

La diferencia más notable entre uno y otro registro se da en el caso de los europeos, si bien es necesario recordar que su inscripción en el Régimen Comunitario no fue obligatoria hasta el 2 de abril de 2007. De dicho grupo, no obstante, es interesante analizar a los ciudadanos de Rumanía y de Bulgaria, los cuales presentan en 2007 incrementos de 5.912 y 4.190 personas,

respectivamente, en el Registro de Permisos de Residencia sobre el 2006, año de su entrada en la Unión Europea. En comparación, su crecimiento en el Padrón (3.264 y 1.608, respectivamente) es menor. Se puede afirmar, pues, que una parte de los búlgaros y de los rumanos que obtuvieron el permiso de residencia en 2007 ya residían en las Illes con anterioridad.

En lo referente al grupo de no comunitarios, se dan diferencias notables entre el Registro Central y el Padrón en el grupo de América del Sur y de América Central, especialmente en el grupo de nacionalidad argentina, que a 1 de enero de 2008 tenía 12.286 empadronados y, en cambio, sólo 7.964 personas con autorización de residencia y/o trabajo.

Con todo, la cifra resultante se debe entender como una aproximación al cálculo de la inmigración irregular, ya que se deberían restar numerosas excepciones y añadir otras. Por ejemplo, los nacionales extracomunitarios familiares directos de españoles figuran en el régimen comunitario; también se excluyen del Registro General aquellos permisos que están en trámite en el momento de cerrarse la estadística¹⁸. Además, no todos los que residen en las Illes se inscriben en el Padrón, así como tampoco no todos los inscritos continúan viviendo en las Balears.

En cuanto a la evolución de los residentes legales en 2008 con respecto a 2007, los países que presentan mayores porcentajes de crecimiento son China (22,7%) y Marruecos (18,7%). Los países latinoamericanos, en cambio, muestran menores variaciones que parecen corresponder a procesos de reagrupación familiar, a pesar de que no

17 No se incluyen las personas nacidas en el extranjero que han adquirido la nacionalidad española.

18 Para más detalles sobre las estadísticas del Registro Central de Extranjería y del Padrón Municipal del INE, véanse de nuevo las notas 4 y 5 o visítense las webs indicadas en dichas notas.

se disponga de datos en este momento que lo permitan cuantificar.

De cara al futuro y desde una perspectiva puramente demográfica, el INE ha publicado dos proyecciones de población a corto plazo a partir de dos escenarios diferentes. En el primer escenario considera que las entradas netas de extranjeros en el conjunto de España evolucionan según la tendencia más reciente hasta el 2010, año a partir del que se mantienen constantes. En esta hipótesis, la población de las Balears para el 2017 se sitúa en 1.185.474 personas. El escenario alternativo, que se ha establecido de acuerdo con el Eurostat, proyecta las mismas entradas netas del extranjero que en el primer escenario para el período 2002-2006 y, a partir de este último año, estima una tendencia decreciente hasta el año 2010. De acuerdo con esta hipótesis, en 2017 las Illes tendrían una población total de 1.101.693 personas. En resumen, pues, parece que se estiman crecimientos discretos o, incluso, negativos de población extranjera y que, en total, los habitantes de las Illes podrían aumentar entre 30.000 y 114.000 personas en los próximos diez años.

En cualquier caso, parece que buena parte de los recién llegados tienen intención de quedarse a vivir en las Illes. Por una parte, según la Encuesta Nacional de Inmigrantes (ENI 2007), sus dos principales motivaciones para venir a las Balears son la calidad de vida y la búsqueda de un trabajo mejor (véase la tabla 10). En el marco de la actual situación económica internacional, que afecta tanto a los países del norte como a los que se encuentran en vías de desarrollo, no parece que las tasas de retorno vayan a ser muy elevadas, a pesar de los incentivos ofrecidos por la Administración Central.

La tercera motivación para venir a las Balears, de acuerdo con la ENI 2007, es el reagrupamiento familiar. De la Encuesta se desprende que el 75,6% de los inmigrantes residentes en las Balears tienen hijos y que un 56% de dichos hijos ya conviven con ellos. Además, un 20,3% de los que tienen familiares fuera de España tienen intención de hacerlos venir. También se estima que un 40% vive en una casa de su propiedad. Los anteriores porcentajes hacen pensar en un establecimiento a largo plazo de dichos ciudadanos en las Illes, porque una vez recuperado el núcleo familiar, integrados los hijos en la escuela, establecidos lazos de apoyo social e invertido las ganancias en lograr un entorno seguro, los vínculos con el país de origen se debilitan (véanse las tablas 11 y 12).

En un contexto más amplio, el informe de la OCDE¹⁹ ya mencionado analiza las principales razones de los migrantes hacia los países que integran la organización. Mientras que Estados Unidos y Francia se caracterizan por la migración por motivos familiares, Italia, Irlanda, Reino Unido y España figuran entre las naciones que reciben de un 30% a un 40% de inmigrantes permanentes por motivos de trabajo. En cuanto a las tasas de retención de estos recién llegados, el informe subraya que las características de la integración en el país anfitrión tienen un efecto ambiguo sobre la inclinación a retornar. Las personas dibujan su camino migratorio y de retorno en función de los objetivos individuales y familiares, pero también según las oportunidades que ofrezca el país de origen. El informe mencionado muestra como entre el 40% y el 70% de aquellas personas que llevan más de tres años en un país tienden a quedarse a vivir en él. Sobre los programas

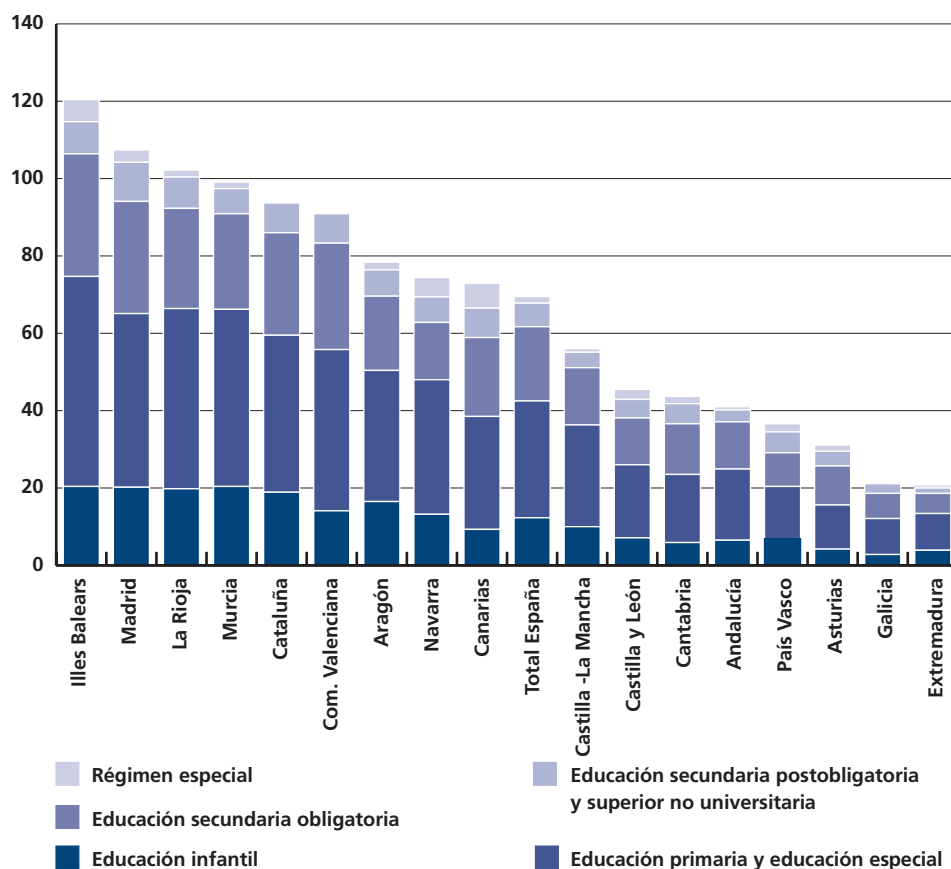
Según la Encuesta Nacional de Inmigrantes (ENI 2007), las dos principales motivaciones para venir a las Balears son la calidad de vida y la búsqueda de un trabajo mejor

Se estima que un 40 % de los extranjeros residentes en las Balears viven en una casa de su propiedad, valor que hace pensar en un establecimiento a largo plazo de dichos ciudadanos en las Illes

19 International Migration Outlook, SOPEMI 2008.

Las Illes Balears son la primera comunidad autónoma española con mayor peso del alumnado de origen extranjero sobre el total de alumnos (de cada 1.000 alumnos, 120 son extranjeros)

GRÁFICO 10. ALUMNADO EXTRANJERO POR CADA MIL ALUMNOS ESCOLARIZADOS EN EL TOTAL DE ENSEÑANZAS NO UNIVERSITARIAS, SEGÚN COMUNIDAD AUTÓNOMA (CURSO 2005-2006)

Fuente: Instituto de Evaluación. Ministerio de Educación, Política Social y Deporte

de ayuda al retorno voluntario —que reciben una atención creciente en los países de la OCDE—, el informe llega a la conclusión que tienen un impacto limitado porque la mayoría de los migrantes sopesa la posibilidad de gozar de las ventajas del programa teniendo en cuenta la situación social, política y económica de su país de origen.

Sobre esta futura evolución de la población extranjera, hay que tener en cuenta también que las Illes Balears son ya la primera comunidad autónoma española en alumnado de origen extranjero. En el curso académico 2005-2006 se registraron 19.456 alumnos extranjeros²⁰ escolarizados

en enseñanzas no universitarias, lo que implica que de cada 1.000 alumnos en las aulas de las Illes, 120 son extranjeros. En comparación, en el conjunto del Estado el alumnado extranjero suma 69 personas por cada 1.000 alumnos. La educación primaria (véase el gráfico 10) es la etapa educativa con la mayor proporción de alumnos extranjeros (151 extranjeros por cada 1.000 alumnos), seguida de la educación secundaria obligatoria (128 por cada 1.000 alumnos)²¹.

Según los últimos datos del *Anuari de l'Educació de les Illes Balears*, en el curso 2007-2008 ya eran 26.110 los alumnos de origen extranjero, representan-

20 Últimos datos disponibles del Sistema Estatal de Indicadores de la Educación 2007 del Instituto de Evaluación del Ministerio de Educación, Política Social y Deporte.

21 Se debe tener en cuenta que parte de los niños nacidos de padres extranjeros en las Illes pueden haber adquirido la nacionalidad española y, por ello, no figuran en las estadísticas de alumnado extranjero.

do el 16% del total del alumnado no universitario en las Illes Balears. La distribución por etapas educativas sigue un esquema similar a años anteriores.

Estos jóvenes y adolescentes, segunda generación de los recién llegados más

arraigada a la nueva tierra que a la de sus padres, bilingües muchos de ellos y culturalmente próximos a países de la Europa del norte y del este, de Asia o del Magreb, son un capital humano potencialmente muy valioso para las Illes desde una perspectiva de desarrollo social y económico.

6. POBLACIÓN EXTRANJERA ACTIVA A LAS ILLES BALEARNS

Según los datos de la Encuesta de Población Activa (EPA) del INE, la población activa (tabla 13) era en las Illes Balears de 546.100 personas de media en el año 2007, de las que 129.600 eran extranjeras, lo que equivale a un 23,7%. La evolución de la población activa extranjera desde el año 2005 nos muestra un aumento significativo y constante, así como el peso que tienen sobre la total de la población activa. Entre la población activa extranjera, 43.400 personas proceden de algún país de la Unión Europea de los 27, es decir, un 33,5%, mientras que las 86.200 personas restantes son originarias de algún país extracomunitario, lo cual representa un 66,5% del total de activos extranjeros.

Si se hace referencia a los datos del segundo trimestre de 2008, se observará como el total de población activa de las Illes fue de 573.500 personas, un 25,6% de las cuales eran extranjeras. Con respecto al mismo trimestre de 2007, la población activa se ha incrementado en un 3,2%: los nacionales muestran un descenso del 0,5%, cuando el número de personas extranjeras activas ha crecido un 15,6%, siendo el de extracomunitarios el que lo ha hecho de manera más acusada (22,3%).

La tasa de actividad de la población extranjera en las Balears se situó durante el 2007 en el 75,2% (tabla 14), 14 puntos porcentuales por encima de la tasa de la población de nacionalidad española (61,2%). Existen diferencias significativas según la nacionalidad de los extranjeros: así, los comunitarios (69%) presentan una tasa inferior a la de los procedentes de algún país extracomunitario (78,6%). Esta situación también se produce en el conjunto de España, donde igualmente los extracomunitarios presentan mayores tasas de actividad.

Con respecto a 2006, la tasa de actividad de los nacionales desciende 0,9 puntos, mientras que entre los extranjeros aumenta 2,1 puntos, sobre todo entre los no comunitarios (+7,7 puntos). Dicho aumento de los extracomunitarios se explica en gran medida por el hecho de que los trabajadores rumanos y los búlgaros han pasado al grupo de los comunitarios. Dado que se trata de colectivos numerosos y con tasas de actividad altas, han hecho crecer notablemente la tasa de actividad de los comunitarios, mientras que la de los no comunitarios se mantiene estable (+0,6 puntos).

El total de población activa de las Illes durante el segundo trimestre de 2008 fue de 573.500 personas, un 25,6 % de las cuales eran extranjeras

La tasa de actividad de la población extranjera en las Balears se situó durante el año 2007 en el 75,2 %, 14 puntos porcentuales por encima de la tasa de la población de nacionalidad española (61,2 %)

7. POBLACIÓN EXTRANJERA EMPLEADA EN LAS ILLES BALEARS

Como se ha señalado en las notas metodológicas, este apartado combina tres fuentes de información distintas, de cada una de las cuales se extraen diferentes estadísticas. Dada la reducida muestra de extranjeros que incluye la EPA en las Illes Balears, sus datos sólo se utilizan para el conjunto de extranjeros comunitarios y extracomunitarios. No obstante, su explotación comparada con los de afiliación a la Seguridad Social permite observar las diferencias entre los empleados extranjeros calculados por cada fuente, aunque se deben tener bien presentes las diferencias metodológicas entre ambas.

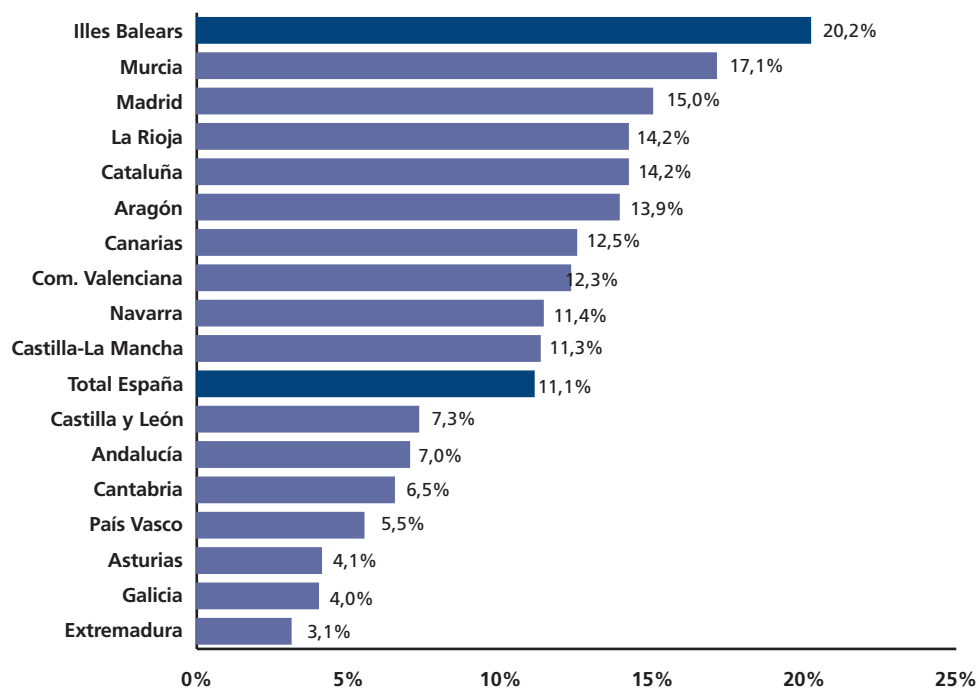
Debe apuntarse también que los datos de afiliación son medias y que, a pesar de ser más amplios que los proporcionados por la EPA, limitan la desagregación de nacionalidades a los regímenes de cotización. Por ello se recurre a la contratación registrada por el SOIB para el estudio de la estratificación sectorial y ocupacional, así como de las diferencias de temporalidad contractual de los extranjeros ante los españoles. Finalmente, debe decirse que ninguna de estas dos fuentes no permite desagregar los afiliados extranjeros por islas, razón por la que el análisis se centra en el conjunto de la comunidad autónoma.

En junio de 2008 las Illes son la primera comunidad autónoma por peso de la población extranjera afiliada a la Seguridad Social, con un valor (20,2%) significativamente superior a la media del conjunto del Estado (11,1%)

7.1. EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN EXTRANJERA EMPLEADA EN LAS ILLES BALEARS

En junio de 2008 nuestra comunidad autónoma se convirtió en la primera

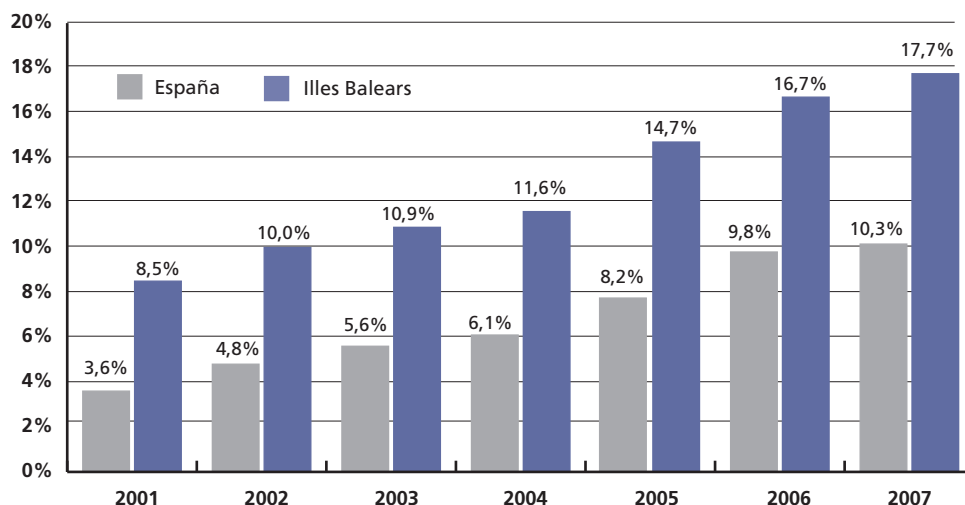
GRÁFICO 11. RANKING DEL PESO DE LOS TRABAJADORES EXTRANJEROS DE ALTA EN LA SEGURIDAD SOCIAL SOBRE EL TOTAL DE TRABAJADORES DE ALTA POR COMUNIDADES AUTÓNOMAS (JUNIO DE 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

La EPA estima un total de 121.000 extranjeros empleados de media para el primer semestre de 2008, lo que representa el 24 % sobre el total de empleados en las Illes

GRÁFICO 12. EVOLUCIÓN DEL PESO DE LOS TRABAJADORES EXTRANJEROS AFILIADOS A LA SEGURIDAD SOCIAL EN ESPAÑA Y EN LAS ILLES BALEARS (2001-2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

región española por peso de la población extranjera afiliada a la Seguridad Social, con un valor (20,2%) significativamente superior al del resto de comunidades autónomas españolas y a la media del conjunto del Estado (11,1%).

En cuanto a la evolución de dicho peso desde el año 2001, se observa una tendencia de crecimiento continuo desde un 8,5% sobre el total de afiliados en 2001 hasta el 17,7% de 2007, siempre por encima de la media española de afiliados extranjeros (gráfico 12). Este porcentaje de participación creciente —similar al experimentado en el Padrón Municipal, en el que también las Illes se sitúan por encima de la media española— está relacionado con la juventud de la población extranjera, que en un 78,5% se encuentra en la franja de edad laboral de 15 a 64 años.

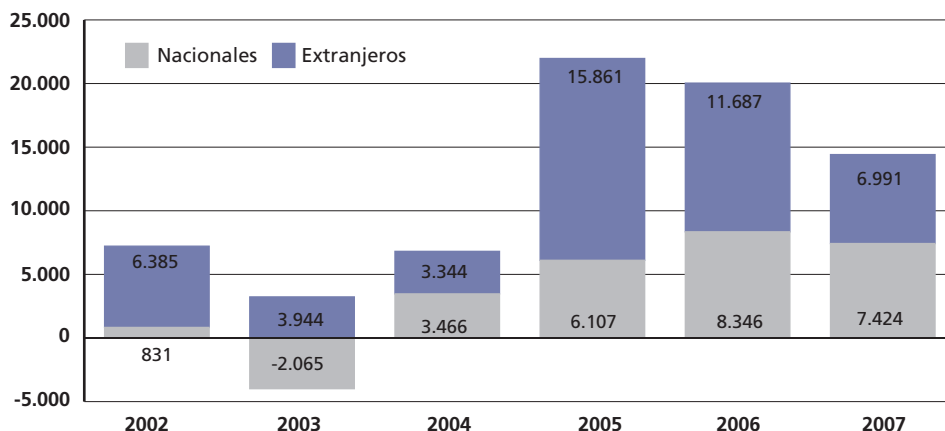
En el segundo trimestre de 2008 se ocupan 10.000 extranjeros más que en el mismo trimestre de 2007, mientras que se pierden 9.700 empleados españoles

La EPA estima un total de 116.100 trabajadores extranjeros empleados de media para el 2007 (23% del total) y de 121.000 extranjeros empleados de media para el primer semestre de 2008 (24%). Por su parte, la Seguridad Social contabilizó en el año 2007

una media de 455.694 trabajadores de alta en las Illes Balears, 80.716 de los cuales eran extranjeros. La media de enero a junio de 2008 alcanzó las 83.116 personas extranjeras de alta, ante los 370.550 empleados nacionales (véase la tabla 15 del anexo). A pesar de las limitaciones metodológicas mencionadas anteriormente —que también afectan a las estimaciones de los españoles empleados, pero en menor medida—, dichas diferencias podrían indicar que los extranjeros sufren en mayor grado el trabajo en la economía sumergida.

Continuando con la EPA, si se observa la evolución entre 2006 y 2007 (tabla 13 del anexo), se podrá ver como en el crecimiento global de los empleados tuvieron mayor peso los extranjeros que los nacionales. Así, ante un incremento global de 16.900 extranjeros, se produjo una minoración de 4.875 empleados nacionales. En el segundo trimestre de 2008, las diferencias continúan: si se compara con el mismo período del año anterior, se ocupan 10.000 extranjeros más mientras que se pierden 9.700 empleados españoles. Así es como se puede afirmar que en los

GRÁFICO 13. APORTACIÓN AL EMPLEO DE LOS AFILIADOS ESPAÑOLES Y EXTRANJEROS (2002-2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

últimos tiempos los trabajadores extranjeros han evitado una disminución más drástica del crecimiento del empleo, aunque se aprecie una progresiva ralentización en su ritmo de crecimiento.

Por su parte, si se analiza la aportación de los comunitarios y de los extracomunitarios en dicho crecimiento, se apreciará que en 2007 fueron principalmente los primeros los que sostuvieron el aumento del empleo extranjero (85% de los 16.900 extranjeros vistos). En cambio, en el primer semestre de 2008, los extracomunitarios fueron los únicos que aportaron empleados: 14.400 efectivos, mientras que los comunitarios perdieron más de 4.000.

En lo referente a la tasa de empleo (tabla 14), es preciso decir que durante el 2007 se situó en el 67,3% para el conjunto de la población extranjera, eso es 9,7 puntos por encima de la tasa de empleo del grupo de nacionales (57,6%). Nuevamente se dan diferencias entre los extranjeros según la zona de procedencia: los comunitarios tienen una tasa de empleo (64,3%) por debajo de la de los extracomunitarios (69,1%). Esta situación se da también en el conjunto del Estado.

Con respecto a 2006, la tasa de empleo de los nacionales baja en un punto porcentual, mientras que entre la de los extranjeros aumenta 1,3 puntos, lo cual ya se podía intuir debido a que se produce un aumento en el número de extranjeros empleados y un descenso en el número de españoles. Por su parte, se observan dos tendencias totalmente opuestas entre comunitarios y extracomunitarios: así, los primeros bajan 6,6 puntos en tasa de empleo, mientras que los segundos suben 5,2 puntos porcentuales.

Para confirmar esta impresión es preciso regresar a los datos de afiliación a la Seguridad Social; como se ha visto, se obtienen cifras absolutas más bajas, pero se observa la misma tendencia. Así, entre 2006 y 2007 el número de afiliados extranjeros creció en casi 7.000 personas, lo cual supone un 48% del crecimiento total del empleo. En el primer semestre de 2008, la diferencia con respecto al mismo período del año pasado juega con 5.278 altas a favor de los extranjeros sobre 645 bajas de los españoles. Se aprecia también, pues, que el incremento de los afiliados extranjeros se ralentiza pero no se detiene. A efectos comparativos, el gráfico 13 da una visión ampliada de la aportación al empleo

La tasa de empleo se situó en el 67,3 % durante el año 2007 para el conjunto de la población extranjera, eso es 9,7 puntos por encima de la tasa de empleo del grupo de nacionales (57,6 %)

En el primer semestre de 2008, el número de afiliados extranjeros creció en 5.278 personas, mientras que el número de afiliados nacionales bajó en 645 efectivos

La evolución de la afiliación media en 2007 con respecto a 2006 muestra que todas las nacionalidades presentan incrementos excepto la ecuatoriana, que pierde 192 afiliados. Destacan los aumentos de Alemania, Italia, Marruecos y Rumanía

enumerada para cada colectivo desde el año 2002.

7.2. POBLACIÓN EXTRANJERA EMPLEADA POR NACIONALIDADES

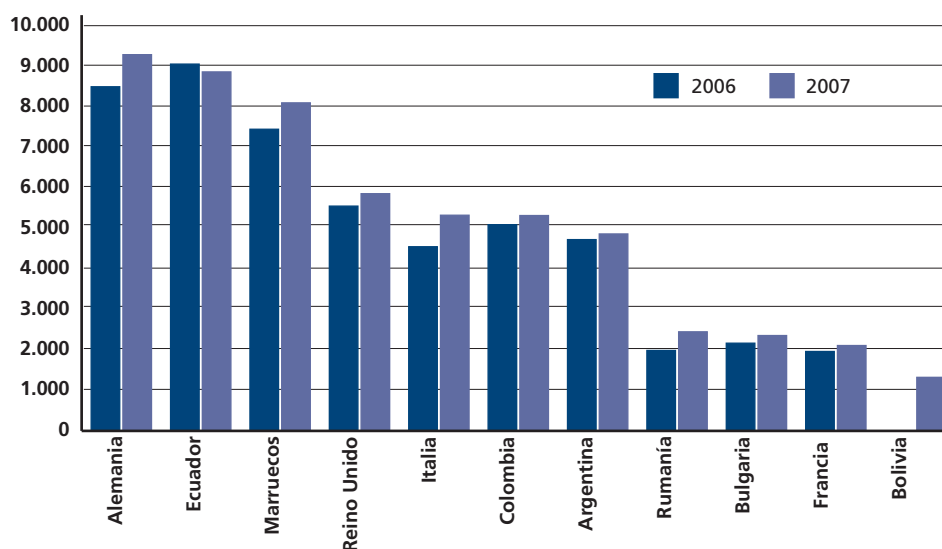
Dado que la reducida muestra de la EPA para las Balears no aconseja desagregar aún más las cifras, el análisis de la población extranjera empleada por nacionalidad se aborda con los datos proporcionados por la Seguridad Social, que permiten conocer la nacionalidad de los empleados por regímenes de cotización.

En la tabla 15 queda reflejada la evolución de los afiliados españoles y extranjeros desde el año 2001. En el año 2007 se evidencia que el número de comunitarios creció un 32% con respecto a 2006, mientras que el de extracomunitarios muestra una caída del -3,1%. Si se desagregan las

respectivas cifras por sexo (tabla 16), se observará como el decrecimiento de los extracomunitarios corresponde en un 88% a las mujeres (pérdida de 1.307 mujeres ante un descenso de 181 hombres). Los comunitarios, en cambio, crecen de manera menos descompensada entre los sexos (un 43% recae en las mujeres).

En cuanto al desglose por nacionalidades, el gráfico 14 muestra la afiliación media en 2007 para los once países con un mayor número de empadronados en las Illes Balears a 1 de enero de 2007 y a 1 de enero de 2008²². En conjunto, dichas once nacionalidades suman el 72% y el 73% del total de extranjeros empadronados en estos dos años, respectivamente, y el 69,3% del total de extranjeros afiliados en 2007. Los datos absolutos y el porcentaje de incremento con respecto al año anterior y al semestre posterior se pueden ver en las tablas 17 y 18 del anexo.

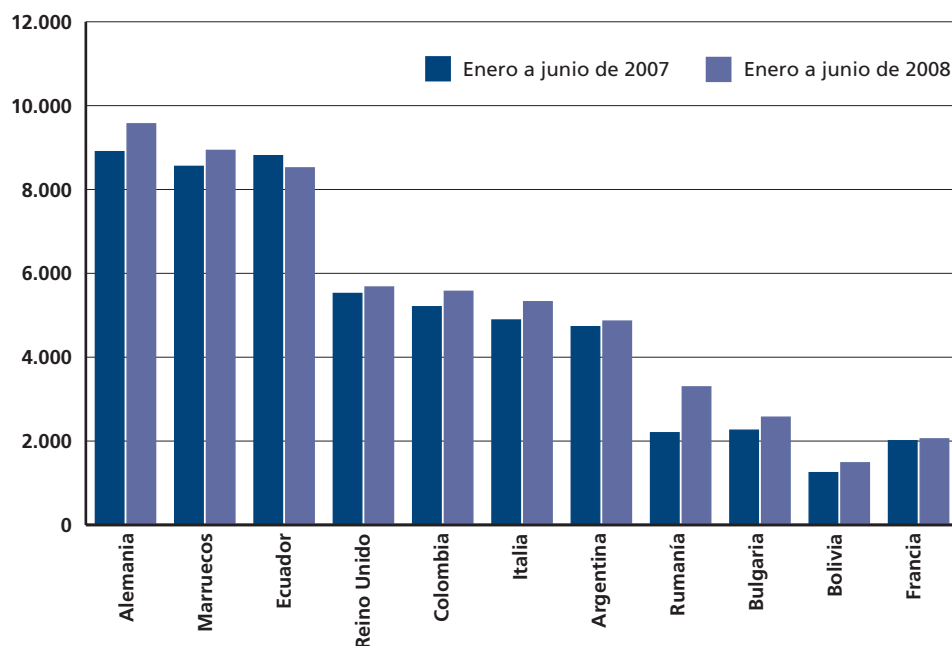
GRÁFICO 14. EVOLUCIÓN DE LOS AFILIADOS EXTRANJEROS CON MAYOR PRESENCIA EN EL PADRÓN EN LAS ILLES BALEARNS (2006-2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

²² Correspondería comparar los padrones a 1 de enero con la afiliación a 31 de diciembre de cada año, pero el objetivo del estudio es ofrecer una visión global de los años analizados. Por lo tanto, se ha optado por calcular las medias anuales. La selección de los once países permite que coincidan las nacionalidades extranjeras mayoritarias en los años 2007 y 2008, en los que se centra este estudio de los extranjeros en el mercado de trabajo local.

GRÁFICO 15. EVOLUCIÓN DE LOS AFILIADOS EXTRANJEROS CON MAYOR PRESENCIA EN EL PADRÓN EN LAS ILLES BALEARS (ENERO A JUNIO DE 2007 Y DE 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

Si se analiza la evolución de la afiliación media en 2007 con respecto a 2006²³, se observará que todas las nacionalidades presentan incrementos excepto la ecuatoriana, que pierde 192 afiliados. En especial, destacan los aumentos de Alemania (792 altas más que en 2006), Italia (780 altas) y Marruecos (653). En cuarto lugar se sitúan los rumanos (461 afiliados más), de acuerdo con el fuerte incremento también visto en el Padrón a 1 de enero de 2008 a raíz de su incorporación en la UE-27.

En el primer semestre de 2008 (gráfico 15), la evolución se comporta de una forma similar a la observada anteriormente. Ecuador continúa perdiendo efectivos en relación con el primer semestre de 2007 (291 personas menos), mientras que aumentan un 50% los rumanos de alta (1.094 efectivos más), los alemanes (664 más) y los italianos (436 más).

7.3. EMPLEADOS EXTRANJEROS POR RÉGIMENES DE COTIZACIÓN

Un vistazo general a la distribución de los españoles y de los extranjeros entre los diferentes regímenes de cotización a la Seguridad Social permite observar que la proporción entre la población asalariada española y la extranjera del régimen general difiere notablemente. Según los datos de la afiliación incluidos en la tabla 17, el 2007 un 75% de los extranjeros afiliados eran asalariados, ante una media del 79% de españoles. En cambio, los extranjeros en conjunto son autónomos en un 16% vs. un 19% de los nacionales.

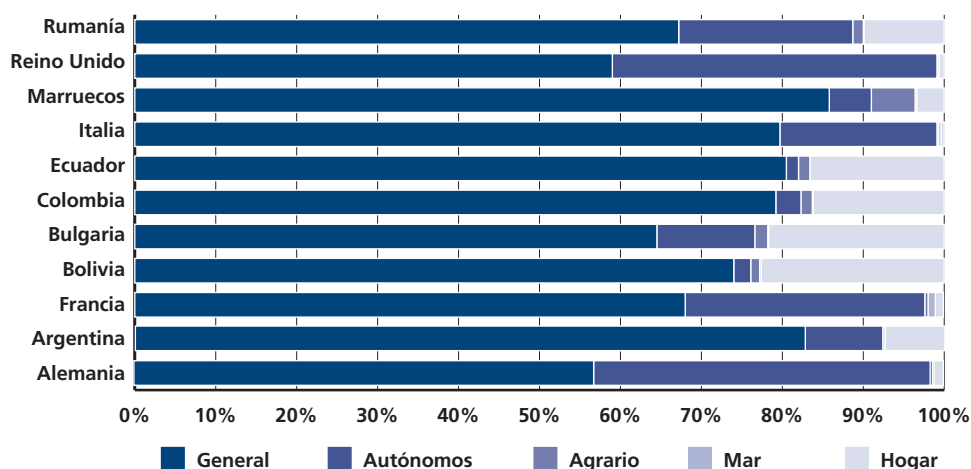
Si se desagregan los datos para los extracomunitarios, se apreciará que la asalarización alcanza el 81%. Al mismo tiempo, bajan sus altas como

En el año 2007 un 81% de los extranjeros extracomunitarios eran asalariados frente al 6% en el régimen de autónomos y el 11% en el régimen especial del hogar

23 No se dispone de los datos correspondientes a los doce meses de 2006 para Bolivia, que se excluye, por lo tanto, de la comparación mencionada.

Los extranjeros comunitarios presentan una menor proporción de asalariados (67,2 %) y mayor de autónomos (29,1 %) que los españoles; destacan Alemania y Reino Unido, que se acercan al 40 % en el régimen de autónomos

GRÁFICO 16. PARTICIPACIÓN DE LOS TRABAJADORES EXTRANJEROS SEGÚN EL RÉGIMEN DE COTIZACIÓN EN LA SEGURIDAD SOCIAL EN LAS ILLES BALEARS (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

autónomos al 6% en conjunto; en cuanto al resto de regímenes, debe destacarse su participación en el del hogar (11%), seguido de lejos por el agrario (2%).

La presencia como empleados del hogar es notoria entre los ecuatorianos, los colombianos y los bolivianos, si bien de 2006 a 2007 se observa un importante transvase desde este régimen al general que después se comentará: por ejemplo, Ecuador pasa de registrar un 27% de sus efectivos a un 17% en el régimen del hogar, y aumenta las filas del régimen general (del 70% al 80% de sus nacionales). Por su parte, los nacionales de Marruecos tienen la mayor presencia en el régimen agrario: un 5% vs. una media del 1% para el total de españoles y de extranjeros tanto en 2006 como en 2007. Cabe mencionar aparte el caso de los nacionales de China, no incluidos en las tablas adjuntas pero que presentan tradicionalmente un alto porcentaje de autónomos: el 27% del total de sus afiliados en 2007, con un incremento del 7% sobre 2006.

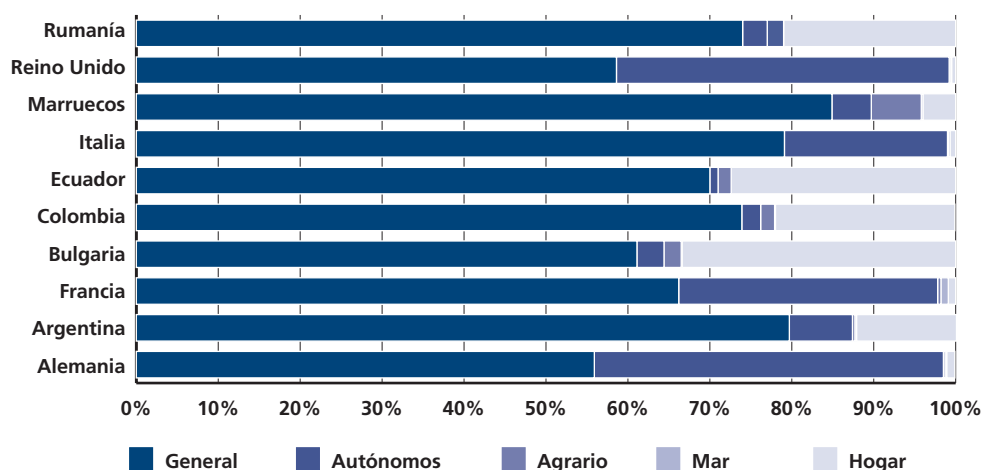
En el primer semestre de 2008, el número de nacionales de Marruecos creció en afiliación, sin que dicho in-

cremento, sin embargo, haga variar su distribución entre los regímenes ya vistos. Ecuador continúa perdiendo afiliados, principalmente del régimen del hogar (203 de las 290 bajas), mientras que en el caso de Bolivia aumentan tanto en el hogar como en el régimen general. Finalmente, Colombia incrementa sus efectivos en todos ellos.

Contrariamente a los países no comunitarios, los europeos de la UE presentan una proporción menor de asalariados (67,2%) y mayor de autónomos (29,1%) que los españoles —destacan especialmente, entre los once estudiados, Alemania y Reino Unido, que se acercan al 40% en el régimen de autónomos, cifras que se mantienen similares entre 2006 y 2007.

Merecen una especial atención los nacionales de Rumanía y de Bulgaria, cuya afiliación en el régimen del hogar descendió cerca de 10 puntos porcentuales en 2007 para crecer súbitamente como autónomos, régimen en el que pasan de representar un 3% en 2006 a un 21% y 12%, respectivamente. Esta variación es explicable por la moratoria de dos años mencionada

GRÁFICO 17. PARTICIPACIÓN DE LOS TRABAJADORES EXTRANJEROS SEGÚN EL RÉGIMEN DE COTIZACIÓN EN LA SEGURIDAD SOCIAL EN LAS ILLES BALEARS (2006)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

En el primer semestre de 2008 continúan aumentando las filas de los autónomos con respecto a 2007 hasta elevar el porcentaje a un 16,5 % del régimen, sobre todo por la nueva afiliación de los rumanos y de los búlgaros, los cuales, juntos, aportan el 61 % del crecimiento total

que los afecta y que sólo es aplicable al trabajo asalariado, mientras que en el régimen por cuenta propia gozan ya del derecho comunitario de libre circulación de trabajadores.

En este sentido, con las cifras correspondientes al primer semestre de 2008, la tendencia que se aprecia es la misma: Bulgaria y Rumanía continúan perdiendo peso en el régimen del hogar (10 y 6 puntos porcentuales, respectivamente) para ganar presencia como autónomos (22 % y 42 %, en el mismo orden).

Para confirmar las conclusiones obtenidas hasta el momento, se analizan también los porcentajes verticales de participación de los extranjeros en los diferentes regímenes el 2007²⁴. Así, los extranjeros suman, como ya se ha dicho, el 17,7 % del total de afiliados, pero representan el 67 % de los inscritos en el régimen del hogar y el 21,6 % en el régimen agrario. Comparados estos porcentajes con el año anterior, se aprecia como se ha producido un fuerte traspaso de los afiliados al hogar (caída de casi 8 puntos porcentua-

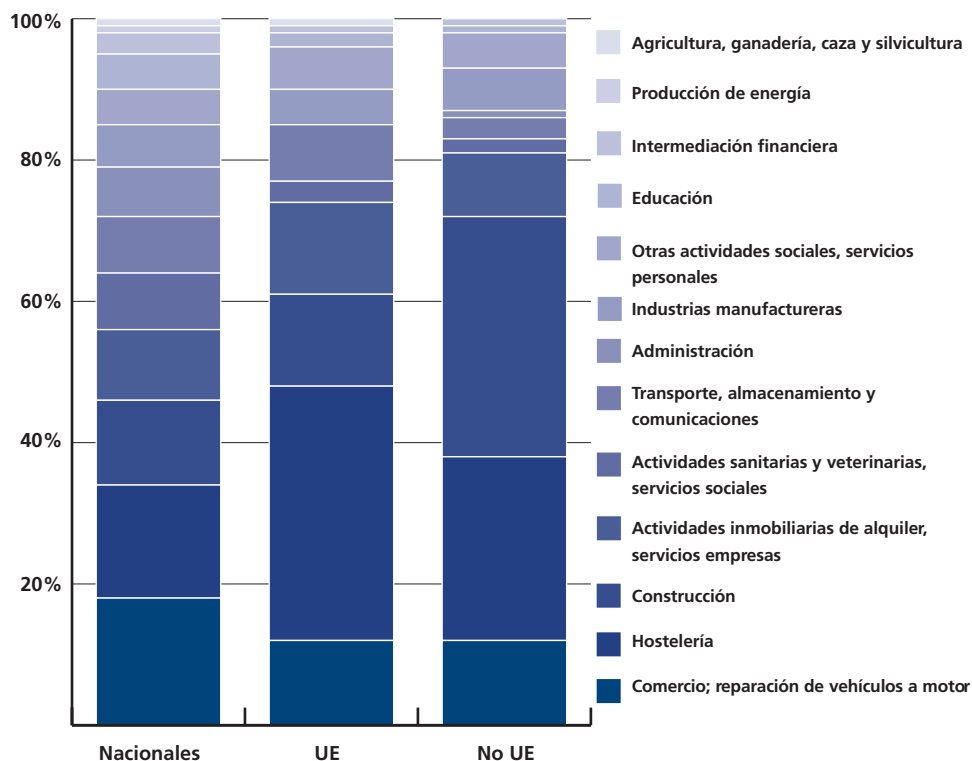
les). En cifras absolutas, desaparecen 2.536 extranjeros en un año, buena parte de los cuales son ecuatorianos, como se ha mencionado antes (1.001 personas). Este trasvase es explicable por el aumento que experimentó dicho régimen del hogar en 2005 —año del proceso de regularización—, cuando muchas personas se dieron de alta para poder trabajar en dicho régimen del hogar. En los años siguientes, así como van teniendo acceso a otros empleos, pasan a cotizar en otros regímenes (el general, mayoritariamente).

Por su parte, el régimen agrario apenas presenta un ligero descenso (-0,3 %) que afecta tanto a los extranjeros como a los españoles. En este caso, se debe mencionar el cambio de normativa que supuso que a 1 de enero de 2008 se trasladaran los cotizantes por cuenta propia al régimen de autónomos. Con todo, el aumento del número de extranjeros en este último régimen no es debido a dicho traspaso obligado, ya que tan sólo provoca una disminución total de 51 extranjeros en el régimen agrario, mientras que aumenta en 1.743 extranjeros en

24 Se omite el régimen del carbón, que no presenta afiliados en ninguna de los años analizados; se incluye, en cambio, el régimen del mar, a pesar de que tiene una presencia de extranjeros muy baja.

Los trabajadores extranjeros de alta en el régimen general se acumulan en menos ramas que los trabajadores nacionales: se puede encontrar un 74% de los comunitarios en cuatro actividades y un 73% de extracomunitarios en las tres primeras de éstas

GRÁFICO 18. PORCENTAJES DE CONCENTRACIÓN DE LOS ESPAÑOLES Y DE LOS EXTRANJEROS POR RAMAS DE ACTIVIDADES EN EL RÉGIMEN GENERAL DE LA SEGURIDAD SOCIAL (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

el de autónomos. El aumento en dicho régimen es en buena parte atribuible a tres de los once países analizados: Rumanía (27% de dicho incremento, con 464 nuevas altas en 2007), Alemania (15% del aumento) y Bulgaria (12%).

En cuanto al primer semestre de 2008, los afiliados extranjeros son ya un 18,3% del total, un punto más que en el mismo período de 2007, y mantienen aproximadamente la distribución vista entre los diferentes regímenes con algunos cambios notables. Por una parte, aumenta la participación en el régimen agrario hasta el 57%, debido a la pérdida de afiliados españoles (2.534 personas) más que del incremento de extranjeros (391 personas, colombianas y marroquíes). Por otra, continúan aumentando las filas de los autónomos hasta elevar su porcentaje a un 16,5% del régimen, sobre todo por la nueva afiliación de los rumanos y de los búlgaros, los cuales, juntos,

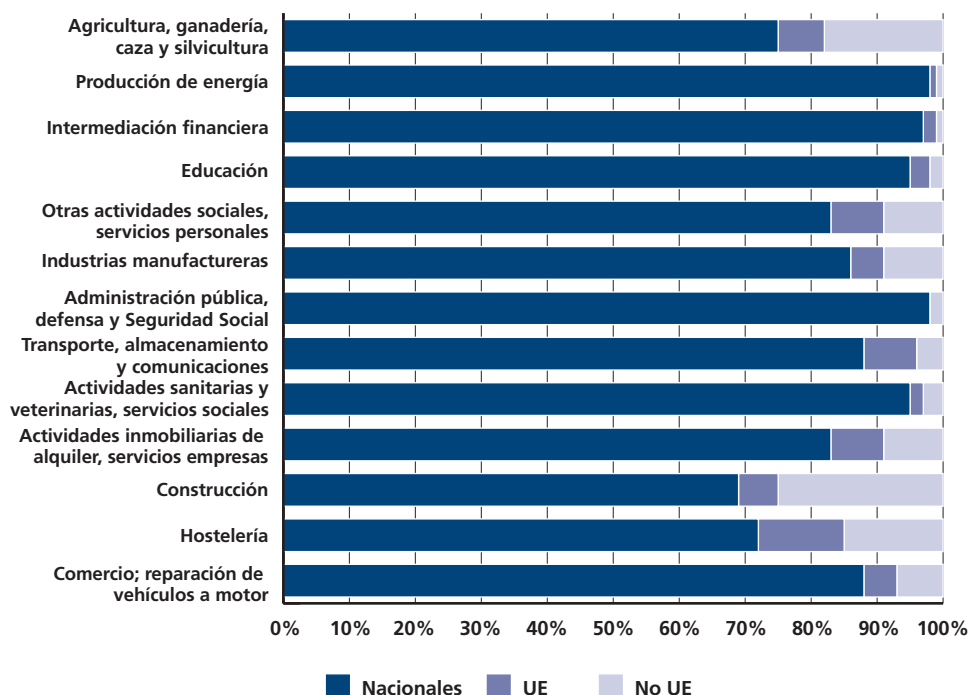
aportan el 61% del crecimiento total. Finalmente, los nacionales de Ecuador continúan perdiendo afiliados, especialmente procedentes del régimen del hogar (203 de los 290 efectivos perdidos).

7.4. ASALARIADOS EXTRANJEROS POR SECTORES DE ACTIVIDAD

Para analizar la distribución de los trabajadores españoles y extranjeros entre las diferentes ramas de actividad y su evolución interanual, nos centraremos en las cifras de afiliación del régimen general de asalariados, que sólo se proporcionan agrupadas por extranjeros comunitarios y extracomunitarios.

Una primera ojeada al volumen de afiliación en 2007 por grupos mues-

GRÁFICO 19. DISTRIBUCIÓN PORCENTUAL DE LOS TRABAJADORES DE ALTA EN EL RÉGIMEN GENERAL POR GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDADES Y SECTOR DE ACTIVIDAD (2007)

Se aprecia una gran pérdida de afiliación en el sector de la construcción, que ha afectado en mayor grado a los españoles y comunitarios que a los nacionales de terceros países a pesar de que tienen una gran presencia en este sector

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

tra que los españoles asalariados se encuentran bastante repartidos entre las diversas actividades del régimen general. Para alcanzar el 72% de este grupo, se deben tener en cuenta seis actividades: comercio, hostelería, construcción, actividades inmobiliarias y de servicios a empresas, transporte y almacenamiento, y actividades sanitarias y de servicios sociales. Los extranjeros, en cambio, se acumulan en menos ramas: puede encontrarse un 74% de los comunitarios en las cuatro primeras y un 73% de los extracomunitarios en las tres primeras (véase la tabla 19).

En el gráfico 18 se representan los porcentajes horizontales de reparto entre actividades por grandes grupos de nacionalidades. Descontando las cuatro actividades que, en conjunto y para cada uno de los grupos, suman menos del 1% del volumen de afiliados (pesca, organismos extraterritoriales, hogares que colocan personal doméstico e industrias extractivas), se observa

que las que agrupan un mayor porcentaje de trabajadores extracomunitarios son, por este orden: construcción (25%), agricultura (18%), hostelería (15%) y, ya por igual (9%) y en cuarto lugar, industrias manufactureras, actividades inmobiliarias y de servicios en empresas, y actividades sanitarias y de servicios sociales. Los europeos comunitarios, por su parte, se agrupan mayoritariamente en hostelería (13%) y ya en porcentajes iguales o más bajos (8%) en transportes y almacenamientos, actividades inmobiliarias y sanitarias y de servicios sociales.

En cuanto a su evolución en los diferentes sectores, es preciso fijarse en el primer semestre de 2008 en relación con el mismo de 2007 (tabla 20). Por grandes grupos, se aprecia la pérdida de 1.052 asalariados españoles, compensada por el aumento de 2.354 afiliados extranjeros. De nuevo, pues, se puede concluir que los efectivos extranjeros han evitado una caída mayor del empleo.

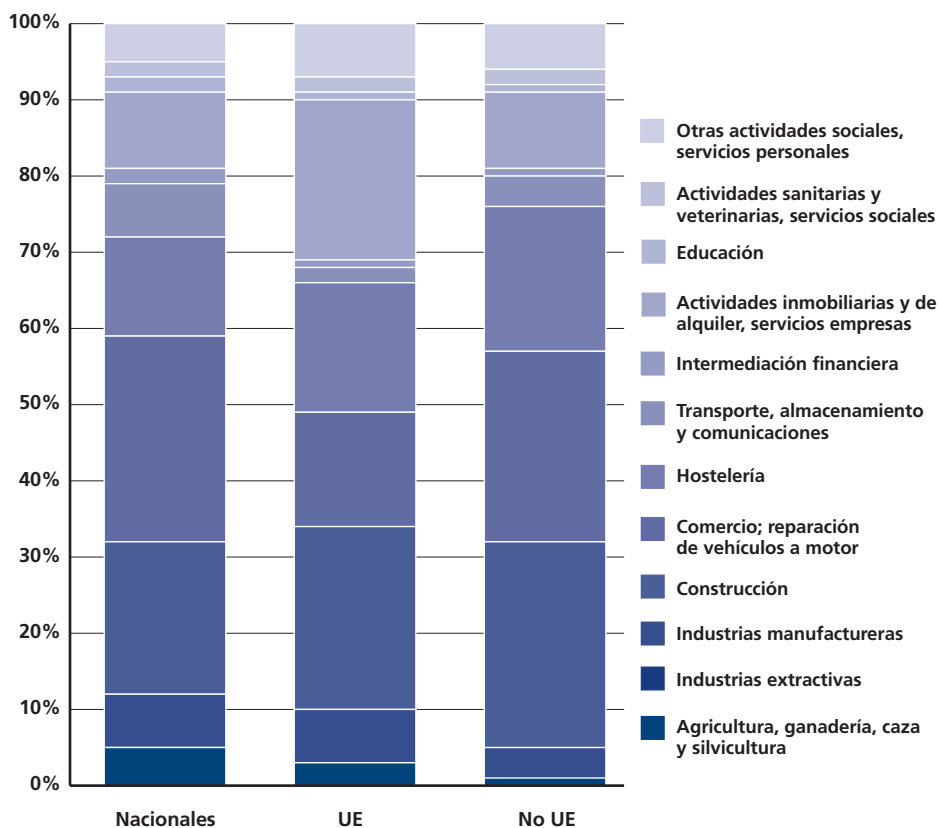
Tres actividades destacan porque concentran la afiliación de los autónomos de los tres grandes grupos de nacionalidades: construcción, comercio y hostelería. De nuevo, los extranjeros extracomunitarios aparecen mayoritariamente concentrados en éstas (71%) que no los europeos (57%) y los españoles (59%)

Si se estudia el detalle de las diferentes ramas, de manera destacada se apreciará la gran pérdida de afiliación en el sector de la construcción (-3.472 bajas), que ha afectado más a los españoles y los comunitarios (-7% para ambos) que no los nacionales de terceros países (-4%) a pesar de que, como se ha visto, tienen una gran presencia en este sector. Las actividades inmobiliarias y de servicios en las empresas, ligadas a la anterior actividad, sufren también una caída de 196 afiliados (-1%), que en esta ocasión afecta más a los españoles y no comunitarios que a los de la Europa de los 27, los cuales, contra todo pronóstico, crecen en 186 afiliados (6%). Las industrias manufactureras, por su parte, también pierden afiliados españoles (434 personas), pero se recuperan por la aportación de los

extranjeros de ambos grupos (241 afiliados más en total).

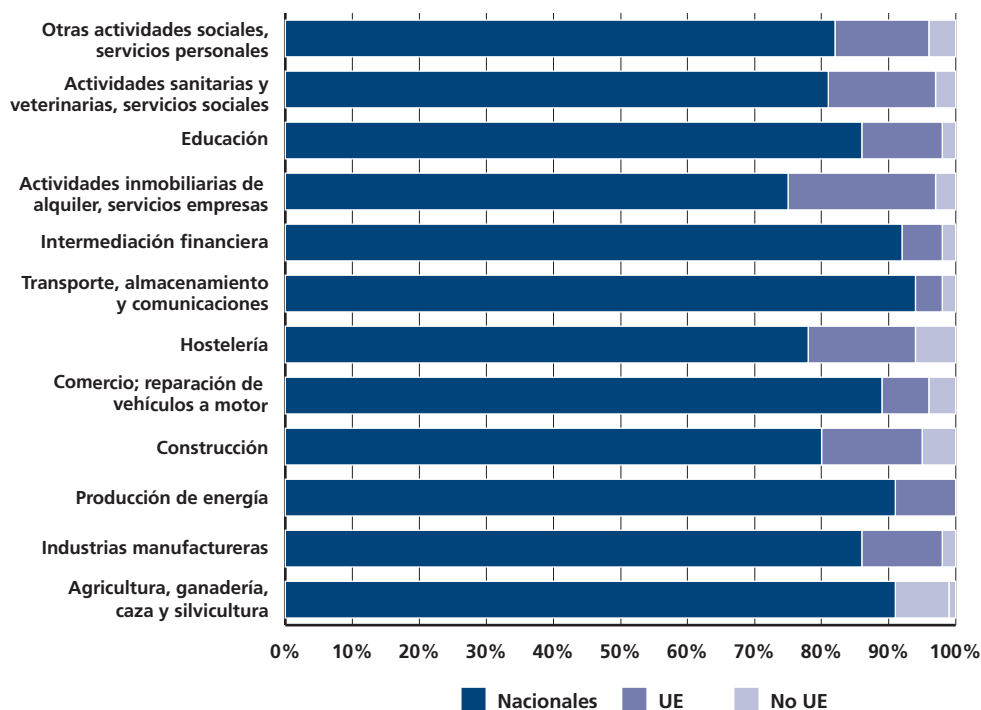
De las actividades que ganan empleo merecen ser mencionadas especialmente las sanitarias y de servicios sociales (3.044 asalariados más), en las que proporcionalmente crecen más los grupos de extracomunitarios (33%) y de comunitarios (19%) que no los nacionales (12%). Comercio, la segunda rama destacada por su crecimiento interanual (640 afiliados más), recibe la aportación de 759 extranjeros que salvan la pérdida de 119 afiliados españoles. De manera similar, se puede hablar de las dos actividades que ganan afiliados: transporte y almacenamiento y actividades de servicios personales. La aportación a su crecimiento es notablemente mayor entre los extranjeros que no entre los nacionales.

GRÁFICO 20. PORCENTAJES DE CONCENTRACIÓN DE LOS AFILIADOS AUTÓNOMOS ESPAÑOLES Y EXTRANJEROS POR RAMAS DE ACTIVIDADES DE LA SEGURIDAD SOCIAL (ENERO-JUNIO 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

GRÁFICO 21. DISTRIBUCIÓN PORCENTUAL DE LOS TRABAJADORES DE ALTA EN EL RÉGIMEN DE AUTÓNOMOS POR GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDADES Y SECTOR DE ACTIVIDAD (ENERO-JUNIO 2008)

El peso de los contratos en la población extranjera sobre el total de los contratos ha experimentado un incremento muy significativo y ha pasado del 19,7 % en 2003 al 32,5% en 2007

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social

Finalmente, es preciso destacar que el sector de la hostelería apenas se mantiene estable (variación interanual del 0%) gracias a las nuevas 1.060 altas del conjunto de extranjeros y a la pérdida de 1.097 en el grupo de nacionales.

7.5. AUTÓNOMOS EXTRANJEROS POR SECTORES DE ACTIVIDAD

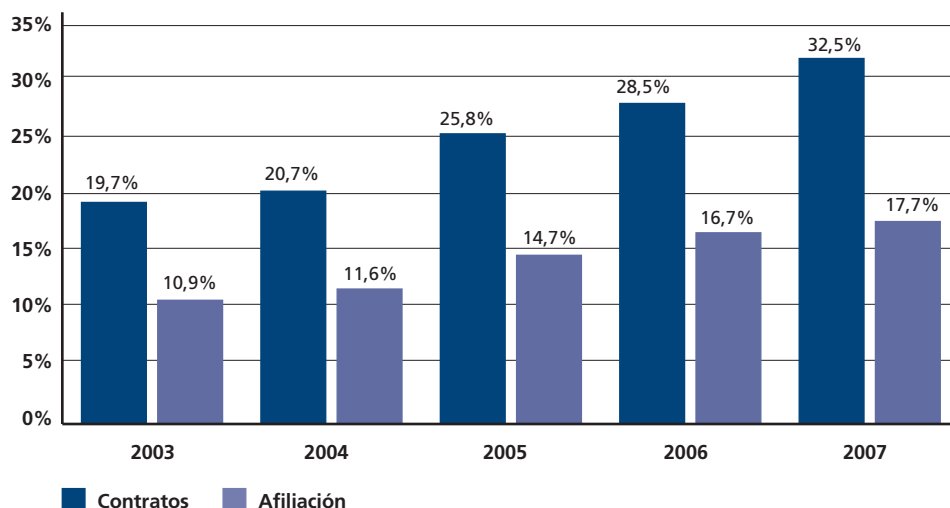
De idéntica forma al análisis anterior, se estudia la distribución y la evolución de los autónomos españoles, extranjeros comunitarios y de terceros países entre las diversas ramas de actividad de este régimen, si bien en este caso sólo durante el primer semestre de 2008, ya que los datos de afiliación disponibles no están desagregados para todo el año 2007.

Tres actividades destacan por concentrar la afiliación de los tres grandes grupos de nacionalidades: construcción, comercio y reparación de vehículos y hostelería. Pero de nuevo los extranjeros extracomunitarios aparecen mayoritariamente concentrados en éstas (71%) que los europeos de los 27 (57%) y los españoles (59%) (véase la tabla 21).

Por otra parte, en el gráfico 21 se analizan los porcentajes horizontales de participación de los grandes grupos de nacionalidades por sector de actividad. Descontando de nuevo las seis actividades que apenas presentan un volumen de afiliación significativo (menos del 0,2% del total: organismos extraterritoriales, hogares que colocan personal doméstico, pesca, industrias extractivas, Administración pública y producción de energía), se advierte la escasa presencia de autónomos entre

En el primer semestre de 2008 la contratación de trabajadores españoles ha bajado en un 11 % con respecto al primer semestre de 2007, mientras que la de trabajadores extranjeros lo ha hecho en un 2,8 %

GRÁFICO 22. PORCENTAJE DE LA CONTRATACIÓN DE TRABAJADORES EXTRANJEROS SOBRE EL TOTAL DE CONTRATOS Y PORCENTAJE DE LOS TRABAJADORES EXTRANJEROS AFILIADOS A LA SEGURIDAD EN LAS ILLES BALEARS (2003-2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Tesorería de la Seguridad Social i del SOIB

los extracomunitarios, que consiguen un máximo del 5 % de los afiliados en construcción y hostelería (5 %). Los europeos comunitarios gozan de mayor participación, sobre todo en las actividades inmobiliarias (22 %), pero también en actividades sanitarias y hostelería (16 % en las dos) y en construcción y actividades sociales (15 %), entre otros.

7.6. EVOLUCIÓN EN LA CONTRATACIÓN DE LOS EXTRANJEROS

Los registros de contratación del SOIB permiten complementar el análisis sobre el empleo de los trabajadores extranjeros, así como profundizar en la estratificación horizontal y vertical sugerida por los anteriores datos de afiliación a la Seguridad Social.

En el gráfico 22 puede observarse la evolución del peso de los extranjeros en el total de contratos firmados desde 2003 hasta 2007 en las Illes Balears, la cual va en paralelo con el crecimiento de la afiliación de tra-

bajadores extranjeros a la Seguridad Social. De esta manera, el peso de los contratos en la población extranjera sobre el total de los contratos ha experimentado un incremento muy significativo y ha pasado del 19,7 % en 2003 al 32,5 % en 2007, con un aumento muy superior al observado por su peso sobre el total de afiliados.

Concretamente, en 2007 (véase la tabla 22) los trabajadores españoles sumaron 297.390 contratos, un 5,4 % menos que en 2006; en cambio, el conjunto de trabajadores extranjeros registró 143.253 personas, de manera que aumentó 14,2 puntos porcentuales con respecto a 2006. En detalle, los europeos de los 27 aumentaron su contratación un 17 % y los de terceros países, un 13 %. De las once nacionalidades extranjeras estudiadas en el informe (tablas 22 y 23), destacan cuatro por el volumen que generaron en 2007 —Marruecos, Ecuador, Italia y Colombia, que conjuntamente suman el 40 % del total de contratación de extranjeros—, y una más por su importante crecimiento con respecto a 2006: Bolivia (68 % más).

Por islas, puede verse en la tabla 24 del anexo: en resumen, si bien presentan variaciones sobre la media citada para las Illes Balears, apenas la tendencia es la misma. En cuanto al peso del número de contratos de extranjeros en cada isla con respecto al total de 2007, en Mallorca fue del 32%; en Menorca, del 31%; en Eivissa, del 35%, y en Formentera, del 39%.

La contratación de españoles decreció considerablemente en todos los sectores de actividad excepto en agricultura y pesca, que apenas significa 205 contratos más sobre el año anterior. En servicios perdieron 13.166 contratos (8.164 de los cuales en hostelería) y 3.517 en construcción.

En cuanto al número de contratos firmados por extranjeros, éste aumentó sobre todo en servicios —en hostelería, específicamente, con casi 6.500 contratos— y en construcción —se generaron 4.876 nuevas contrataciones. El mayor crecimiento en construcción procede de la contratación de marroquíes (1.795 contratos), mientras que son los ecuatorianos, los italianos y los bolivianos los que más aportan al sector de servicios (4.215 en total). En este sector, en la subcategoría de resto de servicios destacan de nuevo los ecuatorianos, con 1.150 nuevos registros. En cambio, en agricultura, sector en el que ya se ha visto que aumenta muy ligeramente la participación de los españoles, se registra una pérdida de contrataciones de nacionales procedentes de terceros países: Marruecos, Ecuador, Bulgaria, Rumanía y Argentina (–232 contratos, en conjunto).

La tendencia observada en el anterior apartado de afiliación al régimen general es, pues, coincidente, tanto por la aportación en el empleo de los extranjeros como por su progresivo

traslado de unos sectores de actividad (agricultura) a otros (servicios).

En el primer semestre de 2008, y en relación con el mismo período de 2007, los trabajadores españoles han sumado 143.542 contratos, un 11% menos que en el primer semestre de 2007. La disminución los afecta en todos los sectores y destaca por su volumen la caída en servicios (–11.491 contratos, con pérdidas en todas las actividades) y construcción (–5.413) (véanse las tablas 25 y 26).

Por su parte, los extranjeros han registrado conjuntamente 78.213 contratos, un 2,8% menos que en el semestre anterior. Como en el caso de los españoles, ambos grupos de extranjeros se han visto afectados por la desaceleración de la construcción, si bien en menor medida (–12% vs. –22% de los nacionales). Es preciso destacar que los marroquíes son los más afectados por este descenso: pierden 917 contratos, un 34% del total de contratos de extranjeros perdidos.

En cambio, la caída en el sector de servicios se hace notar más entre los extracomunitarios que entre los de la Unión Europea, para los que se mantiene estable (+1%) gracias al aumento de la contratación en hostelería (973 contratos), ya que en el resto de servicios también se pierde contratación (–378 contratos, una mayoría de los cuales para italianos). Al contrario, los contratos de servicios correspondientes a extranjeros de terceros países muestran una disminución global del 1%, porque el incremento experimentado en hostelería (3%) y en comercio (4%) no compensa el descenso del resto de servicios (–8%).

En resumen, pues, los extranjeros han continuado aportando la mayor parte de la contratación en dicho primer semestre de 2008, si bien el grupo

El peso del número de contratos entre extranjeros con respecto al total ha seguido en la tendencia creciente en cada una de las islas: en Mallorca un 35 % de los contratos firmados fueron formalizados por extranjeros y en Menorca, un 33 %. Estos porcentajes son superiores en las Pitiüses: 38 % en Eivissa y 43 % en Formentera

La contratación de los españoles y los comunitarios se concentra en servicios; en cambio, los nacionales de terceros países trabajan principalmente en la construcción

de extracomunitarios empieza a verse también afectado por el descenso generalizado de la contratación. La explicación de este hecho, que corresponde a la segmentación por sectores de actividad que presentan los colectivos según su nacionalidad, se ve en el apartado siguiente.

Finalmente, en relación con la distribución de su contratación por islas, el peso del número de contratos entre extranjeros con respecto al total ha seguido en la tendencia creciente observada: en Mallorca, prácticamente un 35% de los contratos firmados fueron formalizados por extranjeros y en Menorca, un 33%. Estos porcentajes son superiores en las Pitiüses: 38% en Eivissa y un 43% en Formentera (tabla 24).

7.7. DISTRIBUCIÓN DE LA CONTRATACIÓN DE LOS EXTRANJEROS POR SECTORES DE ACTIVIDAD

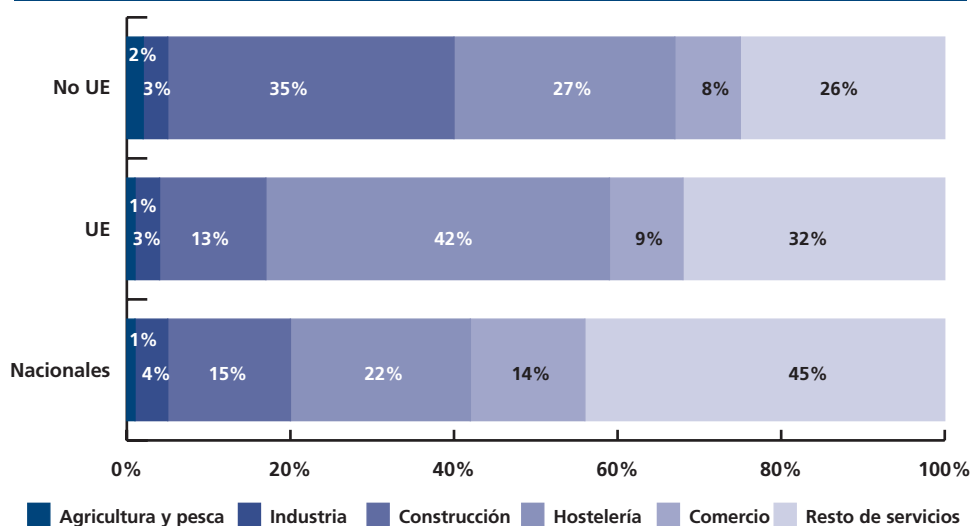
Sobre la concentración de los españoles y los extranjeros por sectores de actividad, el gráfico 23, elaborado con los

datos de contratación del SOIB, dibuja una aproximación similar a la vista en el apartado de afiliación a la Seguridad Social. Si se comprueban las tablas 22 y 23, se verá como apenas hay grandes cambios entre 2006 y 2007.

En cuanto a 2007, los españoles y los comunitarios se concentran en servicios: los primeros, básicamente en la subcategoría de resto de servicios (45%), y los europeos comunitarios, en hostelería (42%). En cambio, los nacionales de terceros países trabajan principalmente en la construcción (35%).

En cuanto a los porcentajes horizontales por nacionalidades, se advierte que en 2007 los búlgaros y los rumanos presentaron una distribución más similar a la de los extracomunitarios que no a la de los alemanes, ingleses, franceses e italianos, que efectivamente se concentran en la hostelería en un 44% de media. Los rumanos se concentran en la construcción en un 41%, seguida a distancia de la hostelería y del resto de servicios (24% y 22%, respectivamente). Los búlgaros se encuentran en primer lugar en el resto de servicios (36%), subcategoría seguida de cerca, sin embargo,

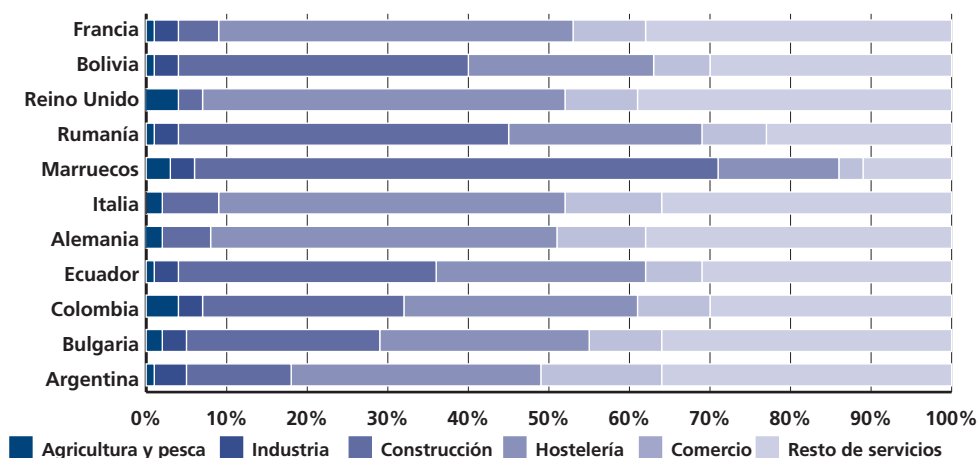
GRÁFICO 23. PORCENTAJES DE CONTRATACIÓN REGISTRADA POR RAMAS DE ACTIVIDAD Y GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDADES EN LAS ILLES BALEARNS (2007)

Los contratos con alemanes, italianos, ingleses y franceses correspondientes al primer semestre de 2008 se suscribieron prácticamente en un 50 % en hostelería y en cerca de un 30 % en otros servicios

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

GRÁFICO 24. DISTRIBUCIÓN DE LA CONTRATACIÓN REGISTRADA POR NACIONALIDAD Y RAMAS DE ACTIVIDAD EN LAS ILLES BALEARS (2007)

Los contratos firmados con rumanos son mayoría en el sector de la construcción (40 %) y en el de la hostelería (30 %)

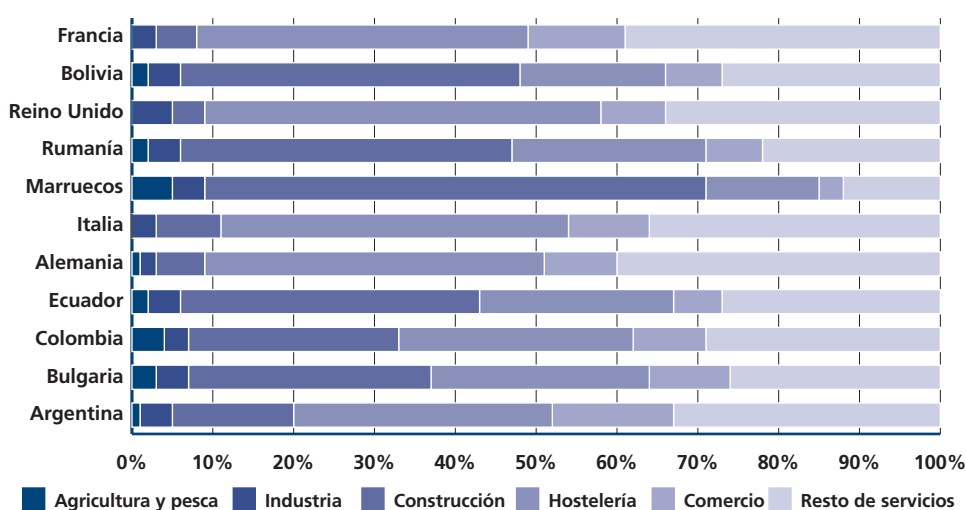
Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

por hostelería (26%) y construcción (24%). En el ranking de empleos por estas nacionalidades se verá como en esta distribución la variable sexo juega un papel primordial.

En cuanto a extracomunitarios, destaca Marruecos, con un 65% de sus trabajadores en el sector de la construcción. Ahí también se encuentra una mayoría de bolivianos (36%) y de ecuatorianos (32%). El segundo sector en el que tienen más presencia estas dos nacionalidades es resto de servicios (30% y 31%, respec-

tivamente): como se verá más adelante, en el primer sector son mayoría los hombres, mientras que las mujeres predominan en la segunda subactividad de servicios. Finalmente, debe mencionarse Colombia, que concentra una mayoría (30%) de su efectivo en resto de servicios y en hostelería (29%), seguidos de cerca por construcción (25%). Aproximadamente en este mismo orden se comportan los argentinos, si bien con porcentajes diferentes (36% resto de servicios, 31% en hostelería, 15% en comercio y 13% en construcción).

GRÁFICO 25. DISTRIBUCIÓN DE LA CONTRATACIÓN REGISTRADA POR NACIONALIDAD Y RAMAS DE ACTIVIDAD EN LAS ILLES BALEARS (2006)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Se da una clara segmentación de la contratación por nacionalidad y género: las mujeres extranjeras se concentran en hostelería y otros servicios, así como los hombres europeos, mientras que los trabajadores extracomunitarios muestran la mayor concentración en construcción

En cuanto al primer semestre de 2008, del total de contratos firmados un 65% fue formalizado por españoles y un 35%, por extranjeros. Por sectores, los contratos con extranjeros son mayoría en agricultura (58%, sólo un 8% corresponde a extranjeros de la Unión Europea de los 27) y en construcción (50%, de los que un 42% pertenece a extracomunitarios). En industria y servicios el mayor peso corresponde a españoles: sólo un 32% de los contratos fueron firmados por extranjeros y, en este caso, la mayoría (20% y 19%, respectivamente) fueron comunitarios.

Si se analiza la distribución horizontal de los contratos, se evidenciará que la mayoría de los firmados con trabajadores de la Unión Europea de los 27 también se concentran en el sector de servicios (tanto en hostelería como en el resto de servicios). Así, los contratos con alemanes, italianos, ingleses y franceses correspondientes al primer semestre de 2008 se suscribieron prácticamente el 50% en hostelería y cerca de un 30% en otros servicios. Los fir-

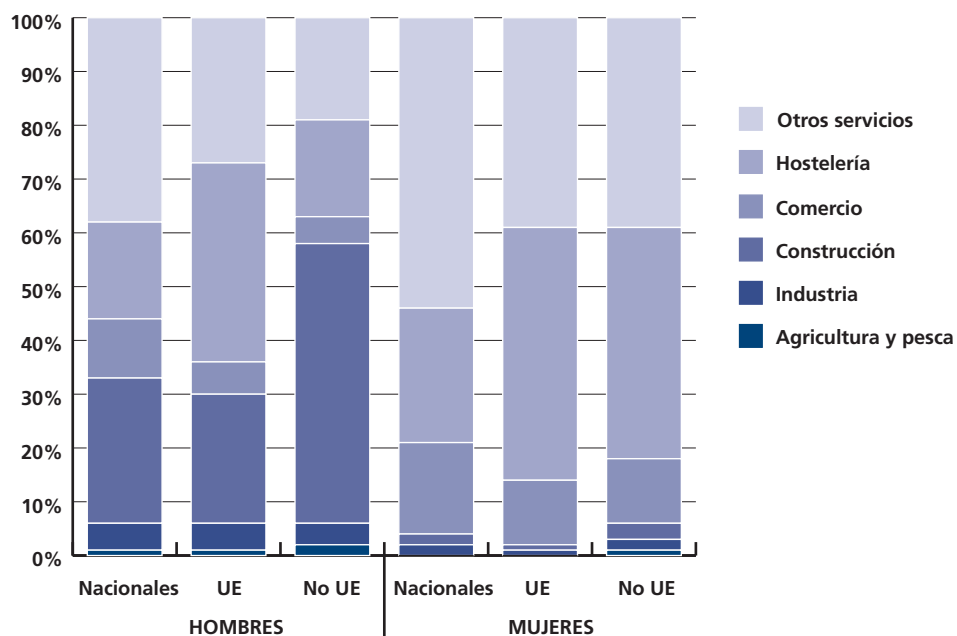
mados por búlgaros se encuentran en primer lugar en hostelería (32%), sector seguido por otros servicios (30%) y construcción (22%). En cambio, los firmados por rumanos son mayoría en el sector de la construcción (40%) y en el de la hostelería (30%).

Finalmente, en cuanto a extracomunitarios, es preciso destacar Marruecos, con un 60% de los contratos en el sector de la construcción, cuando la mayoría de los contratos con trabajadores de otros países extracomunitarios analizados (Colombia, Ecuador y Bolivia) se distribuyen prácticamente de igual forma en construcción, hostelería y resto de servicios.

7.8. CONTRATACIÓN DE LOS EXTRANJEROS POR SEXO Y SECTOR DE ACTIVIDAD

El gráfico 26 muestra como la distribución de la contratación por grandes grupos de nacionalidad también

GRÁFICO 26. DISTRIBUCIÓN DE LA CONTRATACIÓN REGISTRADA POR GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDADES Y SEXO (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

presenta diferencias notables cuando se analiza considerando la variable sexo. El gráfico se basa en los datos del año 2007, pero no se aprecian variaciones significativas con respecto a 2006 (véanse las tablas 27 y 28).

Así, los hombres españoles aparecen concentrados en otros servicios (38%), sector seguido de construcción (27%). Los trabajadores de la Unión Europea se acumulan en hostelería (37%) y en otros servicios (27%). En cambio, los trabajadores extracomunitarios muestran la mayor concentración en construcción (52%), seguida a distancia por hostelería y por otros servicios (18% para ambos subsectores).

Por su parte, la contratación de las mujeres españolas se da mayoritariamente en otros servicios (53%) y en hostelería (25%). La presencia de mujeres extranjeras en otros servicios es mucho más reducida (38% para las comunitarias y 40% para las de terceros países), mientras que aumenta en hostelería (47% y 43%, respectivamente).

Esta segmentación por nacionalidad y género se dibuja más claramente en el apartado siguiente, que desagrega los empleos mayoritarios para las principales once nacionalidades, siempre considerando la variable sexo.

En cuanto a la evolución experimentada en el primer semestre de 2008 (tablas 29 y 30), ya se ha visto la caída generalizada de la contratación, que afectaba más a los españoles y los extracomunitarios que no a los de la Unión Europea. En relación con las diferencias entre los hombres y las mujeres de estos dos grupos por sectores de actividad, deben señalarse dos cuestiones.

En primer lugar, afecta más a los hombres españoles y extracomunitarios

por su concentración en construcción. Así, de los 11.202 puestos de trabajo perdidos por los hombres españoles, 5.003 (un 45% del total) proceden de la construcción, mientras que entre los no comunitarios ello representa una caída de 2.247 contratos (sobre un total perdido de 1.849 contratos en el total de sectores). Los hombres comunitarios, en cambio, compensan la caída en este sector gracias a su concentración en hostelería, en que recuperan contratación con respecto al anterior semestre de 2007 (639 contratos más).

En segundo lugar, hostelería también aumenta la contratación de las mujeres comunitarias (334 contratos más en relación con el primer semestre de 2007), lo que, en cambio, afecta negativamente tanto a las españolas (-1.783 puestos de trabajo) como a las trabajadoras de terceros países (-80 contratos).

7.9. EMPLEOS CON MAYOR CONTRATACIÓN ENTRE LOS EXTRANJEROS, POR SEXO

Para profundizar en las diferencias observadas entre los trabajadores españoles y los extranjeros, se analizan los diez empleos con mayor contratación para cada sexo y en cada gran grupo (tablas 31, 32 y 33) y se desagregan después en los cinco más destacados en cada una de las 11 nacionalidades (véanse las tablas 34 a 45).

Lo que resalta, en primer lugar, es la mayoritaria coincidencia entre los empleos con mayor contratación en los tres grandes grupos de nacionalidades, aunque aparezcan en diferente orden. Dada la conocida concentración del mercado de trabajo balear en empleos de baja cualificación de los

Los dos primeros empleos con mayor contratación para el grupo de españoles de hombres y de mujeres son los de camarero o barman y de personal de limpieza

Las ocupaciones de albañil y peón de la construcción suman para los trabajadores no comunitarios el 31% de las contrataciones, cuando para los comunitarios y los españoles apenas alcanza el 10%

servicios y la construcción, este hecho prácticamente no sorprende.

De los dos empleos que difieren en las tres tablas, se advierte que los de los extracomunitarios son de menor cualificación (peones agrícolas y de industrias) que los de los españoles (taquígrafos, operadores de grúas) y los de los comunitarios (repcionistas, trabajadores de servicios personales).

Resulta también notable el grado diverso de concentración que muestran dichos grupos: dado que los puestos de trabajo que ocupan los españoles son más diversos, los diez escogidos tan sólo alcanzan el 53,4% de las contrataciones de este colectivo. Este mismo porcentaje de participación se alcanza por los europeos comunitarios en sólo seis de los empleos pormenorizados (54,6%), mientras que los extracomunitarios apenas lo alcanzan en tan sólo los tres primeros (51%).

Los dos primeros empleos para el grupo español de hombres y mujeres son los de camarero o barman y el de personal de limpieza, cada uno de los cuales concentra un 10%. En el primero, en cambio, ya trabaja el 22% del conjunto de comunitarios y en el segundo, el 20% del colectivo extracomunitario. Las ocupaciones de albañil y de peón de la construcción suman para estos trabajadores no comunitarios el 31% de las contrataciones, cuando para los comunitarios y los españoles se acerca al 10%. En conclusión, es evidente una mayor concentración de los extracomunitarios en contrataciones de baja cualificación. Estas diferencias se observan con mayor claridad en las tablas 34 a 45, que desagregan los empleos de mayor peso por sexo en cada nacionalidad.

Alemanes, franceses, italianos e ingleses son más contratados (33% de medio) en el sector de servicios, en

puestos de camareros o bármans y preparadores de comidas. Los argentinos responden también a dicho perfil de contratación, si bien en un porcentaje menor (23%).

En cambio, el mayor número de contrataciones de hombres ecuatorianos, bolivianos, marroquíes y colombianos se produce en puestos de albañiles y peones de la construcción (del 39% al 67%, según la nacionalidad). Rumanos y búlgaros presentan también esta predominancia, a pesar de situarse teóricamente en el grupo de comunitarios.

En comparación entre ambos grupos, los hombres españoles se emplean también como albañiles (12%) y camareros (9%), pero, como ya se ha visto, en una proporción menor.

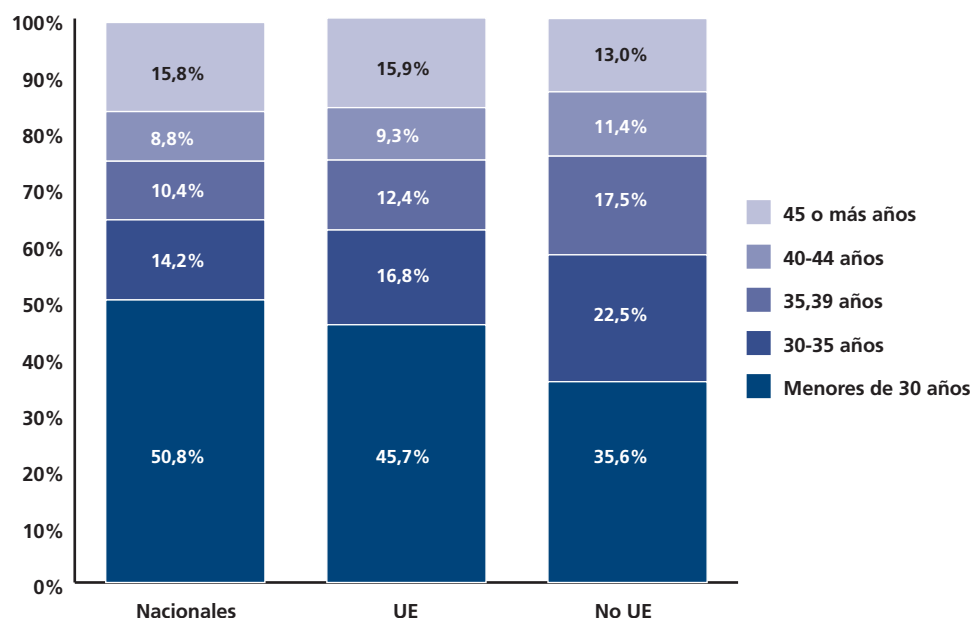
Por su parte, las mujeres inglesas, italianas, francesas y alemanas son, en general, contratadas como camareras y dependientas de comercio (del 45% al 32%, según la nacionalidad). En cambio, las mujeres de nacionalidad no comunitaria son contratadas en puestos relacionados con la limpieza (del 47% al 60%).

De nuevo, el perfil de las argentinas es más semejante al de las comunitarias en cuanto a contratación (42% como camareras y dependientas); en cambio, las rumanas y las búlgaras se asimilan a las extracomunitarias (33% como personal de limpieza).

7.10. CONTRATACIÓN DE LOS EXTRANJEROS POR TRAMOS DE EDAD

Si se analiza la contratación en 2007 por tramos de edad (tabla 46), se observará que más de la mitad (51%) de los contratos registrados entre los trabajadores nacionales son para menores de 30 años. Los extranjeros de

GRÁFICO 27. DISTRIBUCIÓN DE LA CONTRATACIÓN REGISTRADA POR GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDAD Y TRAMOS DE EDAD (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

la UE muestran un patrón similar, con el 46% de los contratos para menores de 30 años. El porcentaje, en cambio, se reduce a un 36% en el caso de los extranjeros extracomunitarios, que se aglutinan en un tramo de edad más adulto, de 30 a 44 años (51%). Ello puede vincularse al hecho de que los trabajadores nacionales presentan un mayor porcentaje de contratación indefinida, que aumenta con la edad²⁵, mientras que los trabajadores extranjeros y, sobre todo los extracomunitarios, presentan mayor temporalidad.

Con respecto a 2006, debe resaltarse que el número de contratos de trabajadores nacionales muestra una disminución en todos los tramos de edad —salvo en el de 45 y más años, que se mantiene estable (0,1%)— que afecta especialmente a los jóvenes (73% del total de la minoración). La contratación de comunitarios, en cambio, muestra aumentos en todos los grupos de edad. Por su parte, también los extracomunitarios muestran un

crecimiento general —excepto entre los menores de 17 años, que disminuyen un 17,3%.

En cuanto a la evolución en el primer semestre de 2008 con respecto al mismo de 2007, se aprecia que la caída experimentada en 2007 entre los españoles afecta ya a los nacionales extracomunitarios, especialmente los jóvenes de ambos colectivos (70% y 67%, respectivamente, del total de la variación interanual). En cuanto a la contratación de los comunitarios, se mantiene relativamente estable en todos los tramos de edad, excepto entre los menores de 18 años, que sufren una ligera minoración del 11% (25 contratos cifras absolutas).

7.11. TEMPORALIDAD DE LAS CONTRATACIONES DE EXTRANJEROS

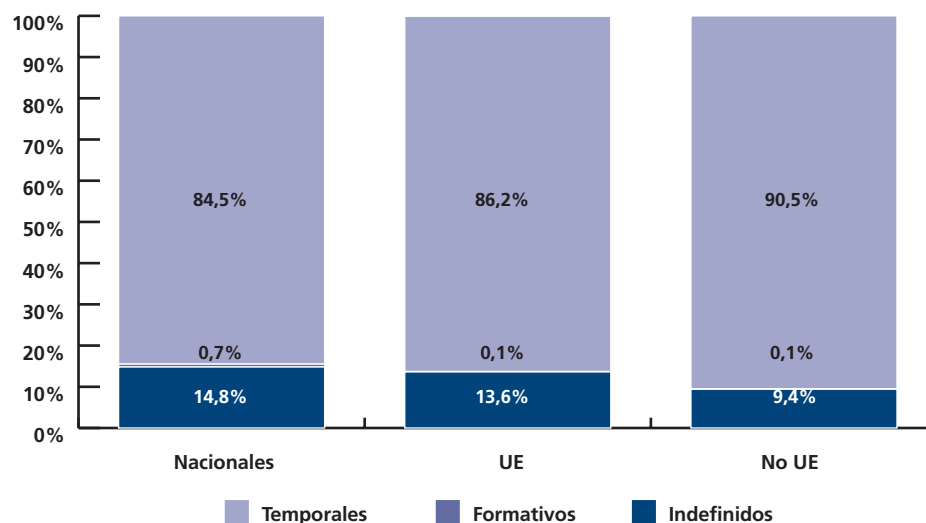
El gráfico 28 muestra como la contratación de trabajadores extranjeros se

Más de la mitad de los contratos registrados entre los trabajadores nacionales corresponden a menores de 30 años; el porcentaje, en cambio, se reduce en el caso de los extranjeros. Ello puede vincularse al hecho de que los nacionales tienen un mayor porcentaje de contratación indefinida, que aumenta con la edad

25 Véanse más detalles en el informe *Els i les joves en el mercat de treball de les Illes Balears* del Observatorio del Trabajo de las Illes Balears.

La contratación de los trabajadores extranjeros se caracteriza por una mayor temporalidad: un 15 % de los nacionales firmaron un contrato indefinido en 2007, porcentaje que se reduce a un 13 % para los comunitarios y a un 9 % para los no comunitarios

GRÁFICO 28. DISTRIBUCIÓN DE LA CONTRATACIÓN REGISTRADA POR GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDAD Y TIPO DE CONTRATO (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

caracteriza por una mayor temporalidad. Así, durante el 2007 un 15 % de los trabajadores nacionales firmaron contratos de tipo indefinido, porcentaje que se reduce a un 13 % para los comunitarios y a un 9 % para los no comunitarios. Además, con respecto a 2006 (tabla 47), mientras que dicho tipo de contratación aumentó entre los españoles y los comunitarios (0,7 % y 0,5 % respectivamente), bajó un 1,4 % entre los extracomunitarios.

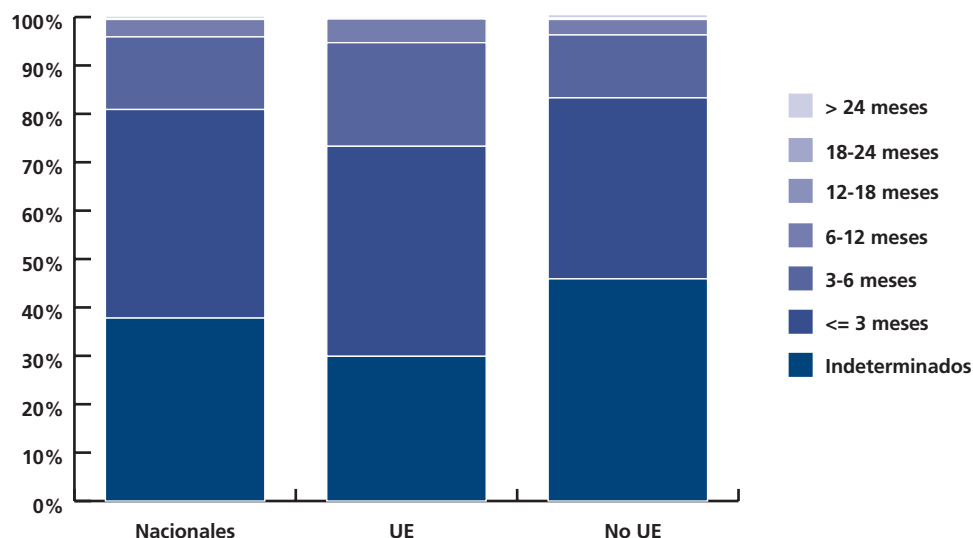
Por otra parte, si se estudia la distribución de las nacionalidades según la duración de las contrataciones temporales, se apreciará que los extracomunitarios presentan un mayor porcentaje en el segmento de duración indeterminada (46 %) que los españoles (38 %) y los comunitarios (30 %). Su contratación en períodos inferiores a seis meses es también menor (50 %) que la de los españoles (58 %) y la de los comunitarios (65 %). Ambos hechos pueden asociarse a la mayor concentración de estos dos últimos grupos en hostelería y en otros servicios, más dependientes de la estacionalidad turística.

Finalmente, si se comparan los porcentajes de contratación por tipo de jornada entre hombres y mujeres en el mismo año 2007, se observará el habitual patrón de segregación de género, ya que las mujeres trabajan en un mayor grado en jornadas parciales. Además, se dan diferencias entre los tres grandes grupos de nacionalidades: así, las mujeres de la Unión Europea presentan el mayor porcentaje (36 %), por encima de las extracomunitarias (34 %) y de las españolas (33 %) (véase la tabla 48).

Las diferencias se hacen más notables entre los hombres: los trabajadores de terceros países presentan el menor porcentaje (12 %) de jornadas parciales, claramente por debajo de los españoles (17 %) y de los europeos comunitarios (24 %).

Para ambos casos, hombres y mujeres, los datos disponibles no permiten responder al motivo de las diferencias observadas, pero parece que puedan relacionarse con la concentración de los comunitarios en los subsectores de la hostelería y de otros servicios.

GRÁFICO 29. DISTRIBUCIÓN DE LA CONTRATACIÓN TEMPORAL REGISTRADA POR GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDAD Y DURACIÓN DEL CONTRATO (2007)

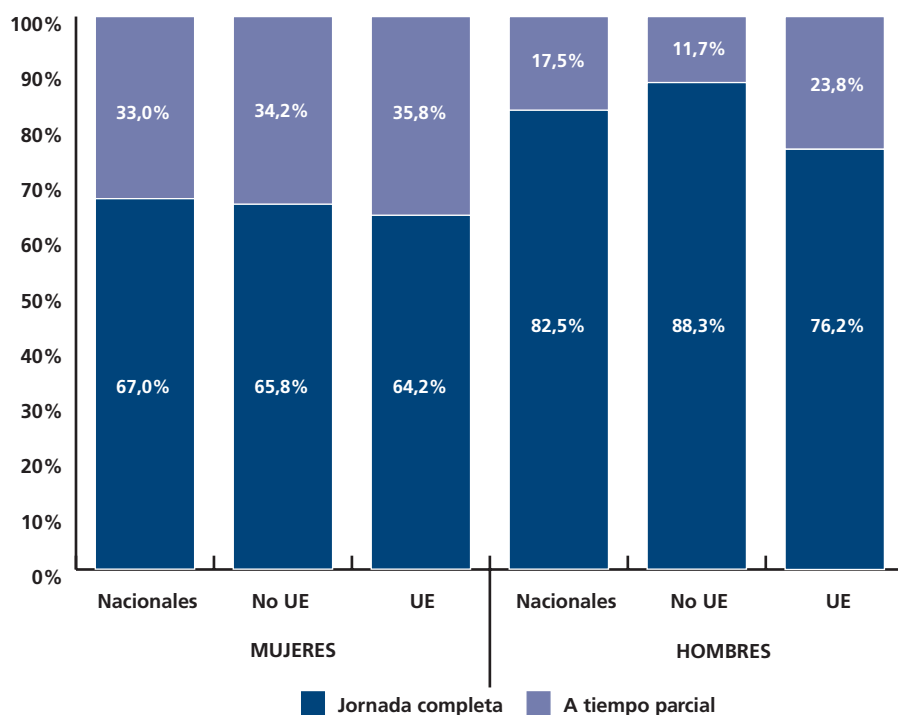
Las mujeres de la Unión Europea presentan el mayor porcentaje de contratos a jornada parcial (36 %), por encima de las extracomunitarias (34 %) y de las españolas (33 %)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

El gran volumen de contratación que generan los trabajadores extranjeros, junto con los mayores índices de temporalidad, hacen pensar en una rotación laboral mayor para este colectivo.

Un índice de rotación laboral mayor se asocia a aspectos como: la temporalidad de la contratación, la inestabilidad laboral o el hecho de tener contratos sucesivos de corta duración.

GRÁFICO 30. DISTRIBUCIÓN DE LA CONTRATACIÓN REGISTRADA POR GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDADES Y TIPO DE JORNADA Y (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

8. POBLACIÓN EXTRANJERA EN PARO EN LAS ILLES BALEARS

8.1. ENCUESTA DE POBLACIÓN ACTIVA

La Encuesta de Población Activa del INE cerró el ejercicio de 2007 con 38.100 personas en situación de paro en las Balears, un total de 13.500 de las cuales eran extranjeras (tabla 13). El peso de los extranjeros se eleva al 35,4%; en el conjunto de España el peso de los extranjeros en paro sobre el total de población en paro fue del 21,1%. La gran mayoría de población en paro extranjera está formada por extracomunitarios —concretamente, un 77,8%.

Con respecto a 2006, el número de parados aumentó en 3.850 personas,

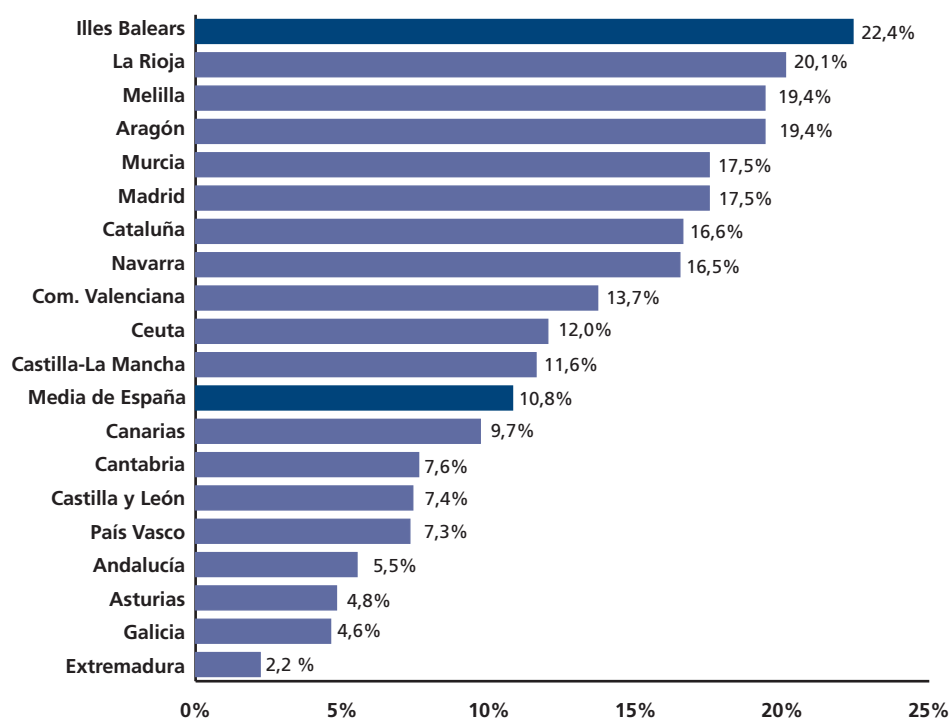
de las cuales 2.850 eran extranjeras; es decir, un 74% del aumento del paro se explica por el incremento entre el colectivo extranjero.

Si nos referimos a los datos del segundo trimestre de 2008, en este caso la población en paro se situó en 48.100 personas, un 38% de las cuales eran extranjeras. Con respecto al segundo trimestre de 2007, el incremento del paro se situó en el 57,2% siendo el colectivo extranjero el que se lleva la peor parte, con un aumento del 115,3%.

Por su parte, el análisis de la tasa de paro (tabla 14) muestra como la población extranjera presentó en 2007 una media del 10,4%, lo que significa

La tasa de paro de la población extranjera presentó en 2007 una media del 10,4 %, lo que significa 4,4 puntos por encima de la tasa de paro de la población nacional (6 %)

GRÁFICO 31. PORCENTAJE DE POBLACIÓN EXTRANJERA EN PARO SOBRE LA TOTAL DE POBLACIÓN EN PARO POR COMUNIDADES AUTÓNOMAS (JUNIO 2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

En el mes de junio de 2008, con un 22,4 % de parados extranjeros sobre el total de personas en paro, las Illes se convierten en la comunidad autónoma con la mayor proporción al respecto, muy por encima de la media estatal, que fue del 10,8 %

4,4 puntos por encima de la tasa de paro de la población nacional (6%). Se debe tener en cuenta que el colectivo extranjero presenta una tasa de actividad 14 puntos superior a la de los españoles; es decir, son más (proporcionalmente) los que trabajan, pero aún son más los que lo quieren hacer (lo que incluye a los empleados y a los parados), y por ello presentan una tasa de paro también mayor que la de los españoles. Se dan diferencias entre las tasas de paro de los extranjeros comunitarios (7%) y de los extracomunitarios (12,2%).

8.2. PARO REGISTRADO (SOIB)

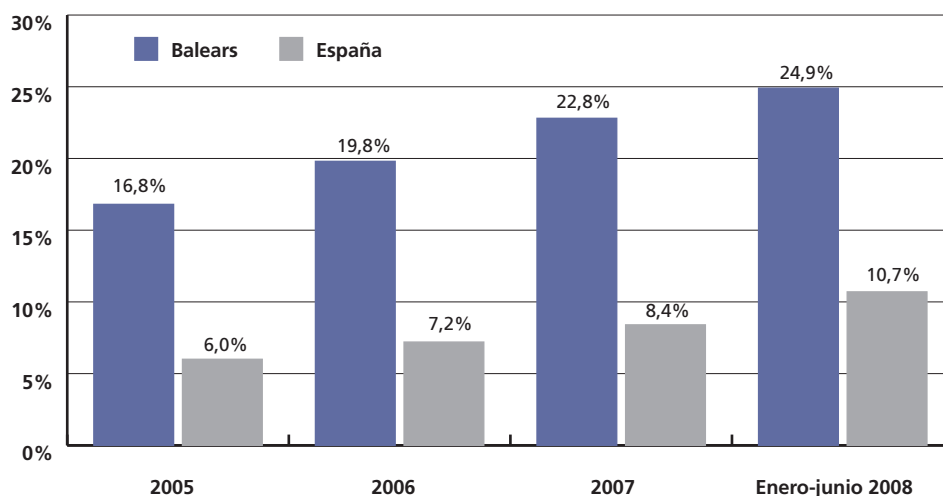
La otra fuente disponible para medir el número de personas que se encuentran en paro son los registros del Servicio de Empleo de las Illes Balears. El año 2007 se cerró con un total de 37.244 personas paradas en las Ba-

lears, de las cuales 8.485 eran extranjeras, lo cual, en términos relativos, implica un 22,8% del total del paro registrado en las Islas.²⁶

Las Balears son, de hecho, la comunidad autónoma con la mayor proporción de trabajadores extranjeros sobre el total de personas en paro (gráfico 31) del Estado. Concretamente, en el mes de junio de 2008, con un 22,4% de parados extranjeros sobre el total de personas en paro, las Illes se situaron muy por encima de la media estatal, que fue del 10,8%. De hecho, como se ha visto a lo largo del informe, el peso de la población residente extranjera, así como el de la activa y el de la empleada, es mayor en las Balears que en el conjunto del Estado, por lo que no es extraño que se repita la situación en el caso de la población en paro.

De hecho, el peso de los parados extranjeros no ha cesado de aumentar

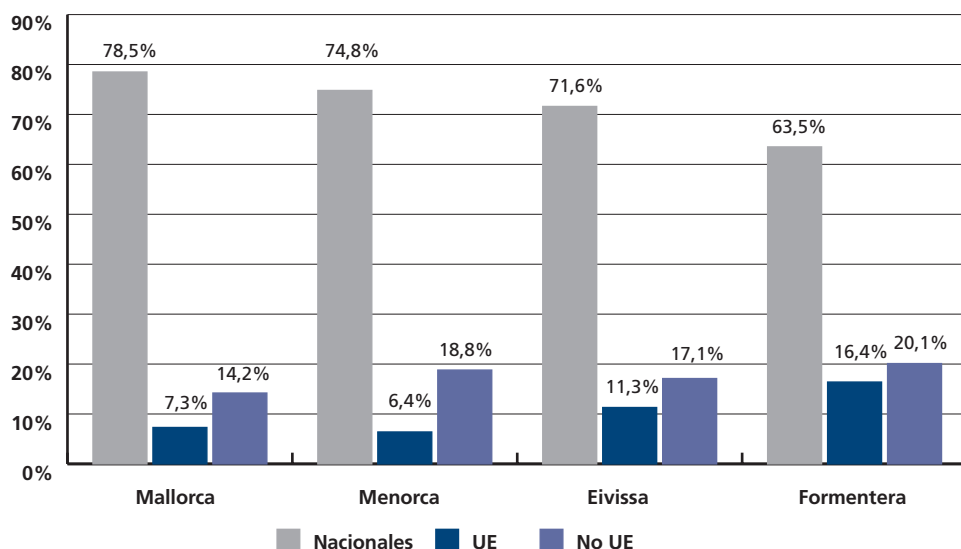
GRÁFICO 32. EVOLUCIÓN DEL PESO DE LA POBLACIÓN EXTRANJERA DESEMPLEADA SOBRE EL TOTAL DE PARO REGISTRADO EN ESPAÑA Y EN LAS ILLES BALEARS (2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

²⁶ Se dan diferencias significativas en el número de personas extranjeras en situación de paro si se comparan los datos de la Encuesta de Población Activa y los registros del SOIB. Dichas diferencias se explican, en primer lugar por la diferente definición que se da de parado en una y en otra operación estadística y, en segundo lugar, porque la EPA, como su nombre indica, es una encuesta por muestreo (ello quiere decir que no se pasa el cuestionario al total de la población, sino solamente a una parte, y después se efectúa una elevación poblacional de los resultados), por lo que el margen de error, en el caso de las personas extranjeras, puede ser bastante elevado.

GRÁFICO 33. PORCENTAJE DE POBLACIÓN EXTRANJERA DESEMPLEADA SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓN EN PARO, POR ISLAS (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

Las medias de paro registrado de enero a junio de 2008 muestran un aumento interanual del 17,4% para el conjunto de la población, con diferencias entre los colectivos analizados: nacionales (+12,3%), extranjeros comunitarios (+33,3%) y extranjeros extracomunitarios (+37,9%)

desde el año 2005;²⁷ así se observa en el gráfico 32 como en el año 2005 los extranjeros representaban un 16,8% del total del paro registrado; dicho porcentaje se eleva al 25% durante el primer semestre de 2008. Por su parte, en el conjunto del Estado, en comparación, se sitúa muy por debajo de los porcentajes de las Illes: así, durante el 2005, los extranjeros suponían un 6% sobre el total de paro registrado, alcanzándose durante el primer semestre de 2008 el 10,7%.

Del total de trabajadores extranjeros en situación de paro en 2007, 2.962 son procedentes de países de la Unión Europea, lo cual, en términos relativos, supone un 34,9%. El resto, 5.523, procede de países de fuera de la Unión Europea y representa el 65,1% del total de extranjeros parados.

Con respecto a 2006, el paro registrado en las Illes se incrementó en un 3,1% y se dieron diferencias en fun-

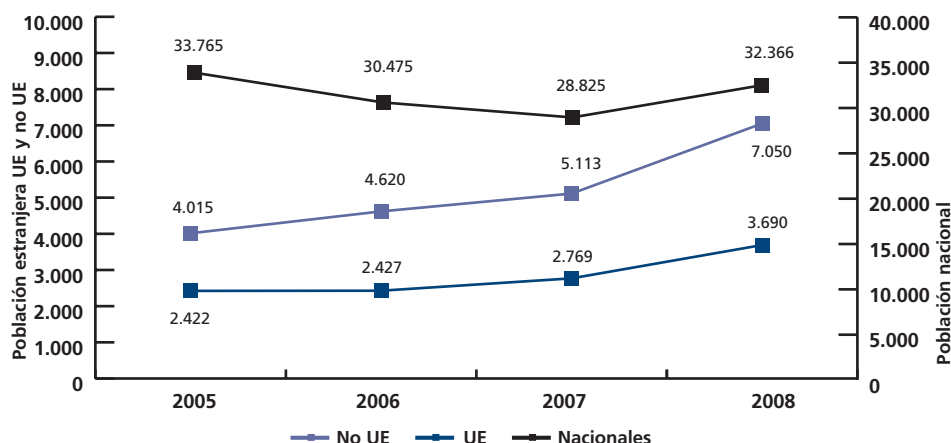
ción de la nacionalidad de las personas en paro. Así, entre los parados españoles se registra un ligero descenso (-0,7%), mientras que el número de personas paradas extranjeras comunitarias (+22,9%) y extracomunitarias (+16,2%) apunta hacia aumentos significativos. Debemos tener en cuenta que en 2007, Bulgaria y Rumanía se incorporaron a la UE-27 por lo que la comparación con el año 2006 resulta sesgada, ya que en 2006 se integraban en el grupo de no UE. En concreto, Bulgaria y Rumanía suman 221 y 224 personas, respectivamente, en situación de paro en 2007, con aumentos interanuales alrededor del 55% con respecto a 2006.

Durante el año 2008 y a consecuencia de la fuerte ralentización económica a escala mundial, los registros de paro presentan aumentos constantes. En este informe se presentan las medias de enero a junio, que muestran un aumento interanual del 17,4%

²⁷ El año 2005 entró en funcionamiento el nuevo sistema de información estadística para los servicios públicos de empleo: el llamado SISPE. Se implantó una nueva metodología de recuento de las personas en paro inscritas en las oficinas de empleo, con el objetivo de ajustar y de homogeneizar el concepto de paro registrado en el conjunto de la Unión Europea, siguiendo las recomendaciones del Eurostat. Por ello no pueden hacerse series históricas más largas de los datos de paro registrado.

El número de personas en paro de nacionalidad española baja durante el primer semestre de 2006 y de 2007, mientras que en 2008 experimenta un incremento interanual del 12,3 %

GRÁFICO 34. EVOLUCIÓN DE LA POBLACIÓN EN PARO REGISTRADA EN LAS ILLES BALEARES, SEGÚN GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDADES (ENERO-JUNIO 2005-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

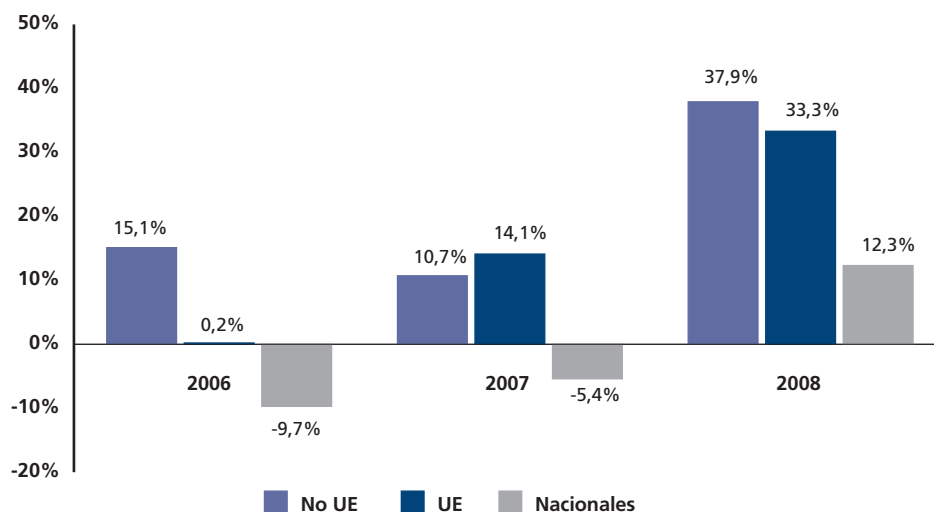
para el conjunto de la población, a pesar de que se den diferencias entre los colectivos analizados: nacionales (+12,3%), extranjeros comunitarios (+33,3%) y extranjeros extracomunitarios (+37,9%).

En cuanto al peso de los extranjeros sobre el total de personas en paro por islas, la tabla 49 del anexo muestra diferencias significativas. Así, las Pitiüses, que se caracterizan por un mayor peso de población extranjera empadronada, y también de la empleada, también presentan un mayor peso de

los extranjeros en las listas del SOIB: Formentera (36,5%) y Eivissa (28,4%). Por su parte, Menorca, a pesar de tener un porcentaje de extranjeros menor que Mallorca, presenta un mayor peso de los extranjeros parados que Mallorca durante el año 2007 (25,2% vs. 21,5%).

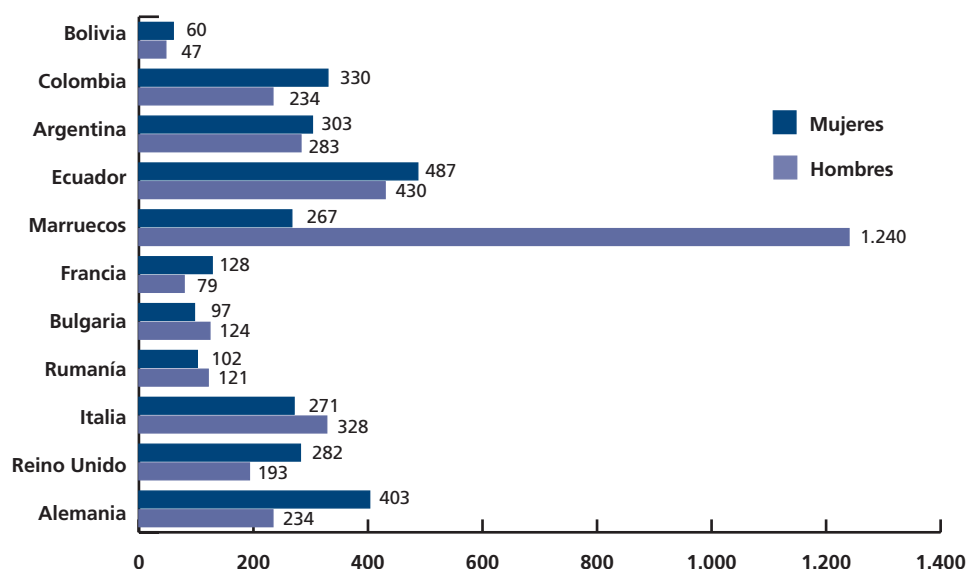
En el gráfico 34 podemos seguir la evolución de las personas en paro según la nacionalidad durante el primer semestre del año desde 2005 hasta 2008. Se observa como el número de personas en paro aumenta, como se

GRÁFICO 35. VARIACIÓN RELATIVA INTERANUAL DEL PARO REGISTRADO POR GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDADES (ENERO-JUNIO 2006-2008)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

GRÁFICO 36. POBLACIÓN EN PARO EN LAS ILLES BALEARS SEGÚN EL SEXO Y LA NACIONALIDAD (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

ha comentado, sobre todo durante este último año siendo el colectivo de extranjeros extracomunitarios el que presenta los mayores incrementos.

De hecho, si se observan los incrementos interanuales (gráfico 35), se apreciará como el número de personas en paro de nacionalidad española desciende durante el primer semestre de 2006 y de 2007, mientras que en 2008 experimenta un incremento interanual del 12,3%. Por su parte, los extranjeros comunitarios, ya durante el año 2007 presentaban incrementos, lo que se ve acentuado durante el primer semestre de 2008 (+33,3%). Los extranjeros extracomunitarios, por su parte, son los que experimentan un incremento constante y al alza durante toda la serie analizada.

Si se lleva a cabo el análisis por nacionalidades (tabla 50), se observará como las once nacionalidades estudiadas a lo largo del presente informe representan el 71,2% del total de personas extranjeras en paro durante el

2007. Con más detalle, los países con un mayor peso de personas en situación de paro durante el año 2007 son, en este orden: Marruecos (17,8%), Ecuador (10,8%) Alemania (7,5%) e Italia (7,1%). Con respecto a 2006, los países de la UE-27 que presentan los incrementos relativos más notables en el número de parados son: Rumanía (+54,1%) y Bulgaria (+54,8%). En cambio, Alemania (-0,5%) y Reino Unido (-1,3%) han visto reducir el número de personas al paro. Por su parte, los cinco países de fuera de la Unión Europea, objeto de estudio, presentan notables incrementos interanuales: Bolivia (+44,6%), Ecuador (+25,9%), Marruecos (+23,2%), Argentina (+22,6%) y Colombia (+17,1%).

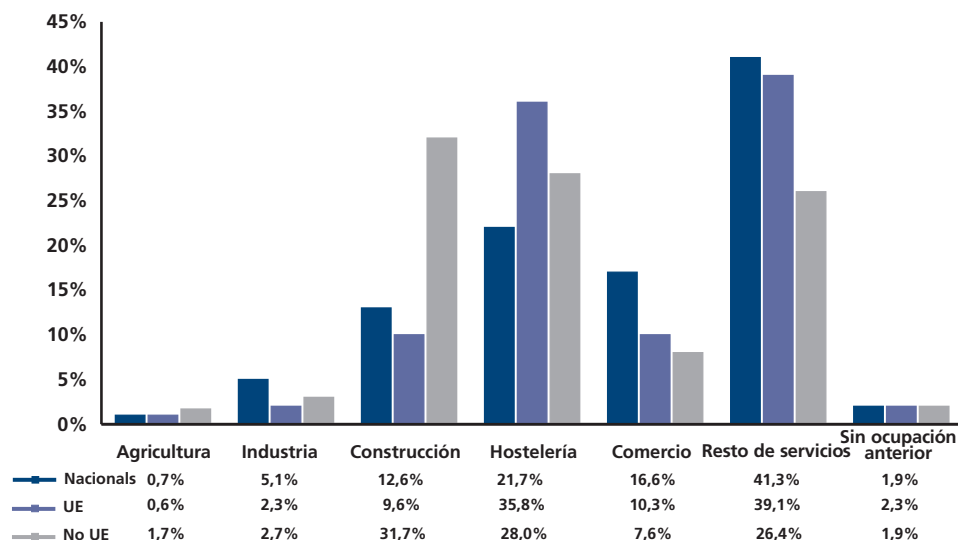
Por sexo (tabla 51), mientras que los nacionales y los comunitarios presentan un mayor porcentaje de mujeres en paro, la situación es inversa en el caso de los extracomunitarios, en que los hombres representan el 58,3% del total de personas en paro.²⁸ Ahora

Con respecto a 2006, los países de la UE-27 que presentan los incrementos relativos más notables en el número de parados son Rumanía y Bulgaria. En cambio, Alemania y Reino Unido han visto reducir su número de nacionales en paro

28 De hecho, como se ha visto con los datos del Padrón Municipal, los hombres representan el 52,9 % del total de población extracomunitaria.

En el primer semestre de 2008, el aumento interanual del paro en el sector de la construcción se sitúa en el 58,2 %, siendo los extranjeros los que presentan los mayores incrementos

GRÁFICO 37. POBLACIÓN EN PARO EN LAS ILLES BALEARS SEGÚN EL SECTOR ECONÓMICO Y LOS GRANDES GRUPOS DE NACIONALIDADES (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos del SOIB

bien, en el grupo de extracomunitarios aparecen diferencias remarcables debidas a patrones migratorios y culturales asociados al género: así, un 82,3 % de los marroquíes parados son hombres, mientras que en los países de América del Sur o de América Central las mujeres son mayoría en los registros de paro: Colombia (58,5 %) o Bolivia (56,2 %).

Con respecto a 2006, los incrementos más acusados del paro se dan entre los hombres extranjeros (+32,8 % entre los comunitarios y +20,8 % entre los extracomunitarios), colectivo mayoritario en el sector de la construcción, que, como se verá, es el más afectado por el incremento del paro. Puede decirse que la tipología de las personas que han pasado al paro en 2007 es la siguiente: hombres y extranjeros, y, si se analiza con mayor detalle, de nacionalidad marroquí o ecuatoriana —los hombres de estas dos nacionalidades representan, conjuntamente, el 41,5 % de los nuevos parados entre el colectivo masculino durante el 2007.

A pesar de todo, cuando se observa lo que ha sucedido durante el primer se-

mestre de 2008, se ve como también aumenta el paro entre los españoles, más entre los hombres (+22,2 %) que entre las mujeres (+5,3 %). De todas formas, continúa siendo más importante el incremento de paro entre los extranjeros (+54,3 % para los hombres y 19,2 % para las mujeres).

La estructura por edades presenta una población más envejecida en el caso de los trabajadores parados nacionales que en el caso de los extranjeros. De esta manera, un 17,4 % de los parados nacionales tienen 55 y más años, porcentaje que se reduce a un 10,3 % para los comunitarios y al 3,8 % para los extracomunitarios (tabla 52).

Por sector económico (tabla 53), así como ya pasaba con la distribución de los empleados también por sector económico, se dan diferencias significativas entre los diferentes colectivos. Así, los parados comunitarios se caracterizan por concentrarse en el sector de servicios (85,4 %), mientras que los extracomunitarios se distribuyen entre el sector de servicios (62,2 %) y el de la construcción (31,7 %).

Se dan diferencias significativas por nacionalidades y sexo: así, los hombres en situación de paro marroquíes (69,5%), ecuatorianos (62%) y rumanos (55,1%) se aglutinan en el sector de la construcción, mientras que los argentinos (71,9%) y gran parte de los originarios de los países de la Unión Europea se concentran en el sector de servicios.

Con respecto a 2006, el sector de la construcción es el que sufre los incrementos más acusados en el número de parados —un 15% para el total de la población— siendo los extranjeros los que presentan el incremento mayor (un 42,8% vs. un 3,6% en el caso de los parados nacionales). Los datos del primer semestre de 2008 son aún menos alentadores, y el aumento interanual del paro en el sector de la construcción se sitúa en el 58,2%; nuevamente, son los extranjeros los que presentan los mayores incrementos (85,7% vs. 45,4% para los nacionales). Además, como se ha visto, este aumento del paro ha ido acompañado de una notable pérdida de puestos de trabajo en este sector (-3.472 asalariados).

Haciendo el análisis por actividad económica (tabla 54), se observará como durante el año 2007 los extranjeros comunitarios parados se concentraron (en un 62,9%) básicamente en dos actividades económicas: hostelería (35,7%) y actividades inmobiliarias y de alquiler; servicios empresariales²⁹ (27,2%). Por su parte, los extranjeros extracomunitarios se aglutinan, como hemos dicho, en la construcción (31,6%), en hostelería (28,2%) y, en tercer lugar, en actividades inmobiliarias y de alquiler; servicios empresariales (19,5%).

Si se realiza la lectura en horizontal, podrá remarcarse que los extranjeros comunitarios se encuentran sobrerrepresentados, sobre todo, en la hostelería (11,7%, cuando su peso sobre el total del paro es del 7,8%), y en las actividades inmobiliarias y de alquiler; servicios empresariales (9,3%). Por otra parte, los extracomunitarios tienen una representación más importante en agricultura (30,9%, cuando su peso sobre el total del paro es del 15%), construcción (31,1%) y hogares ocupadores de personal doméstico (38,2%).

Con respecto a 2006, aparte de la construcción, que ya se ha comentado, la actividad económica que más ha visto incrementar el número de efectivos parados es la de actividades inmobiliarias y de alquiler; servicios empresariales (con 1.126 parados más, de los cuales un 33% son extranjeros). Por su parte, es importante recalcar que el número de personas en paro en la hostelería ha bajado con respecto a 2006, pero mientras que este descenso se da entre los españoles (-9,7%), se detecta un aumento entre los extranjeros, tanto comunitarios (+6,8%) como extracomunitarios (+5,3%).

Durante el primer semestre de 2008, la hostelería presentó un incremento del 5,2% en el número de personas en paro siendo nuevamente el número de extranjeros (484 parados más) el que aumentó, mientras que el de españoles se mantuvo estable³⁰ (4 parados menos). El conjunto de actividades englobadas en actividades inmobiliarias y de alquiler; servicios empresariales presentó también un incremento remarcable con respecto al primer semestre de 2007 (1.293

Durante el primer semestre de 2008, la hostelería presentó un incremento del 5,2% en el número de personas en paro y de nuevo fue el número de extranjeros el que aumentó, mientras que el de españoles se mantuvo estable

29 Incluye: actividades inmobiliarias, alquiler de maquinaria y equipamiento, actividades informáticas, investigación y desarrollo y otras actividades empresariales.

30 Contrariamente, se ha dado un aumento en el número de asalariados extranjeros (+1.060) en la hostelería y un descenso en el grupo de trabajadores nacionales (-1.097).

Se percibe un mayor dinamismo entre la población en paro extranjera, ya que los parados nacionales presentan una mayor incidencia del paro de larga duración (20,6 %) que los extranjeros (4,4 %)

personas más, un 15,2%); en este caso, el aumento se da tanto entre los nacionales (13,7%) como entre los extranjeros (20,6%).

Finalmente y en lo referente a la duración de la demanda, entre la población en paro extranjera se percibe un mayor dinamismo que entre la nacional en la salida de la situación de paro, ya que, como puede verse en la tabla 55 del anexo, un 69% de los extranjeros extracomunitarios llevan menos de tres meses en paro; en el caso de los comunitarios, el porcentaje es del 60%, y en el caso de los nacionales, del 45,4%. En consecuencia, los parados nacionales presentan un incidencia mayor del paro de larga

duración, dado que un 20,6% lleva más de un año en paro, porcentaje que se reduce a un 4,4% para el conjunto de población en paro extranjera. Dicho mayor dinamismo de la población extranjera se debe entender en clave de necesidades económicas y sociales básicas, en el sentido de que muchos de los que forman parte de ella necesitan trabajar para poder renovar sus permisos de trabajo y residencia. Por su parte, la falta de redes sociales les dificulta la subsistencia en situaciones de paro de larga duración, aceptando trabajos que, en algunos casos, no interesan a los españoles por el hecho de disponer de más medios sociales y de apoyo para afrontar situaciones de crisis.

9. CONDICIONES LABORALES DE LOS EXTRANJEROS

9.1. DIFERENCIAS SALARIALES

La única fuente disponible para analizar las diferencias salariales según la nacionalidad de los trabajadores en las Illes Balears es la última Encuesta de Estructura Salarial del INE, referente al salario medio por trabajador del año 2006,³¹ que incorpora por primera vez la variable nacionalidad del trabajador. Es preciso tener presente también —como se ha explicado en las notas metodológicas— que sólo un 6,3% de la muestra a escala nacional es de nacionalidad extranjera, sin que se conozca la representación en las Illes.

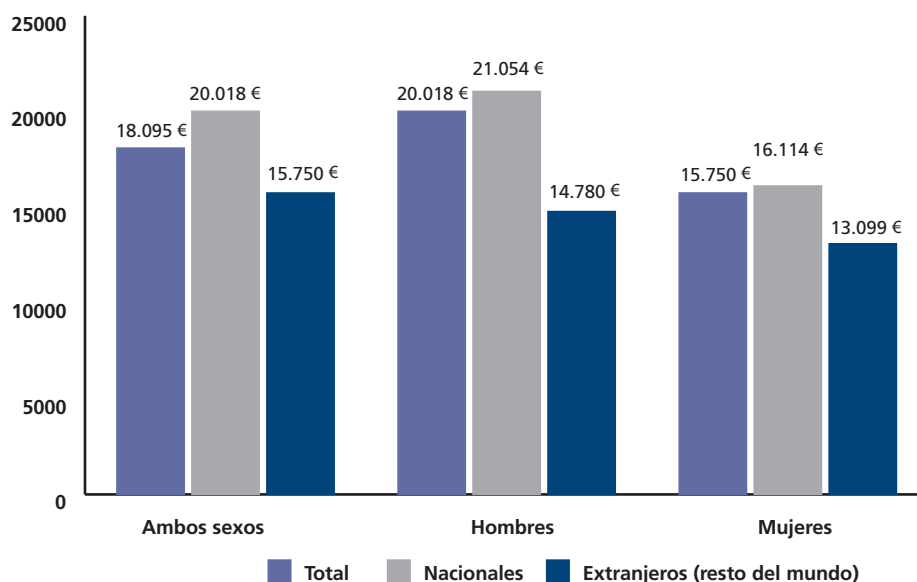
En cualquier caso, de los datos de las Illes Balears (tabla 56), se despren-

de que el salario bruto anual de los trabajadores españoles fue un 32,6% superior al de los trabajadores del resto del mundo. El gráfico 38 muestra la diferencia de salario en euros según la nacionalidad y el sexo de los trabajadores, mayor entre los hombres que entre las mujeres (de la misma manera que en lo que respecta a la media nacional). Así, los españoles gozaron de una ganancia bruta anual un 42,4% superior a la de los trabajadores del resto del mundo, mientras que las españolas consiguieron al respecto un 23% más que las mujeres trabajadoras del resto del mundo.³²

En las Illes Balears, en el año 2006 el salario bruto anual de los trabajadores españoles fue un 32,6% superior al de los trabajadores del resto del mundo. Además, esta diferencia es del 42,4% para el caso de los hombres y del 23% para el de las mujeres

Los datos desagregados por comunidades autónomas tan sólo establecen

GRÁFICO 38. SALARIO MEDIO ANUAL EN LAS ILLES BALEARS POR SEXO, NACIONALES Y EXTRANJEROS (2006)

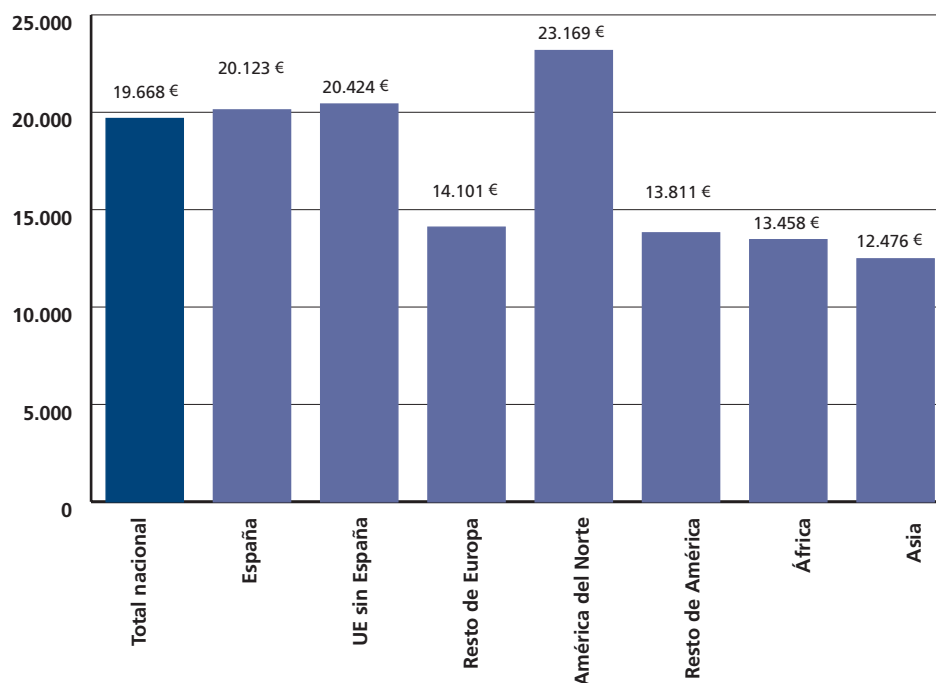
Fuente: elaboración propia a partir de datos de la encuesta anual de estructura salarial, 2006 (INE)

31 Publicada por el Instituto Nacional de Estadística a 5 de noviembre de 2008.

32 Hay que interpretar la cifra con prudencia, porque el número de observaciones muestrales en las Illes Balears varía entre 100 y 500 en el grupo de mujeres del resto del mundo.

La Encuesta de Estructura Salarial de 2006 estima la existencia de diferencias salariales negativas que afectan a la población inmigrante procedente de países en desarrollo, a pesar de que no explica la causa de dichas diferencias

GRÁFICO 39. SALARIO MEDIO ANUAL DE LOS TRABAJADORES EN ESPAÑA POR EL CONTINENTE DE PROCEDENCIA (2006)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la encuesta anual de estructura salarial, 2006 (INE)

diferencias entre los trabajadores de nacionalidad española y los del resto del mundo; por ello, resulta necesario acudir a los datos nacionales para conocer los salarios por continente de nacionalidad del trabajador. En el año 2006 aparecen tres grupos con una ganancia bruta por encima de la media (véase el gráfico 39): España, América del Norte y Unión Europea. El resto de continentes muestran salarios entre un 25% y un 35% inferiores a la media nacional (véase la tabla 57).

Por comunidades autónomas (tabla 58), la mayor diferencia se produce en Madrid (62,3%) y la menor en la Comunidad Valenciana (18,1%). Las Illes Balears aparecen en la mitad de la tabla por debajo de la media.

En resumen, pues, la Encuesta estima la existencia de diferencias salariales negativas que afectan a la población inmigrante procedente de países en desarrollo. Lo que no explica es la causa de dichas diferencias; si se basan en que unos trabajadores son más productivos que otros o si bien demuestran discriminación por razón de origen.

En cuanto a la primera hipótesis, se ha visto en los apartados anteriores que la población extranjera ocupa puestos de trabajo de baja cualificación en una proporción mayor que la población autóctona. En este sentido, el estudio de Simón, Sanromá y Ramos³³ (2007) concluye que las diferencias en los salarios medios y las estructuras salariales entre los es-

33 *Segregación laboral y estructura salarial de nativos e inmigrantes. Un análisis con los datos emparejados empresa-trabajador. WP-EC 2007-03.* A partir de los microdatos de la Encuesta de Estructura Salarial de 2002 del INE, se analiza el origen de las diferencias en las estructuras salariales de la población nativa e inmigrante en el mercado de trabajo español y se considera inmigrante todo aquel trabajador con nacionalidad diferente a la española. El trabajo se enfrenta a las limitaciones de los microdatos, que presentan una cobertura sectorial incompleta y no permiten desarrollar un análisis dinámico del proceso de asimilación salarial de los inmigrantes con el transcurso del tiempo.

pañoles y los inmigrantes legales se explican en gran parte por la segregación de los inmigrantes en empleos y establecimientos diferentes de los de los nativos, ya que cuando ocupan puestos de trabajo similares a los nacionales no se aprecia de forma significativa un tratamiento salarial diferenciado.

Más recientemente, Navarro y Rueda (2008)³⁴ concluyen que la discriminación media es muy pequeña en empleos de baja cualificación observando una cierta equiparación de los salarios de los inmigrantes a medida que aumenta el tiempo de permanencia en la empresa (a pesar de que, siendo el fenómeno de la inmigración relativamente reciente, resulta difícil medir el efecto de la antigüedad a largo plazo). Sostienen, en cambio, que la discriminación aumenta en empleos de nivel medio y alto y que ésta es mayor en las comunidades autónomas más desarrolladas y con una gran presencia de inmigrantes (como las Illes Balears). El artículo, en resumen, sugiere una doble discriminación basada en la segregación de los trabajadores inmigrantes en empleos de baja cualificación y en las diferencias culturales y fenotípicas por motivo de origen.

El último informe de la OCDE presenta conclusiones similares con respecto a los países que estudia, si bien no incluye España: afirma que los sueldos de los trabajadores de origen extranjero son considerablemente inferiores a los de los nacionales (entre un 20 % y un 15 %, según el país), más aún si proceden de naciones no pertenecientes a la OCDE; pero que aumentan

cuando se naturalizan y adquieren experiencia en el país anfitrión.

9.2. ACCIDENTES DE TRABAJO

Según los datos proporcionados por la Dirección General de Salud Laboral de la Consejería de Trabajo y Formación, en 2007 se contabilizaron 28.700 accidentes de trabajo en jornada en las Illes Balears, de los cuales 6.041 (un 21 %) correspondieron a personas de nacionalidad extranjera.

Por islas (tabla 59), se dan diferencias del peso de los accidentes sufridos por trabajadores extranjeros sobre el total de accidentes, que responden al peso mayor o menor de población extranjera sobre la total de población en cada una de las islas. De esta manera, las Pitiüses presentan los mayores porcentajes de accidentes de trabajadores extranjeros: Formentera (36,6 %) y Eivissa (24,9 %), mientras que Menorca³⁵ (23 %) y Mallorca (20,3 %) presentan porcentajes menores.

Durante los primeros seis meses de 2008, se registraron 12.516 accidentes laborales en jornada, de los cuales de nuevo un 21 % correspondió a trabajadores extranjeros (tabla 60). Del total de extranjeros, un 79 % corresponde a trabajadores de algún país de fuera de la UE-27, y el 21 % restante, a trabajadores de países comunitarios. Con respecto al primer semestre de 2007, se observa un descenso conjunto en la siniestralidad del 7,2 % que afecta a los trabajadores nacionales (-8,2 %) y a los extranjeros no comunitarios (-5,2 %), mientras que

El último informe de la OCDE afirma que los sueldos de los trabajadores extranjeros son considerablemente inferiores a los de los nacionales pero que aumentan cuando se naturalizan y adquieren experiencia en el país anfitrión

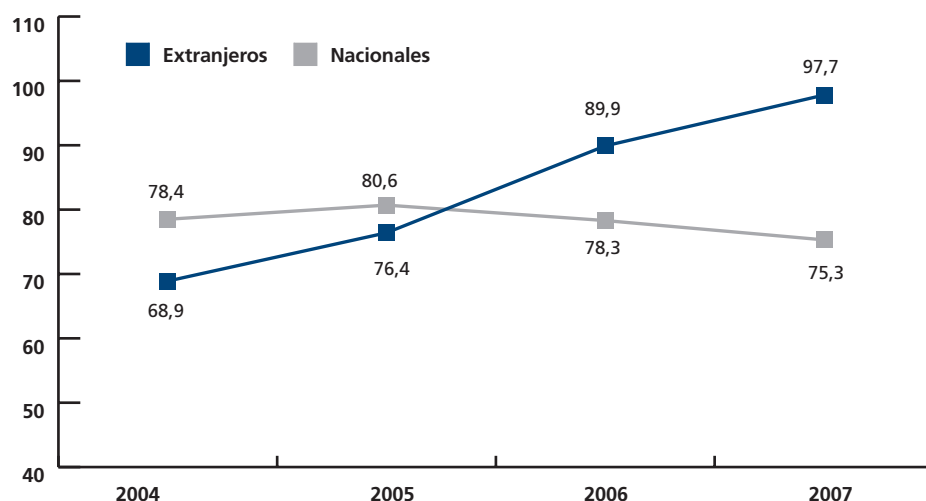
El 21 % de los accidentes de trabajo del año 2007 en las Illes Balears los padecieron personas de nacionalidad extranjera

34 ¿Sufren discriminación salarial los inmigrantes en España? Documento de trabajo E2008/05. Análisis a partir de datos procedentes de la muestra continua de vidas laborales (MCVL, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2006) con el objetivo de identificar si hay discriminación salarial entre los trabajadores nativos y los inmigrantes y, si es así, cuantificarla.

35 En este caso, Menorca tiene un porcentaje menor de población extranjera que Mallorca (15,2 % vs. 18,2 %), por lo que la incidencia de siniestralidad entre los extranjeros es mayor que en Mallorca.

Desde el año 2004 ha aumentado progresivamente la incidencia de la siniestralidad en el colectivo de trabajadores extranjeros hasta conseguir, en 2007, un índice de 97,8 accidentes por cada mil trabajadores afiliados, casi 23 puntos por encima del índice de los nacionales (75,3)

GRÁFICO 40. EVOLUCIÓN DEL ÍNDICE DE INCIDENCIA DE LOS ACCIDENTES LABORALES DE LOS TRABAJADORES, NACIONALES Y EXTRANJEROS, EN LAS ILLES BALEARS (2004-2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Conselleria de Treball i Formació

entre los trabajadores comunitarios se registra un aumento del 3,6%.

De los 12.516 accidentes registrados durante el primer semestre de 2008, 12.425 fueron leves (es decir, un 99,3%); 83 fueron graves (un 0,7%) y los 8 restantes, mortales. No se aprecian diferencias remarcables a partir de la nacionalidad de los trabajadores accidentados, si bien de los 8 accidentes mortales 3 los sufrieron trabajadores extranjeros (un 37,5% del total de accidentes mortales).

Por sector económico y sobre el total de accidentes, el 54,5% de los registrados en el primer semestre de 2008 se produjeron en el sector de servicios; el 32%, en el sector de la construcción; el 11,6%, en el sector industrial, y el 1,9% restante, en el sector agrícola (tabla 61). Proporcionalmente, el colectivo de trabajadores extranjeros extracomunitarios se caracteriza por presentar una siniestralidad mayor que la media en el sector de la construcción:³⁶ un 42,8% del total de los accidentes, por encima de los extran-

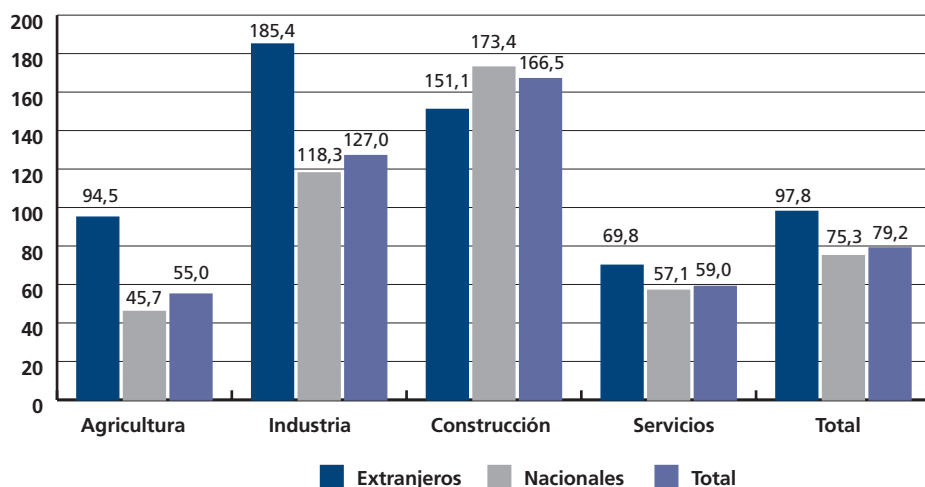
jeros comunitarios (31,3%) y de los trabajadores nacionales (27,8%). Por su parte, los extranjeros comunitarios y los españoles presentan porcentajes mayores en el sector de servicios (53,1% y 58,1%, respectivamente), sector en el que mayoritariamente se encuentran empleados.

En cualquier caso, el indicador más ajustado para medir la siniestralidad laboral es el índice de incidencia, que relaciona el número de accidentes de trabajo con el número de trabajadores afiliados con las contingencias cubiertas.³⁷ Calculado sobre la base de una media anual, permite evitar las fluctuaciones causadas por los efectos de la estacionalidad y por el ritmo de mecanización de los registros administrativos. Con todo, la información de los trabajadores con contingencia cubierta por accidente de trabajo no se proporciona desglosada por nacionalidad, hecho que imposibilita el cálculo diferenciado por los colectivos extranjero y nacional. A pesar de todo, puede hacerse una aproximación a partir de los trabajadores de alta en el

³⁶ De hecho, se encuentran empleados con mayor proporción en este sector de actividad.

³⁷ Número de accidentes de trabajo por cada 1.000 trabajadores con las contingencias por accidente cubiertas (incluye todos los afiliados al régimen general, al régimen especial agrario, al régimen especial del mar y una parte de los del régimen de autónomos).

GRÁFICO 41. ÍNDICE DE INCIDENCIA DE LOS ACCIDENTES LABORALES (TRABAJADORES NACIONALES Y EXTRANJEROS) POR SECTOR ECONÓMICO (2007)

Fuente: elaboración propia a partir de datos de la Conselleria de Treball i Formació

régimen general, agrario y del mar, de la Seguridad Social.

En el gráfico 40 se observa como desde el año 2004 se ha incrementado progresivamente la incidencia de la siniestralidad en el colectivo de trabajadores extranjeros hasta conseguir, en 2007, un índice de 97,8 accidentes por cada mil trabajadores afiliados, casi 23 puntos por encima del índice de los nacionales (75,3) que, al contrario, han minorado el suyo desde el 2004 (78,5).

Como se muestra en el gráfico 41, el sector económico que presenta una incidencia mayor es la construcción (166,5 accidentes por cada mil trabajadores de este sector), seguido de la industria (127) y, ya a cierta distancia, el sector de servicios (59) y el sector agrícola (55). Si se calculan los índices por sector y nacionalidad, se

observarán diferencias entre los extranjeros y los españoles; los primeros presentan una incidencia mayor en industria (185,4), muy por encima del colectivo nacional (118,3). Por su parte, los españoles muestran el mayor índice en el sector de la construcción (173,4), por encima del colectivo extranjero (151,1).

En detalle, en el sector industrial los extranjeros presentan unos mayores porcentajes de accidentes en las actividades de fabricación de productos metálicos (23,2% del total de accidentes de los trabajadores extranjeros en el sector industrial vs. 19,4% para los españoles) y en la industria de productos alimentarios y bebidas (un 15,5%, a pesar de que por debajo de los nacionales: 17,4%) y, en tercer lugar, en la fabricación de otro material de transporte (10,2% vs. 5,1% en el caso de los nacionales).